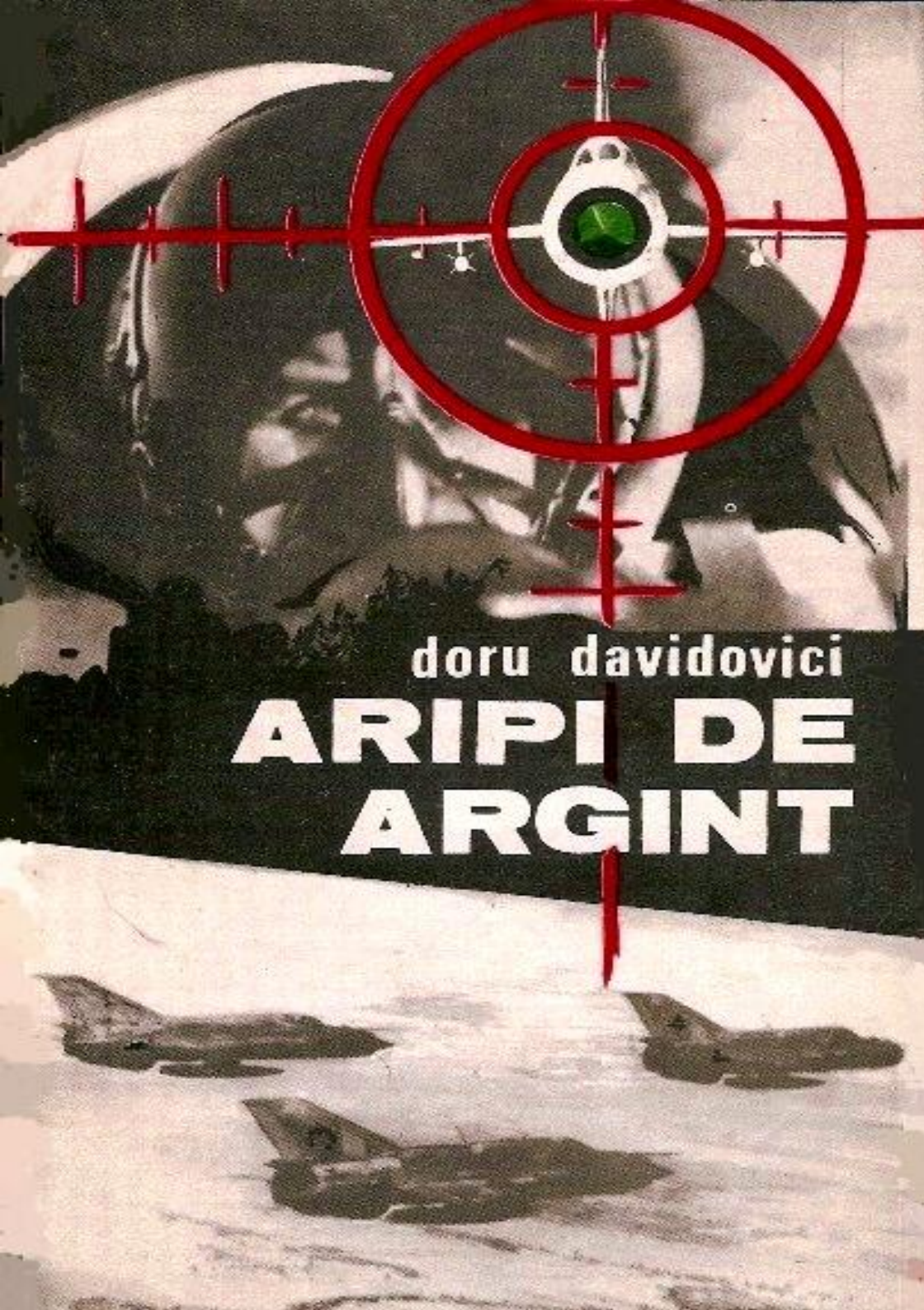
doru davidovici
ARIPI DE ARGINT

DORU DAVIDOVICI

ARIPI DE ARGINT

Versiune ebook: [2.0]

Partea întâi

Cursa de Atena a întârziat două ore, timp nefavorabil, m-am învârtit prin aerogară fără să întâlnesc pe nimeni cunoscut, tabla de afişaj „SOSIRI” vântura aripioare negre care pentru mine nu însemnau mare lucru : Stockholm, Praga, Varşovia. Abou-Dhabi. M-am rezemat de un cântar imens la care veneau pasageri să se cântărească cu bagajele lor, am stat uitându-mă la salturile acului roşu până când diferenţele între greutatea apreciată rapid din ochi şi cea indicată pe cadran au scăzut sub două kilograme. Erau sub cristalul gros al cadranului cilindrii din aramă lustruită, tijele pistoanelor lunecau uns în cilindrii aceia, mişcau o cremalieră, învârteau o grămadă de roţi dinţate, totul se termina în şurubul fără sfârşit care rotea acul indicator. Am greşit o singură dată, la o englezoaică, păr alb-roşcat, pistrui, taior de tweed, niciodată n-am crezut că o femeie poate cântări atâta, cântărea, şi pe urmă, când au pus lângă ea pe platforma din metal striat un sac de piele galbenă, acul a mişcat încă puţin şi s-a oprit în limitator. M-am dezlipit de cântar, am urcat scara în spirală sus, la bar, am băut Pepsi, am mâncat sandvişuri cu şuncă şi brânză, peste brânză puneau mărar tăiat mărunt, era grozav. Avionul lui Chioru a pus roţile când începea să se întunece, s-a aprins balizajul acela de paradă, IL-ul plutea dinspre radiofar pe un covor rulant de lumină, a trecut pragul pistei, redresa, cauciucurile au chelălăit pe beton, botul rotund a basculat, a coborât, motoarele urlau pe pas invers, gata, încă o aterizare reuşită în carnetul de zbor al pilotului prim, al pilotului secund, o jumătate de aterizare reuşită pentru fiecare pilot.

Chioru a traversat holul aerogării stârnind obişnuitul freamăt printre pasageri, pasagere, capul sus, privirea pierdută în depărtări sub cozorocul şepcii cu insigna TAROM în aur şi email albastru pe fond negru, asta-i, la regie ne tăiau, cămaşa albă strălucea pe bleumarinul uniformei, ţinea spatele incredibil de

drept; spatele prins în chingi, încovoiat pe comenzi în cabina blindată, înghesuită, ermetizată, prelins sub cupola de plexiglas...

— Salut, am spus.

Era lângă uşile automate, uşile se deschideau, i-a trebuit ceva timp să audă, să înregistreze, să decodifice, s-a oprit uitându-se la mine, uşile au glisat lin, s-au închis la loc.

— Cum e Atena ? am întrebat.

— O grămadă de motociclişti, a spus Chioru. Tipi cu Honde nichelate se vâră peste tot, urcă pe trotuar, ţi-ar plăcea grozav acolo, printre maşini, case, oameni, nici nu le vezi ochii, poartă căşti închise, de cosmonaut, cu vizoare fumurii. Restul — Acropole, Fidias, cafenele — astea vin mai târziu, şi numai după ce te-ai obişnuit cu motocicliştii aceia. Vrei gumă de mestecat ?

N-am vrut. Am închis ochii, încercam să văd oraşul plin de motociclete nichelate.

— Sunt şi trăsuri, m-a informat Chioru, trase de cai care pe ploaie poartă pelerine străvezii din plastic. De la hotel la aeroport am mers cu trăsura, pentru că n-am reuşit să prind nici un taxi, şi la Atena plouă, de ieri plouă întruna. Am aterizat şi am plecat pe ploaie.

— Şi la noi a plouat azi, am spus. Cum se cheamă aeroportul din Atena ?

— Athena Central, să mori de râs. Cu pista în serviciu pe nu mai ştiu câte grade, elevaţie 90, în picioare, evident, sistem ILS şi aşa mai departe. Eşti cu maşina?

Eram. Am ieşit, luminile portocalii din vârful stâlpilor înalţi au fulgerat scurt în tresele de pe mânecile uniformei TAROM; patru trese, patru fulgere mititele, comandant de aeronavă. Peste umărul lui Chioru, dincolo, de betonul balustradei, am văzut spinarea uriaşă, ampenajul avionului. Vedeam şi planul stâng, motorul exterior, nasul elicei, pale negre ieşeau din coiful de dural. Avionul, avea ceva incert aşa cum stătea în faţa aerogării şi îl vedeam pe bucăţi, ceva de lucru definitiv terminat. Ceva care, chiar luat de la capăt, n-o să mai fie niciodată la fel. Cred că ceva trist, tocmai pentru că se termina atât de definitiv. Aşa cum numai un zbor poate să se termine, şi niciodată alt zbor nu o să fie la fel. M-am întors să spun, Chioru privea şi el avionul numai

că îl vedea altfel decât mine, asta se cunoaşte imediat. N-am mai spus nimic. Ne-am uitat doar la avion, şi fiecare l-a văzut în felul lui.

Dincolo de IL, în porţiunea luminată a platformei, siluete mici se învârteau lângă un Boeing 707; s-au aprins luminile de poziţie, hublourile în lungul fuselajului, a trecut prin cabina piloţilor un licăr stins, verzui.

— Cursa de New York. Unde ţi-e maşina?

Am coborât rampa, Dacia albastră aştepta ghemuită sub un pilon masiv, fier, ciment turnat peste fierul acela, totul îmbrăcat în travertin poros; porneam motorul, a venit dinspre pistă un şuierat lung, ascuţit, pătrunzător, încercau motoarele Boeingului.

— Ce..., a început Chioru, s-a poticnit, încerca să-şi aranjeze picioarele nesfârşite sub bordul maşinii, adică vreau să întreb cum o mai duci — a spus. Ce mai faci ?

Am râs, râdeam strâmb, am răspuns că nu stă în obiceiurile lui să întrebe ce mai fac, a râs şi el, a spus că nici în obiceiurile mele nu stă să-l aştept la aeroport, când se întoarce din cursă.

— Tu, a zis, care nu aştepţi niciodată pe nimeni.

Veneau maşini din dreapta, din stânga, orbeau farurile, am găsit greu loc în coloană, am ţâşnit sub un bot lustruit, viraj scurt spre Bucureşti, tipul din spate a aprins faza lungă, ne-a ţinut aşa până am trecut podul peste linia de centură.

Chioru locuia într-o pădure de mesteceni, adică pereţii camerei erau acoperiţi din tavan până jos cu un tapet uriaş, tapetul acela era fotografia în culori a pădurii toamna, când trunchiurile albe sunt mai albe ca oricând şi dungi negre adâncesc cearcăne întunecate pe trunchiurile albe, şi frunze roşii, galbene se amestecă blând cu frunze încă verzi şi cu cenuşiul stins al dealurilor din spatele pădurii; sub tălpi, pe parchetul lustruit, foşneau frunze uscate.

— Uite, a făcut Chioru, a scos din geanta elegantă, mi-a aruncat cutia galben-roşcată cu etichetă albă, verde, uite ceaiul

tău Pickwik. Twinings, Lipton, nu aveau. Mărcile tale preferate, se pare că le preferă şi poporul grec.

S-a căscat un dreptunghi luminos printre mesteceni, uşa de la sufragerie.

— Salut, a spus Maria.

Înaltă, tot subţire, tot blondă, cum o ştiam de la ultima întâlnire. A mai spus o dată „salut", special pentru Chioru, m-am lovit de etajeră, ceasul de pe raft s-a clătinat, l-am prins, Maria era exact genul de fată care mă face să mă împiedic de covoare, să mă lovesc de mobile, să mă simt mic şi cu mâinile crescute aiurea. Ne-a pupat, mirosea a cafea, a râs:

— Nu m-am gândit că îl aduci şi pe pilot.

— Nici el nu cred că s-a gândit, a explicat Chioru, care ştie cam tot ce ar fi de ştiut despre mine. N-are unde să doarmă, a spus.

— La mama, număram pe degete, la sora mea cea mare sau la sora mijlocie. La tot felul de prieteni şi prietene, plus hotelurile, în maşină. Nu vă faceţi probleme cu mine, am unde să dorm.

Au lucit ochii lui Chioru sub pleoapele umflate, în regulă a spus Maria, spălat pe mâini şi la masă ; a plutit ceva în aer, s-a întins între noi, s-a lăsat moale la loc. Altă dată. Niciodată. Habar n-aveam ce caut acolo. Pentru ce am plecat de la regiment. De ce m-am dus să îl aştept pe Chioru la aeroport, de ce am urcat sus cu el, de ce rămâneam la masă. O grămadă de de ce-uri. Am ridicat din umeri, ne-am dus dincolo să mâncăm. Asta se întâmpla în Hawai, se spărgeau bubuind pe doi pereţi taluzuri înalte, pe ceilalţi doi creşteau palmieri regali, soarele imens, roşu, mohorât, apunea perpetuu în spatele palmierilor zimţând negru siluetele subţiri. Chioru cumpăra cu dolarii lui de pilot de linie tapete uriaşe, camera cealaltă era undeva prin Alpi, bucătăria lângă Tokio, oglinda din baie se proptea în colţi uriaşi, de morsă.

Mâncam, adică Maria a pus pe masă încă o farfurie, un pahar, tacâmuri, a zis din nou bancul cu bumerangul deşi nu era nici o nevoie, australianul care vroia să cumpere un bumerang nou. Dar nu putea să scape de cel vechi, şi tot timpul mă simţeam îngrozitor de prost, pentru că niciodată nu e plăcut să văd cum mă adaug la lucruri aranjate odată pentru totdeauna. Tacâmul în

plus pe masa pusă pentru ei doi — farfurii, furculiţe şi restul pe şervete albe de olandă la capetele mesei lungi, înguste, lustruite, sfeşnicul cu două braţe din mijlocul mesei. Nici măcar nu puteam să cer scuze.

— Cum e Atena ? a vrut Maria să ştie după ce am terminat masa în tăcere, şi am spălat vasele în Japonia, pe urmă am băut ceai Pickwik, şi stăteam ţeapăn în fotoliu, sub palmieri, şi Chioru i-a răspuns altfel decât mie, a spus : Atena e un oraş alb văzut din aer, şi cenuşiu de jos. Şi Acropole, asta se vede de oriunde, în lungul străzilor, printre case, de fapt sunt două dealuri cu resturi glorioase, atât doar că Acropole e mai vestită.

Avea dreptate, mai târziu am fost şi eu la Atena, dar asta se întâmpla după ani, am lăsat marea în urmă, ţărmul, pământul stâncos, nu atât stâncos — arid, sterp, pe urmă pata albă a oraşului, dealuri, ruinele de pe dealuri. Totul sub soare, dureau ochii de alb strălucitor, viraj pentru intrare în schemă, acele de la ILS s-au adunat în centrul cadranului, se intersectau exact la mijloc. N-am aterizat pe Central, ne-au trimis pe Elefsis, aeroportul adăpostit între dealuri de cretă, am corectat panta, pista galbenă, urme negre de cauciucuri pe galbenul şters, s-au adăugat urmele noastre. Am luat o trăsură, bineînţeles, jos oraşul se estompa într-un voal subţire de praf, funingine, fum, ceaţa caustică care mănâncă nasul cariatidelor. Care surpă coloane nesurpate de vreme, dărâmă bolţi, trimite la loc în pământ marmura ieşită din pământ. Străzile erau pline de oameni bronzaţi, umeri goi, sacoşe agăţate de umerii goi, blugi, pălării trăsnite. Prăvăliile trimiteau copertine din prelată vărgată alb cu roşu, alb cu albastru, până dincolo de marginea trotuarului.

Când traversam, vedeam în lungul străzii, printre case, dealuri încremenind timpul cu ruinele lor. Acropole şi celălalt. Dar asta a fost mult mai târziu, au trecut ani, s-au întâmplat lucrurile care trebuiau oricum să se întâmple, şi altele, care n-ar fi trebuit deloc să fie. Povestea cu poligonul, pe care atunci, la Chioru, nici nu o bănuiam, era de mult rămasă în urmă când am aterizat eu la Atena, în seara aceea însă mi-a rămas oraşul alb din aer şi cenuşiu văzut de jos, şi am spus în treacăt, când Chioru a întrebat ce mai e nou la regiment, am spus :

— Nimic. Pregătim o grupă de trageri, pentru concurs.

— Asta e nimic la tine ?

— Tragi şi tu ? s-a interesat Maria.

Am râs, terminasem Academia Militară în vară, asta însemna doi ani fără zbor, încercam să-mi reiau antrenamentul, să îndeplinesc baremele de clasificare, n-aveam ce căuta în grupa de trageri.

— Cine merge ?

— Grig, am spus, Ţestosu, Peţo. Pe ceilalţi nu-i ştiu.

— Cum se trage ? — a întrebat Chioru, am ridicat din umeri, mai greu ca ultima dată. Mai greu decât s-a tras vreodată, ţinta zboară la înălţimea minimă de descoperire a radiolocatorului de bord, chiar mai jos.

Prietenul meu n-a mai întrebat nimic, nu era nevoie. Ştiam amândoi cum e când ţinta zboară jos, şi cum funcţionează tehnica în condiţii limită, şi cum se lansează rachetele în condiţiile astea. Ştiam mai multe decât ne-ar fi plăcut să ştim. Poligonul, şi restul. Ce înseamnă poligonul, răspundere. Ţii minte, a spus Chioru, ţineam, grupa noastră de trageri, acum cinci ani, înainte de plecarea lui la TAROM. Înainte ca medicii, şi tot ce a urmat după aceea, mă rog. Când am trăit, am zburat un an şi timpul curgea încărcat la saturaţie cu chestia asta de care se face atâta caz, răspundere, şi ce se întâmpla la sfârşit. După ce reuşeam să fim mai buni decât ceilalţi, sau alţii reuşeau să fie mai buni decât ceilalţi şi noi rămâneam doar o parte din acest „ceilalţi”. Am trăit, am zburat.

— Toate la timpul lor, a filozofat moale Chioru.

A venit Maria înfăşurată în pătură, s-a aşezat pe divan, am tăcut aşa, în trei, până când liniştea a încetat să mai fie linişte. Până am început să auzim, în tăcerea aceea, fâşâitul apei în ţevi, scârţâitul parchetului la vecini, zgomotul tramvaiului peste trei străzi. Cum respiram, fiecare dintre noi. Era aproape ca acum câţiva ani, pe aerodrom.

Ne-am dus la bucătărie, am băut ceai, Chioru împingea geografia tare departe, povestea despre o stradă anume din Karaci, despre Copenhaga şi cum se vine la aterizare pe un aerodrom afurisit, instalat într-o văgăuna din munţii Tasmaniei.

— Nu fi supărat pe Maria, spunea Chioru a doua zi, după ce ne-am sculat şi făceam gimnastică, ridicam de treizeci de ori fotoliul de lângă televizor, şi încă, am făcut treizeci de genoflexiuni cu fotoliul în braţe, nu fi supărat pe Maria.

— De ce să fiu supărat ?

— Pentru aseară. Pentru cum a fost aseară, şi pentru cum este ea în general, chestie de structură, nu lua lucrurile decât aşa. Ţine la tine, în felul ei.

— Şi eu ţin la ea în felul meu, l-am încredinţat, în felul meu, ţin la toată lumea.

Mai aveam să mă las jos, să mă ridic de cincisprezece ori cu fotoliul în braţe.

— Ce faci azi ?

N-aveam mare lucru de făcut după ce terminam genoflexiunile. Să dau eventual un telefon mamei, să centrez roţile Daciei, să plec la regiment, seara intram în alarmă — spuneai că stai prost cu zborul — s-a încruntat Chioru, conducător de zbor — am explicat. Cel care, când se dă alarma, fuge la turn, urcă scara nesfârşită, porneşte staţiile şi aprinde balizajul.

— Ai ajuns bine — a spus Chioru.

Am ridicat din umeri, nopţile din celula de alarmă. Nopţile mele din celula de alarmă, întrerupte brutal de soneria telefonului, mă îmbrăcam greu, aiurit de somn, costumul din kapron mă cuprindea spasmodic, picioarele, mijlocul, umerii, casca ermetică, fermoare late clănţăneau în lumina viorie a neonului. Ieşeam nedezmeticit în noapte. Întunericul rece, încordat, era străpuns de faruri, lumini roşii, verzi, albe, vocile tehnicienilor, strigăte înăbuşite. Strigăte tânguitoare de păsări de noapte, chiar aşa se cheamă pasărea aceea, strigă. Un fel de bufniţă. Fuselajul desprins din beznă în lumina slabă a lanternei, cifrele roşii pe dural păreau negre, şterse, adâncite în metal. Raportul repezit al tehnicului, mă legau chingi late de noapte, de

metalul încă rece. Freamătul nedesluşit al bordului, când cuplam contactele. Becurile roşii, ecrane mititele pe bordul cabinei, galbene, verzi, astea erau culorile nopţilor de alarmă. Porneam motorul, avionul se trezea la viaţă poticnit, primele rotaţii moi ale turbinei, îl simţeam trepidând, întinzându-se sub dural, focul camerelor de ardere, aveam fizic senzaţia curentului în circuite, creşteau presiuni, hidraulică, uleiul, prin conducte acoperite cu email galben-deschis curgea petrol limpede încins la optzeci de grade. Fremătau convertizoare, metalul trepida surd, clipea bordul cuprins de viaţa electronică, specială, în căşti auzeam convorbiri scurte, confirmări înăbuşite, „Rulează, 013", trefla giroorizontu-lui, busola, simţeam aşteptare dincolo de metal, personalitate de avion ; pentru că o alcătuire atât de complexă simţea măcar ceva în afara mea — avion devenit *însuşi*. Aşa erau avioanele pornite în întunericul încordat, coboram cupola, noaptea se închega în cerul cabinei, maneta de zăvorâre, ermetizam, mă închideam definitiv în sfera de plexiglas, metal înviat, lucrurile se întâmplau simplu şi pentru totdeauna, mă aveam în mână. Pe mine, avionul, lucrul pentru care eram în avion.

— Scoală, a spus Chioru, flutura degetele în faţa ochilor, nu stai toată viaţa la turn. Reintri în formă, gata.

Am lăsat fotoliul jos, abia acum, l-am pus la locul lui lângă televizor, m-am întins, am plecat la baie să fac duş.

— Tu — a spus Chioru mai târziu, eram la masă — ai rămas ca în şcoala militară. Entuziast, te bucuri pentru ce faci întotdeauna la fel. Urci de fiecare dată în avion cum ai urcat prima oară.

— Îi plâng pe cei care n-au rămas ca în şcoala militară, am zis cu gura plină.

— Cu mine e altceva. N-am putut să mai fac pe pilotul de vânătoare...

— E acelaşi, lucru, am spus. Există două modalităţi de abordare a zborului.

— O infinitate.

— Două esenţiale. Restul sunt doar variante.

— Prima, a făcut Chioru. Pilotul romantic.

— A doua, am spus. Pilotul flegmatic. Tu. Urci în avionul ăla mare şi alb mestecând gumă, dar pentru că ai spectatori. Tot felul de stewardese. Înăuntru eşti ghemul necesar de draci, pentru că altfel nu se poate. Pentru că altfel ai cădea cu avion cu tot imediat după decolare.

— Nu zău ?! a făcut Chioru.

— Şi cu o sută de pasageri. Du-te naibii, am spus. Măcar între noi putem fi limpezi. Nu să ne tremure mâna pe manşă, dar să fie foarte clar că facem un lucru formidabil. Pe care puţini sunt în stare să-l facă.

— Unde ai învăţat vorbele astea ?

— Vai ce prost eşti ! Unul din puţinele lucruri care nu pot fi făcute în treacăt, ci numai dinăuntru...

— Ceva sacru, a întrerupt solemn Chioru.

— Ceva sacru, am spus, de fapt n-am spus, gândeam numai, pe urmă am reluat : pentru tine povestea asta, când zbori, e ceva între două staturi pe pământ ? sau stai la sol între două zboruri ? De aici pleacă totul, chestie de optică...

— Chestia cu paharul pe jumătate plin, care de fapt e pe jumătate gol. Unde te-au învăţat să vorbeşti aşa frumos ?

— Nu mai fă pe nebunul. Ştii foarte bine că niciodată nu e cum a fost. Că nici o decolare, şi ce e pe sus, şi mai ales nici o aterizare nu seamănă cu alta.

— Mă rog.

— Nu e vorba de crispare.

— De mobilizare, a zis Chioru. Toate resursele, şi încă ceva pe deasupra. Să cobori stors din avion.

— Aşa se cuvine.

— Ce rămâne pentru viaţa de jos ?

— Aia cu picioarele pe pământ ?

— Aia.

— Ştii, am spus, nici nu cred că vreau foarte mult să fiu cu picioarele pe pământ.

Am trecut pe sub o barieră care se lăsa, lămpile roşii, sunetul clopotului trecea de ploaie, intra prin geamurile maşinii, ding-dong, braţele vărgate alb-roşu coborau, dincolo de pădure am văzut fumul locomotivei. Nu aveam timp să opresc, şoseaua udă, lucioasă de apă, am accelerat, simţeam roţile trecând peste şine, peste pietrele ascuţite dintre şine. După barieră era o curbă strânsă, acolo am derapat, nu mult, am luat curba aceea pieziş, împroşcând apă în toate părţile. S-a târât în spate trenul lung, roşu-murdar, pe platforme joase erau ancorate lăzi uriaşe cu lemnul umflat, decolorat lucios de atâta apă. Am făcut mai puţin de jumătate de oră până la intersecţie, drumul din faţă ducea la aerodrom, drumul din stânga mergea între plopi înalţi spre aeroclub, pe drumul din dreapta habar n-am unde ajungeam. Nu ajungeam nicăieri pe drumul din dreapta. Se afunda, indecis, înspre dealuri. Dincolo de dealuri curgea fluviul, apa făcea un cot uriaş cuprinzând câmpia, aşa că mergând spre aerodrom şi depăşind aerodromul, oraşul, până la urmă tot la fluviu ajungeam. La podul acela potcoavă de lumină, care noaptea se vede din aer de la patruzeci de kilometri.

Am trecut prin intersecţie, plopii din stânga au biciuit, parbrizul cu siluete lungi, negre, chelite de frunze galbene; frunzele erau pe jos, pe asfalt, se lipeau pe cauciucurile maşinii, galben pe negru, pe caroseria vopsită albastru. Asta se cheamă octombrie, am spus : plopii lucioşi de apă, frunzele lipite pe maşină. Gândurile, lipite pe creier. Am răsucit volanul, s-a terminat asfaltul, roţile plesneau plăci din beton cu rosturi negre, fire lungi de smoală între ele, era aproape ca pe pistă. Intram pe aleea dintre blocuri, erau şase case lungi cu ziduri groase şi camere înalte sub acoperişuri ţuguiate, acoperite cu ţiglă. Cetăţui proletcultiste aliniate pe două rânduri, înşirate în lungul aleii betonate, cu un singur etaj şi coloane lătăreţe la intrare. Totul se întâmpla într-o pădure de salcâmi, dar acum salcâmii erau goi, bolnavi, muiaţi de apă, negri ca plopii de pe şosea.

Am urcat sărind câte două treptele din ciment, de unde auzeam muzică, de la Mărin, cheia în broască, s-a deschis uşa care niciodată nu se închidea foarte bine, acolo locuiam, în două camere albe cu arme vechi atârnate pe pereţi, acasă. Am aruncat

blugii, puloverul jilav, intram în uniforma albastră, vulturul din argint de pe piept a lucit palid în lumina cenuşie. Stăteam fără să aprind lumina, am rămas în picioare în mijlocul camerei, s-a strecurat sub uşă muzica de pe scară, a venit la mine. O chitară cu sunete limpezi, puţin tremurate. M-am gândit la Chioru, la avionul lui alb cu patru motoare, la ce am de făcut în seara asta. Scrâşneau frâne pe beton, bocanci soldăţeşti urcau scara lăsând urme ude, au zburat sunetele limpezi, s-au risipit în amurgul jilav. Am sărit în picioare, ţrrr —smulgeam în fugă scurta îmblănită, şapca din cuier, porthartul, am deschis uşa, şoferul microbuzului se desfăta proptit în sonerie. A zâmbit, a întins mâna să ia porthartul.

— Credeam că dormiţi.

În microbuz era totdeauna cald, mirosea a cauciuc, vopsea încinsă, benzină arsă. Lângă blocul 3 ne aştepta Mihai, salut — salut, am intrat în unitate. Maşina mergea prea repede pentru cimentul ud de sub roţi, pentru ploaia venită din toate părţile, s-au aprins farurile, ridicau în faţa parbrizului un perete opac, argintiu, auriu. Intram pe bretelă, avioane sub huse întărite, lustruite de apă, aşteptau aliniate spre celula de alarmă ; am trecut pe lângă santinele negre, ursuze, îngropate în pelerine imense din foaie de cort. Am coborât la zebră, microbuzul l-a dus pe Mihai mai departe, la avion ; pătratele alb-roşu se întindeau, se amestecau de atâta apă. La staţia meteo nu era nimeni, telexul clămpănea cifre negre-albastre pe hârtia albă, ultimul meteor aştepta sus în turn, pus cu grijă pe pupitrul conducătorului de zbor, sub microfon, în difuzoare rotunde foşnea eterul, sunetul scurt, gros, depărtat, însemna o descărcare între nori umpluţi la saturaţie cu electricitate pozitivă, electricitate negativă, s-a întins o lumină lată, albastră, între cele două electricităţi ; s-au scurs una în alta, s-au făcut la fel. S-au anulat între ele, nu mai rămânea nimic. S-au topit, în lumina aceea albastră. Pe hărţile transmise „by satelitte” un trifoi cu patru foi mult răsucite spre stânga traversa în trombă Europa de la nord-vest la sud-est, aducând ploaie şi frig din Atlanticul de Nord. Am ridicat gulerul şubei, atunci a trosnit iar în difuzor, au bâzâit convertizoare, pe

tabloul staţiei radio a tresărit, s-a zbătut în ritmul cuvintelor un ac lung, negru, subţire.

— Turnule, 256, control.

Am apucat microfonul, am apăsat butonul de emisie:

— Bine, am spus. Te aud bine. Cinci cu cinci.

— Şi eu te aud bine.

Din vârful turnului cu geamuri din cristal vedeam neclar supersonicul, peste biuta topită de ploaie, peste derivele liniei de avioane ; am crezut că văd silueta întunecată din cabină.

— Trecem pe canalul patru, a spus Mihai.

— Confirm.

Am trecut pe canalul patru, şi pe urmă pe celelalte canale, am vorbit cu toată reţeaua, radiolocatorul de aterizare, punctul de comandă, băieţii de la radiogoniometru păreau fericiţi să mă audă, spuneau că recepţia e perfectă, cinci pe cinci, cu toată mizeria de afară ; i-am încredinţat că şi eu sunt fericit să-i ascult. Am verificat balizajul, proiectoarele de aterizare, s-a desprins din penumbra gri pista conturată cu lămpi aurii, s-a întins prin ploaia albă lumina reflectorului de fund. A venit Miki, mi-a dat peste umăr ultimul telex ; hârtia era caldă, s-a luat pe vârful degetelor pulberea neagră-albastră a literelor : ploua peste tot. Au foşnit, s-au întins hărţi meteo : RSR, Europa de sud-est, Europa întreagă cu o bună parte din Asia, verzi de atâta apă. Ciclonul care traversa continentul turna peste tot apă din Atlantic, după o săptămână apa aceea avea să fie zăpadă.

— Salut, am spus, bătrâne. Stăpânul timpului. Mâine cum o să fie ?

Era foarte clar, după hărţile acelea, cum o să fie mâine.

— Ca azi.

— Poimâine ?

— La fel ca mâine.

— Şi peste trei, patru, cinci zile ?

— Plouă, a făcut scurt Miki. Sau nu plouă, atunci ninge.

— Soare ?

— În Africa, cât vrei.

— 256, a spus Mihai din difuzor, turnule, la mine totul în regulă.

— Şi la mine.
— Terminat verificarea.
— Terminat.
— Trimit maşina să te ia.
— O.K., am spus, întrerup legătura.

Am decuplat staţia radio, salut, am spus din mers, Miki a dat din cap, salut. Asta era grozav, aici mă salutam cu toată lumea. Ar fi frumos din partea ta — ieşeam din încăperea de sticlă, am întors capul vorbind — ar fi frumos din partea ta ca mâine să fie soare.

— O să mă străduiesc, a spus meteo serios.
— Şi duminică.
— În regulă, şi duminică.
— Şi, în general, iarna asta să fie scurtă dar bogată în zăpadă.
— Nu foarte friguroasă.
— Nu foarte.
— O să mă străduiesc, a repetat Miki. O să fac tot ce pot.

— Serviciu uşor, eram deja la jumătatea coridorului spre scară, Miki a răspuns din uşă : serviciu uşor.

Am coborât, aşteptam microbuzul sub balconul turnului, ce mai vreme, am spus. Să nu dai câinii răi afară din casă, să nu decolezi piloţii de vânătoare cu avioanele lor cenuşii. Chiar, ce facem dacă se dă alarmă de gradul unu cu decolare ? Alergam pe aleea îngustă între pinii crescuţi în faţa zebrei, vedem noi ce facem. Decolăm şi gata. Am sărit în maşină, am spus inutil : la celula de alarmă.

Serile din celula de alarmă, asta se întâmpla în capul pistei, clădirea lungă, joasă, albă, am intrat scuturându-mă de apă, lăsam urme ude pe linoleum. Serviciu uşor, a spus Vodă, somn uşor — a râs Dorel, ţi-o las pe Cita. Căţeluşa s-a uitat la mine, adică bănuiam că se uită, era aşa mică, foarte neagră, nu creaţă, cârlionţată-încâlcită, o grămadă agilă de păr cald, cred că se uita la mine pentru că stătea, ţinea capul într-un fel care putea

însemna orice, inclusiv că mă priveşte, ce să fac cu Cita ? — am spus. Mie îmi plac blondele.

A plecat schimbul de zi, de la club s-a auzit zgomotul zarurilor, tablelor trântite, cineva râdea, am intrat în sala de echipare. Mă uitam la şirurile de căşti albe pe rafturi albastre, casca mea era ultima din dreapta, sus, am ridicat din umeri. Noaptea asta nu aveam nevoie de cască. Poate mâine dimineaţă, am spus. Cureluşa neagră sub bărbie, şi restul. Căptuşeala de buret care absoarbe cele mai cumplite şocuri, le preia, amortizează, până nu mai sunt. În colţ, pe cuier, costumul anti-g al lui Mihai, mănuşile de pe masă, harta împăturită, o să-mi vină din nou rândul —am spus. Ştiam lucid că o să-mi vină din nou rândul, numai să reiau afurisitul de antrenament, şi costumul meu, mănuşile mele pe masă, nopţile grele, utile, dense, din celula de alarmă. Atunci de ce nodul fierbinte din gât a explodat în raze de căldură, căldura urca în ochi, gata. S-a dus.

Treceam pe lângă sonerii mari cu capace nichelate, becuri roşii montate în perete, nu m-am uitat la ele, speram să nu sune, să nu clipească. Nu în noaptea asta.

— Ce pat alegi ? a întrebat Mihai din uşa dormitorului, întreba degeaba, ştia foarte bine, am ridicat din umeri fără să răspund.

— Patul de la fereastră, a hotărât Mihai, asta dacă nu ţi-ai schimbat bunele şi bătrânele obiceiuri de când cu Academia Militară. În regulă, am zis, patul de la fereastră. Academia Militară nu e ceva atât de, încât să mă facă să renunţ la vechile şi bunele obiceiuri.

Ne-am scos uniformele, celula de alarmă era rece — nu rece, friguroasă — prin tradiţie, trăgeam pe noi pulovere groase, pantaloni din lână.

— Ce porcărie, a mârâit Mihai. Ce porcărie de vreme, n-am zburat de o săptămână. Oamenii se strică, şi tehnica se strică exact aşa, stând.

— Nu mai stăm multă vreme. Miki a promis că mâine o să fie frumos. A spus că se ocupă el de asta.

Mihai s-a strâmbat urât, Miki, nu mai vorbi de el. Nu faţă de mine, te rog. O săptămână, şi încă o săptămână, cel puţin două săptămâni.

— De ce ?

— M-a invitat la el, mi-a dat nu-ştiu-ce băutură făcută în casă, ceva gălbui care mirosea groaznic a câine ud...

— Toate miros acum a câine ud, am spus. Şi noi.

— Bine, chestia aia mirosea mai îngrozitor decât un câine ud. A spus că e după o reţetă foarte veche, transmisă în secret din generaţie în generaţie.

— Ăsta e un argument peste care nu se trece.

— Nici n-am trecut; făceam doar viraje în jurul paharului, nevastă-sa se uita cu ochi mari la mine, ştii ce ochi are femeia lui Miki...

Cât o farfurie, am spus.

— Mai mari.

— Cât ecranele radar.

— Mai mari.

— Cât cercurile elicelor de la AN.

— Cam atâta. S-a uitat la mine cu ochii ăia...

— Atunci ai băut.

— Evident am băut, s-a strâmbat din nou Mihai. Gustul se potrivea de minune cu mirosul.

— Şi ?

— Sper să nu aflu niciodată reţeta după care a fost făcută băutura aceea.

Am râs, m-am întins pe somiera tare, stăteam în întuneric, ploaia bătea aiurea în acoperiş, în ferestre, în frunzele plopilor de lângă ferestre. S-a auzit stins dincolo de nori sunetul motoarelor unui avion mare, de transport.

— Ăştia zboară, a spus încet Mihai.

— Ştii bine cum zboară ! Cu cinci oameni în cabină, şi radiofaruri, culoare, sisteme VOR, ILS, tot felul de blonde care suflă în microfoane şi le spun pe unde să o ia.

— Nu e chiar aşa.

— Lasă, am spus, ştiu foarte bine cum e, habar n-aveam. Făcea parte din lucrurile care trebuie trăite ca să pot spune : ştiu

cum este, şi nu puteam trăi povestea asta: Să fiu unul din cei cinci aflaţi în cabina unui avion de transport. Nu pot face chiar tot ce vreau, am spus tare, întotdeauna se stabileşte ordinea de priorităţi, renunţ la unele ca să am altele.

— Poftim ? a făcut Mihai din patul de alături.

— Nimic, am spus. M-am gândit la ceva.

— Continuă, m-a îndemnat Mihai. Habar n-ai ce interesant e. S-a săltat într-un cot, am văzut faţa întoarsă spre mine, albind din întuneric.

— În seara asta eşti obsedat de alarmă.

Am vrut să spun : nu numai în seara asta, n-am spus nimic.

N-am spus nimic două ore, Mihai dormea, am stat cu mâinile sub ceafă, mă uitam în tavan. Eram foarte tare la asta, privitul în tavan. Vedeam acolo tot ce vroiam să văd, foarte clar, amănunţit, în culori, uneori apăreau limpede imagini nechemate pe care le ştiam, le doream îngropate, şterse, uitate — nu, fluturam degete în faţa ochilor, le alungam. Sau închideam ochii, se întâmpla să nu ajute nici asta, imaginile nechemate persistau în dosul pleoapelor strânse, pe retină, aiurea, erau în creier. Se ascundeau, şi ieşeau, şi se ascundeau din nou acolo. Nu era mare lucru de ascuns, păr blond-cenuşiu flutura în toate părţile, ce era sub părul acela. Am văzut cum mângâiam părul blond-cenuşiu. Mai erau serialul cu avioane căzute, fotografiile din dosare de anchetă, din reviste tipărite pe hârtie lucioasă, dar asta era mai uşor de controlat. Năştea întrebări, de ce. Treceai brutal de la fiare răsucite, de la duralul ars, la profesie, de fapt fiarele răsucite erau şi ele profesie, statistic un accident grav la zece mii, la o sută de mii ore zbor, ce poveste, meseria mea. În care accidentul întâmplat celui de lângă mine mărea şansele personale de a funcţiona mai departe, de a mă întâlni cu Chioru, de a pleca iarna la schi. Exact asta ne apropia, numitor comun, treceam peste lucrurile care nu se potriveau, le ştergeam. De aceea ne simţeam bine între noi. Reuşeam să fim noi înşine, noi între noi. Ştiam foarte bine ce e important, şi lucrurile care nu merită timp. Mihai nu mai dormea, s-a întins, nu facem mare lucru azi, a spus. Pierdem vremea.

— Ei, am răspuns, ştii cum e. Nu se întâmplă în fiecare zi. E ceva care trebuie aşteptat.

Pe urmă am mâncat, am văzut un filmuleţ tâmpit la tv, mergeam să mă culc, nu încă, Mihai m-a tras de mâneca puloverului gros, hai afară. Cum dracu poţi să dormi într-o noapte ca asta ?

Trăgeam ghetele de zbor în picioare, am ieşit pe scările din faţa celulei, noaptea n-avea nimic deosebit, era neagră, joasă, udă, plină de umbrele norilor care lunecau foarte jos, se învălmăşeau tăcut în întuneric, alunecau spre fluviu, dincolo de fluviu, spre mare. Au clipit lumini, auzeam departe zgomot de motor, erau maşini, camioane pe şosea, am făcut câţiva paşi, ieşeam pe bretelă, se vedea baliza aprinsă deasupra zebrei ; punct roşu scânteietor, şi deasupra geana difuză, palidă ca o părere, lumina reflectată de plafonul coborât.

— Cât crezi că e baza ?

— Oricât. Între treizeci şi cincizeci de metri.

Baremul nostru minim pentru noapte era două sute de metri. Am văzut şi avioanele în geana aceea difuză, derive înalte, negre, proiectate pe nori.

— Noaptea, a spus Mihai, când te uiţi la ceva, nu trebuie să priveşti drept acolo. Drept la ceva-ul la care te uiţi. Vezi mai bine dacă te uiţi pe linia orizontului, atunci chestia aia se proiectează pe orizont, care oricum e mai luminos decât pământul.

— Nu în noaptea asta.

— Noaptea asta e foarte specială.

Am vrut să spun că noaptea e doar rece şi udă, trecea frigul prin lână, prin salopeta subţire din milaneză ; noaptea specială era numai pentru Mihai, pleca din el, se întorcea în el după ce făcea un viraj strâns care ne cuprindea pe noi, celula, avionul din alarmă abia conturat pe orizontul întunecat.

— Ai decola pe vremea asta ?

— Am decolat, mai demult. Tot din alarmă, îţi dai seama. Eram coechipierul lui Chioru.

— Cum a fost ?

— Absolut formidabil. Cum fac fetele din filme americane, întind gura până la urechi şi spun : terrrific ! Zece mii de metri

plafon compact, deasupra lună plină, n-am vrut să mai cobor. Ştii nopţile cu plafon şi cu lună plină deasupra...

— Ştiu. Aţi prins ceva ?

— Nu mare lucru. Ţinte de control.

— Aterizarea ?

M-am întors, mergeam spre celulă.

— Cum să-ţi explic ? Principalul e că am aterizat.

Am râs, era frig, ne-am culcat aşa, cu puloverele jilave pe noi. Nu venea somnul, m-am gândit iar la Chioru şi Maria lui. Cum eram noi trei — unul, şi cum despărţirile sunt la început insesizabile, pe urmă ceva se adânceşte şi gata, nu mai e cum a fost. Nu te mai înţelegi dintr-un gând, privire, atunci vin cuvintele dar e târziu, nu te mai înţelegi deloc. Ce apărea între noi, m-am gândit la serile noastre de aerodrom, locuiam în acelaşi apartament, am văzut pe tavan seara de ieri, finish, apă de ploaie, s-a dus. Intră în pământ, ca ploaia de afară. Nici nu merită să-mi bat capul. A fost frumos, dar s-a terminat. Mai auzisem o dată exact aşa : gata, a fost frumos dar s-a terminat. Se pare că face parte din noi. Se pare că este chiar necesar, să se termine. Să nu dureze prea mult. Nu ştiam dacă e bine sau rău ; m-am înfăşurat în pătură, noapte bună, am spus.

— Sper să fie bună, a răspuns Mihai.

A doua zi ploua bineînţeles, ne-am adunat la zebră, a venit Miki, desfăşura hărţi, diagrame, prognoze pentru următoarele 12, 24, 36 de ore elaborate de staţii cu rezonanţe impresionante : Şerementievo, Orly, Fiumicino, lucrurile se petreceau pe sectoare şi pe înălţimi, curenţi de aer rece se amestecau în mase de aer cald după legi care îmi scăpau, în concluzie, a spus meteo, plouă. O să plouă şi mâine.

Arăta cu mâna pe hartă, ciclonul de ieri oprit în centrul continentului se rotea lent pe loc în sens invers acelor de ceas, pompând aer atlantic, rece, umed, ceţos. M-am dus la infirmerie, Nae avea un aparat formidabil, raze diadinamice, mă durea

umărul drept, surd, neliniştitor, doctorul potrivea discuri din sticlă albă în jurul umărului bolnav, lega electrozi, agita becuri care se aprindeau din nimic în câmpul dintre discurile metalice ; stăteam zece minute cuplat la aparatul care bâzâia, nu mai aveam nimic o lună întreagă. Salut, am spus, mă scuturam de ploaie, salut, a râs Nae, ştiam că vii. Arăta geamul, ce era dincolo de geam. Numai că ai de aşteptat, cine ? am întrebat, Ion, a râs doctorul de aerodrom.

Asta-i, am ridicat din umeri, acrobaţia aeriană lasă urme. Ce facem noi cu supersonicele, înghesuiţi treizeci-patruzeci de secunde la şase unităţi de suprasarcină pentru fiecare buclă imelmann, viraj de luptă sau răsturnare, asta rămâne, se strânge neştiut în oase, muşchi, în tendoanele întinse mult peste limite fireşti, pe urmă iese afară răsucind dureros. Nae nu avea leacuri pentru aşa ceva. Nici nu existau leacuri pentru aşa ceva. Nu cele cinci mii cinci sute de calorii înghiţite în fiecare zi, nu ciocolata, portocalele, nici cele două săptămâni pe an la Poiana Braşov. Tratamentul valabil era să nu zburăm, nu se gândea nimeni la tratamentul ăsta. Zburam, pe urmă ne cârpeam la aparatul lui Nae, razele diadinamice scoteau din nou ce era de scos, urcam în avioane drepţi ca brazii, lipeam spatele, ne strângeau chingi late în scaunele de catapultare, plecam din nou să ne dăm peste cap cu şase g. Asta cât putea fiecare, pe urmă se întâmplau, lucruri la care preferam să nu mă gândesc, Comisia medicală, şi restul. Aviaţia de transport, elicopterele.

— Salut, am mai spus o dată pentru că Nae nu era singur, vedeam abia acum, stătea cufundat până la gât în fotoliul cu arcuri lăsate psihologul înalt, slab, de la Centrul Aeronautic Medical. Cel cu ochelari fumurii. Cel care, la controlul anual, înşiră pe masă cartonaşe colorate şi determină tonusul meu psihic. Dacă nu m-am uzat. Dacă, simplu, nu sunt învins de avion, de ce se întâmplă între mine şi avion.

— Salut, a spus.

— Vă cunoaşteţi ? a întrebat Nae.

— Cum dracu să nu ne cunoaştem ?

O vreme am tăcut în trei, venea de alături bâzâitul generatorului de raze diadinamice, se amesteca cu ploaia, cu liniştea dintre noi.

— A venit să vadă cum e pe aerodrom, a spus doctorul.

— Cum se convertesc în practică rezultatele testelor ?

— Aproximativ, a răspuns psihologul. Nu-i vedeam ochii în spatele ochelarilor fumurii, cred că de asta îi şi purta. Cum rezultatele testelor decurg din practică.

— Se pot trage o grămadă de concluzii.

— Pentru asta trebuie să particip la zbor, a spus psihologul. N-aţi avut nici un necaz în ultima vreme ?

— Pe linia dumneavoastră ?

— Pe linia dumneavoastră, de fapt.

Am râs, Nae şi cu mine. Psihologul n-a râs. Psihologul analiza cum râdeam. Exact asta nu îmi place la psihologi, nu ştiu niciodată unde încep şi unde se termină — ca oameni. Ca ei înşişi. Dacă mai reuşesc să fie ei înşişi, după ce au învăţat atâtea despre cum suntem alcătuiţi pe dinăuntru. Ce se întâmplă în noi, când afară se schimbă insesizabil ceva. Să ştie, să prevadă dinainte. Interesant, dar până la o limită. Până la limita firesculului din noi. Fiecare din noi începe exact de unde se termină asemănarea cu ceilalţi. Ştiinţa lor, într-un fel, era iconoclastă. Există lucruri limpezi care scoase la lumină se opacizează. N-am spus asta tare. N-avea nici un rost. Am dat numai din mână şi am spus, sigur, necazuri sunt totdeauna. Psihologia aeronautică, am întrebat, cu tot ce presupune noţiunea, stând cu picioarele pe pământ şi având timp la dispoziţie, poate determina lucruri esenţiale ? Cu ce probabilitate ?

— Ce lucruri esenţiale ?

Nae s-a întors cu faţa la geam, ştia despre ce lucruri esenţiale e vorba ; bătea uşor cu degete lungi, agile, subţiri, mâini de chirurg, bătea în sticla aburită.

— Dacă un pilot e compatibil cu tehnica pe care zboară. În ce măsură sunt sigur că un elev, un pilot care zboară bine cu instructor la bord, poate urca în avionul de luptă şi pleca singur ?

— Nu înţeleg foarte bine, a zis psihologul, dintr-o dată s-a înfundat mai mult în fotoliu. Nu era obişnuit cu situaţii în care să

nu înţeleagă foarte bine. Ştiinţa lui avea răspuns pentru tot ce se întâmplă.

— Vrea să întrebe, a intervenit Nae aşa cum stătea cu spatele, dacă nu se poate întâmplă ceva special când pilotul tânăr pleacă prima oară singur în zbor. Inhibiţie, şi aşa mai departe.

— Înţeleg că vorbiţi de un pilot suficient de pregătit ca să zboare singur. De ce să se inhibe ?

— Pentru că e singur.

Întâi a fost linişte, pe urmă psihologul a răspuns din fotoliul lui :

— Există teste de personalitate. Cine trece de ele nu are motiv să clacheze.

Aşa se cheamă asta, a claca. Când învelişurile cad, şi rămân faţă în faţă cu ce sunt — dacă rămâne ceva, după ce se duc învelişurile şi sunt singur cu avionul.

— Cu ce probabilitate funcţionează testele de personalitate ?

— Suficient de mare. Oricum, o surpriză nu este exclusă.

— Bine, am spus, pe mine exact asta mă interesează. Surprizele.

— Nu ştiu. În ultima instanţă, instructorul de zbor e cel care hotărăşte.

Nae a râs de la fereastră, fără să se întoarcă. Un psiholog nu spune niciodată : nu ştiu.

— De ce râzi ?

— Întreabă-l pe pilot, a făcut medicul de aerodrom.

— De ce râde ? s-a întors psihologul.

— De mine, am spus. Pentru că acum o să întreb de unde să ştiu, să-mi dau seama cam ce face junele pilot când realizează că e singur cu avionul în aer ? Cu legăturile fundamentale tăiate, şi restul ? Singur, adică ţinând în mână viaţa personală, şi aparatul acela formidabil, şi încă desprins de pământul pe care a tot călcat, şi care e atât de înţeles în tot ce face, gândeşte, viaţă. În tot ce este, nu suntem plămădiţi din ţărână şi ne întoarcem tot acolo ?

— Pentru asta, a spus psihologul încet, trebuie să zbor şi eu. Să fiu singur, aşa cum înţelegeţi dumneavoastră noţiunea.

— Eu ca individ ?

— Dumneavoastră, ca piloţi, în cabina avionului de vânătoare.

— Mulţumesc, am spus şi vorbeam fără nimic ascuns.

— Tu, a întrebat Nae, cum ai zburat singur prima oară?

— Ştiam ce e în mine.

— Şi ei ştiu ce se întâmplă înăuntrul lor.

— *Eu nu* ştiu, aproape strigam. Pe urmă îi las să zboare singuri.

— Ţi-e frică ? Crezi că unul din cei mici, pe care îl laşi să zboare după ce l-ai controlat...

— Nu despre asta e vorba.

— Atunci ?

— Vreau să ştiu când merită, sau când nu merită să îmi asum riscul, oricum foarte mare...

— Tu, Nae mă ţintea de sub sprâncenele îmbinate, poate ştii ce era în instructorii tăi când ţi-au dat prima oară drumul la zbor ? Pe IAK-11, pe MIG-15, pe supersonic, te-ai gândit ce era în ei ?

— Prea puţin.

— Gândeşte mai mult, a spus Nae. Mai mult, şi încearcă să te gândeşti la ceilalţi. Cred că asta e soluţia. S-a uitat la ceas, Dumnezeule mare, a ţipat, l-am uitat pe Ion în aparat.

Am trecut dincolo, mirosea a ozon, generatorul de raze sfârâia uşor umplând spaţiul dintre discurile din sticlă metalizată cu minuni diadinamice. Ion, întins pe canapeaua albă, a ridicat capul, ia uite cine vine, a spus. Precis te doare umărul.

M-am întins în locul lui pe canapea, Nae potrivea discurile, a făcut pase cu becul între electrozi, becul s-a aprins din nimic, a clipit în aer, s-a stins aşa cum se întâmplă cu lucruri aprinse din nimic.

Doar vineri a stat ploaia, s-a ridicat plafonul, nu mult, cât să vedem rotocoale cenuşii de abur plutind lins peste hangare, plopi, girueta de la zebră. Peste antene de radiolocator vopsite în şah, alb-roşu. Atârnau zdrenţe alburii, fâşii de stratocumuli

destrămaţi, zburam în amurg, jos a fost aproape întuneric când am decolat, am intrat în straţii aceia destrămaţi. Era negru-cenuşiu în jurul cabinei, bordul roşu lucea în plexiglasul cupolei, de asta n-am văzut cum negrul-cenuşiu şi-a deschis culoarea, trecea spre portocaliu slab, mai tare, albastru-portocaliu intens, dureau ochii, am ţâşnit peste câmpia sură, uniformă, valuri încremenite proiectau creste roşcate pe cerul albastru-portocaliu, roşu, roşu încins până la alb ; pe orizont, în stânga, soarele. La două mii de metri se termină totul, am fost deasupra ultimului văl de plafon închis, cenuşiu, atât de subţire, l-am văzut numai când am trecut prin el. Aşa, un voal de ceaţă translucidă fluturată din orizont în orizont.

S-a rostogolit bila încinsă, spre vest ieşeau din nori vârfuri negre de munţi zimţaţi, soarele se ducea după munţii aceia, îi înnegrea, îi zimţa şi mai mult. Dureau ochii de lumină, am clipit, jucau doi nori mici, albi, incandescenţi, au traversat pleoapele roşii, retina, vedeam bordul aşa — prin norii aceia mici şi albi. Am dat capul pe spate, cerul de deasupra era foarte departe şi închis la culoare, albastrul mătăsos al stratosferei, negru de atâta albastru, ţintat cu stele puţine, palide, sărace. Cobora spre răsărit un zid roşu-vânăt, opac, străbătut de fâşii late de întuneric, fâşiile acelea s-au întins, se amestecau între ele, s-au unit cu întunericul de jos. Plafonul se termina brusc pe linia dintre soare şi întunericul de jos, a trecut ultima rază a zilei între munţi, a tras o graniţă netă, categorică, definitivă. Acolo s-au sfârşit norii, săptămâni de ploaie cenuşie alunecau spulberate la est-sud-est, dispăreau în dreapta aşa cum zburam spre nord. La nouă mii de metri am pus la orizontală, zburam cu ziua trecută pe planul stâng, noaptea care venea întuneca lucirea duralului pe aripa dreaptă, prima lumină aprinsă noaptea aceea a fost lampa mea verde de poziţie. Răspundeau lumini de jos, galbene, sărace ca stelele de amurg ; pământul era în pâcla roşcată din asfinţit, lumina săracă traversa stratul gros din aer opac să ajungă până la noi ; aşa ştiam că jos e o casă, încă una, mai multe case, un sat. Treceam peste satul acela care nici nu mă bănuia, s-a dus soarele dincolo de munte, s-a pierdut după crestele negre. Au lucit pe ecranul radiolocatorului de bord ţinte fosforescente, se ştergeau

după două-trei topări, ţinte false. Dansa acul de la ARK, asta lasă în urmă fronturile care trec : nori destrămaţi, straturi ionizate de aer. Imagini false care se şterg exact când încep să cred că sunt adevărate, era aproape ca în viaţă. A venit o topare care nu s-a mai stins, traversa ecranul din dreapta sus spre stânga şi spre mine, am ridicat ochii din ecran ; flashul unui avion de transport arunca dungi late de lumină roşie la două mii de metri deasupra, măturau cerul, se întorceau la loc pe burta avionului de transport.

— 013, din dreapta către stânga, la 10 500 metri în culoar...

— Am văzut, mulţumesc.

M-am uitat la altimetru, pe urmă în ecranul radarului ; ţinta se apropia, a intersectat drumul nostru la doisprezece-paisprezece kilometri.

— 013, dacă vezi ce avion este...

Vedeam doar lumina roşie-violetă pe roşu spălăcit al cerului.

— Nu ştiu, am spus. Poate fi orice.

Auzeam greu, au foşnit în căşti straturi ionizate de aer, treceam goniometrul pe ascultare. Semnalul staţiei era stins, depărtat, înghiţit de noaptea de sub noi, din dreapta, de deasupra, întunericul din est, acum vedeam, se închega, s-a contopit cu bezna de jos, cu albastrul catifelat de deasupra, era deja negru şi stelele s-au făcut mari, rotunde, cu raze groase înţepând ochi prin cupola cabinei. Numai spre apus zburam în lumină, roşul acela spălăcit, portocaliu în mijloc, şi dunga albă, şi albastrul străveziu care nici nu ştiam când devine noapte. Zburam spre nord-vest cu botul pe semicercul de albastru străveziu, şi nici nu ştiam cum vine noaptea. Am fost dintr-o dată înconjuraţi de întuneric, orizontul a coborât, s-a şters, viram, nu s-a clintit nimic. Adică marginea raţională despărţind cerul de pământ chiar în nopţile cele mai închise, arcul de beznă neagră suprapus întunericului deplin pe care tubul Pitot lasă o dâră vagă, argintie, mată, nu mai era. Jos lucea palid aceeaşi pulbere uniformă ca deasupra cabinei, am ridicat capul, recunoşteam greu constelaţii văzute altfel prin plexiglasul cupolei, tigaia lui Orion, în dreapta, agăţată de capătul Carului Mic — Polara, aceleaşi stele erau sub avion, s-au răsucit într-un tonou lent, am scos avionul din înclinare după giroorizont. S-a strâns ceva sub

costumul anti-g, am fost dintr-o dată foarte gol, şi de atins de peste tot, aşa cum zburam în sfera din stele rotunde. Au fost secunde, nu ştiu câte, totul se întâmplă după timpul special al cabinei, atârnam în chingi, m-am săltat în scaunul de catapultare, îmi era, simplu, frică. A venit de peste tot, eram în sfera aceea arzând uniform în jurul cabinei ermetizate şi am ştiut —uite cum suntem, avionul şi cu mine, aruncaţi în noapte. Am simţit asta. A fost un început de revoltă, o întrebare veche ; ce caut aici ? Am clătinat capul, casca albă, nu acum. Astea sunt întrebări de pus cu pământul sub picioare şi nici atunci. Astea sunt întrebări care nu se pun. Ştiam de undeva că am peste o mie două sute ore-zbor pe supersonic, pe urmă au venit alte zboruri de noapte, hai, ochii la aparate, indicaţiile bordului lucide, precise, indiferente la noaptea de afară. La noaptea din mine. Zburam peste un strat de nori translucizi, abur îngheţat reflectând stelele de deasupra. Voalul acela din amurg, întins peste tot orizontul. Când am reuşit să mă conving de asta totul a fost O.K., s-a clintit axa cerului, s-a rotit bolta nouăzeci de grade, stelele ocupau locuri ştiute. Alunecam cu o mie două sute kilometri pe oră spre vest-nord-vest, a clipit verde becul MARKER, suna în căşti semnalul ştiut — gata, la reper. Viraj pe dreapta, lăsam în urmă vatra aceea stinsă, ce mai rămânea din ziua trecută. Pilot, am spus, vai de capul tău. Ai uitat zborul de noapte. Ai uitat tot ce ştiai. Lucruri aflate greu, pe care nu este voie să le mai uiţi. N-are importanţă dacă vine — frica —, de fapt vine oricum, face parte din noi, urci în avion cu tot ce te alcătuieşte, bun, mai puţin bun. Rău, acceptam greu răul din mine, structurile greşite. Nu ca pilot. Asta vine oricum, spaima, totul e să ştiu să trec peste ea. Să nu inunde cabina secundele vâscoase, reci, iraţionale, convertite inevitabil în prăbuşire. Exact cabina era locul unde deveneam cinstit cu mine — dincolo de menajamente, de circumstanţe generos acordate, cabina mă reducea la esenţă — pilot de vânătoare — lucrurile trebuiau să fie foarte limpezi. Pentru că avionul nu admitea compromisuri. Rămăşiţele negre, contorsionate, mirosind a fum sleit, puteau oricând însemna un compromis, făcut de pilot lui însuşi. O circumstanţă acordată aiurea. Un gol neumplut, pe care

se clădea mai departe. O întrebare lăsată în grabă fără răspuns. Putea fi...

— 013, control.

— Bine, te aud.

— La 150 de casă.

— Confirm, am spus, mulţumesc.

Nu se vorbea mult, noaptea aceea am fost singur în aer pe canalul punctului de comandă. S-a albit stins întunericul de sub noi, jucau luciri palide pe cabină, m-am uitat afară, creştea tăcut un dom de lumină rece, difuză, dispersată de nori, s-a ridicat şovăielnic cupola din plasmă alb-albastră, s-a clătinat, s-a prăbuşit în ea însăşi. Acul goniometrului oscila cu amplitudini mari, stânga-dreapta, ce noapte, ionizări sleite în norii sfâşiaţi. Limbi de plafon care mâine nu mai aveau să fie. La o sută de kilometri de casă am început coborârea, mă adânceam cu cincizeci de metri în fiecare secundă, picam în aerul nedesluşit, frământat, dansau scântei lungi, uscate, albastre, pe tubul Pitot. S-a aprins rama parbrizului de lumina fosforescentă, mocnită, a conturat avionul cu dungă albastră, ce vedeam eu din avion — marginea botului, bordul de atac al planurilor. Coama şi deriva înaltă, prin periscop.

Ţineam direcţia după busolă, am trecut pe canalul startului, eram la 2 000 de metri înălţime când am văzut balizajul pistei. Luminile galbene, ateriza un avion, fasciculul proiectoarelor şi balizele roşii, verzi, farul roşu cu sclipiri de la apropiată — trei puncte — linie, trei puncte — linie, asta însemna acasă. S-a adunat noaptea în marginile ei fireşti, am scos trenul, treceam peste satul de la virajul trei, abia aici se liniştea radiogoniometrul, m-am uitat la gisment: două sute patruzeci de grade. Dunga neagră a fluviului, pătratul din neon despre care niciodată n-am reuşit să aflu ce înseamnă. Frânele aerodinamice, flapsul pe prima poziţie, mă aliniam pe firul director, farul de aterizare a despicat întunericul, ăsta-i cuvântul, despica întunericul cascada albă de lumină, am văzut pământul livid, un drum, copaci uscaţi alb-violeţi pe pământul livid. Intram în raza proiectorului, „pragul pistei” — a spus navigatorul de la radiolocatorul de aterizare, „pragul” — am confirmat cu glas uscat. Pata farului de

bord, care nu s-a şters nici în fasciculul proiectoarelor. Plăcile din beton, albe de lumină. Motorul redus, contactul cu solul pe roata stângă, pe roata dreaptă, MIG-ul a ţopăit, s-a liniştit. Paraşuta de frânare, s-a stins proiectorul, treceam farul de bord pe rulaj, ce aminteşte noaptea asta — am spus frânând avionul. Au chelălăit cauciucurile, ce aminteşte noaptea asta cu norii ionizaţi, cu dunga aceea foarte palidă din vest, roşu topit în albastrul străveziu, nu amintea de nimic. Am decuplat pilotul automat, frâna de bot, declanşam paraşuta de frânare, am rulat stânga pe bretea, nu avea ce să amintească. Aşa era în fiecare noapte.

Noaptea următoare am făcut un control cu Florin pe traiect, la joasă înălţime, întunericul năvălea în cabină cu opt sute de kilometri pe oră, treceam peste un sat, am virat dreapta, spre fluviu. Nu era lună, volute largi de apă luceau stins, cenuşiu, se detaşau pe negrul opac al câmpiei. Nu există nopţi negre, absolute — am spus, întotdeauna e lumină, cât de slabă — de la stele, de dincolo de stele. De la nori, atunci când e înnourat. Nu zău, a făcut Florin Truţă în intercomunicaţie, mai bine uită-te la busolă. M-am uitat, zburam pe zece grade, trebuia să fim pe douăzeci. Viraj dreapta, reveneam la traiect după relevmentul radiofarului îndepărtat. Temperatura în ajutaj, presiunea la ulei, bordul roşu, căldura cabinei la trei sute de metri deasupra pământului. Ei, a spus Florin, cum e cu nopţile absolute, n-am răspuns. Treceam podul, am văzut neonul felinarelor oglindit în apă. Am împins maneta de gaze, acele turometrului au fremătat uşor, au sărit câteva diviziuni. Alunecam în cerul de noapte, aerul negru se dădea la o parte, se strângea la un loc în urma noastră, noi alunecam în lungul fluviului, auzeam în căşti voci, comenzi, indicative, am trecut oraşul, străzi în formă de potcoavă începeau din apă, se terminau în apă, am văzut un autobuz, maşini, ferestre luminate. Portul, fierăraia neagră a macaralelor ghicită în pulberea de lumini din port. Vapoare cu becuri roşii în stânga, verzi în dreapta, aşa ca noi. Oameni n-am văzut, era întuneric,

zburam prea repede. Am răsucit capul sub cască, mă uitam în stânga, la lumina roşie de poziţie. La bordul de atac al planului, cum răsfrânge în luciri mate lumina roşie. Pe urmă viraj deasupra câmpului, zburam într-un sac de beznă, a fulgerat un dreptunghi de lumini albe, violete. Linsă de dârele gălbui ale farurilor — şoseaua, pe urmă iar întuneric, ochii pe altimetru, bezna aceea lovea între ochi, în mijlocul frunţii. Am dat drumul la cronometru, şapte minute de noapte până la următorul viraj, cuplam pilotul automat, dubla a coborât botul, a cabrat, s-a stabilizat la orizontală: pe tabloul de bord, sus, ardea becul verde „pilot automat pe revenire". Mă întindeam în chingi, capul-compas, viteza, aparatele control-motor, hidraulica — normal.

— 013, control startul.

— Te aud bine, sunt 013.

— La ora opt şi mai sus cu două mii de metri, lateral la zece kilometri, o cursă.

M-am uitat prin cupola cabinei la stele. Nu erau foarte multe, nu erau foarte strălucitoare, zburam la înălţime mică, se vedea aproape ca de jos. A clipit roşu, s-a stins, a clipit iar farul de pe burta avionului de noapte.

— Văzut startule, mulţumesc.

Din nou ochii în bezna câmpiei, pe urmă lacurile, neonul staţiunii, bordul roşu, am văzut ecranul şi raza tremurătoare a aparatului de proiecţie, se ghiceau semicercuri de bănci în lumina tremurătoare.

— Ăştia sunt nebuni, a spus Truţă.

Nici noi nu eram foarte normali. Am decuplat pilotul automat, am făcut un viraj strâns deasupra grădinii de vară ; ne abătusem doi-trei kilometri dreapta de la traiect. Normal, treceam la verticala pădurii de peste lac. M-am uitat jos, pământul culcat pe cabină aşa cum strângeam virajul, cunoşteam bine staţiunea, cinematograful în aer liber, amfiteatrul din parc, am văzut o grămadă de filme acolo dar atunci era vară, acum se termina octombrie, mergeam acasă de la zborul de noapte spărgând cruste de gheaţă sub tălpile ghetelor înalte până la jumătatea gambei.

— Nici noi nu suntem foarte normali.

— La noi e cald, a râs Florin, am râs şi eu, în cabină era cald. Era bine. Era sunetul înfundat al motorului, vibraţia aceea care nici nu se aude, se simte numai. Erau bordul roşu şi certitudinea pe care o dă avionul, eram noi legaţi de avion.

— Ce rulează ?

— Ceva bun, dacă stau în gerul ăsta şi se uită.

— Hai să vedem.

— Hai.

Am picat uşor virajul, pe urmă am schimbat sensul înclinării, aduceam dubla în zbor orizontal aşa încât să trecem cu ecranul în stânga, trebuia numai să înclin avionul şi să văd... Aveam sub o sută de metri, acul radioaltimetrului cobora, optzeci, cincizeci. A sunat în căşti semnalul de joasă înălţime, pe tabloul de bord s-a aprins becul „înălţime periculoasă”.

— Redresează, a spus Florin. A tras de manşă, am pus avionul la orizontală.

— Sunt copaci pe aici ?

— Lângă lac, în stânga...

Îi ghiceam mai mult, zimţând noaptea, mai negri ca noaptea. Aşa, umbre negre pe orizontul coborât. Pe urmă am zburat într-un ochi de lumină, vedeam printre crengi ecranul, pete de lumină colorată s-au alcătuit într-un cal galben, în munţi albaştri când cabram avionul.

— Ai văzut calul ?

— Ala nu era cal. Era o blondă.

Am virat dreapta nouăzeci de grade, stânga două sute şaptezeci, asta se cheamă viraj standard şi scoate fix acolo pe unde am mai fost o dată, numai că din partea cealaltă. Chiar, când am scos din viraj eram pe direcţia cinematografului ; a grădinii de vară unde dădeau filme acuma, iarna. Toamna târziu, mă rog. Ce bine ar fi să putem face viraje standard nu numai cu avionul. În viaţă, să vin iar fix acolo unde am mai fost, numai că din partea cealaltă.

— În sud e o linie de înaltă tensiune.

— Ştiu. Paralelă cu şoseaua.

Nici nu vedeam şoseaua de aici. Am redus viteza, şase sute kilometri pe oră, auzeam radioaltimetrul sunând, avertizând. Din

nou ecranul, acum vedeam clar pentru că veneam uşor convergent şi am avut o secundă întreagă până să cabrez, am văzut faţa aspră, frumoasă, prelungă, părul blond strâns sub borurile pălăriei Stetson, Jane Fonda pe tot ecranul. Muşcându-şi buzele cu dinţi nemaipomenit de albi. Aveam timp să văd gulerul cămăşii în carouri, descheiat, un lanţ subţire pe gâtul transpirat, bronzat, aproape cafeniu. Şi iar munţii aceia albaştri, dar toate astea le developam, le-am scos de pe retină când eram din nou la trei sute de metri, zburam spre aerodrom, bordul roşu se proiecta pe orizontul întunecat.

— Jane Fonda, am spus în intercomunicaţie.

— Cum să fie aia Jane Fonda ?

— Jane Fonda, am repetat.

— Înainte spuneai că e cal.

Am redus turajul spre optzeci de procente.

— Las-o moartă, am spus.

Bordul, normal. Am cerut un control cu radiolocatorul de aterizare, ne auzeau bine, spuneau să intrăm în tur de pistă la virajul doi pentru aterizare. Jos a izbucnit un fulger violet, despica întunericul opac scânteia prelungă a unui tren electric, întunericul s-a închis la loc — alb, galben, roşu din ce în ce mai stins — s-a închis peste câmp.

— N-a fost Jane Fonda.

Nici măcar n-am răspuns ; am scos trenul, virajul trei, frânele aerodinamice, flapsul pe prima poziţie, virajul patru. Vedeam balizele pistei, firul director, luminile de intrare. S-au aprins proiectoarele, raze lungi de lumină, argintie, flaps complet, plonjon în lumina argintie, doar după ce am degajat pista şi proiectoarele s-au stins, rămâneam în întunericul roşu al cabinei, doar atunci am apăsat intercomunicaţia :

— Nu fi prost. N-are cine să fie, în afară de tipa asta.

— Mergem mâine şi vedem, a spus Florin.

— Unde să mergem ?

— La cinema. Urcăm în maşină, mergem, întrebăm ce film a fost, ce actori au jucat în film.

— O.K.

Nu ne-am dus. A doua zi primeam fiecare trei zile arest, pentru, abatere de la misiunea de zbor şi pentru că am tulburat spectacolul. Liniştea publică. Spuneau ca i-am speriat îngrozitor. Că am trecut atât de jos cu avionul, încât jetul i-a săltat de pe bănci. Că, dacă era printre ei o femeie gravidă, femeia aceea ar fi născut cu siguranţă, atunci şi acolo. Au mai spus o mulţime de lucruri despre cum ar fi trebuit să ne purtăm, şi cum ne-am purtat în realitate. Mă uitam la Florin, Florin se uita la mine, am ridicat din umeri. Nu înţelegeam îndârjirea cu care îşi pledau cauza. Nu se întâmplase nimic. Tot ce spuneau se baza pe ce ar fi putut să fie, erau trei-patru în biroul comandantului, indignaţi, cu pardesie, şepci şi umbrele. Se simţeau grozavi, amestecaţi într-un incident de aviaţie. Aşa spuneau, „incident de aviaţie". Erau convingători, şi l-au convins pe comandantul de regiment, şi din cabinetul cu machete de avioane am plecat direct la arestul de garnizoană. N-am pierdut foarte mult, trei zile de viaţă, auzeam avioanele, decolau în forţaj, treceau deasupra şi puţin în dreapta, cretinule, am spus, vroiai să ştii ce film joacă. Blonda ta superbă, Jane Fonda. Intra soarele pe fereastra meschină, înfundată sub tavan, proiecta o pată de lumină pe zidul văruit, am făcut umbre chinezeşti în pata de lumină. Auzeam avioanele trecând, înfundându-se în cerul albastru. Poftim am spus, fii fericit.

— Sunt, a răspuns Florin, se întindea pe bancheta ordinară, de lemn, am toate motivele să fiu. Aici e linişte. Dar să ştii că tu vroiai să vezi ce film joacă.

Suna ceasul, mă scol, nu mă scol, am deschis ochii, afară, printre crengile salcâmilor, cer senin. Adică culoarea sură dinaintea luminii care face cerul albastru, am ieşit din sacul de dormit, era frig, treningul, bascheţii, coboram scările sărind câte trei trepte cu picioare ţepene de somn, ciment cenuşiu. Trunchiurile salcâmilor erau negre de umezeală mată, aşa, abur fin pe scoarţa aspră, aburul acela se aduna pe iarba săracă în picături rotunde, limpezi, tremurate. Pe iarba rămasă din vară,

fire galbene, fibroase, se târau, se frângeau în noduri înfipte adânc în pământ ; de la nodurile acelea plecau alte fibre galbene. Betonul aleii se împărţea în plăci mari prin dungi de smoală, alergam sărind dungile acelea. Obişnuitele priviri prin ferestre încă nedezmeticite de somn, aleargă iar ? aleargă, dacă nu se obişnuiau în atâţia ani, nu aveau să se obişnuiască vreodată. Nici nu merita să mă gândesc la asta.

Clădirea şcolii, bariera, betonul se transforma în asfalt, ochiuri cenuşii-gălbui între limbi negre de bitum prelins sub tălpile de cauciuc, fâşiile negre se împleteau, s-au unit între ele. Alergam pe asfaltul negru, ud, lunecos, am cotit la stânga, drumul de pământ bătut, crăpat mărunt, se pierdea între şiruri de coceni. Bulgări tari de lut uscat, aşa simţeam fuga aceea, cu tălpile, restul — aerul rece, apa din ochi, din nas, respiraţia ritmată de picioare, toate se adunau în jurul tălpilor lovind pământul. Tulpine cafenii cu inele lucioase, frunzele lungi, ascuţite, uscate, fărâmicioase, printre frunzele acelea sclipea scurt, cald, ca un soare mititel, un ştiulete uitat. Se osifica, se îngălbenea perpetuu ; pe urmă lanul de porumb se termina, alergam în câmp deschis, drumul cotea, băltoace, aici se aduna întotdeauna apa, de la ploaia de acum trei zile, de o săptămână, de o lună. Din pământ, atunci când uita să plouă, incredibil, sub scoarţa uscată pământul şiroia de apă. Erau mereu bălţi, mititele, vara negre de mormoloci, toamna târziu — chenăruite cu verde bolnav, mătasea broaştei încâlcită, ciuruită de găuri rotunde ; apoi urma unei roţi de tractor în ţărâna groasă, răscolită, lustruită, cernoziom, halucinant de clară, ca într-o gravură de Escher.

Stăvilarul, în dreapta, peste câmp, dincolo de şosea, de calea ferată, mă însoţea clădirea albă a silozului. Toate astea legănate sub cerul cenuşiu în ritmul paşilor, când răsuflarea începea să zgârie în fundul gâtului încetineam, Se încordau tendoane, muşchi, ce mai era de încordat. Articulaţii lubrifiate cu lichid sinovial, încă şapte-opt sute de metri în dreapta canalului, la perdeaua de salcâmi se încheiau trei kilometri, acolo am întors. Acolo întorceam de fiecare dată, adunam dus-întors şase kilometri alergaţi peste câmp, onorabil şi suficient pentru menţinerea formei. Care formă, forma de pilot de vânătoare :

inima, plămânii, pulsul. Afurisita de tensiune. Afurisita de distonie neuro-vegetativă. Privirea atentă a doctorului-colonel din cabinetul „Interne”, semnătura pe carnetul medical de personal aeronavigant: „Apt zbor”, toate astea se adunau, treceau sub tălpile tocite ale bascheţilor. Se însumau firesc cu cei şase kilometri alergaţi în fiecare zi.

Perdeaua de salcâmi, am întors, lătra răguşit câinele de la fermă, ca de fiecare dată. Auzeam zornăitul lanţului pe sârmă. A ieşit soarele, întâi a fost umbra de căldură pe obraz, apoi marginea roşie peste rambleul canalului, discul portocaliu se rotunjea din nimic, din marginea înceţoşată a câmpului, din fire uscate, casante, rugi sterpi de mare crescuţi lângă canal. S-a înălţat, se făcea portocaliu ca ştiuleţii de porumb uitat, s-a adunat într-un ghem alb, opac, de lumină fără putere. Punctul negru de la orizont creştea, a devenit căruţă, am gâfâit „bună dimineaţa”, „bună să-ţi fie, maică”, glasul bătrân m-a ajuns din urmă, tonul era sceptic, bănuitor, privirea a fost înaintea glasului, mânată în dosul hăţurilor de îndoiala blândă a celui care a văzut multe şi nu se miră de nimic. Caii au tropăit înfundat pe pământul nici măcar prăfos, uscat, lustruit ca un pavaj de ţarină. Urcam creasta digului, m-am prăvălit pe panta prelungă cu soarele în ochi. Unu-doi, inspiraţie, un-doi-trei, expiraţie, toate astea într-un ritm neştiut, ieşea singur din mine, cine ştie de unde. Eram mobilat cu tot felul de lucruri, angoase, avioane, zile de arest, decolări triumfale, aterizări cu sufletul la gură, descopeream acum, cu ritmuri ascunse. Au devenit neaşteptat de grele picioarele, punct mort, am forţat, ziua cenuşie, săracă, începea să bată în auriu, m-a înconjurat cu o aureolă rece. M-am zbătut în lumină, din faţă s-a ridicat stângaci un fazan cu coadă lungă. Pe urmă iar lanul de porumb, acum în stânga, şanţul sărit de fiecare dată, am sărit şi acum, ultimele sute de metri, pe asfalt, pe beton, eram acasă. Urcam, m-am răsucit pe scări, am dat capul pe spate, cer adânc, senin, fâşiile de ceaţă agăţate pe orizont nu însemnau mare lucru. Nu însemnau nimic, aveau să dispară într-o oră ; până mâncam, până mergeam la avioane... Până dispărea din noi ce era de dispărut, rămânea în fiecare pilotul. Treptele urcate câte două, duşul, uniforma albastră cu vultur din argint pe buzunarul

de la piept, în stânga. Cu alt vultur din argint, foarte stilizat, coborând agăţat în paraşută deasupra buzunarului drept. Mănuşile, harta, tăbliţa NPL, astea erau dimineţile dinaintea zilelor de zbor. Soarele intra orizontal pe fereastră, raze aurii, turtite, portocalii, s-au frânt în săbiile agăţate de pereţi ; în oţelul vechi cu lustru aspru, cenuşiu, neîncălzit în lumina dimineţilor dinaintea zilelor de zbor. Uşa trântită, zece minute de mers gimnastic până la popotă, tradiţionalele ochiuri cu salam, cu şuncă, cu brânză, cu ce dădea Dumnezeu ; ceaiul, opărind buzele. Mergeam pe jos până la pistă, cărarea din spatele sălii de sport, tăiam peste „stadion", se vorbea puţin şi numai la subiect : zburăm — nu zburăm. Zbor în normale, uite ceaţa, la radio au spus azi-dimineaţă, la televizor arătau aseară. Aveam barometrul personal, umărul drept, îl mişcăm sub epolet, normal, zburăm, am spus. Chiar dacă nu aveam condiţii formidabile. Zburam în start comun cu grupa, asta însemna orice, inclusiv aterizări chinuite, pe muche de cuţit, cu mai puţin de doi kilometri vizibilitate. Cincisprezece-şaisprezece secunde, din momentul în care vedeam pista, până puneam roţile. Înghesuiam manevrele, intrarea pe direcţie, scoaterea flapsului complet, cuplarea stratului-limită, redresam în cincisprezece secunde. Grupa de trageri, blazon greu de purtat, însemna înainte de orice antrenament în zbor. Mergeam exact pe linia văruită din mijlocul terenului de baschet, am ocolit cercul alb, niciodată n-am fost aşa stăpân pe avion, ca atunci când am zburat în grupă. Ridicam din umeri, data trecută am tras în stratosfera, acum ţinta zbura la joasă înălţime, oricum, nu era treaba mea. Aş fi vrut foarte mult să fie treaba mea, dar nu aveam nici o şansă. Printre biute galben-cenuşii apărea zebra în pătrate albe şi roşii; girueta, semaforul pentru proiectoare, antene radio pe acoperişul plat; antenele au mers pe cerul albastru, pe fâşiile de ceaţă cum mă apropiam, s-au oprit, îşi ocupau locul ştiut. Dincolo de Casa Galbenă, joasă, turtită, lăbărţată pe pământ, apăreau derivele masive ale MIG-urilor de la escadrila a doua.

N-am zburat mare lucru ziua aceea, cei din grupa de trageri aveam bineînţeles prioritate absolută, ce apucam între ieşirile lor : un traiect la joasă înălţime cu pâcla aurie inundând cabina,

luceau în lumina mată, uniformă, fulgerau scurt prin parbriz decupate ca într-o explozie cu margini precise de auriu-închis, greu, lucitor pe aurul spălăcit al câmpiei, fulgerau bălţi, lacuri cu valuri mărunte, bucăţi şerpuite de râuri. Am trecut cu avionul prin lumina Dunării şi totul a fost galben-strălucitor : ţeapa tubului Pitot, fuselajul, ce vedeam din aripi, cupola cabinei, tabloul de bord, eu. Mâna pe manşă şi manşa însăşi erau aurii. Chingile care mă legau de avion. La urmă de tot am prins o interceptare la plafonul de luptă, Dorel zbura ca ţintă, a urcat mai sus de nouăsprezece mii de metri. Am cuplat târziu forţajul, până am lansat la viteză, până am urcat, când ajungeam în poziţia de încadrare el cobora deja, am făcut un film muncit, cu două sute de metri pe secundă în coborâre la variometru, cu avionul atârnat peste mine, cu ţinta dansând pe fondul solului, pământul ars de la 17, 15, 12 kilometri sub noi. Opt kilometri, atunci când am redresat şi am degajat din picajul acela cu o mie două sute kilometri pe oră, încă patruzeci de secunde până jos. Dorel a râs, spălam de pe noi urmele chingilor intrate în piele, greutatea lâncedă a suprasarcinii, curgeau de pe ochi cu spuma de săpun „LUX” imagini înghesuite în parbriz, indicaţiile bordului. Dorel a râs, dacă nu coboram nu mă prindeai nici acum. Mâine, am spus, vedem noi. Mâine e duminică, a făcut Dorel, mă uitam la Citizen, chiar, mâine era duminică. Era ziua aceea în plus. Timpul oprit cu ochii în tavan, cu muzica înfundată în urechi, cărţile aruncate pe jos nu reuşeau să iasă din hârtie, să convingă. Nu reuşeau să intre în mine.

Mâncam, ce facem mâine ? a întrebat Dorel, ce faci *tu* — am spus, pentru că ştiam foarte bine ce aveam eu să fac, cum o să stau întins pe divanul scund aşteptând să treacă ziua. Ieşeam de la popotă, după-amiază am jucat tenis până s-a făcut întuneric, nu mai vedeam mingea din pâslă, vino la mine, a spus Henţ. Legăna racheta în amurgul roşu, corzile au tăiat aerul în dâre lungi, curbate în jos. Vino la mine, ne uităm la tv, pe urmă ieşim la vânătoare de noapte, fete ? — am spus fără nici un chef. Las-o moartă. Unde putea fi linişte adevărată, am urcat în Dacia albastră, după două ore intram în casă la mama mea,

apartamentul de la etajul şase al blocului albastru în zigzag pe şoseaua Colentina, oraş Bucureşti.

Hei, cum a fost duminica aceea liniştită, întâlnirea cu iubita mea de acum, patru, trei, două veri, trei ani pierduţi — spuneam, pierduţi, căpitane ? întreba Mihai Sârbu.

N-ai fost niciodată ca în anii ăia pierduţi — deschis şi tu însuţi — şi nu îţi vedeai ochii, faci pe nebunul, au fost cei mai frumoşi trei ani de când ne ştim. Vai de capul tău, aruncător de bombe şi rachete, nu eşti în stare să te arunci singur peste bord — atunci când e nevoie. Trei ani pierduţi, auzi, au fost anii în care am reuşit să ne apropiem, şi continuăm împreună exact pe ce s-a strâns în anii ăia. Recunoaşte. Ridicam din umeri, nu era de recunoscut; lucrurile se întâmplau şi gata, treceau mai departe, lăsau urme pe care n-aş fi vrut să le lase.

— Niciodată n-ai schiat mai bine ca în iernile când aţi fost amândoi pe munte, cred şi eu, mă ştiam privit, şi niciodată n-ai râs ca în nopţile de atunci, la cantonul SALVAMONT. Şi niciodată n-am dansat ca atunci, intrat în muzică până dincolo de mine, şi zilele erau foarte scurte, zile de iarnă, şi nopţile şi mai scurte. Paturile suprapuse din canton, care se clătinau şi scârţâiau îngrozitor, ne aude Mihai — spuneai, am râs, ce dacă ne aude. Parcă el nu ştie ce facem. Parcă el trăieşte numai cu mâncare şi cu băutură şi cu prietenia lui Bari cel uriaş. Focul din cămin ardea din august până în iulie, reflexele focului pe tavanul alb, pe grinzile negre care secţionau tavanul alb. Părul blond-cenuşiu se schimba în roşu-albastru de la flăcări, filtra domol lumina, învelea într-o sferă de uitare molcomă ; lucrurile se depărtau net, se opreau la marginea patului : acum şi aici. Restul — dincolo. Nici nu mai exista restul. Exista trupul subţire, supus, fierbinte, existam într-o margine eu, nedezmeticit, buze căutându-se, mâini căutându-se, găsindu-ne, nu încă, noaptea se strângea într-un ghem difuz de lumină întunecată, grea, aurie, exploda tăcută peste chipul drag, subţiat de umbră, cu pleoape strânse peste

ochii ştiuţi, peste ochii noi, leneşi de flacăra toropită în ea însăşi, marginea dinţilor peste buzele arse de ger, de zăpadă, de soarele de afară — atunci când era soare. Întunericul roşu, crud, fierbinte, se clătinau sub noi munţii cei mari, jos, în vale, zăpada secată de viscol curgea foşnind de pe brazi. Ce se întâmplă ? chiar, ce se întâmplă, lasă, am spus, e bine. Nu întreba, asta nu se întreabă, şi iar luciul stins al dinţilor, râdeam fără să ştim bine de ce râdem. Eram tâmpit de ce se întâmplă, şi foarte plin de mine, şi mă revărsam în râsul acela împreună, fără oprelişte. Cred că râdeam, simplu, de fericire, dacă asta se poate. Puteam la fel de bine să plângem, sau să facem dragoste la nesfârşit şi chiar făceam, şi cred că de asta am schiat trei ierni la rând ca un campion — de fericire. Grinzile negre pe tavanul alb, roşu închis pe roşul palid, totul se răsucea, ne prăvăleam tăcuţi — asta nu se uită, puloverul smuls, se încurcau degete în fermoare, nasturi, bretele, pielea era aurie de căldura din afară, de clocotul dinăuntru, gemeai stins, vântul bubuia pe tabla acoperişului, se pierdea. Se duceau vântul, acoperişul, muntele, mă duceai cu tine, dinţi între buze întredeschise, gâtul, îţi tremurau sânii aspriţi, dragostea mea, dragostea mea, nu ştiam bine cine spune, nu ştiam foarte bine ce aude celălalt, eu, tu, contopiţi, eram unul singur.

Ieşeam afară, se topea zăpada sub tălpi în urme ovale, simetrice, adânci până la iarbă. Până la iarba verde, moale, ascunsă adânc sub zăpadă. Cerul era foarte negru, stele rotunde, reci, necrezut de aproape ; ieşeau aburi din umeri, din şoldurile tale înguste, am râs, râdeai şi tu, arătai cu degetul aburii groşi care îmi ieşeau din spate. Nu puteai vorbi, te înecai râzând, arătai numai cu degetul, aerul cald, umed, se ridica tremurat spre stelele rotunde, îngheţ pe drum ; cădea înapoi în pojghiţe fine, uşoare, translucide. Spuneai Doamne, ce bine a fost !

Cădeam în somn ca lemnele, dimineaţa ne scula Bari, lătra, vântura aerul cu coada, capul uriaş între labele rezemate pe marginea patului de sus. Venea Mihai, ceaiul clătina în ceşti de aluminiu cercuri negre, aurii, „coborâţi de acolo, nu vă e ruşine”. Coboram, costumul de schi, gâtul opărit cu ceai fierbinte, clăparii. Afară vedeam urmele ovale din noapte, nu pe două rânduri, se

amestecau între ele, cum spunea Sârbu care devenise foarte înţelept de când stăteam la canton, spunea : „înfloreşte pământul sub voi de atâta viaţă scursă şi ardeţi iarba cu fierbinţeala dinăuntru”. Aiurea, iarba verde din noapte pălea, ardea de ger. Nu era bine în nici un fel.

După „ce se întâmplă” urma firesc „cât poate să ţină”, nici asta nu se întreba, oricum a ţinut neruşinat de mult, trei ani, pe urmă a făcut fâsss, s-a stins. Ne întâlneam în duminica mea liniştită, prima oară după ce povestea a făcut fâsss şi s-a terminat, cum sunt întâlnirile astea, prima oară *după*, n-am ştiut ce să fac — cu mâinile, cu ochii, cu mine însumi, ieşeam din magazin, aveam o pungă mare plină de grepfruit, era să scap punga jos, am strâns-o la piept, ei, a spus, nu te uiţi în jur, salut.

— Saluut...

Habar n-aveam ce trebuie să fac ; priveam în ochii ştiuţi, m-am văzut mic, lucios, reflectat de pupilă cu punga în braţe ; vedeam acolo şi un grep ieşit din pungă, ca un soare mititel şi amărui. Ne îmbrânceau oameni, eram chiar în uşă, am stat ca oglinzi puse faţă în faţă, reflectam imaginea ei avându-mă în ochi, şi oglindea imaginea mea cu imaginea ei avându-mă în ochi, şi pleca iar din mine multiplicată în adânc, şi acolo mă găseam din nou centrat în jurul siluetei subţiri, aşa venea infinitul, fiecare reflectându-se cuprins în celălalt la nesfârşit, numai că asta era doar la suprafaţă şi ţinea foarte puţin. Nici cât stratul de argint întins pe spatele oglinzilor.

— Eşti cu maşina ?

— Stau acolo, arătam cu bărbia, cu nasul, peste umărul ei, blocul albastru în zigzag, dincolo de stradă.

— Ah da.

Îşi aducea aminte.

Am încuviinţat din cap.

Ieşeau doi tipi cu un frigider lung, alb, aseptic, ne-au despărţit striviţi în uşile de cristal ; ne priveam peste, frigiderul acela.

— Vii să bem un coniac ?

A ridicat din umeri.

— E un bar după colţ, am spus scuzându-mă. Am prins mai bine punga în braţe, mă încurca îngrozitor punga aceea ; habar nu aveam ce să fac cu ea, nu ştiam nici dacă mă primesc la bar, cu punga în braţe. De fapt nici despre bar nu ştiam mare lucru, doar că există ; treceam prin faţa uşilor batante din sticlă, uşile fluturau, aruncau în stradă pale de aer albastru, fum, frânturi de muzică bună. Miros de alcool, ce mai e prin baruri. Ambalaje de chewing-gum. Hârtii lungi, înguste, cu diagonale albastre şi roşii.

— E un bar după colţ.

— De când bei tu ? la bar ?

— Aşa se obişnuieşte, explicam, doi care nu mai au nimic să-şi spună şi se întâlnesc întâmplător se duc la bar. Acolo beau, presupun.

— Ce îmi dai, Dubonnet ?

— Îţi dau ce vrei. Părea dintr-o dată foarte obosită.

— Dă-mi o chestie din aia, arăta fructele galben-portocalii ieşite din hârtia groasă a pungii.

— Se potriveşte de minune, am mârâit.

— Ce ?

Grepul dulce, galben, amar la sfârşit.

— Nimic, am spus, am cules, am întins soarele mititel răsărit din pungă. L-a băgat în buzunar, s-a umflat bluza de vânt pe corpul subţire ; când m-a privit din nou zâmbea, puteam crede orice despre zâmbetul acela.

— Mulţumesc.

Se uita la mine aşa, zâmbind, a ridicat din umeri.

— La revedere.

— Ştii ceva, am zis, nu poţi să pleci aşa.

— Ba se poate.

— De ce ai întrebat dacă sunt cu maşina ?

— Vroiam să cumpăr ceva dar dă-o ciracului, nu mai cumpăr nimic, salut, am plecat.

Am făcut un pas, ne despărţea numai nenorocita de pungă, simţeam pe mâini cum răsuflă.

— Nu poţi să pleci aşa, am repetat.

— Dacă mai stau plâng, a spus, şi n-am chef să bocesc în faţa ta. N-am chef să bocesc în faţa nimănui. Şi cred că nu vreau să te văd, şi în general...

S-a ridicat vocea, s-a înălţat sus, a tăcut brusc. Îşi muşca buzele, a spus încet, lungea cuvintele : în ge-ne-ral... n-am chef să văd pe nimeni. Nu mai vorbea cu mine.

— Ascultă, am spus, dacă trebuie pot să-ţi aduc aminte cum a fost când ne-am văzut ultima oară. Ce-am făcut atunci, şi cine a hotărât că e ultima oară. De ce e ultima oară, şi restul. Totul admirabil argumentat, nu merita să insist.

— Iar nu pricepi nimic.

— E una din calităţile mele.

A zâmbit, a clătinat din cap. Am văzut părul blond-cenuşiu ieşit de sub un soi de broboadă albă, îi vedeam ochii, buzele, şi nu puteam crede că asta se întâmplă cu mine. Liniştea dinăuntru, doar puţin crispat, exact pentru că îmi temeam liniştea dinăuntru. Nu ştiu dacă asta se simte în afară.

— Acum chiar trebuie să plec. La revedere.

— La revedere.

Se simte. Din cum a spus că trebuie să plece, din cum a plecat, repezit. Am mers prea departe împreună ca să nu simtă, şi era ceva esenţial pentru amândoi, liniştea asta nouă din mine. Traversam Colentina cea plină de maşini, uite cum se întâmplă lucrurile mari. Cum spun „la revedere" fetei care a însemnat foarte mult, şi care acum înseamnă doar un grep mai puţin în fructiera de cristal a mamei. Cum învăţ să separ ce este esenţial şi rămâne, de lucrurile care trec. Dar care puteau deveni esenţiale, mă rog. Cum se înşiră întâmplări, oameni, avioane, se adunau, se legau între ele, alcătuiau, simplu, viaţa mea. Cea care mi se dă o singură dată şi nu ştiu foarte bine ce să fac cu ea. Ştiu ce ar trebui să fac, dar lucrurile nu se legau întotdeauna cum mi-ar fi plăcut să se lege ; atunci mă dădeam la o parte, ce se întâmpla curgea peste mine, nu îmi dădeam seama foarte bine cât pierd şi ce câştig. Orice râu smulge ceva din mal, proverb mongol, nu mongol, mongolii nici n-au râuri, proverb şi gata, orice râu smulge ceva de pe unde trece, lasă ceva pe unde trece. Udă măcar malurile lângă care a curs.

Am calculat traiectul atent, zburam pentru grupă, totul se întâmplă foarte precis şi întârzieri de secunde întindeau formaţia pe cer, distanţe mari între avioane, linia argintie se pierdea în pâclă, la joasă înălţime radarul de bord nu face mare lucru, asta însemna convorbiri trunchiate, dirijări suplimentare, în final ne întâlneam la alimentare. După decolare trebuia sa fac o grămadă de manevre, tur de pistă pe dreapta, ieşeam la radiofar pe relevment obligat exact când prima formaţie de vânători cupla forţajul pe pistă.

— Cum dracu, am spus, aveţi încredere, mă lăsaţi să zbor cu minunea de grupă, piloţii cei instruiţi, superpiloţii, pe mine care nu am nici cincizeci de ore-zbor anul ăsta ?

— Nu fă pe tâmpitul a spus Basil, ai atâta cap să zbori un traiect pe care au zburat douăzeci înaintea ta.

— Ce traiect ?

Am mers la tablă, Basil desena, agita degete mânjite cu cretă, a explicat :

— Pleci de la radiofar cu şase-şapte sute la altimetru, zbori cu nouă sute la oră, cinci minute pe doi-şapte-zero, virezi o sută optzeci de grade...

— Cu ce înclinare ?

— Aici intervine geniul tău personal. Ce înclinare vrei, dar să nu intri la nord în culoarul TAROM.

— TAROM oricum zboară la peste două mii de metri în culoar...

— Teoretic. Săptămâna trecută am dat peste o cursă sub o mie cinci sute de metri.

Veşnica problemă, aici nu mai era vorba de calaje diferite la altimetre, presiunea în capul pistei, la nivelul mării,subtilităţi tehnice.

— După viraj faci ce vrei într-un culoar vest-est, pe treizeci de kilometri lăţime, a spus şi desena culoarul pe tablă.

— Vreau să fac tonouri.

— În regulă, faci tonouri. Nu te împiedică nimeni.
— Înălţimea ?
— Între cincizeci şi două sute de metri.
— Cam sus, am zis. De când lasă aviaţia militară piloţii să-şi facă de cap ?
— De când se trage la joasă înălţime. Se consideră că pentru piloţi selecţionaţi şi antrenaţi...
— Mai spune o dată.
— Piloţi selecţionaţi şi antrenaţi.
— Vai de capul vostru, am spus. Prea se luau în serios, cu grupa lor. Cavalerii sfântului potir. Te-ai uitat în oglindă, să vezi cum arătaţi ? ! Selecţionaţilor...
— Bine, a făcut Basil. La fluviu virezi pe nord şi zbori la fel şase minute, cu nouă sute la oră asta face nouăzeci de kilometri...
— Aproape o sută, cu raza de viraj.
— Aproape o sută. Pe urmă intri în viraj pe stânga, vii pe ARK zero până acasă.
A desenat şi asta pe tablă, şi creta scârţâia îngrozitor.
— Tot în tonouri ?
— Dacă n-ai ameţit încă... Clar ?
Am dat din cap, era clar.
— Baletul chiar deasupra fluviului ?
— Cincisprezece km dreapta-stânga.
Aşa a spus, „km”.
— E plin de păsări, fluturam mâinile ca aripi de pasăre. E plin cu tot felul de păsări mari, care se pregătesc să plece în Africa.
— Păsări, a râs Basil, păsările au plecat de mult.
Nu eram aşa sigur.
— Mai este păsăretul care rămâne peste iarnă.
— Ia te uită, a făcut Basil, ce periculos e zborul.
— Ar mai fi ceva de lămurit.
— Azi înţelegi foarte greu.
— Azi e ziua mea în care înţeleg foarte greu. De ce păstrez aşa strict unele elemente, şi cu altele mă joc cum îmi place ?
— Limitele intre care te joci sunt exact elementele fixe.
M-am uitat lung la el.
— Bravo. Poate ştii în ce limite zboară şi ţinta din poligon.

— În poligon e altceva.

Ridicam din umeri în timp ce mă depărtam :

— Asta-i, că ar trebui să fie exact ca în poligon.

Am pictat pe hartă traiectul, culoarul acela de treizeci de kilometri lăţime în care puteam să fac tot ce vroiam, oricum, am spus, păsările cele mai multe s-au dus. Clocesc ouă pe malul Nilului, departe de aici. Am luat păsări în difuzor, ştiam şocul înfundat care cutremură avionul, bufnitura surdă în motor, turajul compresorului poticnit, clipa aceea foarte lungă — se opreşte, nu se opreşte. Mâna cuplând „PORNIRE ÎN AER" înainte de a mă gândi cam ce ar fi de făcut. Saltul acelor de turometru pe cadran, temperatura gazelor în ajutaj depăşea limitele admise, limitele admise erau foarte aproape de linia roşie pictată pe scala termometrului.

Am împăturit savant harta, până mâine mai erau nouăsprezece ore, am fost la sala de sport, barele paralele, bara fixă, bătuta elastică, s-a învârtit tavanul sălii, a lunecat jos, parchetul se ridica deasupra, nu lucram încălzit, umărul drept durea vag, din adânc, sâcâitor. Trimitea, în lungul braţului, sub piele, pachete roşii de durere. După-masă am urcat în maşină, erau nori, când am ajuns în staţiune, ploua mărunt, cenuşiu, n-am găsit pe nimeni la cinematograf. Doar un afişier cu zdrenţe de hârtie udă, băncile amfiteatrului erau pustii, pline de frunze galbene cafenii. Ecranul alb, uşor concav, îşi închidea culoarea de apă, de ziua care se termina. Am urcat până sus, la ultimul rând de bănci, în spatele ecranului vedeam vârfurile negre ale plopilor de pe malul lacului. Poate e bine aşa, am spus. Să nu ştiu niciodată foarte precis dacă tipa aia a fost Jane Fonda. E normal să nu ştiu tot ce se întâmplă. Trebuie să rămână puncte nelămurite, să pot spune : nu sunt sigur, doar mi se pare. Aiurea. Nu în profesie. Am coborât sărind peste bănci lunecoase, lucioase de apă în lumina puţină. Aiurea, am repetat. Lucrurile incerte, nu în profesie. Nu în condiţia mea de pilot de vânătoare.

A plouat toată noaptea, auzeam streşinile prin somn, dimineaţa însemna trunchiuri negre de salcâmi, fâşii de ceaţă, totul se întâmpla în pâclă cenuşie, udă, lipicioasă, pâinea prăjită era arsă, ouăle crude, ceaiul rece, microbuzul ne ducea la zebră ca într-un drum spre celălalt tărâm.

A venit meteo, hărţile erau verzi, ude, ferfeniţite de ploaie, turna peste tot, la aerodromurile de rezervă şi la celelalte, cu care nu aveam nici o treabă. Pe bretea Mig-urile se strângeau sub huse lucioase, întărite de apă, tablă din pânză groasă cu pete maro, galbene, cenuşii. Fugeam la celulă, n-am luat-o pe bretea, preferam cărarea, prin spatele biutei, peronul Casei Galbene, pe urmă ne-am oprit, încercau un avion pe bretelă, jetul de gaze arse tremura aerul cenuşiu, spulbera stropii de apă, s-a făcut cald, mirosea petrolul de aviaţie, metalul încins al camerelor de ardere. Nu treceam prin jet, ne arunca, ne izbea de pământ, pământul ars, crăpat, sticlos, alcătuia o fâşie lungă, uscată până dincolo de uscăciune, albă ca un os secat pe câmpia înecată sub apă ; a trecut apa prin mantăi albastre, prin scurte îmblănite, prin bluzonul meu de paraşutist, până a văzut tehnicul, a redus motorul, pământul alb de uscăciune s-a înnegrit într-o clipă din apa de ploaie, s-a făcut noroi. Mergeam prin jetul de gaze domolit, am sărit o băltoacă, am urcat trepte de ciment, perdele galbene filtrau în celula de alarmă lumină molcomă, învăluitoare. Lumina prescrisă. Făceam duş fierbinte, pe urmă puloverul gros, pantalonii de lână albastră, am găsit o canapea liberă, m-am întins, auzeam ploaia pe acoperiş. Dincolo bubuia televizorul, piese din os izbeau sec tabla în carouri albe, negre, e clar, azi nu zburăm. Păcat de timpul pierdut ieri, cu pregătirea traiectului, raidul acela împletit din viraje strânse şi tonouri. Păcat de o grămadă de lucruri, pe care nici măcar nu le mai ţin minte.

Am dormit, nicăieri nu se doarme ca la celula de alarmă, greu, complet, aşteptând în somn soneria stridentă, explozia mută de lumină a becului roşu ; oboseam de somnul acela la pândă. Oboseam aşa, dormind. A venit Ţestosu, m-a împins, s-a întins alături. Fă-mi puţin loc, a spus, ocupa două treimi din canapea. Mirosea a stofă udă, uscată din nou, boţită de căldură, de ce nu te schimbi ? am întrebat ameţit din somn. Ţestosu

mârâia ceva despre vremea de afară şi cum se bagă vremea cenuşie peste oameni, îi face suri pe dinăuntru. Am dormit înghesuiţi, când nu se zbura era greu de găsit loc în clădirea lungă, scundă, albă şi acum, pe ploaie.

Deschideam ochii, am văzut ţeasta lui Ştefan aurită de soare, părul lipit aiurea pe chelie era galben-auriu de lumina caldă, când am mai stat aproape, râdeam, asta s-a întâmplat de mult şi nu cu Ţestosu, eram departe atunci, a fost noapte şi ningea, vedeam prin ferestre mari cu rama albă, lăcuită, vedeam zăpada în lumina felinarului de pe stradă. Curgea de sus, am ieşit pe jumătate din sacul matlasat, fata de lângă mine nu se trezea, m-am uitat la ea, cum doarme. Cum zâmbeşte în somn. Cum s-a răsucit în sacul strâmt, şi restul. Cum se răsfira părul pe materialul gros. Cred că am stat aşa trei ore. Uitându-mă. Auzeam locomotive în gară, casa se înălţa pe un povârniş, jos trecea caisa ferată, curgeau pe şine scânteietoare trenuri lungi, murdare, roşu-afumat, verde-afumat, sunau sec la macazuri, se pierdeau pe şinele scânteietoare. Auzeam locomotivele din gară, noaptea sunetele merg departe, maşinile pe şosea, vapoarele în porturi, de pe piste betonate decolau, sforăind, avioane de cursă lungă. Long-curier. Se pleca de peste tot, nicăieri nu e mai bine ca în altă parte, asta — ce se întâmplă în casa de deasupra gării — era ca o felie de timp oprit.

Am ridicat din umeri, atunci a zbârnâit soneria, echipajele la avioane, auzeam paşi alergând, vino, a spus Ştefan, era deja în picioare, a ieşit. Strângea în fugă elasticul laringofonului cu mâna ridicată, răsucită după casca albă.

Mă legam în cabină, am luat legătura cu startul înainte de a strânge chingile. Ceaţa de dimineaţă se târa strânsă în nori informi, cenuşii, duşi de vântul slab sub cerul spălăcit, albastru ; soarele desena umbre întunecate, umbre luminoase, trecea norul, bătea în cabină, încălzea prin plexiglasul cupolei.

— Porneşte, a spus conducătorul de zbor. 013 aprob pornirea.

— Atenţie la pornire, am strigat, a deschis cupola, s-a aplecat peste golul cabinei tehnicul. Peste mine, cum stăteam legat în cabină. Cuplam contacte, motorul maşinii A.P.A. scotea, fum alb, des, înţepător, am apăsat butonul de pornire. Restul a fost ca de

obicei, turaţia starterului —generator, axul compresor-turbină urnit din loc, rotit, creştea turajul, a plecat acul 2 al compturului, trepida avionul, clipeau becuri roşii, galbene, luminau liniştitor becurile verzi. S-a smuls acul 1 de la comptur, au clipit, s-au stins ecranele minuscule, portocalii, presiunea în instalaţiile hidraulice. De amplificare şi cealaltă, principală. Restul de contacte, nu aşteptam stabilizarea turajelor, nu încercaţi ? — întreba tehnicul, mai mult ghiceam decât auzeam, se intersectau în căşti frânturi de convorbiri, aprobări de pornire, de rulaj, am dat din cap, nu. Semnătura în carnetul avionului, cabina coborâtă de foarte sus, zăvorită, ermetizată, alcătuia deasupra cerul meu personal, plexiglas incasabil, ignifug, fără moarte. Nici nu mai era plexiglas, un fel de oţel străveziu, curbat în forme savante. Am cerut rulajul, rulează, 013, stăteam la cale, era ceva în neregulă. Controlul acela oricum sumar, pe care n-am vrut să-l fac. Funcţionarea instalaţiei buster, semnalul radiocompas, tablourile T_{10}, T_4 ; becul verde al trimerului. Cronometrul, pilotul automat pe stabilizare, pe revenire, acordul busolei, am decuplat autopilotul cu butonul roşu de pe manşă. Am fost dator controlul — faţă de mine, faţă de avion. Faţă de profesie — cum spunea colonelul ochi-albaştri care se ocupa de cei din grupă. Condiţia de pilot-vânător, mă rog.

Flapsul scos, frânele băgate, am făcut semn, abia acum, au zburat calele. Intram la pistă, am decolat când prima formaţie de vânători cerea rulajul. Trenul pe „băgat”, zece grade la giroorizont, s-au zăvorit bubuind înfundat jambele în lăcaşuri, s-au închis trapele, ardeau becuri roşii : tren escamotat. Vizibilitatea, asta m-a izbit în decolare, la zece metri înălţime ieşeam dintr-un inel de pâclă neagră, trasat net pe orizont, dincolo cerul era foarte limpede, despărţit cu un cerc fin, verde luminos, de pâcla aceea neagră. Flapsul băgat, neutru, viraj pe dreapta, s-a ridicat în cabină tipsia ceţoasă a pământului, dincolo de plexiglas obrazul planetei ; treceam radiofarul îndepărtat în minutul şi secunda fixată. Auzeam vânătorii în căşti, am comutat staţia pe canalul ţintelor, s-a făcut linişte ; stins, de foarte departe, s-a furişat un fir de muzică. Nici n-am putut să îmi dau seama ce muzică este.

Am coborât la cincizeci de metri, viteza — nou sute de kilometri la oră, navigaţie cu harta pe genunchi, după busolă şi ceas, ca în primul război mondial. Atenţie la păsări, nu scoteam farul la viteza asta, îl smulgea curentul de aer, a lucit în dreapta, traversam calea ferată ; mergea un tren spre vest, am trecut prin fumul, prin aburii locomotivei ; nu era tren electric. Am trecut şi prin fumul unei fabrici, bordul — normal, zece secunde până la expirarea timpului, viraj. Mă uitam în stânga, acolo trebuiau să apară vânătorii, n-a apărut nimeni.

Cinci minute la rasul solului pe nouăzeci de grade, au năvălit în cabină grinzi, stâlpi, fire, şine groase de metal cenuşiu pe cenuşiul gălbui al fluviului, dorobanţi mustăcioşi păzeau neclintit podul de la Cernavodă. Din nou viraj la cuţit, tubul Pitot înfipt în malul roşcat, înalt, ciuruit de găuri negre, cum se cheamă păsările — lăstuni — ciuruit de găuri negre de lăstuni. Dacă lăstunii sunt acum în Africa, erau. N-am văzut nici unul.

Urcam paralel cu fluviul, un remorcher alb împingea cu fruntea trei şlepuri ruginite, am coborât între maluri râpoase, surpate, am urcat într-o şandelă la şaizeci de grade, luam albastrul în piept, în frunte, între ochi, exploda tăcut soarele sub vizor, deodată s-au răsucit blând lucrurile înăuntru, era cald din mine, apa mâloasă, cerul de deasupra, am învârtit avionul într-un tonou, botul culcat pe orizont, întors pe faţă, n-a mai fost de mult aşa, ce zi e azi — joi, joia bună, joia dulce, cam ce se întâmplă, pilot ? am luat-o razna ? — numai puţin, asta se întâmplă foarte rar, din ce în ce mai rar, ieşirea din rigorile profesiei, povestea asta care scobeşte încetul cu încetul şi în care mă zidesc cu pietre smulse din mine. Bordul — normal, am picat pe aripă înapoi, la cincizeci de metri, a fulgerat în stânga un bot de deal, intra în apă, fluviul ocolea într-un cot larg, ocolea dealul acela conic, rotund ca un vulcan, cu antenă zăbrelită alb-roşu pe marginea craterului. Trecea mult de cei cincizeci de metri ai noştri, antena aceea. Harta, citeam cotul fluviului, am uitat tonourile — am spus, doar un tonou în douăzeci de minute de zbor. Mă incomodau cei cincizeci de metri de sub avion. Sistemul de, avertizare pentru înălţime periculoasă pe care nu l-am cuplat de

la început, pentru că nu avea nici un rost. Becul roşu, sirena din căşti. Ar fi sunat tot timpul.

Au trecut deasupra, distorsionate de viteză, păsări albe, au trecut departe dacă le-am văzut albe. Când erau aproape le vedeam negre, năpustindu-se pe linii convergente, adunate drept în parbriz, în difuzor, acolo unde intră aerul pentru motor. Presiunea la ulei, turajul, normal. Ecranul radarului difuz, alb de ţinte, lăsam staţia pe radiaţie, păsările au nu ştiu ce simţ misterios care le goneşte din petala radiolocatorului. Păsările, am spus, Mă ocupă mai mult decât e cazul. Busola, reveneam la capul înscris pe hartă, crestele abrupte din dreapta erau ale munţilor Dobrogei, ieşeau din ceată, jos pământul era mort, năpădit de stânci risipite aiurea.

Am trecut pe canalul de dirijare, „ţinta în faţă, faţă-dreapta, la patru kilometri", nu văd — a spus Basil, râdeam, veneau cu soarele în spate dar eu mă profilam pe munte, soarele lumina pâcla ca un zid alb, m-am uitat în stânga, am văzut MIG-ul cu frâne aerodinamice scoase, era deasupra, zbura în viraj uşor pe dreapta, mă căuta. La vedere, nu putea folosi radiolocatorul de bord la înălţimea asta. Atât doar că de sus nu avea cum să mă vadă, lumina ne învelea, ne amesteca cu ceaţa într-o aiureală argintie, scânteietoare. Basil vedea, de unde era, doar crestele negre, care ieşeau din aiureala scânteietoare. Era ca atunci când mă uit noaptea dintr-o cameră luminată, prin perdeaua subţire, încercând să văd ce este afară. Ca atunci când mă uit în cineva şi privirea se agaţă de haine, se opreşte pe faţă, în ochii care arată cam ce vor ei să arate, nu reuşesc să privesc înăuntru.

Era ca atunci când mă uit în mine.

N-aveau cum să mă vadă, aşa cum zburau înşiraţi, unu-doi-trei, ultimul avion nu intra în periscop, astupat de coama MIG-ului meu, deblocam chingile, uite şi pe lopătar patru, chinuitul, amărâtul, transpiratul lopătar patru, ultimul avion din patrulă, cel care munceşte să ţină formaţia şi pe urmă are treabă cu două rachete, săracul lopătar patru. „Menţine formaţia" — mârâia Basil, „vino mai aproape" — l-am auzit pe Grig, dacă cineva ar fi spus că peste două săptămâni eu o să fiu în locul lui Adi cu trei avioane dansând în parbriz, cu ecranul alb de ţinte, cu manşa

ţeapănă de cei peste o mie de kilometri la oră, aş fi râs strâmb, ca de o glumă proastă. Am tras de manşă, nu trişam, nu urcam mai sus de două sute metri, „văzut ţinta” — a spus Basil, n-a spus, a ţipat, am văzut MIG-ul picând înclinat, ieşea din plexiglasul cupolei, s-a dus în spate, vedeam în periscop. Vedeam patru puncte negre, doar la primul MIG desluşeam deriva şi aripile, patru puncte negre cu dâre lungi, arcuite, de fum cenuşiu după ele, veneau cu motoarele în plin, viteza mare de apropiere uşura lansarea rachetelor, pregătit pentru lansare — a raportat Basil răguşit, încordat, aplecat pe manşă, cu mine în colimator, lansează — a spus navigatorul, mă uitam la cronometru, degajat. Şapte secunde între „pregătit” şi „degajat”, s-a apropiat, astupa periscopul, a trecut prin stânga astupând orizontul cu burta nituită, trapele roţilor principale, deriva falsă. Vedeam crescând în periscop al doilea MIG, stăteam ca la teatru, atâta doar că ăştia trăgeau pe mina, am decuplat canalul de dirijare. Nu îmi plăcea ce se întâmplă în spate. Nu îmi plăcea deloc, chiar dacă trăgeau cu fotomitraliera şi rachete de şcoală care nu pleacă nici largate de la bord. A tuşit motorul, neaşteptat, s-a dus singură mâna spre „PORNIRE îN AER”, n-a fost nevoie ; era doar aşa, un memento. Presiunea la ulei, temperatura, turajul, con ieşit normal, ce are, nu are nimic. Văd jos ce are. Reduceam turajul spre nominal, oricum, nu îi încurcam pe cei din spate ; viteza scădea încet, mai era o celulă de tras, a degajat Grig, lopătarul patru avea nevoie de mai mult timp, lansa două rachete, l-am văzut în periscop apropiindu-se, a înclinat, degaja ; pe urmă a revenit, s-a aşezat în faţă-stânga, dădea din planuri, se uita peste umăr la mine, a zâmbit. Am văzut, prin cupola cabinei avionului din faţă, oraşul în amfiteatru, portul. Vapoare portocalii, stridente în ziua uniformă. Zburam în formaţie, am făcut viraj spre casă, cuplam colimatorul, fotomitraliera, măream intervalul, motor, mă apropiam de Adi pe o curbă strânsă de atac, cu avionul lui în grila aparatului de ochire. Aşa, ca o revanşă. A ţâşnit flacăra ştiută din ajutaj, Adi pleca în sus, viraj de luptă strâns, îl urmăream cu capul dat pe spate, prin cerul străveziu al cabinei ; a decuplat forţajul, venea din albastru, viram strâns pe dreapta, am venit

până la virajul doi al turului pe pistă urmărindu-ne unul pe celălalt.

Ne-am îngrămădit în microbuz, câţi ? o să vedem la ieşire, a spus Maftei-Corporation-Liviu, mai e loc, nu mai era. Mă sufocam între Ştefan şi spinarea lată a nu ştiu cui, strânsă în uniforma albastră ; şedeam pe capota motorului, tabla groasă era fierbinte, încinsă, mirosea a benzină, a vopsea arsă, a mai intrat un aviator, încă un aviator, gata, pornim. Nu credeam că poate pleca, a plecat. Simţeam motorul trepidând, nu vedeam nimic afară, la curbele pe stânga spinarea lată năvălea peste mine.

— Aşa sărim, a spus instructorul de paraşutism, toţi deodată.

— Aşa cădem, a mârâit Ion. Laolaltă.

— Aşa ajungem jos, toţi grămadă.

Am râs.

— Ce vesel eşti, să te văd în trapă.

— În trapă, am spus, ce mare lucru. Problema era să ajung în trapă. Microbuzul a oprit sub aripa avionului de transport, AN-26, asta era bine, trapa mare, spaţioasă, nu îmi plăcea AN-24 cu panourile ciudate, frânte în unghi drept, simţeam tabla nituită ştergând casca, aerul năvălea ostil în spaţiul strâmt, din interiorul fuselajului urla gros şi poruncitor o sirenă de alarmă. Cu AN-26 lucrurile erau clare şi limpezi, în măsura în care puteau fi limpezi. Cât de limpede este să îmi fac vânt într-un gol de două mii de metri. Trăgeam pe noi combinezoane leopard, paraşutele stăteau înşirate pe o prelată îngustă, chingi late, catarame groase, cadranul mecanismului KAP-3, mânerele roşii prinse de chinga principală. Mânerul roşu de care trăgeam, şi dacă nu se întâmplă nimic trăgeam din nou, pe urmă trăgeam încă o dată de celălalt mâner roşu, al rezervei, dacă nu se întâmplă nimic nici atunci puteam fi convins că nici maşina verde nu aşteaptă jos. Las-o moartă, am spus. Mânerul roşu şi restul. Se deschide. Dacă nu eşti convins sări la automat, cu grupa mică.

— Ajută-mă.

Peştele era cu paraşuta pe el, am tras chingile dintre picioare, le-am băgat în lacăt, scoteau un sunet sec, precis, absolut, bolţurile clicheţilor.

— Sărim împreună ?

— Nu din ăsta, am arătat cu mâna ampenajul masiv al avionului spânzurat deasupra noastră, nu la 300 kilometri pe oră. Să-mi dai cu gheata în gură, să-ţi dau cu gheata în gură, mă uitam la picioarele lui Ion în bocanci înalţi, galbeni, cu talpă groasă, ascultă, am spus, de unde ai făcut rost de ăştia ?

— De la Praga. A râs, ăştia aterizează singuri.

— Da, încuviinţam din cap, aterizează singuri.

L-am întors cu spatele, ridicam marginea capotei, am controlat ce era de controlat la paraşuta principala : cablurile comenzii, cum se roteşte discul mobil, cum e potrivit ochiul comenzii manuale.

— O.K. ?

— O.K., am spus, îl las şi pe băiatul meu să sară cu paraşuta asta.

— Întâi să-l ai. Sări automat ?

— Liber. Tu ?

— Tot liber.

— Mai sunt amatori ?

— Ei, a spus Ion, nu se dau mulţi în vânt după cădere liberă,

— Corect. Nici eu.

— Atunci de ce sări ?

Ridicam din umeri, de ce săr. S-a răspuns la întrebarea asta. Pentru că era de sărit. Pentru că veneam ca bolovanul şi mă roteam dezarticulat de la 2 000 de metri cu două sute kilometri pe oră în prăbuşire, şi pentru că eram singur. De asta săream, pentru că eram singur, şi opream căderea aceea haotică întinzând mâinile, picioarele, şi veneau în jos citind metri, secunde pe cronoaltimetrul prins deasupra rezervei, şi pe urmă prindeam mânerul roşu, trăgeam scurt, deschideam paraşuta. Când vroiam, şi pentru că aşa vroiam, de asta săream liber. Pentru momentele alea de uitare liberă, când trebuia să fiu eu însumi până dincolo de mine.

Mai era o paraşută în mijlocul prelatei înguste, lăsam pe altcineva să aleagă pentru mine, am desfăcut capota, control, prindeam husa la loc în butonii lucioşi, nichelaţi, cu arc ; am ridicat rezerva, stăteam pe vine cu spatele rezemat de paraşută, băgam braţele, umerii în chingi. Am lăsat paraşuta de rezervă să vină sub piept, bridele în clicheţi, chingile strânse.

— Ai întârziat, a spus colonelul instructor, întotdeauna întârzii, întotdeauna laşi pe ceilalţi să aleagă paraşutele, iei ce rămâne. Ai controlat ?

— Normal.

— Vedem noi cât de normal, mă răsucea, simţeam cum verifică comanda, discul care se bloca mereu, se transmiteau mişcări prin suspantele încolăcite, prin voalura împăturită, făceam corp comun cu paraşuta, prin chingile strânse tare, era bine aşa, şoc mai slab la deschidere.

— Hai, la avion. Sări al doilea. Fii atent, a spus instructorul, să nu vii pe beton ; vântul nu e tare, dar suficient să rupă picioarele dacă aterizează cineva aiurea. Ştii ce înseamnă asta...

Înseamnă orice, inclusiv oprirea de la zborul pe supersonic.

— Cine sare primul ?

— Eu.

— Şi Ion ?

— Numărul trei.

— Mă încadraţi ?

— Te încadrăm, şi să nu faci o criză de personalitate pe chestia asta. Am reglat KAP-3-ul la şase sute, să ştii.

Mergeam spre avion, Ion oricum este mai bun ca mine la coborât din cer cu paraşuta — am spus, are o grămadă de salturi, pe urmă bocancii aceia formidabili, mă rog. Colonelul nu intră la socoteală, la el cifra lansărilor are trei de zero în coadă, nu ştiu cât înmulţit cu zece la puterea a treia. Am ridicat din umeri, automatul de deschidere reglat la şase sute de metri de sol, două mii fără şase sute, asta înseamnă una mie şi patru sute de metri cădere liberă, o mie cinci sute cu eroarea aparatului. Asta dacă nu deschid eu mai devreme, nu deschideam. Nu aveam de ce. Nu era nimic care să ţipe : TRAGE ! — la mai mult de şase sute de metri distanţă de sol. Eram numai eu, paraşuta din spate. Mai era

avionul care uruia, trepida, a scuipat un nor rotund de fum, limba roşie-galbenă de flacără scurtă, motorul de pornire. Am mers clătinat la avion, treizeci de secunde cădere liberă, pe urmă aproape două minute cu umbrela deschisă, dar asta nu mai conta. Cu pământul văzut printre tălpi, pământ de toamnă, galben, roşu, şi pătrate mari, brune, întunecate, acolo unde terminau de arat. Cu fluviul răsucit într-un cot de nouăzeci de grade, şi pânza ceţoasă peste apa tulbure de mâlul a şapte ţări europene. Chiar, azi e senin, am dat capul pe spate, cerul astupat de crucea ampenajului înalt al avionului de transport. Intram în penumbra fuselajului prin trapa lăsată, vedeam feţele piloţilor, colegii mei, uniformizate de căştile maro, urâte, întoarse spre lumină. Spre mine, cum veneam cu lumina în spate. Cum veneam împins de lumină. Ion a întins casca, ce mai oală, castron din plută acoperită cu piele, am rămas cu ea în mână. Porneau motoarele mari, întâi cel din stânga, pe urmă motorul drept, avionul se clătina pe jambele înalte, groase, au mărit turajul. A icnit, se ridica în glisiere trapa nituită, lată, putea să treacă un camion pe trapa aceea ; mă uitam în fâşia de lumină, cum se îngustează. Cum se face din ce în ce mai mică, a dispărut, gata. Acum nu mai vin jos decât cu rucsacul. AN rula mugind, a intrat la pistă, motoarele în plin, mă instalam mai bine pe bancheta din metal. Am decolat, nu puteam să privesc prin hublou, m-am răsucit, Ion stătea pe bancheta din faţă cu mâinile încrucişate pe paraşuta de rezervă. A zâmbit, dar exact ca jos; ăsta chiar nu simte nimic, sau se pricepe grozav să ascundă ce simte. Avionul urca, vuietul surd din fuselaj, pocnea în urechi, am înghiţit salivă, apăsarea de pe timpane a slăbit, s-a dus.

— Când tragi comanda, a spus colonelul-instructor, rezema bărbia de umărul meu, îmi ţipa în ureche, nu rămâi cu mâna stîngă întinsă ; îndoi mâna, o aduci la piept în acelaşi timp cu mâna dreaptă. Altfel te dezechilibrează, vii într-o parte...

— Bine.

Instructorul de paraşutism era cărunt, masiv, fălcos, bărbie de dur şi avea ochi albaştri care anulau bărbia de dur. Ochi albaştri blânzi, şi care râdeau sub marginea căştii, şi nici măcar

nu puteam să spun : lăsaţi-mă în pace. Lăsaţi-mă aşa cum sunt, aşa cum cred că sunt în clipa astă.

Am mârâit : bine, îl fixam pe Ion legănat de avion, ia te uită, Peştele doarme. Atât mai lipsea, doarme tun, aşa cum a dormit doi ani în banca din faţa mea, la Academia Militară. Aşa cum doarme de câte ori are ocazia, îi lipseşte ceva. Ce poate să nu fie, atunci m-a tras de mână instructorul, pune casca, nu înţelegeam de vuietul din fuselaj, pune casca — a strigat. Vedeam peste umărul lui altimetrul, o mie opt sute şi şaizeci-şaptezeci de metri în urcare, patru sute de kilometri la oră, am pus castronul din plută în cap, am strâns cureluşa sub bărbie. A huruit trapa, mai mult simţeam decât s-a auzit declicul lacătelor de zăvorâre, s-a deschis, luneca în jos pe glisiere. A tot lunecat, dispărea sub fuselaj, din golul alb au venit aburi deşi, cenuşii, au lovit pale de aer îngheţat. S-a aprins semaforul, bec roşu, refuzam să mă uit în golul trapei. Să văd pământ de toamnă, cotul fluviului şi restul. Ce se mai vede prin spaţiul acela nud. Ardea, s-a stins, s-a aprins din nou becul galben ; ne ridicam în picioare, Dumnezeule, acum începe. Picioarele moi, dar nu sub douăzeci şi patru kilograme de echipament, vedeam cer albastru în golul trapei, peste umerii pătraţi ai instructorului, atunci am ştiut ce lipseşte la Ion ; ce lipsea şi la mine, şi la colonel, cablul alb, gros, împletit, al comenzii automate. Cablul acela care se desfăşoară în salt, se întinde, smulge comanda — când nu sunt în stare să o trag singur. Buricul de kapron împletit, legătura cu avionul încă o secundă nesfârşită după salt, secunda care desparte totul în două şi hotărăşte foarte clar : da sau nu. Sunt, nu sunt. Cablurile care fâlfâie în urma avionului, le vedeam de sub paraşuta deschisă când mă uitam în sus: Pe urmă nu mai vedeam decât cupola personală, cer alb, ocrotitor, proiectat pe cerul celălalt, albastru, certitudine. Noi nu avem cablul cel gros. Ion, eu, colonelul instructor, nu aveam cordonul prins cu o carabinieră masivă de cablul din fuselaj : nu aveam nimic. Nu ne aveam decât pe noi ; asta se cheamă cădere liberă. Să nu mă am decât pe mine, şi să ajung jos. Adică să ajung întreg, pentru că jos veneam oricum. Mângâiam mânerul roşu, lustruit, comanda manuală, prinsă pe chinga din stânga, sub umăr.

A scăzut zgomotul. AN-ul s-a înfundat în aerul de afară, motoarele reduse, mergea cu botul sus, vitezometrul de pe panoul negru : trei sute douăzeci kilometri la ora, s-a aprins becul verde, împingea cineva din spate, m-am oprit cu obrazul pe husa aspră a paraşutei colonelului-instructor, stătea aplecat peste două mii de metri goi uitându-se jos, cum reuşea performanţa, nu încă — a spus. A întors capul, aşa aplecat peste trapa dincolo de care nu era nimic, nu încă — a strigat. S-a aplecat iar, pe urmă l-am văzut proiectat peste pământul înceţoşat, brusc se zărea pământul întins din orizont în orizont rotund, l-am văzut negru şi ducându-se în gol cu mâinile şi picioarele întinse, atunci am făcut pasul spre mine.

Cred că ţipam, pământul se învârtea smucit, s-a culcat pe orizont, am văzut linia aceea imaginară de despărţire, am văzut-o clar, în picioare, cădeam în lungul ei, pe urmă m-a proiectat în albastru, sorbea cerul, împingea un vânt cumplit din spate, fâlfâiam tot. La margine zbura AN-ul, curgeau din avion puncte negre, înfloreau paraşute mici, portocalii, de stabilizare. Şi iar orizontul rotit, s-a aşezat oblic, mă prăbuşeam spre fluviu, am întins mâinile, picioarele desfăcute, uşor îndoite din genunchi, curgeam într-un şuvoi de aer îngheţat. S-a clătinat pământul, s-a aşezat în margini fireşti, cădeam drept, am văzut sub mine pista, MIG-urile înşirate pe bretelă ca puncte ascuţite de lumină, dreptunghiurile hangarelor negre, crucile bombardierelor. Atunci am strigat, *a-a-a*, zburam cu mâinile — aripi deasupra capului, le-am dat pe spate, am luat-o înainte cu capul în jos, am ridicat iar braţele, frânam, făceam ce vroiam cu mine. De asta strigam, pentru că totul se întâmplă aşa cum vroiam, mâna întinsă, împinsă lateral, cer — pământ — cer, tonou rapid, şi din nou cădeam cu pieptul spre pistă, viraj scurt, acum veneam oblic spre hangare, totul vâjâia, fluiera, usturau ochii, dureau urechile sub cască. De vântul rece strecurat sub cască. Vedeam mai jos, în stânga, silueta colonelului, neagră, decupată pe galbenul unui lan

strâns. Cronoaltimetrul, o mie patru sute metri, când s-a dus înălţimea, curgeam cu două sute kilometri pe oră, asta înseamnă în secunde, am spus, nu înseamnă nimic. Nu am timp să ştiu cât înseamnă. Mâna pe comandă, m-a răsturnat mişcarea asimetrică, nu încă ; marginea orizontului s-a ridicat, redresam, cum am timp să gândesc, cum aveam timp să îmi dau seama că gândesc, acum zbor, am spus. Singur, şi ce ar fi să nu trag comanda, aerul mă ţine, elastic, îl simţeam adunându-se sub mine. Asta, gândeam în prăbuşire, zborul fără aripi, cum nu mă rup, nu explodez în mine de ce se întâmplă ? ! Totul era încremenit de unde cădeam, numai eu fremătam, fluturam, fâlfâiam, eram propriul meu drapel. Eram steagul meu personal, pe cel mai înalt catarg. Mă lăsam în voia lucrurilor, lucrurile se roteau haotic, oscilau în amplitudini largi, o mie de metri, încă zece secunde. Încă zece secunde cădere deplină, fastuoasă, definitivă, mă înfăşuram în aripi de văzduh rece, nu, aici era mai cald, aer încălzit de scoarţa planetei. Aerul de jos, încălzit de scoarţa planetei. A pocnit sec sub mine, s-a deschis paraşuta colonelului, a mea de ce, gând fulgerat, nu s-a deschis ? Asta a ţinut o clipă foarte lungă, cincizeci de metri în prăbuşire, duceam mâna la mânerul roşu, lustruit, apăsam marginea chingii de umăr. MIG-urile se vedeau mari, conturate precis, cabinele frângeau raze pe cupole în explozii dureroase, veneam cu pieptul pe pistă, chiar pe mijloc, acolo unde intersectează bretela. Bravo. Simţeam marginea chingii în vârful degetelor şi degetele s-au dus singure, a fost şocul scurt, paraşuta de stabilizare s-a deschis automat, nu am avut când să trag comanda, a fost o cădere scurtă din căderea aceea, basculam în chingi, pământul sub tălpi, a zvâcnit, orizontul ocupând locul ştiut, cerc în jurul ochilor, şi paraşuta sus, în fâlfâiri stinse de mătase încă nu de tot întinsă. S-a umflat, gata, veneam legănat, paraşuta colonelului a trecut în diagonală, din stânga sus în dreapta jos, era mai greu. Trage de stânga — a strigat colonelul — trage de stânga, să nu cazi pe pistă. Suspanta albastră, m-am aşezat în chingi, trăgeam mânerul suspantei de comandă, mă răsuceam spre stânga, prea încet, am tras tare, m-am învârtit, pământul aşeza sub mine un câmp negru, moale, arat ; asta dacă am timp să trec pista naturală, mă ducea vântul,

aveam capul pe spate, cupola deformată, înclinată, cel din dreapta, de deasupra, e Ion, am văzut picioarele desfăcute, gămăliile galbene ale bocancilor ceheşti cu tălpi groase ; şi mult mai sus, dar aveau cel puţin o mie două sute - o mie patru sute de metri — ceilalţi, înşiraţi după AN. Avionul însuşi în viraj picat, incredibil de abrupt pentru matahala din dural nituit, cobora cu motoarele reduse. Colonelul-instructor era deja pe sol, striga: picioarele, picioarele, am lipit genunchii, gleznele. Sub patruzeci - cincizeci de metri, zece secunde, vedeam clar apropierea solului, obişnuitul gol din stomac, n-am nevoie de picioare rupte. Nici nu se rup, venea pământul, bulgări maro, negri, cu fire albe de rădăcini scămoşate, gambele lipite, genunchii uşor îndoiţi, nici moale, nici tare, aşa, un fel de fier elastic. N-am pretenţia să... Izbitura neaşteptat de moale, mă lăsam pe o parte, ghemuit, rostogolire, şuiera lin aerul în paraşuta dezumflată. N-am pretenţia să rămân în picioare, terminam gândul, cupola din kapron, nailon, din ce se ţesea cupola albă, s-a lăsat tremurând peste aerul de jos. A săltat încă o dată în vânt, s-a aşternut pe pământ, s-a încurcat în rădăcinile scămoşate. Gata. A mai fost o dată — am spus tare, mă ridicam în picioare, cataramele, bolţurile filetate, am scos rezerva, lacătul principal, bridele chingilor lunecate din bolţuri, totul era un morman de cârpe, sfori colorate, valuri albe, portocalii, de material uşor, spumos, tremurat în vânt, întindeam suspantele, voalura, lucrurile începeau să se adune pe coordonate fireşti, firescul fiecăruia din noi, împleteam suspantele în noduri savante...

— Cum a fost ?

Instructorul de paraşutism, vântul flutura părul cărunt, bine, am spus. Atât doar că nu mi-aş face o profesie din chestia asta — arătam cu piciorul cârpele colorate, tremurate, întinse pe sol. Vântul flutura părul cărunt, a râs colonelul, mă ajuta să adun voalura, să înghesui totul în sacul scos din capota paraşutei, dar înainte de asta, imediat după ce a întrebat şi eu arătam paraşuta despletită pe arătură, a zâmbit aşa, special, cu ochii lui cei albaştri. Plecam cu sacii paraşutelor în spate spre locul unde Ion, aterizat şi rămas în picioare pe bocancii galbeni, muncea să desprindă paraşuta dintr-un tufiş ţepos. Atunci am repetat, bine,

Peştele a zis : eşti nebun, ce vezi bine aici, şi am râs amândoi, instructorul şi cu mine, şi pe urmă a râs şi Ion.

Au venit fuga doi soldaţi, mergeam în linie ţinând sacii de mânere, ne-am împiedicat în arătură cu ochii pe sus ; priveam la cei care veneau atârnaţi în chingi, treceau peste noi la o sută douăzeci - o sută cincizeci de metri, strigam, ne răspundeau, au aterizat relativ grupaţi, dincolo de pista naturală, dincolo de câmpul negru, arat. Mai erau câţiva în aer, patru sau cinci la două-trei sute de metri înălţime, asta înseamnă că cineva a întârziat să sară — a spus Peştele, a e-zi-tat — am precizat, ei, se întâmplă — a zis colonelul - instructor. Se întâmplă, esenţial e că până la urmă au sărit toţi. Mă uitam în spate, întorceam capul din mers, priveam peste umăr la cupolele care se culcau, fâlfâiau stins în aer, glisau pe o parte, se risipeau fără formă pe câmp, miriştea aceea ţepoasă. Ideea de sol. Atunci a sărit colonelul, se uita în cer, a aruncat sacul paraşutei, ce dracu face ăla ? Alerga spre pistă, am fugit după el. Aluneca o cupolă stingheră, trecea peste hangare, peste linia de avioane, dusă de vânt, am trasat traiectoria imaginară...

— Vine pe pistă, a spus Ion. Gâfâia, colonelul era mult înaintea noastră, stânga — a strigat, urla, nu striga, arunca cuvinte roşii, aşa le vedeam, „trage de stânga”, cu deriva paraşutei şi întorcând mult spre stânga, putea încă să cadă între pistă şi bretelă. Să aterizeze, nu să cadă.

— Stânga ! zbiera Ion, am strigat şi eu, fluturam inutil mâinile, mai avea zece metri până jos, eram aproape, am văzut faţa crispată, Adi, cazi pe beton — am ţipat, a întors, prea târziu, s-a balansat în paraşută, trecusem balizele, alergam pe pistă, l-am văzut legănat, cu un singur picior întins, lipeşte picioarele — a mai apucat să urle colonelul. Adi se răsucea în paraşută, a făcut o piruetă, contact cu betonul pe un singur picior, la nici cinci metri de noi, talpa ghetei lovind cimentul, pe urmă alt zgomot, scurt, sec, oribil, sunetul osului frânt. Adi a rămas în picioare, incredibil, se uita cum fugim spre el, a căzut, se aduna în el însuşi, s-a destins pe betonul abia încălzit de soarele palid ; sus plutea încă paraşuta. Stăteam în jurul lui toţi trei, fără să îl atingem, asta — a zis Adrian — ce ghinion tâmpit. Cred că mi-am

rupt piciorul. S-a răsucit pe o coastă, de sus cădea voalura, ca o cortină, ciudat — a spus Adi aşa cum ne uitam la el — nici nu mă doare.

Uite cum am ajuns în grupa de trageri : pe Adrian l-au dus la spital cu piciorul rupt şi eram singurul din cei disponibili care îndeplineam tot felul de condiţii necesare — ore de zbor, clasificare, participarea la tragerile în strato. Ridicam din umeri ieşind de la comandament, nu ştiam bine ce înseamnă asta : trageri la joasă înălţime. Credeam că ştiu, dar ce a fost mai târziu m-a convins că habar nu aveam.

Strângeam de pe masă harta, caiete, manuale de zburat, rigla de navigaţie, echere transparente din plexiglas, am spus : salut ! escadrilei, căram boarfele dincolo, în sala de trageri. Am spus iar salut din uşă, n-a răspuns nimeni : Basil scria, Bigă şi Grig se certau la tablă, ştergeau, desenau o schemă uşor de recunoscut : poligonul. Trasau cu cretă roşie traiectorii, treceau cu buretele peste traiectoriile roşii, o luau de la început. Peţo şi Ţestosu aruncau săgeţi într-o ţintă prinsă de zid, cercuri concentrice colorate erau înlocuite cu imaginea de pe ecranul radiolocatorului în regim de încadrare. Mă uitam, o singură masă nu avea nimic pe ea : în stânga, penultima. Cea de lângă racheta secţionată. Acolo mergeam, cu grămada de lucruri în braţe, au lunecat echerele transparente, căzeau pe parchet, făceau zgomot, nu s-a aplecat nimeni să le ridice. Mă simţeam ca un cioclu. Am lăsat ce aveam pe masă, strângeam echerele de pe jos. Ţestosu arunca săgeţi care şuierau prin aer, au trecut în stânga, în dreapta mea, deasupra, mă încadrau. Săgeţile formau un triunghi pe ţintă, a mai aruncat una, s-a înfipt exact în mijlocul ţintei - ecran. În cercul acela cu rază de moarte, unde nu vreau să fiu vreodată. Inelul de zece miimi, din care nu scapă nimeni.

— Mă simt ca un cioclu, am spus tare.

N-au răspuns : Basil scria mai departe, Bigă desena; Petre a închis un ochi, a lansat săgeata. Ţin minte şi acum culoarea penelor din coada săgeţii. Erau roşii.

— S-a întâmplat, am spus.

— Chestie de obişnuinţă, a făcut Basil. De *echipă*.

Nici n-a lăsat stiloul jos, scria nu ştiu ce în caietul gros, cu scoarţe albastru închis. Toţi erau foarte ocupaţi şi aveau caiete din astea, deschise pe mese. Până la urmă am primit şi eu unul, dar nu am scris nimic în el; foloseam pentru pregătire caietul vechi, început din septembrie.

— Cine trebuie să se obişnuiască, întrebam, eu sau voi? Poate şi eu, şi voi ?

— Tu, a spus Basil. Noi ne-am format un stil.

— Nu zău ?!

— Un algoritm, a precizat blând Ţestosu.

Bigă şi Grig se ocupau mai departe de schema lor dar ascultau, asta se simte. Din cum desenau, şi se întrerupeau, şi după aceea desenau din nou. Din cum încetau cu scârţâitul pe tablă, când vorbeam.

— Cam ce loc ocup în algoritmul vostru ? — m-am interesat

— Locul tău, a spus Ilie.

— Locul lui Adrian, — a zâmbit Petre şi nu puteam spune nimic despre zâmbetul acela. Zâmbea şi gata.

— Coechipierul lui ! Bigă l-a arătat pe Grig, fără să se întoarcă.

— Coechipierul meu, s-a răsucit Grig, eram ochi în ochi. Lopătar patru.

— Bravo, am spus. Ceva mai bun n-aţi găsit

Au zis că locurile oricum se ocupă din coadă, cine vine la urmă primeşte ce se găseşte. Au zis că ei erau antrenaţi pe posturile lor, nu are rost să restructurăm toată patrula. Ziceau că întreruperea de la zbor, ce mare lucru, nu se mai cunoaşte. Au zis că la tragerile din strato am fost O.K., asta rămâne, şi până mergem în poligon am tot timpul să...

— Să ce ?

— Ei a făcut Basil, ştii tu ce.

Am râs toţi.

— Mâine zburăm în startul de zi, a spus.

— Ştiu, am văzut planificarea.

— Te lămureşte Grig cam ce ai de făcut

— Ştiu, am spus, ce am de făcut. Am văzut data trecută, când aţi tras pe mine.

— N-ai văzut nimic, m-a încredinţat Grig. Ce te uiţi aşa?

— În regulă, am spus. Dă-i drumul.

Ne aşezam la masa de lângă racheta secţionată, motorul cu pulbere, acumulatorul, capul de ghidare, o grămadă de blocuri electronice. Arăta ca reclama aceea din reviste de aviaţie, iepuraşul făcut din tranzistori, semiconductori, rezistente. Tiristori.

— Stăm în gradul unu, a început Grig, legaţi în avion...

— ...cu tehnicul pe scară, cu maşina de pornire cuplată. V-am văzut. Staţi mult aşa ?

— *Stăm* mult aşa, a corectat Grig. Depinde de manevrele ţintei.

— La mine aţi stat..., m-am corectat, la mine s-a aşteptat mult ?

— Ultima oară când ai zburat ca ţintă ?

— Prima şi ultima.

— Suficient de mult, a spus Grig. Când a fost vremea aia amestecată, nici nori, nici soare ?

— Atunci.

— Cred că am închis şi am deschis cabina de o sută de ori.

— Nervişorii ?

— Am depăşit etapa, biboi ! Grig zâmbea superior. Grig, capul meu de celulă pentru un an de acum înainte. De care o să zbor agăţat, şi cum o să fim în aer împreună. Am depăşit etapa, biboi — a zâmbit capul meu de formaţie. Era doar cald, şi când soarele intra în nori era deodată foarte frig, cum stăteam legat, şi pe urmă se făcea din nou foarte cald.

— Ah, da. Deci, stăm legaţi în cabină şi aşteptăm să primim „gaz”.

— În timpul ăsta ai de lucru cu contactele, verifici ce e de verificat...

— Da. Pe urmă primim gaz şi pornim.

— Pentru pornire şi controlul cabinei două minute, pentru rulaj şi aranjatul formaţiei pe pistă, încă două...

— Ce naiba faci în două minute ?

— Intrăm toţi patru la pistă.

— De ce?

— Până la urmă cred că o să decolăm cu patrula, a spus Grig. Câştigăm un minut.

— Un minut întreg !

Abia acum a ridicat Grig capul, s-a uitat în ochii mei.

— Imediat după decolare treci radioul pe canalul de dirijare şi intrăm în viraj...

— După ce bag trenul, flapsul...

— Nu poţi vira cu flapsurile scoase ?

— Ba da, am spus, se poate. Ce-i graba asta ?

— Vezi mâine. Dacă pierdem timpul cu căutarea ţintei, depăşim aliniamentul obligat de interceptare.

— Cine e la tub ?

— Stelică, pentru dirijarea preliminară. Pe urmă ne ia în primire Ion, ne scoate în spatele ţintei...

— Dacă. Tot ei dirijează şi în poligon ?

— Da. După decolare...

— Cum merg ?

— Navigatorii ? O.K. Cel mai greu este cu radio locato- rul de bord.

— Normal, sub o sută de metri. Cred că n-ar trebui să indice nimic, sub o sută de metri.

Eram dispus să discut o grămadă de vreme despre radarul de bord, ce face el sub o sută de metri. Ce ar trebui să facă.

— După decolare te ţii de mine, a spus Grig. Trebuie să fii atent la trei lucruri.

— Sunt numai urechi.

— Să nu mă pierzi.

— Unu, am numărat.

— Să nu îi pierzi pe ceilalţi din formaţie.

— Asta nu mă interesează foarte tare, am spus. E mai mult treaba ta.

— Mai ales când virăm strâns interior, şi intersectăm traiectoriile. Mai ales atunci e treaba mea.

— Al treilea, am cerut.

— Să cauţi ţinta. Permanent. Vizual, pe tub, şi cum o găseşti...

— Nu ştiu foarte bine ce şanse am.

— Uită-te prin manuale. Adi a văzut primul de multe ori.

— Probabilităţi, şi restul.

— Exact. Distanţa de tragere — tot din cărţi. Timpi de apăsare pe trăgaci, timpul de interval între rachete, le găseşti în diagrame. Distanţa de degajare.

— Lansez în salvă, am spus.

— Nu rentează. Probabilitatea de lovire e mult mai mare cu două rachete separate decât cu o salvă din două rachete.

— Factorul subiectiv ?

— Ghemul de draci din cabină, a zâmbit neaşteptat Grig. Nu mai fă pe nebunul, sunt multe deosebiri faţă de tragerile din strato. Cu viteza optimă de apropiere, dacă scazi timpii utili, ai o secundă pentru tine — de când lansezi prima rachetă, până la degajare.

— O grămadă de timp, am spus. Ce să fac cu secunda aia ?

— Faci ce vrei. E secunda ta.

— Mulţumesc.

— Prima celulă are rachete fără focos de proximitate.

— Ca la mare înălţime...

— Aproape, a făcut Grig, sceptic. Acolo eram şase avioane.

— Probabilitate de doborâre aproape nulă. Ştii ceva, am spus, poate dobori tu. Doboară tu. Eu nici nu trag, mă scald în gloria ta.

— Mai e ceva. Grig nu asculta ce spuneam ; se uita fix înainte şi jos, m-am uitat şi eu. N-am văzut nimic. Ceva care la mare înălţime nu a fost.

— Păsările, ştiu.

— Nu ştii.

— Ascult.

— Impactul cu solul.

Am dat din mână.

— Trebuie să fii cel mai mare dobitoc să...

— Nu vorbi aşa. Câte interceptări ai sub o sută de metri ?

— Poate zece.
— Cu ce miză ?
— Asta-i acum, miza. Ce-i aia miză ?
— Motivaţie, mă rog.
Am ridicat din umeri :
— Pregătirea mea ca pilot de vânătoare.
— Prea puţin, a spus, zece interceptări sub o sută de metri pentru un pilot de vânătoare. Cât timp ai pierdut cu observarea solului la interceptările astea ?
— Fix cât pierzi şi tu. Cât pierde orice pilot.
— Nu ştiu. Cum au ieşit ?
— Din zece, sunt trei-patru bune.
— Aici ai una singură, şi asta trebuie să iasă foarte bine. Să dai jos.
— Înţeleg. Ca să încadrez, trebuie să cobor sub nivelul de zbor al ţintei.
— Vezi că ştii ? *Subplasat* 20-30 metri.
— Din cei 80-l00 pe care îi am până jos.
— Faci progrese.
— La 950-1000 de kilometri pe oră.
— Chiar 1100, ca să ai viteză de apropiere. Trei sute - trei sute treizeci de metri în fiecare secundă.
— Cât ai spus că am până la sol ?
— Între şaizeci şi şaptezeci de metri. Renunţi ?
— Sigur, am spus, parcă pot să renunţ.
Grig se uita mirat la mine, oricând — a zis. Oricând poţi să te dai la o parte.
— Parcă pot să renunţ *din mine*, am spus.

Seara a venit Dorel, cum se cheamă... — a spus aşezându-se, Cita neagră, lăţoasă, se rostogolea prin cameră, s-a oprit în faţa radiatorului încins, a sărit pe pat, jos, strigam, jos de pe cerga mea. — Cum se cheamă — a reluat Dorel — când îmi dau seama că lucrurile nu merg cum vreau eu să meargă, termenul corect ar

fi cum *trebuie* să meargă, dar ridic din umeri şi nu mă împotrivesc, zic da pentru că efectiv nu am ce face, povestea cu zidul de netrecut, şi lucrurile continuă aşa...

— Unde naiba vrei să ajungi ?

— Nu foarte departe. Mi-am muşcat buzele.

— Mai concret.

— Consideră lucrurile numai teoretic.

Am luat puşca cu ţeavă lungă, subţire, patul fin din lemn de nuc se lipea în mână, culcam obrazul pe fibra densă, netedă, lustruită, teoretic, am spus, nu e aşa simplu. Nu poţi discuta pur teoretic chestii practice, pe urmă dai soluţii, pe tine soluţia te interesează, nu-i aşa ?

— Consideră lucrurile numai teoretic, a repetat Dorel.

— Atunci rămân chestii de stabilit aprioric, ipoteze de lucru etc.

Nu-mi ardea de conversaţie ; nu-mi ardea de nimic. Vroiam să mă culc, şi să dorm, şi înainte de a dormi să repet încă o dată ce aveam de făcut a doua zi. De când urcam în cabină, până mă dădeam jos.

— Ce ipoteze apriorice ?

— Aia cu „termenul corect” — cine stabileşte care e termenul corect ? sensul corectitudinii, în general ?

— Există, a făcut Dorel descumpănit, un bun simţ general...

— Bunul simţ elementar ?

— Bunul simţ elementar. Care naşte un... un consens social.

— O.K., continuă.

A venit Cita, s-a ridicat cu labele din faţă pe genunchii mei, mirosea îndelung ţeava puştii; luceau ciudat, rubinii în lumina radiatorului, ochii de câine mic.

— Atunci când fac un lucru pentru că cineva, ceva mai puternic decât mine mă constrânge efectiv să-l fac, eu accept, până la urmă nu mai există revoltă, nici măcar în mine, accept şi gata.

— Efectiv, am repetat.

— Poftim ?

Rezemam arma de masă, nimic, am zis. N-am înţeles cine e mai puternic decât tine.

— Împrejurările.

— Asta se cheamă înfrângere, despre un tip în situaţia asta se spune că este înfrânt; dar nu cu tine, n-ai aerul unui învins.

— Cum arată învinşii ?

Dorel a ridicat capul, ne uitam în ochi. Luceau roşii de spiralele radiatorului, ca ochii Citei.

— Sunt palizi, nu mănâncă, le tremură mâinile. Vorbesc fără şir, dau bonturi la aterizare.

N-aveam chef de filozofia înfrângerii, cu Dorel. Nu în seara aceea.

— N-am dispoziţia necesară, am spus tare.

— Dispoziţia necesară pentru ce ?

— Pentru a pierde. Las-o moartă, am spus, nebuloasa ta problemă teoretică. Fii atent ce mă aşteaptă pe mine, două rachete în unsprezece secunde, cu a douăsprezecea secundă fac ce vreau.

— Te-au băgat în grupă, ştiu.

— Altceva nu ştii, mângâiam scăfârlia Citei, rotundă, moale, creaţă, îmi lingea degetele. Îngrozitor cum mă lăsam târât de azi-dimineaţă, începeam să vorbesc ca Grig.

— Ce ?

N-am răspuns. Ce nu ştiam nici eu. Căţeluşa a sărit, s-a făcut colac pe genunchii mei. Cum o să zbor mâine, poimâine, în celelalte mâine-poimâine de acum înainte. Până în ziua tragerilor. Cum o să dorm în noaptea dinaintea tragerilor, şi ce o să fie în ziua următoare. Rachetele de sub planuri, care acum fac parte din mine. Între care o să fiu, o să dorm, o să zbor până în clipa lansării, când scap de ele. Între care o să gândesc. Clipa lansării se cere îndelung pregătită, aşteptată, n-am voie să lansez mai devreme. N-aveam cum să lansez mai devreme. Ştiam de la tragerile din strato, când am plimbat un an racheta pe stânga ; ajungeam să merg înclinat, pe partea stângă.

Tăceam, ne-am uitat la săbiile vechi prinse de perete. Cum reflectă lumina, o descompuneau în puncte rotunde, multe roşii, galbene mai puţine, subţiam ochii, punctele acelea se contopeau în portocaliul stins, mat, neobişnuit de cald pentru oţelul ascuţit. Nu se potrivea cu oţelul ascuţit. Cu margini tăioase, vârfuri

înguste, cu şanţurile din mijlocul lamei migălite pentru Dumnezeu ştie ce. Pentru sânge, prin şanţul acela se scurgea simplu, viaţa. Simţeam căldura moale a Citei pe genunchi.

— Eşti foarte misterios de când te-au luat în grupă, a spus încet Dorel.

— N-am chef să vorbesc *çe soire*, asta-i.

— Aha.

— Nu pot să dau numai din gură...

— Încă ceva şi plec, a spus Dorel. Vă dirijează în formaţie ?

— Văd mâine. Văd mâine şi îţi spun.

— Dar nu în seara asta. *Çe soire*.

— În nici un caz.

— Te-ai schimbat de azi-dimineaţă.

— La asta mă gândeam, am spus. E numai începutul.

Nu glumeam. Ştiam de data trecută. De când am mers un an înclinat pe stânga.

— Salut, a făcut sec Dorel, era deja în picioare, fluiera, Cita a sărit, au plecat. Auzeam paşii pe ciment, tipăitul labelor, uşa de la intrare. Yala, când s-a închis. Ce vroia Dorel să spună, încâlcit ? Stăteam aşezat pe patul scund, simţeam cum se duce căldura rotundă de pe genunchi, urma Citei. Se topea de la margini spre centru, a fost un punct de căldură, s-a risipit în aer, gata. N-a mai fost nimic.

A fost soare, nici nu se putea altfel prima zi în grupa de trageri. Stăteam legaţi în cabine exact cum spunea Grig ieri la pregătire, ţinta decolase în forţaj, dar asta s-a întâmplat de mult — am spus, ceasul de bord arăta şapte minute de când ţinta trecuse verticala radiofarului. Am deblocat chingile, mă lăsam să lunec în scaun, am ridicat picioarele de pe paloniere, sprijineam tălpile departe, sub tabloul de bord, în tot felul de conducte, supapa de frânare, dumnezeu ştie ce mai era acolo. Tot felul de cuple şi racorduri. Mă lăsam în scaun, s-a ridicat marginea cabinei în dreptul ochilor, orizont dintr-odată foarte apropiat,

făcut din contacte, manete, becuri verzi şi roşii. Din cadranele bordului şi display-ul colimatorului, când priveam în faţă. Ce este, tehnicul se apleca peste mine de foarte sus, am primit pornirea ? Nu, am spus, pornirea. Nici nu cred, să mai primim pornirea. Atunci am auzit în căşti foşnetul acela, convertizoarele emiţătorului, recunoşteam vocea lui Stelică : Gaz ! Formaţia lui 542, gaz!

— Gaz, am ţipat, mă înălţăm în scaun, a venit un nor de fum puturos din motorul maşinii de pornire. Decuplam radioul, am cuplat pe rând pompele, agregate pornire, antiincendiu, contacte argintii cu gămălii fosforescente se aliniau în şiruri de câte trei, maneta de gaze scoasă din STOP, treizeci de volţi, am apăsat butonul de pornire. Rămâneam cu degetul albit de apăsare pe buton, asta — ce se întâmplă cu avionul, cu mine, ce se întâmplă de fiecare dată altfel când porneam, simţeam în tot corpul freamătul compresorului, metalul rece al turbinei rotit moale primele ture, fâlfâia stins aerul prin palete profilate, savant răsucite, injectoare pulverizau petrol chimizat în întunericul sleit al camerelor de ardere, asta ţinea nici cinci secunde, se cupla un contactor, la blocurile de pornire venea curent electric prin relee anume reglate. Trecea prin bobine, în cabină se aprindea un ecran roşu mititel: APRINDERE CUPLATĂ, s-a aprins şi acum, curentul ajungea la ce numeam convenţional bujii, atunci răbufnea în spate brutal, ieşea fum negru, flacăra scurtă, nedesluşită, izbucnea din ajutaj. Avionul se mişca incert pe jambe puternice, se lega în tuburile de foc flama despre care nu ştiu nici măcar ce culoare avea pentru că nu vedeam niciodată flama aceea orbitoare, care avea să ţină cât zburam şi a cărei stingere însemna gata, s-a terminat. Temperatura, creştea turaţia axului compresor - turbină, şase sute grade Celsius în ajutaj însemnau peste două mii la ieşirea din camerele de ardere ; normal. Se stingeau becuri roşii de avertizare, acele indicatoare au căzut la zero, au revenit în dreptul indicaţiilor optime. Asta se întâmplă când porneam, am blocat chingile, mă lipeam de metalul dincolo de care se rotea flacăra aceea neştiută, încinsă la două mii de grade. Turaje stabilizate, încercam instalaţiile de bord, în dreapta, la capătul şirului, avionul lui Ilie a ieşit zvâcnit din linie ; rula pe pistă, a

oprit dincolo de T-eu. Am semnat carnetul de bord, s-a lăsat de sus cupola grea, s-a întregit cabina — spaţiul personal pentru următoarea oră de viaţă ; am văzut avionul lui Bigă aliniat lângă deriva înaltă a primului MIG. Grig întorcea faţa spre mine, ochii îngustaţi deasupra măştii de oxigen, gata ? — am dat din cap, gata. Rulam, intrarea la pistă în trombă, am băgat botul între avioanele primei celule. Era strâmtă pista, pentru patru MIG-uri. Vedeam voleţii ajutajelor de la prima celulă, s-au desfăcut, tremura altfel aerul în cabină, s-a muiat zgomotul, trepidaţia avionului, betonului pe care stăteau cauciucurile groase ale avionului se arcuia undeva o curbă lungă, a izbucnit flacăra violetă a forţajului, în acelaşi timp din amândouă ajutaje ; eram între coloane lungi de foc tunător, izbea aerul neaşteptat de dur, nici nu a fost zgomot — aşa, ca o pânză portocalie sfâşiată în timp. Cu găuri între care vedeam tremurat betonul pistei, balizele galbene de pe margine, dungile negre de smoală, între plăcile din beton. Urmele lăsate de cauciucuri pe pistă.

Simţeam mai mult decât am auzit păcănitul stins din, căşti, comanda lui Grig pentru decolare ; am trecut maneta de gaze peste pragul FORŢAJ TOTAL ; dădeam drumul la frână, avionul prindea viteză trepidând între pânze destrămate de flacără portocalie. Botul sus, trei sute optzeci de kilometri pe vitezometru, ne-am desprins deodată, Grig şi cu mine în avioanele noastre. Vedeam deasupra, foarte puţin în faţă, pe Bigă în formaţie cu Basil : două sfere mari de flacără din care ţâşnea deriva înaltă, ieşeau cioturile aripilor scurte, repezite înapoi. Valul de aer tremurat, dizlocat cu furie, aruncat în botul MIG-urilor noastre ; şocuri dure, repetate, nevăzute — pe aripi, pe cabină, pe suprafeţele de comandă; simţeam loviturile incandescente între ochi. Jambele formaţiei din faţă, escamotându-se prin aerul încins. Am trecut maneta trenului pe ESCAMOTAT, băgăm flapsul, farul, am virat strâns dreapta, cu ochii în soare, aşa toţi patru — abia după aceea am decuplat, când a spus Grig, ceilalţi doi s-au dus cu focul după ei şi când au scos din forţaj erau doar puncte - negre pe stratul acela foarte albastru de aer, inel străveziu între cer împâclit şi pământul cenuşiu; puncte negre din care ieşea, s-a lăsat în jos; s-a destrămat de tot

fumul regimului maximal. Cred că Grig decupla prea devreme forţajul, am spus după aterizare : colega, ai văzut cât alergăm cu motoarele în plin să-i prindem — nu înţelegi nimic — m-a repezit capul de formaţie dar de atunci am decuplat forţajul în acelaşi timp cu prima celulă. Am decuplat forţajul, şi după aceea într-adevăr a trebuit să alergăm o grămadă de timp cu motoarele în maximal, am prins prima celulă abia la fluviu, acolo unde viram. Uite-o, am urlat, ieşea dintre maluri înalte, s-a proiectat pe inelul de lumină ţinta, perpendicular pe drumul nostru. La patru-cinci kilometri în faţă. Nu ştiu cum am văzut primul din poziţia în care eram, pentru că zburam eşalonaţi pe dreapta, adică aveam celelalte trei avioane în stânga, aliniate într-o diagonală, relativă, şi ţinta venea din faţă-dreapta, în viraj. Cred că recunoşteam locul, malurile acelea înalte ciuruite de găuri negre, cuiburi de lăstuni. Avionul - ţintă în viraj, vedeam din spate şi de sus, luceau mat şi foarte precis conturate peste pâcla de jos fuselajul, aripile delta strânse lângă fuselaj. Ampenajul, mai mult ghicit. Stropul de lumină limpede al cabinei. Motorul în plin, dar mâna a împins singură maneta, reflex de vânător. Păstrează-ţi locul — m-a avertizat Grig, unde ? — întreba gâtuit Basil, în faţă, am spus, în fată, dreapta, mai jos ca noi. Pe tubul locatorului de bord dansau pete albe, fosforescente, care nu spuneau nimic. Aveam peste nouă sute kilometri la oră în formaţie strânsă, lăsam patru siaje negre pe lumina tulbure a zilei, îi tăiem virajul dacă continuă aşa — a spus Grig, asta însemna că şi el a văzut, bine, răspunsul lui Basil, sec, precipitat, un fel de lasă-mă naibii. Văzuse, acum se scutura de noi. Apăsam emisia să spun ce ar fi fost de spus, am tăcut. Nu era momentul. Virăm dreapta cu motoarele în plin, pe urmă scurt stânga o sută douăzeci de grade viraj, s-a stricat diagonala de avioane, dansau în parbriz ajutaje căscate, ampenaje înalte, aripi ascuţite, în ritmul ăsta, cu motorul mereu în plin, începeam să am probleme cu gazul. Ochii la debitmetru, încă nu. Abia peste cinci minute aveam să încep să am probleme cu gazul. Coboram în viraj, incredibil de mult, am văzut sălcii, o intersecţie de drumuri. Apa fluviului s-a desfăcut lângă obrazul meu în braţe înguste, verzi, miloase, înconjura insule din nisip galben şi noroi cenuşiu. Ţinta în faţă la patru, trei jumate, acum — am auzit în

căşti vocea lui Ion, am râs. A sunat lung sirena, s-a aprins în cabină becul roşu ÎNĂLŢIME PERICULOASĂ. O sută, optzeci, şaptezeci la altimetru, aici ne-am oprit, o sută zece metri la radioaltimetru, eroare de undă, s-a refăcut diagonala de avioane, zburam aliniaţi, vedeam proiectat pe cer, exact în faţă, punctul întunecat al ţintei. Vedeam şi pe ecranul radiolocatorului de bord, pentru că aşa cum veneam de jos în pantă de urcare cu trei-patru metri pe secundă, fasciculul antenei căuta pe fondul cerului; a clipit, s-a stins, apărea stabil pe ecran semnul de ţintă. Codul zilei, contactul IFF, aveam încă două ţinte pe tub, foarte aproape, prima celulă, răspundeau toate trei avioane, doi *friends*, un *foe*. Au trecut plopi subţiri prin dreapta cabinei, au şters plexiglasul crengi negre, patetice, proiectate pe cer. Ghiceam dincolo de plopi şiruri de munţi tociţi, şterşi, nivelaţi de vreme dar asta se întâmplă departe, la cinci-şase kilometri de culoarul în care zburam, nu însemnau nimic munţii aceia pentru noi. N-aveau nici o importanţă. Doar aşa, ce înseamnă timp scurs. Timpul cabinei, patruzeci de minute de la decolare, când s-au strâns atâtea ?! Intru la atac — a spus Basil, 542, intru la atac. Aprob, a răspuns Ion, staţia de unde dirija era pe malul fluviului, lângă dealul acela cu antenă alb - roşie în vârf. Noi am redus motoarele, păstram distanţa, zburam cu peste nouă sute kilometri pe oră la mai puţin de o sută de metri înălţime şi ţinta rămânea la trei kilometri înaintea noastră. Ajutajul lui Basil s-a deschis, a scuipat o flacără lungă, galben - violetă ; MIG-ul a ţâşnit înainte, s-a prelins dintre avioanele noastre întins pe o coardă lungă, n-a stat nici zece secunde cu forţajul cuplat, cât îşi asigura viteza de apropiere. La viteza ţintei, Basil avea nevoie de o mie o sută - o mie o sută cincizeci kilometri pe oră. Ca să poată încadra şi lansa racheta în timp util. Ce depăşea douăzeci şi cinci de secunde în atacul lui era din timpul celorlalţi. Din timpul nostru, trei MIG-uri zburând în grup, vedeam pe ecran, vedeam cu ochiul liber cum se apropie primul vânător de ţintă. A cerut lansarea, aprob lansarea, răspunsul navigatorului, răguşit de încordare, lansat — a spus Basil, degajat de la ţintă. A virat pe stânga în urcare, l-am pierdut. Rămâneau cele douăzeci şi cinci de secunde nedepăşite, timpul nostru, asta stingherea groaznic în poligon, fiecare era

legat de ceilalţi. Cum se mişca fiecare în cabină, şi restul. Nici nu se vorbea de fiecare, eram echipă. *Simţeam* că suntem echipă. Degajat de la ţintă — a spus Basil, nu descifram nimic în glasul lui. 545, intru la atac — l-am auzit pe Bigă, totuşi ne apropiam pentru că distanţa la ţintă era acum sub trei kilometri, două mii şapte sute de metri — citeam pe scala aparatului de ochire, aşteptam, nu se întâmplă nimic. Adică flacăra forţajului, avionul lui Bigă s-a detaşat mult prea lent de ale noastre. Ăsta-i stilul meu — a spus Bigă jos. La forţaj minim, nu mai mult de o sută douăzeci viteză de apropiere. Nici sub o sută, îţi dai seama. Sub o sută nu mai puteau lansa racheta. Nu pleca de la bord, la viteze mici de apropiere. MIG-ul se depărta legănat pe aripile scurte, restul — 545 încadrat, 545 permiteţi lansarea, 545 degajat din atac, s-au succedat la intervale atât de lungi, nu însemnau decât un lucru : ce rămânea de făcut nu se termina în perimetrul convenţional al poligonului. Aveam nevoie de încă patru-cinci kilometri, în partea de nord. Atacul lui Grig a fost foarte scurt, rapid, nu ştiu cum —sec, parcă nici n-a fost. Aşa, două avioane care se apropie foarte repede, pe urmă se despart. Asta era stilul lui Grig, ştiam de la tragerile în strato ; şi acolo reuşea performanţa, cu toate că la mare înălţime avionul devine greoi şi are inerţie mare. Baftă, a spus capul de formaţie când degaja, cum tragi acum tragi mereu.

Şi deodată cerul a fost foarte gol, eram singur cu ţinta pe tot cerul acela plin de avioane cu un minut în urmă. 013, am spus, intru la atac. Suna ca un ecou repetat de trei ori. Forţaj, aduceam ţinta pe centrul ecranului, distanta era afurisit de mică, două mii cinci sute metri, acul subţire al vitezometrului a sărit la o mie două sute, prea mult pentru două mii cinci sute de metri. Am încadrat, decuplam forţajul, ţinta dansa în mijlocul ecranului, am ciupit numai frâna aerodinamică, nu trebuia. Avionul a ricoşat violent, urca aproape vertical, bineînţeles că radiolocatorul a sărit din încadrare. Împingeam manşa, o sută cincizeci metri înălţime când am încadrat a doua oară, acul indicatorului de distanţă oscila pe cadranul colimatorului la una mie şi şapte sute metri. Cum s-au dus zece secunde, opt sute de metri, ce porcărie, am spus. Cu atât mai mult că aveam exact parametrii din poligon.

Una mie şapte sute de metri, una mie cinci sute până am reuşit să aduc ţinta în centru, să stabilizez avionul pe curba de atac. Două secunde jumătate apăsarea pe trăgaci, uitam să cer aprobarea de lansare, data viitoare, am spus. Acum lansez, intra în carne metalul zimţat al clapetei trăgaciului. Incorect, clapeta tunului declanşa fotomitraliera dar nu lansa racheta. O mie o sută kilometri pe oră, o sută zece metri înălţime, când am pierdut patruzeci ? — a sunat sirena, se aprindea intermitent becul ÎNĂLŢIME PERICULOASA. M-am uitat la aparatele control - motor aşa, de glorie, manometrul de ulei. Nu trebuia să mă uit atunci. Aveam destulă vreme — înainte de intrare la atac, după ce degajam. O mie trei sute metri distanţă, prea multe cifre, când apăsam butonul de lansare aşezat incomod pe mânerul manşei, în spate. Nu mai puteam simula a doua lansare. Nu mai aveam timp. Intram în ţintă, dacă aşteptam cele cinci secunde între lansări, încă două secunde lansarea. Data viitoare, am spus. Atunci când o să cer şi aprobarea pentru tragere.

Se adunau o grămadă de lucruri pentru data viitoare. Am degajat într-un viraj peste umăr, inutil, mă trezeam la peste trei mii de metri cu avionul pe spate într-un strat de pâclă luminat de soare şi opacizat strălucitor de lumina difuză. Nu vedeam linia orizontului, eram practic în plafon, răsuceam avionul pe faţă, nu ştiam cum să scap mai repede din aiureala aceea strălucitoare.

Habar n-aveam ce să fac după-masă, vreau să spun — habar n-aveam ce să fac cu mine. Încercam să citesc, toate cărţile erau la fel, am pus muzică, muzica nu reuşea să spună nimic. Oricum, nu era mare lucru de spus. Am închis casetofonul, afară se înnoura, începea să se întunece, norii cu asfinţitul au făcut cerul roşu - cenuşiu, portocaliu - cenuşiu cu dâre lungi de ploaie căzute oblic în est, peste oraş. Se vedea foarte clar, pentru că dincolo de salcâmi, spre pistă, era câmp gol, şi nici salcâmii nu erau chiar foarte mulţi, şi câţi erau nu arătau deloc a salcâmi, aşa, cu frunzele căzute ; rămâneau un fel de sparangheli negri, subţiri,

răsuciţi, înfipţi în norii joşi. Sparanghelii lui Rommel înfipţi în pământul câmpiei normande, şi care tot n-au reuşit să împiedice aterizarea planoarelor grele de desant. Jupuiam de pe mine salopeta purtată acasă, vechea, glorioasa salopetă de zbor cu clapele buzunarelor roase, butonii ieşiţi din găuri scămoşate, marginile gulerului lat atârnau în franjuri, m-am îmbrăcat de oraş, cum spunea Vera? — de horă, blugii, ghete până la mijlocul gambei, puloverul gros care pe ploaie mirosea îngrozitor a câine ud. A Saint-Bernard, mă încredinţa fata, captain, puloverul tău e împletit din lână de Saint-Bernard. Blugii, puloverul din Saint-Bernard, ghetele înalte, astea erau tot o armură, la fel ca salopeta veche. Se întâmpla să nu îmi ajung. Se întâmplau amurguri în care mă surpam încet, atunci aveam nevoie de sprijin din afară, inexpugnabile armuri din lână moale, ţesături uzate, albite de spălat. Am coborât tropăind scările, din beci venea miros de vin tânăr. Mergeam la garaj, umflam roţile Daciei, am controlat cu manometrul — 1,7 atmosfere pe faţă, 2 atmosfere cauciucurile din spate. Urcam în maşină, motorul pornit a mers în gol până s-a încălzit. A trecut Mioara lui Ţestosu, bătea cu degetele în capota portbagajului, mergi în oraş? Ja, am răspuns, vii cu mine ? A râs, nu îmi văd capul de treabă. Dacă sunt mere, ia-mi câteva kilograme. Trei-patru. Mere, pere, ce găseşti. Salut. S-a întors, a bătut iar cu palma în portbagaj : fii atent cum conduci. În regulă, am spus, o să fiu atent. Să nu îţi fac praf merele. Ieşeam din garaj cu spatele înainte, viraj pe două roţi, lumina farurilor alerga pe faţade de coşmar —chirpici, lemn, carton asfaltat, bucăţi de tablă prinse între ele. Garajul lui Grig, din folie de plastic străveziu. Uşi curbate din aluminiu gofrat scos de pe fuselajul unui Junkers 52 doborât acum treizeci de ani la marginea aerodromului. Uşi glisante din panouri de trestie, de la garajul lui Vodă. Acceleram mult prea tare, cauciucurile derapau în pietrişul umed, mă duceam exact în panourile din aluminiu gofrat ; am lăsat volanul, Dacia albastră se aşeza pe roţile ei, am trecut la câţiva centimetri de venerabilele rămăşiţe.

Ieşeam în şosea, s-a apropiat una din diagonalele de ploaie, a traversat cerul roşu, se spărgeau stropi argintii în lumina farurilor, înfloreau pe asfalt, pe capota maşinii în arteziene

mititele care ţineau cât să îmi dau seama că au fost. Am oprit la intersecţie, oraşul în dreapta, aeroclubul drept înainte, în stânga calea ferată cu luminile roşii ale barierei ; am întors înapoi. N-aveam unde să merg. Treceau gânduri nechemate şi fără să se închege, cine sunt, de unde vin. Unde mă duc, în maşina albastră, pe ploaie. De ce întorc, pentru că nu am unde să merg. De ce nu am unde să merg. Gânduri de preşcolar. Merele Mioarei, am spus, trei-patru kilograme. Uite că este ceva de făcut. Care să dea curs şi să justifice existenţa personală. Volan strâns la stânga, n-am reuşit din prima manevră, mergeam cu spatele, din nou cu faţa, am pus botul maşinii pe oraş. Cu nouăzeci la oră ajungeam în zece minute ; am mers cu şaizeci, nu mă grăbeam, vroiam să fiu cât mai mult de folos cuiva. Să am ce face. Asta-i deformare profesională, am spus, mereu în serviciu comandat. Mereu cineva care spune, fă asta, fă astalaltă. Du-te după mere. Intram în oraş, era ud, lucios ca o muşama neagră, neonul isca fulgere scurte, liliachii, picături de ploaie. Aşa, vergele din metal fluid. Am oprit la stop, am stat un minut, mă uitam la rotocolul de lumină roşie ; n-a venit nici o maşină din stânga, din dreapta. Din faţă, din spate, să aştepte la stop cum aşteptam ; am fost singurul automobil care mergea prin oraş, seara aceea. Pe bulevarde late tăiate în cruce cu alte bulevarde late. Pe care ploaia, noaptea, maşinile care ar fi trebuit să fie le făceau şi mai late. La piaţă am găsit doar o bătrână, aştepta în spatele unor morcovi veştezi, rădăcini triste de pătrunjel ofilit aranjate în grămăjoare aliniate pe masa din beton cenuşiu, gros ca o cazemată ; ieşea armătura ruginită de sub cimentul plesnit, s-a întins ca o plasă - capcană. Vedeam clar, pentru că masa aceea era exact în mijlocul pieţei, sub o banană lungă de neon.

— Bună seara.

— Bună, a spus.

Nici nu se sinchisea de ploaie. Stătea sub felinar, la masa aceea stupidă din beton armat, se aduna apa între borurile largi ale pălăriei negre. Avea şi un voal mic la pălărie, udat bine. Atârna într-o parte, drapel abandonat. Aranja morcovii cu mâini tremurătoare, a ridicat ochii, s-a uitat la mine cum mă uit la ea.

— Cumpără, a zis. N-are mama morcovi frumoşi, da' sunt buni... trec şi iarna, dacă îi ţii în nisip.

— Vroiam mere, am spus încet. Trei-patru kilograme.

— N-are mama mere.

— Pere, atunci.

— N-are mama nici pere. Numai morcovi are. Sau pătrunjel. Poate ai nevoie de pătrunjel.

Ridicam din umeri, n-aveam ce face cu pătrunjelul. M-am întors la maşină, trânteam portiera, am pornit motorul, am rămas aşa, cu mâna pe schimbătorul de viteze. Dacă acum, am spus, dacă în clipa asta nu fac ce e de făcut. N-aveam curaj. Sunt un dobitoc, am spus tare, dacă nu fac ce ştiu bine că trebuie făcut. Ce simt că trebuie făcut, cu toată fiinţa, dacă mai sunt în stare să simt ceva. În afara fierului ăluia alb, dural. În afara focului din măruntaie de dural. Îmi era ruşine de băbuţa din ploaie, îmi era ruşine, aşa cum şedeam în Dacia albastră pe canapeaua moale de silon, şi ploaia era foarte departe, dincolo de capota din tablă, şi făceam probleme contorsionate, fără ieşire, din lucruri limpezi. Poate se supără, am spus. Nu pot să supăr o băbuţă. Nu pot s-o las în ploaie. Să vândă toată noaptea morcovii ăia pe care nu-i cumpără nici dracu. Am oprit motorul, rezemam fruntea de volan. O să înţeleagă, am spus. Intră în joc, pe urmă nu mai are ce face. Ia banii şi pleacă acasă. Am băgat mâna în buzunar, simţeam ghemul umed de bancnote ; inspiram adânc, în maşină mirosea groaznic a Saint-Bernard plouat, şi iar mi-am amintit de Vera. Cum mergeam pe munte, ce se întâmplă la cantonul Salvamont. Coboram din maşină, am mers la băbuţă. La pălăria neagră, aplecată deasupra cazematei din beton armat.

— N-are mama mere, a spus.

— Ştiţi ceva, cred că o să vă iau morcovii. Dacă spuneţi că ţin peste iarnă.

— Ţin, cum să nu ţină.

— Şi pătrunjelul. Mioara spunea ceva şi de pătrunjel...

— Pătrunjelul nu ştiu dacă ţine. E cam trecut.

— Ţine am încredinţat-o, îl bag în nisip...

S-a uita la mine, clătina pălăria cu îndoială.

— Cât costă ?

A socotit îndelung, număra grămăjoare de morcovi şi rădăcini albe, chircite, filamentoase. Costa atât de puţin, aproape nimic. Număra banii atentă, n-a fost mare lucru de numărat. Stătea aşa ca lumina să cadă pe mâinile ei, degete îndoite au netezit îndelung fiecare hârtie de bani. Strângeam rădăcinile ude, moi, oribile, am făcut câţiva paşi spre maşină, m-am întors.

— Dacă mergeţi acasă, am spus, simţeam apă sub puloverul gros, eu tot în direcţia aia...

— Merge mama pe jos, nu se grăbeşte. Du-te sănătos.

M-am dus sănătos, adică am gonit în trombă pe bulevardele pustii, n-am oprit la stop, în zece minute eram acasă. Mă învârteam iar prin cameră fără să ştiu ce am de făcut. Televizorul, m-am dat bătut, am scos din cămară aparatul mic, portativ, ştergeam ecranul de praf, l-am pus în priză. Am răbdat două ore un film cu Bing Crosby şi Grace Kelly, fostă vedetă la Hollywood, principesă de Monaco, şi care până la urmă a murit în accident de automobil, pe o şosea de munte. Filmul era în orice caz un spanac, intrau şi cei de la TV în el ca să încapă exact în spaţiul de emisie, dar a meritat, Grace Kelly spunea : „când eram copii ne-au zis că fildeşii elefanţilor sunt din clape de pian”.

Partea a doua

Am aterizat pe ploaie, asta se întâmpla des de când zburam în grupă dar atunci a plouat foarte tare, era alb de apă — cerul, pământul, cât vedeam prin cupola cabinei. Lucrurile începeau să devină neclare din ultima parte a dirijării, s-au suprapus pe comenzile lui Ion glasuri îngrijorate, 541, mai aveţi mult ? Basil degaja, Bigă a intrat la atac mai viforos ca de obicei, am rămas cu Grig uitându-ne cum se duce după ţintă. Cum se depărtează prin pânza de apă, de unde eram noi vedeam amândouă avioanele, ajutajul negru al avionului - ţintă, focul domol al forţajului minim la avionul lui Bigă. Când capul meu de formaţie intra la atac l-am auzit pe Ion, 160, întrerupt dirijarea, duceţi-vă acasă. Şi 013, şi 002. 002 era colonelul de la comandament care răspundea de grupa noastră. Care ne instruia, mă rog. Zbura ca ţintă, cronometra timpii de atac, ne făcea praf la analiza zborului. Citea filmele de fotomitralieră, le suprapunea cu înregistrările cutiei negre, ne spunea secundă cu secundă ce ar fi trebuit să facem şi nu făceam. Încă cincisprezece secunde, a spus Grig, ţinta încadrată. Cincisprezece secunde până la viraj, cincisprezece înapoi, înseamnă jumătate de minut în plus; în jumătate de minut se întâmplau o grămadă de lucruri. Aterizau trei avioane, se închidea un aerodrom şi cele trei avioane erau obligate să aterizeze aiurea, pe un aerodrom de rezervă unde nu plouă. Oricum, am spus, să ai ţinta prinsă, încadrată pe ecran, şi să degajezi din atac, ce face colonelul de la comandament ? Colonelul a zis : anunţă-mă când termini atacul. A fulgerat în stânga cabinei un stol de păsări ude, negre, zgribulite, ieşite din plafonul jos, folclorul profesional pretindea că păsările nu zboară pe ploaie. Cel puţin nu în stol, astea zburau în V perfect, s-au risipit în puncte negre trecând pe lângă avion cu nouă sute kilometri pe oră. Aripi strânse pe corpuri ude, cădeau ca pietrele — În dreapta, în stânga noastră. Asta fac păsările când întâlnesc

avioane, coboară la adăpostul pământului. Strângeam manşa pentru că singurul lucru care era de făcut a fost să strâng manşa, capul între umeri, cădeau foarte multe păsări, şi foarte negre şi din toate părţile, apărute neaşteptat ; până să fac ceva au dispărut sub noi. Aveam nouăzeci de metri până jos, suficient pentru catapultare, s-au înghesuit păsările în spaţiul acela de nouăzeci de metri dintre avion şi sol. Eu sunt gata — a spus Grig, s-a dus pe stânga prin ploaie, rămâneam singur agăţat de avionul colonelului. Viraţi, am spus, 002. Parcă nu se pot trage rachete în viraj. Viram stânga, ţineam avionul din faţă pe centrul ecranului radarului de bord. Am spus la radio : păsări, atenţie la păsări ; a trecut un stol mare, în stânga noastră. De unde păsări, în potopul ăsta, a râs Grig şi nu l-am mai auzit, trecuse, pe canalul startului. 013, întreba Ion, ce-i cu păsările ? s-au dus — am răspuns. Vezi ţinta ? văd, la nici trei kilometri în faţă, am cuplat forţajul. A crescut viteza, mă apropiam, butonul încadrare n-a vrut să încadreze. Nu putea să încadreze, pe ploaia asta şi atât de jos, zburam la aceeaşi înălţime, dacă în poligon... — am spus tare, coboram până când marginile orizontului oricum foarte apropiate şi muiate de apă s-au ridicat în jurul cabinei. Aşa am reuşit să fac filmul, încadrat de jos în sus pe curbă de suprasarcină mai mică decât unu, când am decuplat fotomitraliera am auzit comanda lui Stelică : 002, 013, la şaizeci de casă, treceţi pe canalul startului. Gazul vostru. O mie trei sute, am spus, o mie şapte sute — a spus 002, treci în faţă zero treisprezece. Ai prioritate la aterizare. Am apăsat emisia, mulţumeam frumos. M-am dus mult dincolo de travers, urcam la cinci sute metri, am trecut fluviul, pe malul din sud totul era alb. S-au desprins din coloane de ploaie, din plafonul coborât, se desprindeau dealuri albe în jurul lacului negru, uriaş, rotund, prima zăpadă din anul acela ; am văzut cerul coborât, alb, net, un fel de zid opac, s-a unit cu pământul, nu mai vedeam nimic. Decât alb în jurul cabinei. De asta ne-au chemat la aterizare, am zis. Capul în cabină. Şase sute kilometri la oră pe cap invers, relevment de viraj. Trebuia să comunic, nu pentru cei de jos, ştiau şi fără mine, radiolocatoare meteo, staţia de dirijare la aterizare, ştiau precis că ninge. Ştiau aliniamentul de la care

începe ninsoarea, până unde se întinde, cred că venea din est-sud-est, de pe mare. Încercam să-mi amintesc hărţile întinse pe tablă azi-dimineaţă de meteorolog, depresiunea din sud în deplasare spre est. Ciclon, circulaţie în sens contrar acelor de ceas, toată mizeria venea de pe mare, de dincolo de Marea Neagră. Venea din munţii cei înalţi de pe celălalt mal al Mării Negre. L-am auzit pe Grig, trecea radiofarul îndepărtat, în orice caz aterizam înainte ca ninsoarea să ajungă la fluviu. Şi colonelul avea timp să aterizeze.

— 002, am spus, aici în sud...

— Ninge ?

Aveam încă treizeci de grade de viraj până să scot pe direcţie.

— Ninge, am spus. Unde sunteţi ?

— La cinci kilometri în spatele tău, în exteriorul turului de pistă.

N-a răspuns colonelul, a vorbit Missi din cabina cu becuri şi ecrane a radiolocatorului de aterizare. Missi, de la Mihai.

— 160, dacă sunt bine pe direcţie, a cerut Grig.

— La patru în ax.

— Vezi pista ? a întrebat conducătorul de zbor.

— Văd pe dracu', a spus Grig. Toarnă cu găleata.

— Este o fâşie de ploaie chiar pe direcţie, a zis Mihail. De la cinci kilometri, în ax.

— Lapoviţă, a corectat Grig scurt. Ploaie cu zăpadă. Până unde ţine ?

— Ţine, a răspuns incert radiolocatorul de aterizare.

La gurile de alimentare, Bigă raporta întreruperea legăturii radio.

— 013, sunt 602, gazul tău;

— O mie, 02, am spus. Nu sunt probleme. Nu erau. Nu din cauza combustibilului.

— 160, la trei în ax ; la două mii opt sute...

— Bine, vocea lui Grig se încorda ; e neplăcut să fii sub trei kilometri şi să nu vezi pista. Când vii cu patru sute pe oră la aterizare, mai puţin de 20-22 de secunde de zbor. Am virat cincisprezece grade dreapta, indicatorul combinat busolă-radiogoniometru arăta că ieşeam prea devreme din viraj ;

contorul de distanţă indica douăzeci de kilometri, exact distanţa de la care nu mă mai bazam pe contorul de distanţă.

— 002, execut viraj de axare.

— Bine. 160, la una mie cinci sute în ax.

— Văzut, a răspuns Grig. Pista la vedere.

— Eu nu te văd încă, a spus conducătorul de zbor.

— 013, dă-mi o distanţă, am cerut.

Grig era cu pista la vedere, trecea pe locul doi.

— Şaisprezece kilometri. Axul în dreapta, la optzeci metri.

— Sunt în corecţie.

— Confirm.

Reduceam viteza spre cinci sute, am scos trenul, flapsul pe prima poziţie ; s-au suprapus acele goniometru- busolă, aduceam avionul pe cap de aterizare. Se aprindeau becuri verzi, tren, flaps scos, verificam poziţia conului —băgat, braţul ARU, manometrul de aer, hidraulica, presiunea de ulei. Normal. Patru sute cincizeci viteză, patru sute metri înălţime, motorul la optzeci de procente, coboram cu trei-patru metri pe secundă spre radiofarul îndepărtat.

— 013, a spus Missi, la doisprezece în ax, cap de aterizare. Vezi că treci pe stânga.

Eram deja înclinat dreapta, cu zece grade.

— Confirm. La orizontală, tren, flaps, permiteţi aterizarea.

— Permit, a spus conducătorul de zbor.

— Pragul pistei, 160.

— Aşa e, a făcut Grig.

— Se vorbeşte cam mult la voi, observa colonelul trimis de comandament.

— 002, în ax la douăzeci... optsprezece kilometri acum, l-a anunţat Missi din staţia lui. L-am auzit pe colonel râzând ; întâi apăsa emisia, după aceea a râs. Ieşeam din zăpadă, fluviul în botul avionului, pe malul din nord clădirea albă cu carouri roşii a radiofarului îndepărtat ; era aprins firul director, se pierdea doi-trei kilometri mai departe în trâmbe cenuşii.

— 013...

— Sosesc, am spus. Mă ridicam în scaun, am încercat să văd ceva dincolo de trâmbele cenuşii.

— E la radiofar, a precizat Missi.

A sunat markerul, se aprindea intermitent becul verde, verticala staţiei. Am scos flapsul complet, farul pe ATERIZARE, verificam cuplarea stratului-limită : au tresărit acele turometrului, s-a redus turajul, revenea la valorile ştiute : optzeci de procente.

— La şase, în ax, a zis Missi. 002, la paisprezece kilometri, stânga două grade.

— La cinci kilometri intri în mizerie, 013, m-a avertizat Grig. 160, întrerup legătura.

— Confirm, a spus conducătorul de zbor.

Intram în mizerie, adică avionul s-a zguduit, s-a înclinat pe plan, a redresat singur. Patru sute douăzeci în scădere la vitezometru, două sute metri la altimetru, coboram cu cinci metri în fiecare secundă fără să văd unde cobor. Vedeam numai imediat în faţa MIG-ului şi lateral, lângă bordul din dural.

— Patru kilometri în ax, a spus Missi.

— La orizontală 002, tren, flaps, con pentru aterizare, a raportat colonelul.

— Confirm. Ai scos farul ? m-a întrebat conducătorul de zbor.

— Scos.

Continuam să cobor în ploaia amestecată cu zăpadă. Apa venea din toate părţile, se lipea de plexicul cabinei, îngheţa pe cupolă ; la viteză mică jetul de aer nu poate smulge gheaţa.

— Doi kilometri jumătate, axul în stânga la zece metri.

Bine că nu la mai mult. Am scăzut capul compas cu două grade, foarte fin, numai din picior. S-a luminat roşu cupola cabinei, pauză cenuşie, din nou lumina roşie — o dată lung, de trei ori scurt, linie, trei puncte, farul cu sclipiri de la radiofarul apropiat. Reduceam viteza spre patru sute...

— Bine pe direcţie, a spus conducătorul de zbor. Imediat vezi pista...

Nu vedeam nimic ; nici măcar pământul spre care coboram. Capul în cabină, aveam optzeci de metri când lumina roşie de la apropiată a dispărut sub noi.

— Te văd, 013. Eşti bine aşa.

Am ridicat ochii din tabloul de bord, în faţă culoarul de balize roşii dintre radiofarul apropiat şi capul pistei ; se adunau spre pragul marcat de luminile de intrare verzi, roşii, verdele abia se vedea în ziua coclită.

— Pista la vedere, am spus.

— Trecut radiofarul, flaps complet, far, l-am auzit pe colonel.

Redresam, am pus roţile, apa fierbea pe betonul pistei. Nici nu era apă — aşa, o spumă albă, vârtejuri îngheţate. Nu înţelegeam înverşunarea acelor vârtejuri de spumă albă. Am avut de lucru cu oprirea, avionul acvaplana, paraşuta de frânare, s-a liniştit MIG-ul ; s-a lăsat pe jambe nichelate, pe roţile groase. Degajam când colonelul era la cinci kilometri de pragul pistei ; rulam încet pe bretea, mă uitam spre sud, n-am văzut nimic : pomii de la radiofar, catargele antenelor. Nu vedeam nici antenele radiolocatorului de aterizare, la jumătatea pistei. Se vedeau doar zdrenţe cenuşii învârtejite şi casele pompelor de la gurile de alimentare. Opream motorul, s-a făcut dintr-o dată linişte, doar fâşâitul slab din căşti, pentru că am decuplat toate contactele dar lăsam radioul, îţi dai seama ; aşa am aflat că 002 a văzut pista de la verticala apropiatei, pe urmă a aterizat, n-am văzut nici asta, doar când s-a desprins din zdrenţele cenuşii, întâi lumina farurilor de bord, panourile portocalii ale paraşutei de frânare fluturată bezmetic de vânt, abia pe urmă se închegau între far şi paraşută linii prelungi de avion — a fâlfâit paraşuta portocalie, s-a aşternut pe pistă — doar atunci am tăiat contactul radio, acumulatorul, am deschis cupola. Tehnicul ţinea scara cu piciorul să nu lunece pe betonul ud, am trântit după mine cupola grea, intra apă în cabină, era să cad de pe scară. N-am căzut. Pe bretelă rula MIG-ul colonelului, a stins farul, a tăiat motorul şi nu s-a auzit decât ploaia. Cum cădea amestecată cu zăpadă în apăraia de jos.

Ne înghesuiam în microbuz, ieşeau aburi reci, s-au amestecat cu fumul sleit al ţigărilor. Nu cred că mai zburăm azi, a făcut Bigă, mai erau două ieşiri, a ghicit. N-am mai zburat ziua aceea, n-am zburat deloc până la Anul Nou — a fost un sfârşit de decembrie afurisit, cu zăpadă, ploaie, polei. O dată am riscat sonda meteo, s-a întors dubla înapoi de pe pistă, nici gând de

decolare. S-a întors în traiectorii ciudate, rula din baliză în baliză, cum nu credeam că poate rula un avion ; după ce au oprit motorul lunecau încă roţile blocate pe poleiul străveziu, au aruncat tehnicii cale sub cauciucuri, s-au înfipt în gheaţă colţii calelor, s-a oprit avionul. A făcut o piruetă şi a încremenit cu botul spre celula de alarmă, cu tubul Pitot la nici zece centimetri de fuselajul lui 8103.

— Unde facem revelionul, a întrebat Ţestosu, el avea întotdeauna iniţiative, chiar, unde mergem de Anul Nou?

— De ce trebuie neapărat mers undeva, am întrebat, Anul Nou vine oricum. Nu mă deranjează să-l primesc aici, am bătut cu talpa OIL RESISTANCE în parchetul lustruit al sălii de trageri.

— Eşti în stare să dormi de revelion, a spus Grig.

— Asta am de gând să fac, dacă nu sunt în alarmă.

— Nu ai norocul ăsta, a zis Peţo.

— Cine îl are ?

— Băieţii de la escadrila întâi.

Echipajul de la escadrila întâi, cavalerii cerului care în noaptea de an-nou veghează lângă avioanele lor pe aerodromul troienit. Luminat de lună, dacă era lună în noaptea aceea. Dacă nu erau nori. Felicitările transmise prin telefonul operativ etc.

S-a deşirat colonelul din comandament, nota impresii despre grupă într-un caiet cu scoarţe evident albastre, cu vulturul de argint imprimat adânc pe copertă, s-a deşirat peste mese acoperite cu cristal.

— Tipilor, a zis, ce-mi daţi dacă vă aranjez eu revelionul ? La cabana din Poiană ?

— Numai grupa, a spus repede Basil.

Am ridicat din umeri, în ritmul ăsta ajungeam să ieşim şi în oraş numai pe celule, ţinându-ne de mână.

— Tu vii cu cineva ? s-a interesat Basil care începea să facă liste, să aşeze perechile la masă, n-am răspuns. N-aveam chef să

merg la Poiana Braşov. Şi nu îmi plăcea întrebarea, şi nici nu aveam cu cine să mă duc acolo.

— O să vin cu cine pot, am spus.

— Nu te supăra, a zis încet Ţestosu. Ştii cum e Basil.

— O.K., l-am liniştit, nu e de supărat. E numai neplăcut.

— Ce-i cu tine, Ţestosu mă privea atent, ce-i cu tine în ultimul timp ?

— Ultimul timp de când ?

— De când te-ai întors de la Academie. Eşti ca o babă.

— Las-o moartă, am zis. Ţi se pare.

— Ai ceva mai bun de făcut pentru revelion ?

Nimic, doar un aranjament vag cu Dorel. Existau undeva prieteni incerţi, cherhanaua pe picioare din piatră, înfipte în fundul unui canal din Delta Dunării.

— De fapt, am aranjat să dorm.

— Nu fă pe nebunul, a spus Peţo. Vino. Suntem sătui unii de ceilalţi, dar nu ne-am văzut de mult iarna, printre brazi. Cred că o să fie vesel la Poiana.

— Nu pot să fiu vesel la comandă. Să fiu bine dispus dinafară, pentru că e Anul Nou. Pot oricând să fac revelionul meu, dacă am chef. Dacă aşa simt, că într-o noapte e Anul Nou,. Nici măcar nu e nevoie să fie noaptea...

— Te-ai făcut babă, m-a încredinţat Ţestosu. O să te alegem regina balului

— De ce să mă alegeţi regina balului ?

— Din politeţe.

Dorel strâmbă din nas când am spus de Poiana Braşov, mă doare aici — îmi arăta cotul — de mediul vostru exclusivist O să împodobiţi pereţii cu tabele de corecţie a unghiurilor de ochire, ca serpentine veţi folosi filme de fotomitralieră, şi, în general, doamnele vor muri de plictiseală. Iar la ora unsprezece plecaţi toţi la culcare.

N-a fost aşa, sala de la parter avea în mijloc un brad stufos împodobit cum trebuie, globuri, lumânări clasice cu fitil împletit şi care la miezul nopţii ardeau, scoteau fum, sfârâiau. Căţei din staniol erau legaţi de crengi cu zgărzi din aţă roşie. Era şi un lanţ

de aur, înconjura bradul în spirală, de la vârf şi până jos, s-a pierdut în ace verzi.

A venit miezul nopţii, s-a stins lumina, am auzit foşnete, clinchet de pahare, se pupau pe întuneric, ca puberii. Cred că auzeam totul pentru că nu aveam ce să fac. Stăteam lângă brad cu paharul în mână printre aviatori cu uniforme albastre, lumina s-a stins dintr-odată, rămâneam cu paharul în mână, lângă brad. Aviatorii lunecau în pale de întuneric, n-am avut cui să spun : la mulţi ani. Nici nu simţeam nevoia. O să spun după ce se aprinde lumina; s-a aprins, suna clopotul de la uşa cabanei. Lătrau gros Blitz, Molda, subţire şi isteric Bourville. Auzeam zăvoare căzând, scârţâiau balamale de la oblonul exterior, lemn galben strâns în benzi late din metal negru ; a intrat Moş Gerilă, în halat roşu, cu barbă albă, sprâncene stufoase, plete curse pe umeri ; halatul, gluga erau brodate cu fâşii late din blană albă, moale. Fire lungi se amestecau cu pletele acelea curse pe umeri. Scotea din sac pachete mici, dreptunghiulare, legate cu panglici roşii, albastre, citea nume scrise pe etichete albe ; sacul, halatul roşu erau ninse. S-a topit zăpada în picături care alunecau pe stofa roşie fără să ude, se rostogoleau, s-au strâns pe covor în bălţi mititele, rotunde. Primeam de la Moş Gerilă un baton mare cu gumă de mestecat, mănuşi căptuşite pentru ski, cartea căutată multă vreme : „Bătălia Angliei”. A doua zi, pe pârtie, toţi se întrebau cine era moşul. Reli a lui Ion a spus : cine, a fost Moş Gerilă şi gata. A împins în beţe, cobora la vale, întâi luneca paşi largi pe zăpada îngheţată, a prins viteză, s-a dus în vârtejuri albe, striga din telescaun, urca deja când coboram pârtia abruptă : nu te răsuci atât, coatele lipite, nu eşti pasăre.

Au fost câteva zile libere, am telefonat mamii, aşteptam legătura lângă bradul din sufragerie, mă uitam la căţeii din staniol agăţaţi în brad. Cum se legănau, se răsuceau atârnaţi de crengi subţiri, aerul de munte traversa în curenţi nevăzuţi camera mare, albă de lumină. Suna telefonul, vocea centralistei a spus profesional pe nas : legătura cu Bucureştiul, glasul mamei, îngrijorat: ce s-a întâmplat ? Nu se întâmpla nimic, la mulţi ani, am spus, ia te uită, a făcut mama, la mulţi ani. Când vii acasă ? Azi, vroiam să ajung pe lumină, am pierdut vremea în Braşov,

umblam prin oraşul vechi, case cu ziduri groase, ferestre mici înghesuite în zidurile groase. Străzi înguste urcau în trepte, alunecam pe zăpadă, jos rămâneau acoperişuri ascuţite din şiruri suprapuse de ţigle rombice, ciudate ; sub tălpi ieşeau din gheaţa cenuşie colţuri roase de piatră, între pereţi orbi cu tencuiala căzută curgeau pâraie tulburi. Ieşeau aburi lipicioşi din apa groasă, pete irizate s-au dus săltat la vale, au trecut peste bolovani ascunşi. Dacia albastră cobora Valea Prahovei non stop, totul se întâmplă fără cuvinte, salutam tabăra de la Timiş, gândul bun pentru Viorei, la Predeal, gândul bun pentru Sârbi, la Sinaia. Gândul bun pentru Bari al patrulea, care la ora asta doarme în cantonul Salvamont. A venit întunericul, a prins maşina albastră când ieşea în câmpie ; prin dreapta zbura nedesluşit peste munţi vulturul veşnic din bronz.

Am urcat Dacia pe trotuarul din faţa blocului în zigzag, urcam sărind câte două treptele până la etajul şase, m-am înfipt în butonul soneriei. Mama a deschis uşa repede, Dumnezeule, a spus, unde ai fost până acum ?! Intram, m-am împiedicat de un căţel moale, auriu, clăpăug, cu labe mari şi groase risipite în toate părţile.

— Asta ce mai e ?

— E *ăsta*, a lămurit mama. E Tom. Ai adus işlere ?

Am luat în braţe căţelul, atârna ca un săculeţ bine îndesat în blana moale. Au clipit leneş ochi negri între urechile imense, curgeau ca plete blonde pe o parte, pe cealaltă parte a capului rotund.

— N-au işlere în Braşov, am spus. Le-au mâncat pe toate de revelion. S-a răsucit Tom în braţele mele, a întors în sus burta roză, umflată.

— Vezi cum te porţi, a zis mama, are un arbore genealogic cum nu visezi : grămezi de „von” în familia lui de cockeri aurii. E înrudit cu von Minihoff din Casa de Bavaria, iar mama lui e Daisy de Ianca...

— Salut, von Tom.

S-a întins greoi, mă lingea pe nas cu limba subţire, caldă, umedă. N-aveam de unde să ştiu cum vor curge lucrurile ; ce avea să devină căţelul moale, Tomaso cel grav şi important de astăzi. Habar n-aveam cum se schimbă un pui de câine, şi cum se schimbă cei de lângă el, fără să ştie, uitându-se şi minunându-se cum se schimbă puiul de câine.

— Te-a căutat o grămadă de lume să îţi ureze la mulţi ani, a spus mama.

— Ce i-a apucat ?

— M-am întrebat şi eu.

Am luat caietul de lângă telefon, gros, învelit cu o hârtie albastră ; era un pix legat cu sfoară de caiet, ca la farmacii. Răsfoiam pagini scrise cu litere rotunde, înalte, numele meu subliniat roşu, mai jos era lista : fetele, Chioru bineînţeles, ia te uită, Dan, Iurii, Ana.

— Care Ana ?

— Bravo, a făcut mama, care Ana.

Citeam tare numărul de telefon în dreptul numelui.

— Prietena ta din tinereţe, a lămurit mama. Din îndepărtata ta tinereţe.

L-am mângâiat cu respect pe von Tom, îl lăsam jos, abia acum.

— Poţi chema, mama se uita la ceas, nu e târziu...

Mama era întotdeauna atentă la lucrurile astea — ore când se poate chema la telefon etc. Ce se cuvine, ce nu se cuvenea să fie făcut.

— Cred că n-o să chem deloc.

— Pariu, a râs mama, că mâine dimineaţă chemi.

Am telefonat mâine după-masă, alo, am zis, bună ziua, bună ziua — răspundea femeia de dincolo. Dacă asta e Ana, am spus, ce chestie. Vocea era absolut străină, nu recunoşteam nimic, nu mişca nimic în mine.

— Sper că nu vă deranjez, mama dădea aprobator din cap, vroiam să vă rog... pot vorbi cu Ana ?

Vorbeam moale, Ana la telefon — a râs femeia aceea şi iar nu s-a întâmplat nimic.

— Salut, am spus, nu ştiu dacă... şi atunci a râs iar.
— Salut, eu te-am recunoscut din prima clipă.
— Ei, am suflat în microfon, ce mai faci ?
— Bine. Dar tu ?
— Şi eu bine.
— Ţi-a spus mama ta că am sunat ?
— Îţi dai seama...
Habar n-aveam să vorbesc la telefon.
— Cum e căţelul ?
— Ştii o grămadă de lucruri, am spus.
— Ştiu. La mulţi ani. Ce-ai făcut de Anul Nou ?
— Nu mare lucru. Cu aviatorii...
— Vai, a făcut Ana, ce interesant.
— Aviatorii mei ?
— Conversaţia, noastră.
— A, da.

Am tăcut amândoi ; pe urmă s-a întâmplat ceva dincolo, cădea un zid, s-au spart ani, ascultă, a spus Ana, nu merge aşa. La telefon, vreau să spun. Când pot să te văd, recunoşteam vocea, era din lucrurile săpate adânc, ştiu că eşti mai mult plecat, avioanele tale, până la urmă ai ajuns aviator, am ajuns — am îngânat — mâine. Mâine ne vedem, dacă n-ai ceva mai bun de făcut.

— Dimineaţa sunt liberă. Şi seara, dacă vrei să îmi cunoşti familia.

Nu simţeam nici o nevoie.

— Uite, am spus, cred că e mai bine să ne vedem noi doi la început. Să ne recunoaştem, dacă înţelegi. Dacă a rămas ceva de recunoscut, de arătat familiei. Ai copii ?
— Doi, a râs Ana.
— Da, ţin minte. Ana cu gemenii.

A râs din nou, ţineam minte şi râsul.

— Mâine dimineaţă, O.K. ?
— O.K.
— Poate îmi, spui unde stai.

A dat adresa, a râs încă o dată, ultima. Râdea prea mult. Am pus receptorul în furcă, stăteam întins pe canapea, Tom cel gras a

venit, s-a instalat, dormea lăbărţat pe pieptul meu. Aşteptam să mişte ceva în mine. Cum dracu' să nu mişte, am fost prieteni o grămadă de ani, din clasa întâi până în clasa a şaptea. La şcoala Petru Groza. Exact anii când se cunoştea dacă o să fac ceva mai departe, sau rămân fostul coleg, veşnicul fost coleg. Mă răsuceam atent să nu deranjez cockerul, ce ani, cruzi până la os, spuneam exact ce gândeam. Fără viraje, nu iertam. Nu ne iertam. Spuneam exact ce gândeam între noi, despre noi, aşa ne formam, unul pe celălalt, fiecare lăsa o urmă în ceilalţi ; şanţurile astea care se adună şi ne alcătuiesc, din prima clasă până în clasa a şaptea, ani hotărâtori. Mai târziu ies afară, se sapă pe frunte, pe obraji, la colţul gurii. Mă ridicam, oglinda mamii stătea înclinată pe zid, mă reflecta într-un spaţiu care de fapt nu exista ; coborau dâre pe lângă nas, adunau în jos buzele, făceau paranteze. Liniile de pe frunte. Chestiile de la colţul ochilor şi de sub ochi, cearcăne după nopţile de zbor. După nopţile de dragoste, când se întâmplă. Mă rog. Ce înseamnă Ana pentru mine acum, un fel de etalon. Mergeam să mă întâlnesc cu cel care am fost acum îngrozitor de mulţi ani. Mergeam să văd dacă timpul trecut, tot ce a fost timp trecut, era câştig sau pierdere. Dacă mă câştigam, mă pierdeam, ce simplu veneau cuvintele, şi miza eram eu. Aproape îmi părea rău că mergeam la Ana. Seara am coborât la cofetărie, am cumpărat un tort uriaş cu frişcă, scria LA MULŢI ANI în cremă de ciocolată pe frişca albă. Îl împodobeam cu lumânări, am schimbat faţa de masă din sufragerie, puneam platoul pe olanda fină, scrobită, sticloasă ; foşnea uşor sub porţelanul subţire, sub montura de argint. Aprindeam lumânările, am chemat-o pe mama. Eşti nebun — a spus, exact ce mă aşteptam să spună. Dar ştia, pentru că purta rochia gri cu lavalieră albă din dantelă. Mâncam tortul, la început am mâncat pur şi simplu, apoi am dat drumul la T.V. mâncam uitându-ne la nu ştiu ce program, pe urmă am mâncat citind. Dimineaţa am cumpărat flori, mergeam la prietena mea din copilărie, adolescenţă. Am găsit uşor casa, strada Mântuleasa, nu schimba cartierul, prima mea stradă era Spătarului. Poarta de fier luneca uns, s-a închis lin şi definitiv ; căutam întrerupătorul, n-am reuşit să-l găsesc, urcam împiedicat trepte înalte, de scară nefăcută să fie urcată pe întuneric. Ziua s-a

strecurat chinuit prin ferestre lungi, subţiri, năclăite de praf, ascunse în firide umplute cu vechituri. Cu scaune vechi, mese vechi, busturi de oameni de seamă care nu mai erau oameni de seamă. S-au obişnuit ochii cu penumbra, lemnul aurit lucea palid, alb stins de ghips prăfuit, lustru stins de bronz coclit, curăţat şi înverzit din nou. Prin golul scărilor urca pe şine negre ascensorul din lemn de mahon, misterioase maşinării învârteau roţi dinţate pe acoperişul cabinei, trăgeau un cablu argintiu pe scripeţi unsuroşi. Cablul se pierdea sus, biciuia întunericul, dispărea treptat, s-a îngustat, s-a topit ca un vârf de lumină palidă. Ştergeam peretele cu umărul bluzonului de paraşutist, cu hârtia de la flori, am lovit dureros metal cald, fierbinte, genunchii au recunoscut caloriferul. În case din astea întotdeauna e un comutator deasupra caloriferului. Şi în blocul vechi de pe Spătarului era. Aerul tremura fierbinte între fonta elementţilor, apăsam palma pe luciul pereţilor, vopsea de ulei, am găsit. Butonul rotund, să fie lumină, s-au aprins becuri albe sub globuri din sticlă mată. Am fluierat admirativ, pereţii erau lucioşi dar nu de la vopseaua de ulei, se ridicau panouri de marmoră albă, roşie, gri, s-au unit foarte sus cu frunze crestate, boabe rotunde, capete de satiri întinşi pe tavan : dormeau cu faţa în jos, zâmbeau dormind. Zâmbeam şi eu intimidat, blocul din Spătarului n-a avut niciodată marmoră şi frunze crestate. Avea numai scări largi şi un lift STIGLER, tot din lemn roşu lustruit. Pe uşă erau etichete din alamă, Dr. Răducanu — scria deasupra, câine ocrotit scria pe eticheta de jos şi chiar era săpat un cap de câine super stilizat în metalul dur. Ia te uită, Ana măritată cu un câine ocrotit. Sunam — o dată lung de două ori scurt, linie - două puncte, taa-ti-ti, „D” în Morse, „D” de la Doru, datorie, direcţie. „D” de la dinte, dezolare, dragoste, dagherotip, ce mai începe cu „D” — drogherie, drugstore. Sunam o dată lung, de două ori scurt, aiurea, n-a ieşit nimic. Pe urmă bing-bang undeva foarte departe, în fundul acelui apartament de dincolo de uşă, era o sonerie oribilă, electronică, una din soneriile care nu spun nimic.Una din soneriile care sună la fel sub degetele tuturor, indiferent de cum apasă. De cât apasă, şi de ce pun ei în apăsarea aceea. Aşteptam, nu se întâmplă nimic ; nu răspundea nimeni, la bing-bang-ul

impersonal. Aşteptam, şi era frig, şi pe urmă, dintr-o dată, foarte cald, şi după aceea s-a făcut frig din nou. Sunam din nou, bing-bang, m-am uitat la ceasul Citizen nichelat, masiv, certitudine. Cronometrai înghiţea secunde argintii sub cristalul gros, încă cincisprezece-douăzeci de secunde. Douăzeci, cel mult, ia te uită cum ies lucruri dinainte gândite, cum nu mă aşteptam să iasă. N-au fost paşi, foşnetul rochiei, lătratul câinelui ocrotit, râsul Anei — nu era nimic. Numai liniştea din spatele uşii, soţul de pe etichetă ce rost avea în liniştea asta ? Aşteptam să mă simt exclus, aruncat, respins, dezis de. Excomunicat, n-a fost nimic. Doar sâcâială vagă a drumului până aici, a frigului de afară. A liniştii din mine, putea însemna orice — liniştea aceea. Cobora cineva pe scară, dar asta se întâmplă un etaj mai jos, s-a trântit o uşă, scârţâia liftul, cuşca lustruită a icnit, se mişca, a trecut lăsând un curent de aer cald, prăfos, cu miros tehnic. S-au dus cele douăzeci de secunde, ştiam din şcoala militară nu e frumos să stau mai mult de jumătatea unui minut în faţa uşii care nu se deschide. Am acordat încă o şansă, cui ? — oricui, adică mă jucam puţin cu butonul soneriei, bing-bang, încă un bing-bang, nu s-a întâmplat nimic. Am înfipt florile în clanţa nichelată, coboram tropăind trepte înalte ; ieşeam în stradă, am lăsat maşina lângă trotuar, avea să stea acolo două zile întregi, până am venit să o iau.

Mergeam aiurea prin oraşul Bucureşti cu aproape două milioane de locuitori, şi nici unul din locuitorii aceia nu era pentru mine ; nu pot să spun că mă simţeam grozav de bine, dar era ceva care, la urma urmei, mă privea personal.

Am coborât în lungul străzii Botev, pe urmă am plimbat bluzonul de paraşutist pe bulevardul Republicii. Întâi am luat-o spre casă, după aceea m-am întors, mergeam în direcţia Universităţii, la stopul din Piaţa Rosetti am stat, mă uitam cum se schimbă luminile, roşu, roşu - galben - verde. Verde - galben - roşu. Mă uitam cum vin maşini în viteză pe strada aceea îngustă de la benzinărie, strada se deschidea ca o pâlnie spre piaţă, acolo

frânau maşinile, alunecau pe pietre ude, aşteptau la stop ; nu s-a lovit nici una în celelalte. Alunecau, derapau, reuşeau să oprească fără să dea peste maşinile care aşteptau. Pe urmă iar roşu - galben - verde, se ambalau nervos motoare, roţile învârtite în gol pe pavajul acoperit cu mâzgă subţire aruncau noroi lichid ; plesneau ziduri cenuşii, parbrizele automobilelor, picături mari, rotunde, s-au desfăcut în stele negre. Am stat până mi-au amorţit picioarele, porneam din nou, unde, oriunde. La Teatrul foarte mic juca „Lecţia de engleză", cu Leopoldina Bălănuţă şi nu mai ştiu cine în rolurile principale. Am mâncat îngheţată de banane în pasaj, când urcam scările ploua amestecat cu zăpadă murdară, cenuşie, rece, strecurată din norii joşi. Vârful Intercontinentalului se pierdea în scame de abur. Călcam prin băltoace de lapoviţă alunecoasă, nu era un lucru pe care să-l pot face mult timp ; s-a lăsat dintr-o dată frigul, picături de apă - zăpadă cenuşie înveleau cu o crustă străvezie pietrele, asfaltul, metalul — grilajuri dantelate, caroserii de maşini, îngheţau pe gulerul scurtei îmblănite, polei sticlos, cel mai periculos pentru avioane. Alterarea - formei aerodinamice, blocarea comenzilor. Modificarea coeficientului de portanţă, toate astea se terminau în pământ, pământul însuşi învelit în straturi subţiri din gheaţa fină, translucidă, necrezut de dură. Treceau autobuze, maşini, ridicau pânze de apă tulbure, clădirile erau toate gri, oamenii dispăreau în gulere ridicate de paltoane. Clădirile de aici erau gri şi primăvara, şi vara, şi toamna, când coboară soarele auriu - roşcat, se reflectă în geamuri, clădirile de aici gri tot timpul.

Coboram pe 6 Martie, ce film văd azi ? am văzut „Hangar 18", tipi raşi în cap, OZN-uri, priviri patent Hollywood, dure, albastre, încremenite. Incredibil, câţi oameni aveau ochi albaştri în filmul ăsta. Toţi cei care deţineau în Air Force funcţii cât de cât importante, şi bineînţeles piloţii. Toţi se dădeau în vânt să privească cât mai aspru şi cât mai adânc. S-au dezlegat simboluri misterioase, câmpuri de radiaţii se strecurau de sub astronava străină, până la urmă totul a fost sacrificat campaniei de alegeri prezidenţiale, locului cald de la Casa Albă. Locului fierbinte de la Casa Albă. Culmea e că mă făceau să cred, ştiau să fie convingători. Vreau să spun, mă făceau să cred story-ul lor ;

despre OZN ştiam mai mult decât toată echipa de filmare. Face parte din profesie. Am văzut unul singur, de la sol, seara de toamnă târzie, dar nu a fost toamna asta, trecuseră trei ani, cometa roşie-violetă zbura perfect orizontal şi foarte repede, a traversat cerul la o palmă peste coamele acoperişurilor. Zbura mai repede decât am văzut vreodată zburând un avion, s-a pierdut în crengile salcâmilor ; îşi trecea culoarea spre portocaliu, numai dâra lungă, ciudată, ascuţită spre capăt, rămânea alb-violetă. Eram cu cel mai stupid om din regiment lângă mine, a doua zi am întrebat: ce credeţi că am văzut ieri ? a ridicat din umeri, ce am văzut ieri ? S-a încruntat, încercând să-şi aducă aminte. Chiar, ce văzusem ? Atunci, seara, am fugit la punctul de comandă, vii pentru OZN — a spus Traian, nu eşti primul. Şase mii de kilometri pe oră, la peste o sută de kilometri înălţime. Şi drept de la nord la sud. O sută kilometri înălţime, înseamnă că era enorm, îl vedeam ca pe un MIG-21 la 3-4 000 de metri, patru miimi mărime aparentă, făceau în realitate peste două sute de metri lungime, pentru că n-a trecut la verticală, unghiul sub care îl vedeam era de treizeci-patruzeci de grade. A măturat orizontul de la nord la sud, umplut cu extratereştrii — vedeam acum — raşi în cap, ale căror intenţii nu pot fi nici măcar bănuite. Existau o grămadă de modele ale bănuitelor gânduri străine, dar în fiecare era măcar un strop de gândire pământească ; ce imbolduri, ce raţiuni îi manevrau pe ozenauţii raşi în cap, de la ce zero pleca sistemul lor de a fi ? Cum reacţionam, ce aş face în cabina acelor avioane care s-au întâlnit cu nave străine şi care, pentru noi, nu au mai fost ?

Ce aş face la întâlnirea directă cu cei din afară, pentru mine şi Pământul e o planetă străină. Tot ce se întâmplă dincolo de pistă era confuz, neclar, complicat. Inexact, încărcat inutil, camuflat, nu spunea nimeni limpede ce gândeşte. Totul se petrecea în funcţie de ce aş putea gândi eu faţă de ce gândeşte celălalt. Totul se întâmpla cu viraje mai strânse, mai largi, totul se învârtea în jurul unui punct ghicit dar la care nu puteam ajunge în nici un fel. Nici nu vreau să ajung, am spus, îmi făceam loc prin mulţime, era încă devreme, am intrat la alt film ; n-am văzut decât înăuntru în ce mă băgasem. Când s-a stins lumina, şi o blondă absolut

superbă a coborât dintr-o maşină care nici nu încăpea pe ecran, şi a început să cânte. A venit un tip cu vesta şi pălăria bătute în paiete, cu pistol la brâu, atunci am ieşit, cineva înjura, m-au împins să ies mai repede dintre scaune.

Afară curgea din cerul sur apă amestecată cu gheaţă, în troleibuz a fost un geam spart, am ajuns acasă vânăt, ţeapăn, strâns într-o crustă de polei străveziu. Aşteptam liftul, a venit doamna aceea tânără de la etajul cinci, înaltă,, îmbujorată de frig. Pe mine umezeala rece mă încovoia, îmi învineţea nasul, mă făcea să tuşesc. Pe ea cred că o stimula, o făcea să pară sportivă, i-a înroşit sănătos obrajii. M-am uitat cum îşi scutură părul de stropii îngheţaţi,

— Bună ziua, doamnă.

N-a răspuns. A sosit ascensorul, am ţinut uşa : până s-a hotărât să intre în cabină, până a intrat. Intram şi eu, am spus din nou bună ziua. Uitam că sunt oameni care nu răspund la salut, şi eram prea îngheţat să mă supăr din cauza asta. N-a spus nimic, nici acum. A coborât la etajul ei, mă uitam, silueta subţire se ghicea şi prin palton. Ce rotunjea silueta subţire, chiar prin paltonul cu guler de blană.

Râcâiam cu cheia în broască, s-a deschis uşa, mama se uita la mine din prag.

— Salut.

— Salut.

A pufnit nemulţumită.

— Ai întârziat la masă.

— Ei, am spus, se întâmplă.

— Dar nu când vii acasă trei zile pe an.

— Nu, am spus.

— Şi eşti ud, îngheţat, nici nu ştiu ce eşti mai mult ud sau îngheţat.

Am spus că sunt mai mult îngheţat. Am spus că sunt atât de îngheţat, nici nu merit să mi se răspundă la bună ziua.

Abia atunci s-a dat mama la o parte din uşă.

— Intră.

Înăuntru era cald, cum trebuie să fie în casa la care vreau foarte mult să ajung.

— Ce vrei să zici cu răspunsul la bună ziua ?

Povestea din lift, am spus-o dezbrăcând bluzonul.

Cockerul Tom lingea cruste subţiri de gheaţă căzute pe covor.

— Cred că eşti singurul care îţi faci probleme de genul ăsta, a spus mama.

— Totuşi. Pe ce se bizuie, când tace. Pe ce se sprijină interior.

— Lucrurile astea nu se întreabă. Nu se bizuie pe nimic : chestie de structură. Face parte din ea. Nici nu şi-a dat seama că nu răspunde.

— Mă interesează mecanismul. Ce se întâmplă într-o femeie când eu spun bună ziua şi ea nu spune nimic.

— Ţi-am zis, nu se întâmplă nimic. Şi faptul, că e femeie n-are aici nici o importanţă.

— Poate nu aude...

— De auzit, aude precis. Nu înţelegi, aici e tot farmecul : să audă, şi să se poarte ca şi cum n-ar fi auzit.

— De ce ?

— Numai tu pui întrebări din astea, care n-au răspuns când se pun dintr-o singură parte. Nu sunt valabile, când se pun dintr-o singură parte. Aşa tare te-a zguduit evenimentul ?

— Nu e chestie de zguduit...

— Cred că de vină e educaţia primită la şcoala voastră numărul 28.

— Fabrica de idealişti ?

— Fii liniştit, a spus mama, tu ieşeai la fel din orice şcoală. Marş, Tom ! A împins cu piciorul căţelul, Tom lingea băltoace mititele, prelinse de pe bluza de paraşutist. Mergeam spre bucătărie, ai găsit o vreme tocmai bună pentru hoinărit — a continuat mama, care nu renunţă niciodată la ce are ea de spus. Cum a fost la Ana ?

— N-a fost în nici un fel.

Mama mă privea lung de sus până jos.

— De asta îţi pui întrebări existenţiale...

— N-are nici o legătură, am spus. Am întins scurta pe spătarul scaunului, lângă calorifer.

— Să-ţi dau de mâncare.

— No, thanks.

— Nu fi prost. Habar n-ai ce îţi pun pe masă.

— Indiferent de ce pui pe masă.

Abia acum am fost privit într-adevăr matern. În *profunzime*.

— Nu pari în cea mai fericită zi a vieţii tale.

M-am uitat la Tom von Minihoff, cum se bagă sub masă. Pe urmă m-am aşezat, mă lăsam să cad în balansoarul din bucătărie. Am spus că fericirea e relativă, fericirea unuia poate însemna nenoroc pentru alţii. Chiar aşa se întâmplă, de cele mai multe ori. Am mai zis că nu pot fi grozav de fericit când afară e lapoviţă, fata la care m-am dus nu îmi deschide uşa, iar vecina de la etajul cinci se face că nu mă vede în lift. Am spus că toate astea, adunate într-o singură zi, pot depăşi îngăduinţa şi puterea de înţelegere, chiar a unui pilot de vânătoare.

— Nu ţine, a făcut mama mea. Nu cu mine. Sunt expertă măcar în fericirea ta, absolută sau relativă. Leagănă-te dacă îţi face atâta plăcere, şi spune frumos ce-ai păţit azi. Sau ce n-ai păţit. Ştii ce zicea Jules Verne ?

Ştiam, dar am spus că habar n-am.

— Mai bine să-ţi pară rău de ce ai făcut decât de ce n-ai făcut.

— Da.

— Ascultă, mama ducea palma la gură, tu te-ai întâlnit cu blonduţa aia subţire, care ţi-a mâncat trei ani de viaţă...

— Dumnezeule, asta mai lipsea.

— De când ai început să umbli cu fete, n-am înţeles niciodată preferinţele tale...

— Nici eu, am liniştit-o.

Am râs amândoi, ştii, am spus, acum chiar mi-e foame. Mâncam, mama spunea de fiecare dată : asta îţi plăcea ţie grozav când erai mic, numai că nu ţineam minte deloc cum a fost când eram mic.

— A telefonat Chioru, şi-a amintit mama, şi Toia a telefonat, zicea să trecem mâine pe la ea.

— Mâine, am spus, mâine plec.

— Deja ? s-a mirat mama, deja, am răspuns. Ce mai concediu, preferam să zac în camere cu puşti şi săbii vechi prinse de pereţi. Preferam să văd pe geam salcâmi negri, contorsionaţi, lucioşi de ploaie. Să aud zgomotul motoarelor încercate la hangar, şi

dimineaţa să mă scoale motoarele avioanelor din alarmă, şi seara să văd când se aprinde balizajul la pistă.

— Chioru spunea că pleacă la... nu mai ştiu unde, ce geografie zăpăcită trăieşte băiatul ăsta, şi cum zboară pe aşa o vreme ?

Am spus că decolarea nu e nici o filozofie, chiar pe ploaie, iar acolo unde aterizează el e senin şi cald. Chiar dacă n-ar fi, cinci oameni la bord venind pe pantă cu două sute cincizeci kilometri pe oră nimeresc oricum pista. Şi covorul de lumini rulante, de la radiofarul apropiat până în capul pistei, nu trei balize anemice ca pe aerodromul meu.

— Tu cu cât vii la aterizare ?

— Cu trei sute cincizeci-trei sute şaizeci pe oră. Adică viteza scade de la patru sute, cât am după radiofarul îndepărtat, spre trei sute patruzeci în capul pistei...

— Nu-mi dau seama foarte bine ce înseamnă asta.

— Pentru inima de mamă, sau în general ?

— De ce eşti scârbos ? în general.

— Înseamnă, am spus, cam douăzeci secunde — de când văd pista până pun roţile jos — la doi kilometri vizibilitate, sau numai zece secunde la un kilometru vizibilitate. Să corectez panta, să precizez direcţia, să reduc motorul, să pun fin opt tone de MIG pe pistă.

— Nu mi se pare foarte mult, a spus mama.

— Nici nu e, am răspuns. Nu e mult deloc.

Mă uitam la ceas, am aşteptat douăzeci de secunde.

— Ce faci ?

— Am aterizat, gata. Au trecut cele douăzeci de secunde.

— Eşti prea deştept pentru mine, a oftat mama. La TAROM când treci ?

Am râs, mulţumesc pentru masă, am spus. După amiază am vrut să merg să iau maşina, ploua prea tare, am renunţat. Poate nu pleci chiar mâine, a spus mama. Poate, când mergi după maşină, o să te hotărăşti să nu pleci chiar mâine...

Seara a venit la pat cu Tom cel gras în braţe, ascultă, a spus, eu sunt femeie bătrână, am ciudăţeniile mele de femeie bătrână, nu trebuie să iei lucrurile ca la şaisprezece ani...

Mama mă ghicea, de fiecare dată.

— Nu poţi dormi dacă nu îţi mai spun o dată ce am făcut azi. Unde am fost, şi m-am întors plouat.

— Iar eşti scârbos. Tu oricum nu spui niciodată chiar totul.

— Nu sunt scârbos, înţeleg foarte bine...

— Nu înţelegi, m-a încredinţat mama. Pentru asta trebuie să ai copii.

— O.K. Am fost la Ana, n-am găsit-o acasă. Pe urmă am văzut un film dur, m-am întors, în lift am urcat cu femeia aceea care structural nu ştie să se poarte, a stat cu buzele ţuguiate până la etajul ei, unde a coborât...

— Ei, a făcut mama, cred că a mai fost ceva...

— N-a mai fost nimic.

— Nu cred. E ceva în neregulă cu tine.

— Cred că încep să mă maturizez.

— Ar fi cazul. O mai suni pe Ana ?

— Ce ai tu cu Ana ? E a patra oară azi...

— Niciodată o femeie nu caută un bărbat doar pentru că vrea să-i vadă ochii. Şi mie Ana mi-a plăcut întotdeauna. O mai cauţi ?

— De ce s-o mai caut ?

— Chiar, de ce ? Noapte bună.

— Noapte bună.

S-a răsucit, ieşea cu căţelul în braţe; s-a întors din uşă.

— A murit doctorul Diamant.

— Micul doctor ?

— Micul doctor Diamant. Care avea grijă de tine când ai fost copil, şi le-a îngrijit şi pe fete, pe copiii fetelor...

— Nepoţii noştri.

— Cum — ai noştri ?

— Ţie îţi sunt nepoţi, şi mie îmi sunt tot nepoţi.

— A, da. Cum îţi sună asta — unchi ?

— Groaznic.

— Şi mie.

— Ţie cum îţi sună — bunică ?

— Eu am avut timp să mă obişnuiesc. Am avut şi înainte timp să mă gândesc că trebuie să mă obişnuiesc.

— A venit multă lume la înmormântare ?

— Nu ştiu ce să spun. Destul de multă, pentru câţi vin acum la înmormântări. Prea puţini, pentru doctorul cel mic. Pentru cât bine a făcut doctorul cel mic.

— Pricep.

— Fetele au fost şi ele, cu băieţii lor.

— Cu nepoţii.

— Da. Şi...

— Şi ?

— Nu mai înţeleg nimic, a spus mama. Vorbeam în şoaptă, se plângea, ştii cum e în capelă ; doctorul cel mic stătea pe catafalc cu mâinile la piept şi zâmbea.

M-am trezit, von Minihoff dormea făcut colac pe pătură ; l-am scărpinat între urechile blegi, a deschis ochii, căsca, s-a întins, îi atârna moale burta, într-o parte. Am spus bună dimineaţa şi căţelul a căscat din nou. S-a rostogolit greoi din pat, se ţinea după mine — la baie, m-am împiedicat de el când trăgeam pantalonii, împărţeam cinstit masa de dimineaţă. Am lovit cu unghia geamul barometrului, acul rămas la 770 mm coloană mercur nu s-a clintit nici un milimetru coloană de mercur. Sacul de paraşută aştepta în hol cu fermoarele trase, mirosea a rufe călcate de curând, a plecare. Am coborât cu Tom în scuarul din faţa blocului, am făcut puţin pe hoţii şi gardiştii printre copaci uscaţi, tufe uscate. Tufe moarte, zdrenţe ude de frunze cafenii, sfârtecate, atârnau pe ramuri casante. Am dus căţelul sus, zâmbeam sacului de paraşută, pe urmă am coborât iar, am cumpărat pâine, lapte, frişca de la cofetăria din colţ. Acasă am găsit cockerul dormind pe covorul din antreu. L-am luat, l-am dus la bucătărie, îl băgăm cu nasul în lapte; s-a scuturat, s-a căţărat stângaci în balansoar, se uita la mine : cum torn zahăr în ceaşcă, cum amestec laptele. Acum a băut, şi în timp ce bea laptele cu zahăr dădea mulţumit din coada scurtă. Am clătit ceaşca, ne-am întins amândoi pe canapea, răsfoiam revistele mamii. Numere vechi din Paris Match, Newsweek, Express ; erau interesante, am găsit o

grămadă de lucruri despre aviaţie. Mama s-a întors abia la prânz, n-a spus : credeam că ai plecat, sau : eşti încă aici, n-a spus nimic şi era bine că nu spune nimic. A zis doar : bună, cum ai dormit azi-noapte ? Bine, am spus, mulţumesc, am dormit bine şi am spus încă o dată : mulţumesc. De ce mulţumeşti atât, a întrebat mama, şi atunci n-am mai spus tare, gândeam doar : o grămadă de vreme n-a întrebat nimeni cum am dormit azi-noapte. Am citit împreună revistele, mama mă punea să traduc cu glas tare, unde nu găseam cuvântul potrivit mă ajuta, dar nu spunea cuvântul lipsă, mă punea să-l caut prin asociaţii. Bineînţeles că totul se întâmplă în engleză, aşa că am lăsat-o baltă repede, nu aveam nici dispoziţia necesară, şi un articol pe care îl *înţelegeam* în cinci minute singur, se întindea pe jumătate de oră de lectură academică. Şi la urmă îmi dădeam seama că n-am înţeles nimic. Am spus : n-am văzut de mult Cişmigiul, hai la Cişmigiu. Nu vin, a spus mama, cu tramvaiul, cu autobuzul, e groaznic pe vremea asta. Sau ţi-ai adus maşina ? Maşina era tot în faţa blocului din Mântuleasa, casa Anei ; am spus că mergem cu taxiul. Nu iarna, mama clătina din cap, Cişmigiu nu e un loc de mers iarna. Nu în iarna apoasă de afară. La Cişmigiu se merge primăvara, vara, toamna, şi în iernile cu zăpadă multă. Ai văzut, am spus, nu mai e voie cu cockeri în Cişmigiu, scrie pe tăbliţe mari la poartă. Am văzut, a răspuns mama, şi nu înţeleg. Ce rău poate face un câine mic într-un parc atât de mare. Aşa că m-am dus singur în Cişmigiu, lacul era îngheţat, patinau oameni mici, negri, subţiri, pe gheaţa albă, mă strângeam în blana scurtei de paraşutist. Mă uitam cum lunecă omuleţii întunecaţi pe lac, ca într-o pictură de Breugel. Pe urmă am mers pe jos până la Universitate, autobuzul 31 m-a dus la Piaţa Scânteii, cu troleibuzul 81 am ajuns la Băneasa ; văzut din mers oraşul era gol, rece, neprietenos. Era cenuşiu, posac, aproape ostil. Nu era un oraş care să poată fi iubit. Era un oraş neplăcut, şi gata. Unul din locurile de unde abia aştept să plec.

Mă uitam peste gardul aeroportului, am prins câteva decolări, AN-24 joase, groase, balene alb-cenuşii cu faruri roşii pe burtă, pe spate, cu cinci litere negre pe coastele curbate : TAROM. Ghiceam cămăşile albe ale piloţilor, dincolo de

geamurile întunecate ale cabinei. M-am uitat cum rulează, intrau la pistă, băgau motoarele în plin, avionul gros începea să mişte, intra în viteză. Au ridicat botul, se lungea fuselajul în linii avântate de avion, s-au desprins. Dispăreau în pâclă, lăsau două dâre cenuşii, paralele, care rămâneau multă vreme. Piloţii în bluze albe, nu trăgeau rachete în poligon. Nu calculau metri şi secunde în zbor la rasul solului, cu o mie kilometri la oră. Aveau aceleaşi probleme ca Mersul trenurilor : să plece, să sosească la timp. Piloţii ghiciţi în spatele geamurilor întunecate habar n-aveau de umbre traversând rapid cabina, sălciile, malul înalt al fluviului, cozorocul de zăpadă spânzurat peste apa galbenă, groasă, mâloasă. Ecranul locatorului alb de paraziţi, semnul ţintei licărind stins. Contactul fotomitralieră cuplat, apropiere, sub doi kilometri prima rachetă, aiurea, radiolocatorul sărit din încadrare, butonul de pe manşă, pământul năvălind în cabină cu trei sute de metri în fiecare secundă. Cu mai mult decât aleargă impulsurile prin fibra nervoasă, semnale codificate în sisteme nu de tot descifrate transmise de la ochi la computerul central, de la creier înapoi la mâini, comparând cu indicaţiile bordului, cu programul de referinţă. Zbor aproape orb, la limita firescului din noi, încadrat a doua oară, umbre cenuşii ştergeau fuselajul, păsări de apă, ce păsări rămân iarna la noi ? Ţinta stabilă, o mie şapte sute - o mie şase sute distanţă, viteza de apropiere — două sute cincizeci, rafală de două secunde jumătate, cinci secunde interval între lansări, încă două secunde jumătate, degajam. Distanţa minimă pentru degajare — o mie de metri, rămâneau unsprezece secunde, zece mâncate oricum,rămânea una. Pentru *ajustare*. Dacă scot frânele aerodinamice după prima rachetă mai storc două secunde necesare, frânele la viteza asta înseamnă dezechilibrare, balansul avionului, nu merita. Mi-am amintit prima interceptare cu grupa.

S-a aprins balizajul, a ieşit din pâclă un avion imens, cu patru motoare împinse înainte pe aripa înaltă. Burta albastră, coada roşie, cobora mult deasupra şoselei, a pus roţile scurt, chiar în capul pistei. Avea o grămadă de flapsuri, spoilere, bordul de atac al aripii bracat pe toată lungimea ; s-au ridicat vârtejuri de zăpadă, elicile mugeau pe pas invers. A frânat poticnit, derapat

din baliză în baliză, a întors, rula pe platforma din faţa aerogării. Se deschidea o trapă curbă, nu cobora nimeni, a venit un microbuz vopsit roşu-albastru, la fel ca avionul. Descărcau lăzi lungi, albe, înguste, puteam să cred orice despre lăzile acelea. Despre ce era înăuntru. Am vrut să intru în sala de aşteptare, las-o moartă, am spus. Trebuia să răspund la o grămadă de întrebări : cine sunt, ce vreau, unde mă duc. De ce merg, unde vreau să mă duc. Ce caut în sala de aşteptare. Trebuia să întăresc cuvintele cu hârtii prinse între coperţi tari ştanţate cu litere aurite, băgate în huse din celuloid străveziu, acte : ce spuneam nu valora nimic fără acte. Pe urmă treceam prin poarta care declanşa sonerii, aprindea becuri, trebuia să stau nemişcat... Întotdeauna am avut neplăceri la intrare pe aeroport... ecranul televizorului Roentgen sau ceva în genul ăsta descoperea în sacul meu de paraşută obiecte din metal cu contururi suspecte. Era necesar, dar era şi umilitor.

Pleca un troleibuz din staţie, am sărit, lunecam pe scara udă, metal lustruit de tălpi, m-am prins de balustradă. Se întuneca când am ajuns la Chioru, auzeam muzică, era o gămălie de lumină galbenă, caldă, în rama vizorului negru. Am sunat, a deschis Maria, aferată, roşie la faţă, cu părul strâns în moţ pe vârful capului aducea vag cu un palmier. A spus la mulţi ani şi atunci mi-am dat seama că trebuia să cumpăr fiori, Maria era exact genul de persoană care ţine grozav la lucrurile astea şi nu uită niciodată. Vreau să spun, nu uită când aduc, când nu aduc flori.

— La mulţi ani.

M-a pupat, se ferea când am vrut s-o pup, miros groaznic a bucătărie — a spus. Vedeam din uşă valiza căscată pe fotoliu, vestonul bleumarin cu patru trese la mâneci, hei, am spus, vine sau pleacă ?

— Dacă gătesc, vine, a răspuns Maria. Intră odată.

În casă era cald, mirosea a mâncare, a lucruri întâmplate exact cum vroiam să se întâmple.

— Aviaţia de vânătoare, a făcut Chioru, când nu te mai aştepţi şi de unde nu te-ai aşteptat niciodată. La tine e deformare profesională.

Am arătat valiza, vestonul agăţat de cuier :

— Mama zice că trăieşti o geografie sucită. Unde ai fost?

— La reni.

— În nordul îngheţat ?

M-a arătat Mariei cu degetul.

— Ţi-am spus că ştie geografie. Ştie unde trăiesc renii.

— Asta-i zootehnie, a zis Maria.

— Zoogeografie, am spus. Câte puţin din fiecare. Pe noi, la vânătoare, ne învaţă de toate.

— Ţara celor o mie de lacuri îţi spune ceva ?

— Coada tigrului scandinav. Peninsula Kola.

— Coca-Cola. Tu de unde vii ?

— De la Băneasa. Ce e cu Coca-Cola ?

— Nimic, un banc tâmpit. Kola, asta rimează cu Coca-Cola. Care Băneasa, aeroportul ?

— Aeroportul.

— Maria, a spus Chioru fără să ia ochii de la mine, fii atentă, ăsta are iar probleme. A venit pentru că se simte mic, rătăcit, lovit din toate părţile, şi înainte de asta s-a dus la aeroport să îngheţe lângă avioane...

— Cine îl loveşte din toate părţile ?

— Viaţa ! Chioru s-a încruntat, viaţa şi el însuşi, cele mai zdravene lovituri şi le trage singur.

Asta era bine la Chioru, nu trebuia să explic. Nu era nevoie de cuvinte, totul se întâmplă simplu şi foarte limpede. Fără „iartă-mă, am înţeles greşit". Fără clarificări ulterioare. Asta nu se întâmplă decât când stai cu cineva zece ani pe aerodrom în mijlocul câmpiei, şi în zece ani vă vedeţi în fiecare zi de dimineaţa până seara, şi din nou până dimineaţa, zburaţi în celulă, vă controlaţi în avioane de dublă comandă unul pe altul, zece ani întregi, şi participaţi la o grupă de trageri în stratosferă. La timpul scurs împreună adună ce se poate aduna în zece ani de zbor, şi atunci sau urăşti cu înverşunare, negru, nespus, sau celălalt devine aşa, prezenţă nebăgată în seamă. Cum nu bag în seamă aerul, pământul pe care calc. Axa polilor. O prezenţă nebăgată în seamă, şi fără de care nu se poate. Fizic, nu se poate. Pe urmă tipul ăla pleacă de pe aerodrom, se întinde ceva, şi dintr-

o dată nu mai este el. Adică nu mai este el aşa cum îl ştiam pe aerodrom.

— Să nu credeţi că am venit să vă plâng pe umăr.

— Nu cred nimic, a spus Chioru, treceai întâmplător pe aici şi ai urcat să vezi ce mai facem. Ai ridicat capul, şi era lumină la geam, şi ai urcat să vezi ce mai facem. Să ne spui la mulţi ani. Chiar, la mulţi ani ! Iar plânsul tău e bărbătesc, ascuns prin colţuri de hangare şi numai în nopţile cu lună plină.

S-a dus lângă Maria, îi îmbrăţişa umerii, se uitau amândoi la mine :

— Să vezi ce repede se moaie durii ăştia, i-a spus Mariei. Totul e să apeşi butonul potrivit. Scotocea cu laba lată prin valiza deschisă fără să se uite, voila ce ţi-am adus de la Tampere, cadou de Anul Nou. Abia l-am trecut prin vamă.

A fulgerat, abia am avut timp să prind cuţitul finlandez cu lamă dreaptă, fină, arcuită uşor spre vârf. Am strâns mânerul din rădăcina mestecenilor de Karelia, priveam lama în lumină, scânteiau granule microscopice de oţel fumuriu despletind lumina în şapte culori fundamentale. Şi aşa, privind în lumină, lama era irizată, roşie, portocalie, albastră, totul uniformizat şi învelit în fumuriul acela...

— Uite cum se uită la fierul mort, a ţipat Chioru. Ia-l, mă bătea pe umăr, numeşte-l Durandal, Excalibur, fă din el obiect de cult, adoraţie, soţie, câine credincios, bate-l în perete deasupra patului, poartă-l în buzunarul tăinuit de la piept ziua şi noaptea, la sol şi în aer, la toate înălţimile, în toate condiţiile meteo...

— Doru ! s-a indignat Maria.

Doru e Chioru, pentru Maria ; de fapt îl cheamă Theodore, ca pe preşedintele Americii. Cel care umbla în cărucior şi îşi pierdea periodic cunoştinţa la Conferinţa de la Yalta.

— De ce ? a întrebat Theodore. Tipii ca el se ataşează mai mult de obiecte, pentru că obiectele nu se schimbă —nu dezamăgesc, tipii ca el îşi fac o lume de obiecte docile — certitudine. Nu oamenii, prieteni instabili ca vântul, ca lucrurile duse de vânt.

Chioru şi cu mine gândeam la fel, numai că el folosea asta împotriva mea.

— Acum spune de ce ai venit aici.

— Vai, a făcut Maria, asta nu se întreabă.

— Du-te la bucătărie, a spus Chioru, merita să auzi cum a spus asta, şi să vezi cum se uita Maria la el când a spus asta.

Mai târziu aş fi zis : s-a uitat ca un cocker spaniol, dar atunci nu ştiam, se uita lung şi gata, s-a dus la bucătărie. S-a uitat ca cineva care iubeşte foarte mult, şi se ştie iubit tot atât, şi a ieşit din cameră.

— Suferinţele pilotului, spunea Chioru, se mărturisesc numai în faţa bărbaţilor, şi încă, de aceeaşi profesie.

— Regret, am ridicat capul, nu mai avem aceeaşi profesie.

La asta Theodore n-a spus nimic. De fapt loveam nepermis, sub centură. Mă jucam cu pumnalul finlandez în lumină, priveam de-a lungul lamei, o răsuceam, nu mult, câteva grade, lama era pe rând roşie, orange, galbenă, verde, albastră, indigo, violetă.

— Lasă cuţitul.

— Ea — am spus, arătam uşa prin care a ieşit Maria e oricum tot timpul la bucătărie.

— Nu înţeleg.

— Tot la bucătărie am găsit-o ultima oară când am fost la voi şi tot acolo am lăsat-o...

— Spăla pahare, a ridicat Chioru din umeri. A spus că nu se culcă până nu spală paharele, şi le-a spălat.

— Da, am zis, trebuie să aibă grijă cineva şi de lucrurile astea. Am tăcut amândoi, pe urmă am spus : nu ştiu de ce ai expediat fata. Dacă vrei să ştii...

— Tu, a întrerupt Chioru, băiete, eşti exact în faza în care un tip are nevoie de o doamnă — numai şi numai pentru el. Eşti copt pentru chestia asta aşa cum...

Nu îmi plăcea că spunea : băiete. Era neplăcut cum suna în gura lui cuvântul.

— Dacă vrei să ştii, o doamnă înţelege lucrurile astea mai bine decât tine.

— Aoleu, a făcut Chioru.

— Exact. Să mai ştii că ultimele două-trei luni, cele mai împuţite ultime două-trei luni din viaţa mea, am întâlnit două tipe, adică am întâlnit una singură, nici nu era planificată,

cealaltă, cu care trebuia de fapt să mă întâlnesc şi oricum nu putea schimba nimic, n-a venit, adică eu m-am dus la ea şi nu era acasă...

— Ce viaţă complicată, a oftat Chioru. Când ai timp pentru toate ?

Nu îmi plăcea ce se întâmplă ; puteam s-o ţinem aşa până a doua zi.

— O lăsăm moartă, O.K. ?

— Nu e O.K. Ce mai faceţi cu grupa de trageri ?

— Greu, am spus. Merge greu, la joasă înălţime.

— Da, a făcut Chioru meditativ.

— Poate nu ştii, trag şi eu.

— Tu, a spus, abia acum şi-au dat seama ce pierd dacă nu te au în grupă.

Am ridicat din umeri :

— Adi şi-a rupt piciorul în toamnă, la saltul cu paraşuta.

— A venit pe beton ?

— A venit pe beton, şi încă, pe un singur picior.

— Aşa ai ajuns în grupă...

— Da.

— Altul mai bun n-au găsit ?

— S-au terminat, am spus. S-au terminat toţi mai bunii ca mine, şi atunci n-au avut ce face, m-au luat în grupă.

— Pe ce post ?

— Lopătar patru, dacă ţii minte ce înseamnă.

— Două rachete ?

— Două rachete.

— Nu sunt sigur că primeşti felicitări pentru treaba asta, a râs Chioru, râdeam şi eu, ştii am spus, cred că am de unde să scot o secundă.

— O secundă întreagă ?

— După ce lansez prima rachetă reduc motorul la relanti, sub pragul SPS.

— N-aveţi restricţii în funcţionarea motorului la lansare ?

— Nu. Să fie regim stabilizat...

A intrat Maria, punea masa, se mişca fără zgomot ; era pieptănată acum, părul îi cădea drept pe umeri, se ondula în

lumină şi mă uitam cum se mişca părul în valuri line, cum tresaltă când se apleca Maria. Se mişca parcă avea viaţa lui. Mă gândeam că Maria nici nu poate să îşi vadă părul, aşa cum se ondula în lumină, şi aşa din spate, cum îl vedeam eu. Chioru a pus muzică la casetofonul lui formidabil, cu frână hidraulică pe capac şi sistem Dolby.

— Cum e faţă de ce am tras noi ?

...în strato şi de la distanţă mare, a fost un vis. Nici nu socoteam secundele, distanţele se apreciau în sute de metri, viteza de apropiere a fost mare, şase sute kilometri pe oră, dar era timp. Ţinta se vedea de la distanţă, încadram comod, la zece-doisprezece kilometri.

— Tâmpit, am dat din mână, nu e de povestit. Mult mai tâmpit.

— Trebuie să fii acolo ca să îţi dai seama, a spus Chioru.

Mâncam, Maria ne-a dat în seara aceea omletă cu ciuperci şi nu mai ştiu ce, mie omleta mi-a plăcut grozav. Chioru a povestit ce se mănâncă pe alte meridiane, la Buenos-Aires e un restaurant vapor, se prind peştii de la bord, sunt aduşi la masă în cârligul undiţei, apreciaţi din ochi, acceptaţi, unii făceau mofturi, pe urmă chelnerii-pescari duceau peştii în cală. Bocăneau pe trepte învelite în aramă, jos bucătarii spintecau, tăvăleau prin făină, prăjeau peştii în tigăi din aluminiu. Dincolo de hublouri clipoceau apele fluviului La Plata, măruntaie aruncate prin hublou atrăgeau peştii din fluviu, nimereau în undiţele aruncate de la bord şi, la rându-le etc. Orchestra cânta tangouri, pe puntea de comandă seniorite în rochii spumoase dansau sub palmierii din hârdaie cu milionari mustăcioşi, proprietari de haciendas împrăştiate prin pampas.

— Am mai auzit povestea asta, a spus Maria, numai că se întâmpla la Istanbul. Şi milionarii nu aveau mustăţi, aveau fes.

— Sau la Pireu, am spus, în orice caz ai mai povestit-o, dar se întâmplă prin Levant.

— Nu pricepeţi nimic, şi la Istanbul, şi la Pireu sunt vapoare din astea. E ca o modă, numai că la Istanbul nu dansa nimeni pe puntea de comandă. Era un vapor mic, afumat, şi, dacă mă

gândesc bine, la Istanbul vaporul nici nu avea punte de comandă. Era aşa, un şlep mai răsărit

— Da, am spus. Maria se uita la Chioru cu bărbia rezemată în palme, ascultă, a întrebat, şi tu dansai pe puntea de comandă cu senioritele ? tangouri argentiniene?

— Eu nu dansam.

O vreme am mâncat în tăcere şi, când am terminat cu masa şi strângeam farfuriile, Chioru a spus :

— Uite la pilot, cum tace, şi în capul lui ne judecă aspru.

— Nici o clipă.

— Ştiu eu, a făcut semn cu mâna, tu raportezi ce se întâmplă la tine — cel din cabină, vezi totul de sus, şi eu sunt aviator dar despart net aerodromul de rest, N-AI PRICEPUT CĂ E ALTCEVA ?

— Toate se leagă, am spus, şi se întâmplă într-adevăr să fiu izbit din toate părţile. Sau să cred eu că sunt, ceea ce, în fond, e cam acelaşi lucru. Nu sunt convins că am habar să trăiesc cum trebuie ce mi-e dat de trăit, sunt incapabil să beau până la fund un pahar de vin, şi când sunt cu o tipă nu ştiu să uit tipele cu care am fost înaintea ei...

— Sărmanele copile, a spus Chioru.

— Da, sărmanele copile. Aşa sunt eu făcut.

— Nefericită alcătuire. Eşti cumplit de nefericit alcătuit.

— Asta trebuie să fie, am spus, chestie de structură. Nici nu îmi dau seama cât de nefericit sunt alcătuit repetam vorbele mamei. Face parte din mine.

— Nu ştiu dacă există ceva care să facă într-adevăr parte din tine.

La asta nici nu merita să răspund, şi oricum am vorbit prea mult în seara aceea.

— Eu, a spus Chioru, când eram la vânătoare, mă defulam în avion. Acolo mă câştigam, dacă înţelegi. Exact pentru că făceam ce nu poate face decât un pumn de aleşi, şi nici din ăia - toţi. Rezolvam conflictele interioare cu loopinguri şi tonouri.

— Cu interceptarea aceea nemaipomenită, în immelmann. Care a rămas în analele aviaţiei.

— Mă rog...

— Pentru că ai fost gata să intri în Baronu' şi să vă faceţi praf amândoi.

— El era gata să intre în mine...

— Sigur, el care zbura liniştit la orizontală.

— N-ai spus nimic acasă, puiule, a tors blând Maria. Trebuie să vină refulaţii de pe teritoriu, piloţi în crize existenţiale, ca să aflu isprăvile tale.

— Ăsta tace, nu-i aşa ? am spus. Toate poveştile sunt făcute de ceilalţi. A povestit cum vroia să aterizeze un MIG care ardea de la un cap la altul ? Să facă pe cometa vie etc.?

— Era înainte de a te cunoaşte, s-a scuzat Chioru.

— Era pe dracu. A fost fix cu o lună înainte de marea ta întoarcere.

— Ce ai făcut ? a întrebat încet Maria. Vreau să spun, când ardea avionul.

— Ce era să fac ?

— A sărit, am spus. A catapultat în ultimul moment, zburam în formaţie, m-am rugat de el ca de Dumnezeu să sară, şi imediat după ce a sărit avionul a făcut puff, ca un butoi de benzină. S-a desfăcut într-o groază de bucăţele, şi nici una din bucăţile alea nu era mai mare de atât —arătam palma întinsă — toate ardeau aşa, căzând, rotindu-se... Şi ăsta a venit în paraşută până jos, şi jos a fost arestat de băştinaşi pentru că nu avea acte la el, nici măcar foaia de zbor, şi ai stat ceva închis până ai reuşit să îi convingi, nu-i aşa ?

— Nu vroiau să-mi dea de mâncare, a spus Chioru. Credeau că sunt spion.

— Chiar ai mutră de spion.

Chioru a râs, bine că ai tu — a spus.

— El ce a mai păţit ? a întrebat Maria.

— L-a arestat miliţia portului Constanţa. Tocmai pentru că luase mutra de spion, şi blugii, şi aparat de fotografiat. Exacta Warrex, unul din cele mai grozave aparte de fotografiat...

— Nu era al meu, am spus, şi nici măcar n-a fost Exacta, era un Cannon japonez, din acelea mici şi foarte grele, cu microprocesor şi care imprimă data pe clişeu, în colţul din

dreapta — jos al pozei. Am vrut doar să fotografiez bricul Mircea ieşind în larg.

— Cine crezi că l-a scos de acolo ? a făcut Chioru...

— Din bricul Mircea ?

— Din pivniţa miliţiei judeţene. Ce crezi, a fost problemă serioasă : intrat clandestin pe teritoriul portului, şi cu aparat de fotografiat, şi în blugi pe deasupra. Era foarte grav.

— Nu te lua după el. Am dat telefon, s-a aranjat imediat.

— Îl lăsau să plece şi fără telefon, a spus Chioru. Erau fericiţi că scapă de el, îi ameţea pe miliţienii portuari cu poveşti, vraja mării şi restul. Ce simte el când aude o sirenă de vapor.

— Chiar, ce simţi ?

— Las-o moartă, am spus.

Nu mai simţeam nimic. Şi nu era adevărat că intrasem clandestin în port, m-au agăţat pe dig, unde se plimba o grămadă de lume. Cred că din cauza aparatului de fotografiat. M-am balansat cu scaunul, tăceam toţi trei, mă jucam cu lama cuţitului adus de la Tampere.

Plecam să ne antrenăm în zbor la joasă înălţime deasupra mării, colonelul din comandament a promis un avion să ne ducă pe Kogălniceanu, n-am crezut foarte mult în avionul acela. Era ceaţă, bătea slab vântul, cât să adune mai bine ceaţa ; de sus veneau fulgi mici, uscaţi, aspri. Stăteam la celula de alarmă, aşteptam AN-ul, Grig juca table cu Ţestosu, încercam să dorm, nu puteam. Zgomotul zarurilor aruncate, pocnetul tablelor în cutie, la fiecare aruncare Grig spunea solemn : alea jacta est. Nici nu eram convins că pronunţă corect. M-am răsucit, am deschis ochii :

— Nu sunt convins că pronunţi corect.

— Are vreo importanţă ? a întrebat Grig.

— N-are.

— Bine. Tu ştii cum se pronunţă corect ?

— Habar n-am. Altfel decât spui tu, în orice caz.

Grig a luat zarurile, amesteca în paharul de piele groasă, a rostogolit piesele din fildeş pe fundul cutiei:

— Alea jacta est.

În patul de alături citea Bill ; purta pulover şi pantaloni groşi din lână, noi eram în uniforme albastre, Bill făcea alarmă, gradul doi, ce citeşti ? am întrebat.

A întors cartea spre mine aşa citind, Dumnezeule, Ivanhoe.

— Merge ? am spus.

— Merge, a răspuns Bill. Demarează greu, dar după treizeci-patruzeci de pagini m-am obişnuit. Totul e să intri în atmosferă, în castelele alea din piatră pe care niciodată n-am priceput cu ce le mobilau.

— Nici acum ?

— Acum, mai puţin ca oricând, înţeleg că existau goblinuri pe toţi pereţii, şi o grămadă mare de câini de vânătoare care umblau cam peste tot.

— O grămadă de cocăroi.

— Poftim ?

— Nimic. Aşa trebuie să fi fost, l-am încredinţat. Lămuriri suplimentare găseşti în Rob-Roy, Cavalerii mesei rotunde, cum se cheamă cealaltă carte de referinţă —Quentin Durward. Cam aşa am înţeles şi eu după treizeci-patruzeci de pagini, după aceea l-am lăsat pe Ivanhoe, nu l-am mai atins.

Vorbeam pentru că nu era ceva mai bun de făcut, şi amândoi ştiam asta.

— Ascultă, a spus Bill, în primul rând nici nu ştiu bine ce cauţi, ee căutaţi aici, aţi dat buzna cu bagaje şi table, faceţi scandal, vorbiţi latineşte, voi cei din grupă. Ăla şi-a adus radioul, arăta cu capul pe Basil care chiar dormea cu un radio mititel pe piept, şi radioul cânta. Ţie nu-ţi place că citesc ce îmi place mie să citesc. Te agăţi gratuit de sir Walter Scott. Poate vă zbor afară.

— În frig şi ceaţă ?

— În ceaţă şi frig.

— N-am dat sentinţe, am spus, a fost o părere personală.

— Azi nu mă interesează părerile tale personale.

— În regulă, am spus. Poate e mai interesant să primeşti gradul unu. Să stai un ceas în cabină, legat, cu costumul pe tine.

— Cine dă gradul unu pe vremea asta ?'

Mă uitam afară, nu vedeam nimic, geamurile erau albe, opace : de ceaţă, de zăpadă, de frig.

— Nici avionul vostru, a făcut Bill, să n-ai impresia că plecaţi cu avionul de aici. Vreau să spun, nu astăzi. Aveţi un tren după-amiază.

— Ne-au promis avion de transport, am zis. Colonelul a spus că trimite un echipaj bun. Am vrut să plecăm cu MIG-urile noastre: dar s-a ajuns la concluzia că mai bine zburăm cu avioanele băieţilor de acolo.

— Cine a ajuns la concluzia asta ?

Am arătat cu degetul în tavan..

— Au dreptate, a spus Ţestosu, aranja discuri albe, negre, din os, le alinia în cutia de placaj. Dacă plecam cu avioanele noastre trebuiau: duşi tehnicii, cărate utilajele...

— Şi ?

— Nu fi prost. Ai învăţat doar la Academie : să hrăneşti, să, cazezi atâţia oameni.

Ţestosu vedea întotdeauna departe, şi mai larg decât noi toţi la un loc. Era unul din tipii ăia într-adevăr inteligenţi, şi cărora puţin le pasă de chestia asta, nu fac paradă de inteligenţa lor, dar ceilalţi îi recunosc şi le acceptă tacit întâietatea. Aşa, un fel de eminenţă cenuşie a noastră. Ştia o grămadă de lucruri, şi era un tip cu care se putea sta în linişte pe o insulă pustie.

— Chiar, a întrebat Bill, unde dormiţi ?

— La hotelul TAROM, a spus Ţestosu

— În oraş, am zis, nu intru în blestematul ăla de hotel.

— E complicat în oraş. Probleme cu ajunsul la aeroport, sculatul cu un ceas mai devreme.

— N-o să-ţi placă la TAROM, am spus.

— De ce să nu-mi placă ? în pădure, lângă aerodrom.

— Ce ai cu hotelul TAROM ? s-a interesat Bill. Am stat acolo, a fost O.K.

— N-are nimic cu hotelul, el are ceva cu TAROM, a spus Grig, cu care acum trei ani am trăit o vară foarte fierbinte pe aerodromul Kogălniceanu.

— TAROM are ceva cu mine, am spus încet. Are ceva cu noi toţi.

— Stewardese, a făcut Bill. Acolo e plin de stewardese.

— E plin la vară, nu acum.

— Când am fost eu nu era chiar vară, dar am găsit multe stewardese.

— Şi ?

— Nimic. Era plăcut : unde te întorceai, dădeai de o stewardesă. Era chiar foarte plăcut.

L-am văzut pe Grig că se uită la mine şi l-am rugat din ochi să tacă. Grig a rânjit cu toată gura şi a tăcut.

— Mă duc să văd ce-i cu avionul, am spus.

M-am ridicat, mergeam spre telefon, atunci a sunat soneria. Au sărit toţi, s-au rostogolit tablele pe jos, radioul lui Basil, ardea becul roşu, pe urmă am râs toţi, numai Bill n-a râs. L-a aruncat pe Ivanhoe, alerga să se îmbrace. Luneca pe muşamaua lustruită cu ciorapi groşi de lână, a fugit aşa, în ciorapi ; am auzit uşa sălii de echipare trântită, pe coridor alergau tehnicienii. Maistrul blond de la echipamente, care era azi de serviciu. Ne-am dus după Bill, l-am găsit strâns în costum, îi închideau fermoarele late. Au pus deasupra casca grea, etanşă, din metal alb ; era o plăcere să văd faţa lui Bill, în dosul vizorului de plexi. Stupoare e puţin spus. Era roşu, congestionat, furios, a deschis vizorul, ce vă uitaţi ? — a întrebat. Parca pe voi nu v-au luat din pat niciodată. Parcă n-aţi stat cu oala în cap. Ce deştepţi sunteţi, voi n-aţi primit niciodată gradul unu.

Peţo s-a uitat la ceas :

— Mai ai trei minute, dacă vrei să fii în barem.

— Trei minute până la avion ?

— Trei minute ca să decolezi şi să fii la o mie de metri în capul pistei.

Bill a pomenit de o mamă, a ieşit în fugă.

— Nu-l văd la o mie de metri, peste trei minute, a spus. Basil. Abia rulează, peste trei minute.

— E bine, a zâmbit Peţo. De fapt, mai are şapte minute până să fie la o mie de metri.

Râdeam, numai Ţestosu n-a râs. A spus că nu e nimic de râs, şi că cel mai grav este să îţi schimbi deprinderile în momente de tensiune. Arăta vesta de salvare uitată pe masa joasă, atunci am râs şi mai tare pentru că în apa rece, cu vestă sau fără vestă, era cam acelaşi lucru. Pe urmă am văzut lângă vestă harta şi mănuşile, atunci n-am mai râs. Peţo a vrut să le ia, lasă, am spus, le duc eu. Am îmbrăcat din mers mantaua, ieşeam după Bill. Pe pământul îngheţat, pe betonul bretelei se târau, foşneau sec vârtejuri albe. Nu se târau, erau împinse, răsucite de vânt în toate părţile, sfori late din zăpadă uscată. M-a înconjurat, urca în jurul meu un vârtej alb, frigul suia la genunchi, a trecut de mijloc, cuprindea umerii, gata, îmi ardeau ochii, obrajii, de frigul neaşteptat. Maşina de pornire era trasă lângă avionul din alarmă, treceam în fugă, m-a învăluit între maşină şi avion unda de căldură cu miros de benzină arsă. Urcam scăriţa din metal roşu lângă tehnic, Bill era legat în chingi, cupla oxigenul, radioul; avea labele roşii, unghii albe, se mişcau greu degetele pe metalul îngheţat. Am întins mănuşile, Bill le-a tras pe mâini fără să se uite la mine şi numai după ce a terminat să se lege la avion. După ce a pus toate contactele, şi a verificat ce era de verificat. A luat legătura cu punctul de comandă, ştiam asta după frecvenţa pe care era, vedeam buzele mişcând sub plexiglasul vizorului coborât. Nu auzeam ce spune. Nu auzeam decât motorul maşinii de pornire, şi vântul, şi unda aceea de căldură venită de la motorul pornit. Mai auzeam şi răsuflarea lui nea Fane Cocean, tehnicul avionului.

— Ce credeţi, îi dă drumul ?

— Nu poate ateriza aici, am spus. Dacă pleacă, îl aterizează în altă parte.

— La vecini cum e ?

— Închis, pentru aviaţia de vânătoare.

— Atunci poate nu îi dă drumul. Poate a foit doar aşa, de exerciţiu.

— Cred că a fost numai de exerciţiu, am spus.

Stăteam cu pieptul lipit de avion, fremăta metalul aburit în frig, fremăta surd şi îndepărtat de ce se întâmplă sub învelişul din dural numai că cel care pleca nu eram eu. La toţi se întâmplă cred

la fel, aproape la fel. Pânda avionului înainte de pornire. Cum se ghemuia metalul, înainte de salt. Ce se întâmplă în cabină. Bill a făcut un gest cu mâna înmănuşată, se muiau trăsăturile feţei sub vizor, s-au topit muchii încordate ; desfăcea siguranţa de la paftaua paraşutei.

— Gata ?

N-a răspuns, a ieşit din chingi, pe urmă a zăvorât paftaua la loc, peste chingile căzute în scaun. Se ridica din cabină, am coborât, ţineam scara cu piciorul, să nu lunece pe betonul îngheţat, Bill mă privea de sus cum cobora, nu spunea nimic, a mers la celulă. Mergeam după el, ţineam harta între vânt şi obrazul îngheţat. Am intrat în celulă, Bill s-a dus la sala de echipare, mergeam spre dormitor, alo, a strigat Bill după mine. Cred că am o datorie.

— Nici o datorie, l-am încredinţat. Firma noastră asigură asistenţă gratuită.

— Totuşi, a început Bill.

— Făceai la fel, am spus.

— E o deosebire, între ce aş fi făcut poate şi ce ai făcut tu sigur.

— Nu fi caraghios am spus, ţi-am adus doar harta şi mănuşile. Nu se face atâta caz pentru o pereche de mănuşi.

Până la urmă a venit şi AN-ul, am ieşit toţi să vedem performanţa, nimereşte pista din prima venire pe direcţie, nu o nimereşte — a spus Bigă. A coborât drept în ax, parcă vedeau pista de la douăzeci de kilometri, noi am zărit avionul doar când a trecut radiofarul apropiat : farurile de aterizare cu halouri de zăpadă, se închegau în jurul halourilor aripi, cercurile fumurii ale elicelor, fuselajul burtos cu dungă roşie de la bot până sus, în vârful derivei înalte. Nu vedeam piloţii în spatele parbrizelor închise la culoare, am văzut numai o mână ridicată dinăuntru, cu palma lipită de geam în semn de salut. N-au mai oprit motoarele, am cărat boarfele prin trapa de coadă, saci de paraşută, valize, cutiile cilindrice cu căşti, costume anti-g ; jetul motoarelor se amesteca cu zăpada spulberată de elici. Mirosea a petrol ars, a metal încins, zăpada aceea. Se lipea de manta, pe urmă aluneca foşnit, nu rămânea pe stofă zăpada cu miros de avion. Am urcat

ultimul, trapa de coadă s-a închis huruind, era un avion de transport-desant cu bănci tari în lungul fuselajului. Cei din echipaj au pus pături pe băncile tari, ne înghesuiam în uşa postului de pilotaj. AN-ul rula deja, a luat brusc curba intrând la pistă, ne-a aruncat într-o parte. Mă agăţam în rama uşii, am văzut orizontul cenuşiu rotit sub nasul alb al avionului, ştergătoare late de parbriz dădeau la o parte zăpada îngheţată pe geamurile cabinei.

— Helo ! a spus Dănuţ, se răsucea pe jumătate în scaunul înalt de pilot-prim, l-am strâns de umăr în semn de salut, am rămas cu mâna pe umărul lui: cât au aşezat avionul cel mare pe axul pistei, şi cum s-au pregătit pentru decolare, schimbau frânturi de fraze pe care nu le înţelegeam, dar ei lăsau impresia că ştiu foarte bine ce spun, ce fac. Pe urmă m-a împins înapoi, AN-ul pleca de sub mine, au tras manşele acelea ciudate, înfipte în tabloul de bord, o sută patruzeci, cincizeci, şaizeci — citea tehnicul viteza, şedea pe strapontină, de fapt eu priveam peste spatele lui pătrat, şedea pe strapontină între piloţi cu mâinile înfipte în manetele acelea multe — gaz, pas, stop, incendiu, câte două de fiecare, erau şi altele, vopsite roşu negru, habar n-am la ce folosesc. O sută şaptezeci, botul sus, nu îl cunoşteam pe mecanic, nici pe pilotul secund, tânăr, crispat pe manşă, acum vedeam, Dănuţ sprijinea lejer manşa cu vârful degetelor, lăsa avionul pe mâna secundului crispat. Două sute, a spus tehnicul cu spate lat, două sute zece, eram în aer. Secundul a împins manşa, Dănuţ a corectat mişcarea neaşteptat de rapid pentru cum stătea el în scaun şi privea prin parbriz ; pământul a dispărut exact când ne-am desprins. Urmăream bordul, tabloul imens pe toată lăţimea cabinei, urcam cu trei-patru metri pe secundă, viteza în creştere, trenul, flapsul băgat; asta se întâmplă aproape ca la noi, numai că noi eram singuri la bord. Am stat în cabină până la aterizare, adică tehnicul s-a ridicat de pe locul lui, s-a dus în fuselaj, urcă — a bătut Dănuţ cu palma în scaunul rabatabil, mi-a întins căştile. Mă uitam afară, cum suntem suspendaţi în spaţiul alb, imens, orb, nu se întâmplă nimic, citeam bordul, ştiam : zburăm pe cap zero-unu-zero, la o mie de metri deasupra pământului, cu patru sute kilometri pe oră. Trecem verticala

Ţăndărei, viraj dreapta. Pilota secundul care nu mai era crispat, stătea lejer în scaun, toată treaba o făcea pilotul automat.

— Cum ţi-a plăcut decolarea ?

Secundul nici n-a tresărit; eram conectaţi pe intercomunicaţie, auzea foarte bine ce vorbim.

— Care decolare ?

— Cum, a făcut Dănuţ, asta, ultima. Când am plecat de la voi.

— Am decolat deja ?

— Sper să nu fie ultima, a spus cineva, nu ştiam cine, nu cunoşteam echipajul după voce, am râs toţi — Dănuţ, eu, auzeam cum râd căştile fără să ştiu bine cine râde.

— Nici n-am ştiut că decolăm, am spus.

Scoteau din viraj, manşele se mişcau singure, s-au îndreptat, se împingeau puţin în tablou. Treceam braţul Borcea, am intrat cu Kogălniceanu approach, ne-au dat înălţime trei sute, noi eram la o mie de metri, începeam coborârea.

— Ce mai nou ? a întrebat Dănuţ.

— Ştii cum e, am spus, la noi nu se prea întâmplă noutăţi. Tu ?

— Ei, a zis Dănuţ, la noi nici atât. Am luat examenul pentru minima 1...

— Ce înseamnă minima l ?

— Cam complicat de spus, în orice caz, altfel decât la voi...

— E greu ?

— Nu foarte. Chestie de antrenament.

— De nervi.

— Ia uite, a făcut Dănuţ, şi la voi e ca la noi.

Am dat din mână, o grămadă de lucruri se întâmplau aproape ca la noi. Diferă viteza, în fond timpul la dispoziţie. Timpul între da şi nu, între ce a fost şi ceea ce este, fără să treacă nici prin ce a fost, nici prin ce este. Secundele între ce ar trebui să fac şi ceea ce se întâmplă în realitate. Intram pe direcţia de aterizare, am fost dat jos fără multă ceremonie de pe strapontină, tehnicul de bord îşi ocupa locul. AN-ul sălta în sfera albă : când au scos trenul, când au scos flapsul. Mă uitam la acele ILS, cum glisează în indicator, se intersectau la centru, eram pe direcţie, în pantă optimă. Dănuţ decupla pilotul automat, trecea comanda pe

manual; am văzut degetele, cum strângeau manşa semivolan. Avionul greu zbura orb prin zăpadă, ştiind foarte bine unde mă duce. Mulţumeam fără să ştiu bine cui mulţumesc, uite cum se leagă lucrurile —AN-ul pilotat de colegii din şcoala militară, de secundul pe care habar n-am cum îl cheamă, ne încredinţam lor fără ezitare. Mai erau avioanele celelalte, ale noastre. Cu aripile delta lipite de fuselajul ascuţit, cu deriva înaltă, urcam în ele şi plecam firesc, şi mai bine nu gândesc mai departe. Nu mă pot lega de un avion, am spus, simţeam cum se strânge un nod în mine, chiar la mijloc, puţin în stânga. Avioanele noastre grozave, minunate, de neegalat. Firescul nostru de piloţi de vânătoare, cu tot nefirescul pe care îl presupune noţiunea. Cu lucrurile acelea atât de bine ştiute, şi care pentru ceilalţi nici nu sunt.

Habar n-aveam ce se întâmplă în mine. De unde veneau toate astea, gânduri. Cred că de vină era AN-ul acela mare, care zbura în zăpada albă. Las-o moartă, am spus. Vezi mai bine ce faci să terminăm cum trebuie afurisita de treabă. Minunează-te mai târziu, după ce dai ţinta jos — de ce lucrurile se întâmplă exact aşa cum se întâmplă.

S-a repetat — acum vedeam dinăuntru — minunea cu venirea la aterizare, am zărit pista doar când puneam roţile, AN-ul scârţâia, a virat, nu oprea la aerogară, ne-am dus pe platforma din faţa hangarului. Coboram trapa din tablă nituită, am făcut semn cu mâna spre cabină piloţilor, Dănuţ răspundea lipind palma cu degetele desfăcute pe geamul interior. Rulau legănat pe bretela Charlie, se grăbesc — a spus Basil — să nu se închidă Otopenii. Au pus motoarele în plin, au decolat în miezul alb al acelei zile.

Pe noi ne-a dus microbuzul, am trecut prin faţa liniei de avioane, erau acolo husate MIG-urile cu care aveam să zburăm. Huse slăbite din legături fluturau, se izbeau în vânt de fuselaje, de ampenajele înalte.

— Unde mergem, veşnica discuţie, faceţi ce vreţi, am spus. Eu nu mă duc la hotelul TAROM.

Până la urmă m-am dus, clădirea era lungă, joasă ca un vapor construit aiurea în pădure ; se ciocnea perpetuu cu alt vapor construit aiurea în pădure, perpendicular pe primul. Aripa cea nouă. Aripa veche nu apucase să se învechească prea mult nici ea, era albă şi în zăpadă, la margine scânteia un perete întreg din sticlă. Am intrat prin uşi largi de cristal târând bagajele, eram ultimul, s-a agăţat sacul de paraşută în rama uşii, am tras, pânza groasă a cedat, s-a sfâşiat, ştiam. Cristalul uşii avea un cerc mare trasat cu vopsea albă, în cerc scris cu litere roşii: ATENŢIE ! Pe aici nu se trece, a spus Grig, no pasaran — am zis, exact atunci s-a agăţat sacul în uşă, am tras şi sacul s-a rupt. Cercul alb, literele roşii, nu era ultima dată când am ieşit pe uşa asta ; cred că a încercat cineva să treacă prin geamul gros. Era absolut străveziu, şi dacă veneai din întuneric nici nu puteai să-ţi dai seama că este acolo. Am fost sigur că lucrurile nu merg cum trebuie, şi tipa de la recepţie, înaltă, cu ochi aurii şi o grămadă de păr auriu curs în valuri ample pe umerii strânşi în puloverul alb din lână groasă a fost o confirmare. Cum se uita la noi cu privirea TAROM, şi ne-a anunţat cu vocea rezervată de TAROM public relations persoanelor indezirabile, că nu mai are locuri pe vaporul acela cu uşi din cristal gros. Era stupidă, hotelul se întindea gol în stânga, în dreapta, deasupra noastră, ne înconjura din toate părţile cu aerul clădirilor nelocuite. Răsuna ca o tobă la vocile, la paşii noştri. La glasul recepţionerei, când a spus că nu mai are locuri.

— Ni s-au rezervat camere, a explicat Basil. Două sute şase, şapte, opt şi nouă, şi, în general ni s-a spus că putem sta oriunde vrem.

— Cine v-a spus asta ?

— Patronii dvs de la Bucureşti.

Aşa a zis Basil, „dvs”.

— Ah, da, a făcut recepţionera, spunea de fapt „ach” cu accent Lufthansa, cum am uitat.

— Ach cum v-aţi adus aminte, am zis.

S-a mirat din vârful buzelor :

— Poftim ?

— Nimic, am spus.

— Nu fi tembel, a şoptit Grig.

— Nu e cazul, a explicat Ţestosul.

— Iar eşti mai deştept ca ceilalţi, a zis Basil, şi din tonul lui înţelegeam cât de grav este să fiu mai deştept decât ceilalţi.

Urcam scara din marmură, Grig a descuiat camera 207, ne-a izbit moale aerul cald, camera mare, luminoasă, am văzut prin geamuri joase salcâmii negri, subţiri, uscaţi, îndoiţi de vânt.

— Parcă nici n-am plecat de acasă, a spus Grig.

Am golit sacul de paraşută pe pat, coseam pânza groasă cu ac şi aţă puse la dispoziţie de direcţia hotelului, le-am găsit înfipte într-o perniţă azurie atârnată pe uşa dulapului. A bătut cineva la uşă, n-am răspuns, intră — a zbierat Grig. S-a uitat la mine, a rânjit cu toţi dinţii şi a zbierat : intră ! Era Ţestosu, îmi place aici — a spus, a întins un pachet mare de ciocolată învelit în hârtie albă, albastră, cunoşteam eticheta, ciocolată elveţiană.

— De la Mioara, pentru tine.

— Precis nu-i de la restaurantul ăstora ? am spus.

Am aruncat ciocolata pe pat între prosoape, cămăşi, ciorapi făcuţi ghem. Tăbliţa PNA, rigla de navigaţie, câteva reviste cu coperte lucioase, cam ce plimbă aviatorii în saci de paraşută atunci când merg de la un aerodrom la altul. Blugii, adidaşii, pulovere pe gât, atunci când lângă aerodrom e un oraş mare. O jachetă de zbor mai puţin boţită, cu ecusonul „Aviaţia militară” scos.

— De fapt, ce ai cu TAROM-ul ? a întrebat Ţestosu.

N-am spus nimic.

De fapt, cred că nu aveam nimic cu TAROM-ul.

— Suferă de complexul TAROM, a lămurit Grig. Curse externe, şi restul. Oraşele mari din vest, palmierii din sud. Tipele superbe care se plimbă sub palmierii aceia.

— Simplifici prea mult, am spus.

— Reduc la esenţă. S-a întors spre Ştefan, îl deranjează că piloţii de linie se cred mai grozavi ca noi. Casetofoane, scurtele alea americane cu căptuşeală portocalie de care e plin TAROM-ul.

— Pe dracu.

— Fii atent, abia acum intrăm în subiect. A avut o iubită stewardesă care l-a părăsit pentru un comandant de aeronavă. El

n-avea să-i dea chewing-gum şi Coca-Cola în cutii roşii, celălalt avea.

— Pe dracu, am repetat. N-ai văzut cum ne-a primit tipa aia de jos. Exact ca data trecută. Cum s-a uitat la noi.

— Cum s-a uitat la noi ? a întrebat Grig.

— Trebuie să recunoşti că arată bine, a spus Ţestosu. A spus-o foarte cinstit, adică nu era nimic dincolo de cuvinte. Constata, şi gata. Ar fi spus exact pe acelaşi ton : ce adidaşi grozavi. Nu era nimic care să atingă pe cineva în felul în care zicea că tipa de jos e grozavă.

— Lustru, am spus. Am ridicat din umeri, e prea lungă, pentru mine există numai ca instituţie, şi când spuneam asta nu reuşeam să fiu la fel de cinstit ca Ţestosu, încercam, dar nu reuşeam. Ca să reuşesc, ar fi trebuit, să mă nasc altfel decât eram. O grămadă de lucruri ar fi trebuit să fie altfel decât erau, şi tot nu sunt sigur că aş fi reuşit să ajung ca Ţestosu.

— În rest, o să vedeţi, am spus.

— Ce a fost data trecută ? a întrebat Ştefan.

— Nu ţi-am spus ?! ăsta s-a îndrăgostit, i-a înnebunit pe toţi întrebând unde i-a plecat iubita şi când se întoarce...

— Nu-i adevărat, am spus.

— Sigur, nu-i adevărat. Am uitat că ştiai pe de rost orarul curselor TAROM.

— Nu-l asculta, delirează. Tu n-ai de unde să ştii, erai la Centrul de încercări în zbor. Grig şi cu mine am zburat o vară întreagă aici...

— Patrula marină ?

— Cam aşa. Hotelul era plin, se pleca şi se venea din toată lumea.

— Ţi-am spus, s-a îndrăgostit, a zis Grig. TAROM-ul nu a văzut cu ochi buni amestecul aviaţiei militare în corpul de stewardese, adică piloţii de linie...

— Grig are părerile lui, la care nu renunţă uşor, am spus. Eu sunt pentru o internaţională a tuturor piloţilor, indiferent pe ce zboară, numai că vulturii de culoar îşi dau aere...

Asta, cu internaţionala tuturor piloţilor, era luată din Babel, dar nici Grig, nici Ţestosu n-au băgat de seamă ; sau chiar dacă şi-au dat seama, n-au zis nimic.

— Cu stewardesa ce a fost ?

— Dumnezeule, n-a fost mare lucru. De fapt n-a fost nimic, era sătulă să audă vorbindu-se numai despre cursul dolarului în Golf, la Zürich, la München, s-a săturat de oraşe cu două puncte deasupra lui u...

— Se pronunţă „iu", a explicat Grig.

— Mulţumesc. Vedea MIG-urile zburând, şi cum a zburat şi ea la aeroclub lucrurile o interesau...

— Atunci a coborât ăsta din ceruri, să-i povestească despre stele şi cum e în stratosferă.

— Zbura IL-l8, am spus. Nu s-a săltat niciodată peste nouă mii de metri.

— Într-o seară i-a adus flori, povestea Grig mai departe. Am văzut cu ochii mei. Vuia tot hotelul.

— Mi se pare normal, a ridicat Ştefan din umeri.

— N-ai înţeles. Stewardesa i-a adus flori ăstuia, m-a arătat cu bărbia.

— Erau orhidee. N-am văzut niciodată orhidee, până atunci.

— Cred că n-ai mai văzut nici de atunci înainte.

— Nu. Doar la florărie.

— Alea nu erau de la florărie ?

— Erau adevărate. Adică, erau de acolo de unde cresc orhideele. Erau rupte dintr-un gard viu, dacă am înţeles bine.

— Ambalate într-o cutie de celuloid..;

— Nici o clipă. Nu erau ambalate.

— Şi ?

— Nimic. Au ţinut două zile şi s-au făcut praf, cum nu credeam că se poate face praf o floare. Au putrezit, s-au înnegrit.

— Arătau groaznic, îmi era frică să intru în cameră, a spus Grig. Şi nu putea fi vorba să le aruncăm, dacă le aruncam...

L-am lăsat să vorbească, Grig era tâmpit dacă reducea totul la povestea cu fata. Nu îmi plăcea cum se uitau piloţii de linie la noi, cum se purtau cu noi, cum nu aveam ce să ne spunem. Că nu aveam acces la tot felul de băruleţe şi cotloane din hotel. Nu

înţelegeam de ce, nu înţeleg nici acum. Zburam de trei ori mai repede decât cel mai rapid avion de linie, exceptând Concorde, bineînţeles, dar tipii de la TAROM nu zburau Concorde. Zburam de trei ori mai sus, şi făceam cu MIG-ul ce nu visau ei să facă cu aeronavele lor. Cu balenele alea lăbărţate. Avioane transoceanice care traversează albastrul pur al marelui ocean. Terminam de cusut sacul de paraşută, aranjam lucrurile în dulap dar fără convingere, ca atunci când fac un lucru care oricum ştiu că nu o să dureze.

Marea era gri-cenuşie, cu creste galbene de spumă murdară, pale de vânt aşterneau elipse din valuri mărunte peste valurile mari, grele, legănate de ritmuri ascunse. Zbura spulberată spuma galbenă, ajungea până la noi, se lipea de parbriz, de aripi, o clipă numai, sfâşiată de curent, rămâneau contururi umede care pătau plexiglasul, duralul lucios, şi care ţineau doar atât cât să îmi dau seama că au fost. Nu mai rămânea nimic, era aproape ca în viaţă.

Aveam în stânga diagonala ştiută, Grig, Bigă, Basil, linia aceea plecată din noi, şi care trecea prin noi, şi se pierdea foarte repede în orizontul difuz, ud, coborât, strivit între mare şi nori. Au fâlfâit pale de ceaţă pe cupola cabinei, viraj stânga, siluetele avioanelor ascuţite, negre pe marea de cenuşă, la virajele pe stânga mă ridicam puţin, să pot urmări toate avioanele din formaţie. Asta se cheamă supraplasare şi e obligatorie la zborul în patrulă strânsă. La noi nu, ajungea să mă ţin de Grig, să nu pierd din ochi burta nituită, aripile repezite înapoi, proiectate pe cerul care nici măcar nu era cer. Zburam într-o sferă de apă cenuşie, sărată jos, fără gust sus, apă de ploaie, urcam în apa aceea cât era de urcat, nu mult, totul se întâmplă în o sută - o sută douăzeci de metri dintre valuri şi norii coborâţi, valuri inverse ale mării de deasupra. Vedeam prin fâşii de abur sfâşiat, unu-doi-trei, toată formaţia arcuită la stîngă într-un viraj larg. S-a dat negura la o parte, apărea o zare de lumină galbenă, vânătă, bolnavă, mă

uitam la altimetru, 200, singur deasupra primului plafon. Am coborât la locul meu, s-a întregit diagonala de avioane.

— 013, cum e deasupra ?

— Aceeaşi porcărie.

S-a legănat în hula lungă un vapor cenuşiu cu punţi albe şi catarge portocalii, a traversat drumul nostru pieziş, a rămas mult în stânga, spate. Lăsa o coadă lată de spumă, dar pentru cum zburam noi era ca un reper fix, îl găseam aproape tot acolo, peste zece minute, peste un sfert de oră. Nouă sute cincizeci la vitezometru, la o sută zece metri înălţime, turaj, presiune ulei, temperatura în ajutaj — normal. Am avut timp să mă uit şi la presiunea în instalaţia hidraulică, şi la indicatorul conului. Zburam pe o sută zece grade, fiecare minut de zbor ne depărta cu şaisprezece kilometri de litoral. De ţărm, dunga aceea din nisip unde vara vine o grămadă de lume să stea la soare. Locul unde se sparg valurile de marginea pământului, şi e întotdeauna spumă albă, mă rog, ce înseamnă litoralul pentru piloţii din larg. Poate însemna o mulţime de lucruri. Poate însemna totul. Ne depărtam cu şaisprezece kilometri în fiecare minut de hotelurile acelea în trepte, unde nu vroiau să mă primească pentru că purtam tricouri decolorate şi blugi roşi, şi adidaşii mei jupuiţi nu aveau şireturi, şi fetele cu care veneam prezentau buletine cu nume mult diferit de al meu pe prima pagină. Asta îmi plăcea la hotelurile în trepte, uşile din sticlă, şi că se călca numai pe covor. Cum se lăsa covorul sub talpa subţire, roasă, de cauciuc. Numai că nu am ajuns niciodată să urc la etajele acestor hoteluri, preferam să merg la 2 Mai, unde nu interesa pe nimeni ce scrie în buletinul de populaţie. Unde lucrurile erau foarte limpezi...

— Formaţia lui 542, ţinta în faţă-dreapta, la şase kilometri. Şase kilometri, încă o mie de metri între mine şi Basil, asta face şapte kilometri la ora unu, la ora două, nu mă puteam baza pe radar, asta-i. La înălţimea noastră, şi deasupra apei care reflecta fasciculul radar. M-am uitat la ecranul alb de ţinte, apăsam ştergerea magnetică doar aşa, ca să fie, a fost o părere de ţintă pe ecran, s-a şters. O topare chioară, slabă, anemică, nici măcar n-a apărut unde trebuia să apară. Aşa, aiurea, în stânga ecranului şi sus.

— Dreapta la comandă, a spus Ion, şi atunci m-am lăsat să lunec pe plan, redresam chiar deasupra apei cenuşii, şi norii erau cenuşii, şi lumina zilei, totul era cenuşiu. Vedeam orizontul între creste de spumă, avioanele, cele trei, au trecut în viraj strâns şi s-au năpustit într-un loc care mie nu îmi spunea nimic. Primul supersonic l-am pierdut, i-am văzut pe ceilalţi doi înşirându-se, era clară manevra, se eşalonau, reduceau viteza. Grig a scos frânele aerodinamice, de asta coboram, dacă rămâneam sus cu ei acum mă legănam în limită de viteză, cu botul ridicat, cu avionul trepidând surd la patru sute de kilometri pe oră, becurile unghiului limită de atac umpleau cabina cu lumina roşie, cădeam spre apă aşa, cu botul ridicat. I-am lăsat să se înşire, eram între ei, perpendicular pe direcţia de zbor, am cuplat forţajul, am învârtit pe stânga două sute şaptezeci de grade în viraj de cuţit, planul stâng în apă, planul drept ara o dungă albă pe norii mohorâţi, nori stratus — am spus, ăştia sunt exact norii stratus cu care ne băteau la cap în şcoala militară, şi dacă nu ies exact în spatele lui Grig, la mai puţin de un kilometru... N-am ieşit, evident, l-am văzut ducându-se cu foc în coadă, cuplase şi el forţajul, altă scânteie, palidă, departe, ăsta-i Bigă, nu, am scos pe capul lor de zbor, între flăcările acelea de forţaj se arcuia în jos o dâră neagră, al treilea, Bigă a luat-o înainte, a decuplat, pentru mine totul se întâmplă în gol pentru că nu vedeam ţinta. Mai aveam treizeci-patruzeci de grade din viraj, am dat capul mult pe spate, mă presa în scaun, o mie la viteză, patru jumătate, cinci g, treceam în partea cealaltă, îi pierdeam astupaţi de botul gros, de aripi, am strâns mai tare, şase g-uri, gâfâiam în costum sorbind aer deodată uscat şi fierbinte. Am văzut variometrul coborând brusc, scoteam din înclinare, am tras manşa, variometrul cobora mai departe, s-au urcat peste parbriz valuri cu creste albe, orizontul urca rapid deasupra cabinei. Am adus la orizontală, aveam şaizeci - optzeci de metri la radio- altimetru. Dincolo de cupola cabinei cerul era pustiu, golit dintr-o dată de avioane. Am decuplat forţajul, urcam în viraj strâns până la baza plafonului, n-am văzut nimic : avioanele, dâra neagră de fum, punctele de foc ale forţajului. Toate au dispărut topite în ziua aceea care nici măcar nu era zi, amurg perpetuu. Am cerut un control, n-a

răspuns nimeni. Virajul, am spus, ultimele patruzeci de grade de viraj — trei secunde, şi pe urmă două-trei secunde zbor la orizontală, şi virajul acela în urcare, adunau împreună patruzeci de secunde, cel puţin zece-doisprezece kilometri între unde eram şi unde ar fi trebuit să fiu. Nu se întâmplă prima oară. Răspundea într-un târziu Ion la radio, 013, a spus, control. Bine, am răspuns, te aud bine. Dirijează-mă la formaţie. Nu mai văd formaţia, a spus Ion, dirijez estimat. Am cerut să mă ducă la ţintă, nu vedea nici ţinta. Nu vedea nimic.

— Pe cât zboară ţinta ? Vreau să spun, pe cât zbura ultima oară când ai văzut-o ?

— O sută optzeci - două sute.

— Capul estimat ?

— Două sute.

Am vorbit o grămadă de vreme, şi în tot timpul ăsta nici Basil, nici ceilalţi nu spuneau nimic.

— Cu ceilalţi ai legătura ?

— Au coborât afurisit de jos, a zis Ion. Nu-i văd, nu-i aud.

Ţinta zbura pe două sute, aveam două sute patruzeci de grade cap compas, am continuat virajul pe dreapta, spre casă. Acul goniometrului oscila pe relevment trei - trei-zero, am vrut să urc, am văzut lumina bolnavă deasupra norilor, renunţam. Auzeam în căşti zgomote ciudate, întretăiate, un „intru la atac" gâfâit, pe urmă a vorbit Bigă, a spus : unde eşti, 542, şi am ştiut că toată formaţia s-a destrămat şi doar unul din noi, Grig sau Basil, a văzut ţinta şi a făcut film.

— Sunt 013, am spus, am contact radio cu patrula.

— Unde sunt ?

— Cu ce a rămas din patrulă, am spus iar, şi Ion a râs. Pe urmă a întrebat din nou :

— Unde sunt ?

— 542, am apăsat emisia, formaţia lui 542, control radio.

Nu răspundea nimeni.

— Punctule, am spus, nu răspund, îi aud, dar ei nu mă aud pe mine.

Zburam spre casă, pe trei-trei-zero. Ion nu confirma şi am zburat câteva minute în linişte, doar zgomotul de fond din căşti şi

mersul uniform al motorului care nici nu se aude ; se simte doar. Cum stăteam legat în chingi, simţeam fiecare trepidaţie a MIG-ului.

— 013, control radio.

— Bine, am spus.

— Cred că ai ceva la recepţie, glasul lui Ion era vag neliniştit. Te-am chemat de câteva ori, n-ai răspuns.

— N-am auzit nimic.

— Degajat din atac ! a ţipat Basil în urechile mele.

— Ai auzit, i-am spus lui Ion. 542, control.

— Nu aud nimic, a făcut Ion.

— 542, control 013, am repetat. 160, 545, control cu 013, şi n-a răspuns nimeni. Vedeam prin ploaie dunga galbenă a malului, dunga albă, lată de spumă.

— Ce faci, 013 ?

Am ridicat din umeri sub chingi :

— Ce să fac, vin acasă.

— Te văd acum, eşti la şaizeci kilometri est-sud-est.

— Ştiu.

— Şi te aud bine, fără paraziţi.

— Şi eu te aud bine. Te-am auzit bine tot timpul, cinci cu cinci, sau nu te auzeam deloc.

— Se întâmplă ceva, în zona aia.

— Sigur, am spus. Sky Trap. Triunghiul Burgas - Sulina... căutam un reper pe malul estic al Mării Negre, nu reuşeam să îmi amintesc harta. Triunghiul Burgas - Sulina, şi cam pe unde trebuia noi să fim — am spus.

— Cu gazul cum stai ?

Chiar, cum stăteam, o mie şase sute la debitmetru.

— Stau bine, am spus.

— Confirm, la cincizeci, pe relevment trei-trei-zero. Treci pe canalul startului.

— Confirm, mulţumesc.

— N-ai pentru ce să mulţumeşti.

Veneam direct la aterizare, am zburat pe doi - opt - zero până s-au suprapus acele, am intrat pe direcţie. Rămâneau în dreapta

hotelurile, piramide cu holuri, uşi de sticlă, covoarele groase din holuri.

A fulgerat autostrada, era neagră, moale de ploaie, lucea pe solul mohorât între dune late din zăpadă murdară, pe jumătate topite. Treceau maşini, le vedeam câte două aşa cum zburam paralel cu şoseaua, camioane albe, galbene, albastre, s-au oglindit în apa de jos, rostogoleau cauciucuri negre pe cauciucurile reflectate. Se adânceau în cerul părelnic de apă caroserii albe, galbene, albastre. Vroiam să scot trenul, m-a chemat radiolocatorul de aterizare.

— 013, sunt Grupul, control.

— Bine.

— Cum stai cu gazul ?

M-am uitat la debitmetru, o mie cinci sute de litri. O mie patru sute cincizeci.

— O mie cinci sute, am spus.

— Ai scos trenul ?

— Nu.

— Intră în viraj pe dreapta, bag o cursă la aterizare înaintea ta.

— Confirm.

Viram pe dreapta până am ieşit din nou pe mare, spuma murdară pe apa galben - cenuşie, zburam paralel cu malul, regim economic. S-au dat la o parte norii, a izbucnit de sus lumina aceea galbenă, stâlp, coloană imensă de văzduh străveziu în aerul mohorât al zilei ; marea s-a rotunjit într-o elipsă verde, acolo unde lumina intra în apă.

— 013, la treizeci, cursa pe finală. Viraj de o sută optzeci în urcare, trei mii la radiofar.

— Bine, mulţumesc.

Contorul de distanţă arăta treizeci şi opt kilometri, l-am reglat la treizeci; staţiile de bord acumulau în fiecare oră de zbor erori până la zece-doisprezece kilometri. Era acceptabil, dar nu pentru zbor de precizie. Era bun să aducă până la verticala radiofarului, de acolo intram în schema de aterizare şi primeam distanţa de la staţiile de jos.

— 013, zbor spre radiofar în urcare la trei mii...

— Nu zău, l-am auzit slab pe Grig, el venea de foarte departe, pe mare, din sud, şi eu zbor spre radiofar la trei mii de metri.

Salcâmii negri, goi, subţiri, umpleau geamul, jos se pierdeau tremurat în aerul cald de calorifer, sus se înfigeau în cerul violet, mohorât. Treceau ciori, se aşezau pe ramurile contorsionate, împletite, îndoite de vânt. A bubuit uşa, închideam ochii, dincolo de pleoapele strânse a clipit, s-a aprins lumina ; ştiam ce o să urmeze. Grig se simţea obligat să împrăştie în jur ce credea el că este bună dispoziţie. Credea că toată lumea trebuie să simtă exact ce simte el, şi în aceeaşi clipă.

— Stai ca o cârtiţă, a spus, s-a aplecat peste mine, mă zgâlţâia. Băieţică, echiparea. Mergem la restaurant.

Nu-mi plăcea să mă zgâlţâie cineva când stăteam în pat, şi nu spuneam nimic, şi nu vroiam decât să fiu lăsat în pace. Nu îmi plăcea nici să vorbesc, când vroiam să fiu lăsat în pace ; dar dacă tăceam, Grig începea din nou să mă zguduie. Mă uitam la el, abia aştepta.

— Nu vin, am spus rugător. M-am întins, clipeam de lumină, în spatele geamurilor duble nu mai vedeam nimic, dreptunghi opac, negru. Ce să fac la restaurant ? La cârciuma aia împuţită ?

— Poţi face o grămadă mare de lucruri, a ridicat Grig din umeri. Au Pepsi, să ştii.

— Sărbătorim interceptarea ratată ?

— Celelalte au ieşit bine, a spus Grig.

— Celelalte nu contează, m-am ridicat în pat, cele bune nu contează. Singurele interceptări importante sunt cele ratate.

— Nu fii bleg, Grig îşi scotea uniforma, plimba umerii groşi, rotunzi, lăptoşi, prin neonul din cameră, până la vară sunt şase luni bune.

Am dat din cap; nu de asta era vorba. Nu de ce o să fie la vară.

— Nu poligonul, am spus. Povestea în sine. Că sunt greşeli de pilotaj, de dirijare, care duc la interceptări ratate. Că asta se poate

întâmplă oricând, mai ales atunci când n-are voie să se întâmple. Când nu avem voie să se întâmple, mă rog.

— Bravo, a făcut Grig. Când o să devii şi tu profesionist ?

— Nu vreau să mă pro-fe-sio-na-li-zez, am spus cu faţa în pernă. Nu în sensul rutinei. Nu vreau ca măcar un gest făcut în cabină să devină obişnuinţă. Un contact cuplat aiurea, o manevră negândită. Nu îmi pot permite. N-am dreptul. Ascultă, am spus, tu înţelegi asta, în tot noianul ăsta de tipi care habar n-au ce este cu noi. Care obiectiv nu pot pricepe ce e cu noi. Zbor ca a doua natură, dar natură lucidă. Filtrată de raţiune. Avionul nu mai permite instincte — cele cu care ne naştem. Alea merg la automobile, cel mult. O asemenea concentrare de raţiune trebuie stăpânită raţional. Şi clipele necesare de pierdere, tot raţiune sunt. Se încadrează în singurul algoritm valabil. Atunci când nu ajunge oxigenul din mască să cuprind ce-i de cuprins, şi noaptea se învârte lent în jurul cabinei, şi praful de stele se amestecă cu lucrurile de jos, şi bordul roşu pe orizontul negru, nebunia aia e necesară şi prevăzută. Descărcarea, legătura inversă, autocontrolul, chestiile care ne urmăresc şi jos, devenite permanenţă. Aşa se naşte condiţia de pilot de vânătoare, care înseamnă renunţare şi câştig, ca orice lucru care înseamnă într-adevăr ceva.

— Tu trebuie să fii scos din camera asta, a spus Grig. Să te plimbi niţel la aer, chiar acum. Cu cât mai repede, cu atât mai bine.

— Sigur. Dar bagă la cap măcar jumătate din ce ţi-am spus. Măcar un sfert. Sfertul esenţial.

— Interceptarea de azi a fost concentrarea de raţiune despre care vorbeai ? — s-a interesat Grig.

— Manevra aia tâmpită n-a fost concentrare de raţiune. Virajul pe dreapta, ultimul. Vreau să spun, ultimul cu formaţia.

— Nu se auzeau comenzile. În partea aia nu se aude niciodată nimic.

— De ce ?

— Face parte din tainele mării. Nu schimba vorba, a spus Grig. A venit, a smuls pătura de pe mine. Marş la baie, pilot

prăpădit. Cugetă sub duş. Pe urmă pune vestiţii tăi blugi şi hai să facem praf lumea din restaurant.

— Fetele din sat.

— Un echipaj Alitalia, Grig socotea pe degete, două Boeinguri Lufthansa care nu pot decola din cauza vremii, şi restul.

Tălpile pe covor, am scos tricoul, mergeam spre baie, Grig cu metodele lui obţinea ce vroia. Ce avea el chef să obţină. Am râs, nu foarte vesel, dar oricum, reuşeam să râd.

— Ce te-a apucat ?

— De unde, am spus, de unde ai scos Alitalia şi Boeingurile alea ?

— Poţi să-ţi închipui orice — a râs şi Grig, totul e să vrei să crezi. Şi nu vreau să cred ce văd, devenea brusc atent. Nu vreau să cred ce văd în faţa ochilor.

A venit lângă mine, ce-i asta, întindea mâna, degetul scurt, bont, se plimba pe gâtul meu, ce-i asta, a repetat, eu în locul tău...

— Lasă-l acolo, am spus. Ţineam apăsat lănţugul ieftin, zale de metal galben intrau nedureros în pielea gâtului, stă bine acolo.

— E oribil.

Grig era singurul care interceptase în prima ieşire, de asta considera că toate trebuie să meargă exact aşa cum crede el că trebuie să meargă. Pe urmă, când nu reuşea ceva, devenea eteric, făptura lui masivă se estompa într-un gaz incolor, abia îl auzeam, îl vedeam. Nu era primul, se întâmplă şi altora, mi s-a întâmplat şi mie. Chiar de mai multe ori.

— E oribil, a spus Grig.

— E oribil, încuviinţam, e grosolan, strident, nu face doi bani, şi încă, spoit portocaliu, să pară cât de cât din aur. Truc ieftin, e atât de urât că nici nu-mi vine să îl port. Lasă-l acolo.

— Nici măcar nu-ţi stă bine.

— Sunt convins, am spus. De asta port cămăşi încheiate până sus, pulovere pe gât, zbor numai cu G.Ş., ştiu că nu îmi vine bine.

— Nu te-am văzut cu G.Ş. de când zbori la grupă.

— Zbor cu costumul de compensare, închis până sus, cu fermoarul tras până la ultimul dinte, cu copca încheiată, copca aceea lată pe care nu o închide niciodată nimeni.

— Nu te-am văzut nici cu costumul închis până sus.

Mă băgăm sub duş, baia s-a umplut de aburi, în oglinda uriaşă vedeam o siluetă roşie, mă săpuneam, maimuţoiul opărit din oglindă însoţea fidel mişcările, îi lucea stins la gât dunga gălbuie, ca o amintire, s-a pierdut în aburii deşi.

La restaurant n-am stat foarte mult, localul era rece, plin de fum sleit, de oameni care scoteau fumul din ţigări lungi cu filtrul din blană de cămilă. Peretele din fund nici nu exista, era doar un geam imens prin care intra noaptea ; mai era o uşă dublă din lemn lustruit, vânturau aerul din sală canaturile batante, în partea de jos uşa aceea avea o placă lată din metal lustruit. Treceau chelneri grăbiţi, mâini încărcate de tăvi grele, împingeau cu vârful pantofului de lac, în placa aceea.

Toate mesele erau bineînţeles ocupate, m-am uitat la Grig, Grig se uita la mine, a ridicat din umeri : Hai, am spus, arată-mi. Arată blondele de la Lufthansa, şi brunetele formidabile Alitalia. Şi, în general, de ce m-ai scos din cameră, puteai să treci pe aici înainte de a urca, te lămureai.

Treceau pe lângă noi chelneri aferaţi dinspre uşile batante împinse cu piciorul, balansau în aerul albastru de fum tăvi din argint pe care sfârâiau fripturi. Vinul roşu se legăna întunecat în pahare. Am văzut şi sticle înguste de Pepsi-Cola.

— Dacă tot suntem aici, am arătat cu mâna altă uşă din lemn lustruit.

— Nu vezi ce scrie ?

Ştiam foarte bine ce scrie. Am citit tare literele aurii pe tăbliţa din sticlă roşie, puneam degetul pe litere, rămânea praf de aur pe vârful degetelor :

— „Rezervat personal navigant”. Hai, am spus, şi noi suntem personal navigant.

— Scrie : „rezervat personal navigant TAROM”, a corectat Grig, şi chiar aşa scria.

— Poate ne iartă. Poate nu ne omoară, chiar acum.

Dincolo de uşi era semiobscuritate caldă, linişte, se aliniau feţe de masă scrobite ; trei fete cu şorţuleţe albe se uitau la noi. Cum intrăm, închideam cu grijă uşa, cum ne aşezăm la mesele pustii, cum aşteptăm. După ce s-au uitat aşa cinci minute, ne-au întors graţios spatele.

— Unde sunt ceilalţi ?

— Nu ştiu, a spus Grig. Nu erau în camere.

— Aha. Ideea cu scosul în lume îţi aparţine de la început până la sfârşit.

— A fost o idee bună.

Am luat un pahar cu picior, îl ţineam în două degete, am întins mâna cu paharul.

— Dacă în două minute tipele acelea nu vin...

Haidem la Cupolă, a spus Grig. La Cupolă ne servesc întotdeauna frumos.

— Ca pe toată lumea ?

— Ca pe toată lumea.

— Asta-i, că nu vreau sa fiu servit ca toată lumea.

Cupola era restaurantul albastru de pe aeroport, unde într-adevăr eram întotdeauna bine primiţi.

— Las-o moartă, a spus Grig. Parcă nu ştii cum este aici.

— De data trecută ?

— Da.

— Speram că s-a schimbat ceva de data trecută. Mai au un minut.

Grig s-a întins, a zâmbit.

— Nu trebuia să te aduc aici. Nu azi. Chiar ai de gând să spargi amărâtul ăla de pahar ?

— Mai sunt patruzeci de secunde.

Mă uitam la secundarul lui Citizen, zvâcnituri albe pe cadranul negru, mă întrebam dacă merită.

— Gata, a făcut Grig.

După ceasul meu mai erau cinci secunde. Am desfăcut degetele, paharul plutea incredibil prin aer, a glisat pur şi simplu, s-a legănat, s-a făcut praf pc marmura de jos. Cred că i-au trebuit trei-patru secunde pentru asta. Ne-am uitat la cioburi până a venit una din fete şi a spus că paharul costă o grămadă de bani.

— Poate ne este sete, am spus. Poate trebuia să fie ceva în paharul acela.

— Nu servim decât personalul navigant TAROM, a spus fata, mi-a atins cu vârful degetelor lungi şi fine tresele din aur de la mânecă.

— Poate ne este foame. Poate suntem şi noi personal navigant.

Am privit-o în lumina ochilor, n-am văzut nimic acolo. Era foarte drăguţă şi cumplit de proastă, asta se cunoaşte imediat.

— Ce faceţi dacă mor de foame aici ? în faţa dumneavoastră ?

— Nu-l crede, a spus Grig. Dramatizează.

— Aici ? a întrebat fata. Cum să muriţi de foame ?

— Aici pe jos, zvârcolindu-mă de foame, şi chiar nu îmi daţi să mănânc ?

— Cred că trebuie să chem şeful de sală, a spus picoliţa. Paharul costă treizeci de lei, să ştiţi.

Veneau şi celelalte fete, pluteau printre mese cu şervetele pe braţ ca două lebede oloage ; s-au întregit în linii fine din penumbra sălii. Se repetau la fel poveştile de data trecută, în amănunt. Cine nu învaţă de prima oară, repetam, sperând secret că poate totuşi, Dumnezeule, s-a schimbat ceva, nu se schimba, ce făceam era prostie, încasam la nesfârşit în speranţa că poate, totuşi, odată, n-o să mai încasez. Grig s-a ridicat, lăsa cincizeci de lei pe masă, hârtia veştedă, hai, a zis, să mergem. N-are rost. Mă uitam la fete, mă întrebam de unde iese convingerea lor ; forţă interioară, pe ce se sprijineau ? Erau exact ca tipa din lift, într-un fel le admiram. Eu, în locul lor, serveam până acum cu ochii inundaţi în lacrimi limpezi de pocăinţă.

— E exact ca data trecută.

— Nu este, am spus. Data trecută au fost grămezi de personal navigant TAROM, exista o afurisită de justificare, acum suntem singuri, am arătat sala pustie, chiar nu-ţi dai seama ?

Când zburam la mică înălţime pe mare lucrurile se petreceau altfel, cu toate că nu ştiu foarte bine ce se schimba. Zgomotul motorului era acelaşi cu toate că Grig, şi nu numai Grig, folclorul profesional pretindea că sunetul motorului e altul când ieşi pe mare. Vibraţia aceea permanentă, totală, pe care o bag în seamă doar atunci când e ceva în neregulă. Numai atunci, cu tot corpul ; ce se schimba era în mine. Nu teamă, mergeam două sute de kilometri în larg să interceptez o ţintă care zbura la o sută de metri înălţime, lucrurile se întâmplau, simplu, altfel. Nici nu ştiu bine ce se întâmplă diferit. Eram acelaşi, avionul era acelaşi, numai ce se întâmplă în jur era altfel decât ştiam că trebuie să se întâmple. Era ca atunci când un bărbat şi o femeie se duc la mare, şi sunt aceiaşi care se ştiau, numai ce se întâmplă între ei e cu totul diferit de ce se aşteptau ei să fie. Cred că marea e de vină, întinderea de apă în care numai schimbarea e permanenţă, predispune la schimbări. N-am luat niciodată vesta de salvare, oricum nu rezistam mai mult de jumătate de oră în apa rece ; valuri cenuşii, creste galbene de spumă, mătasea paraşutei devenea grea de apa cenuşie. Pină se lămureau ai noştri ce se întâmplă, decolau elicoptere, plecau din porturi vedete rapide cu mustăţi albe de spumă în faţa etravei, până reuşeau să mă găsească eram de mult ondină, ială, rusalcă, Triton. De asta nu luam vesta când zburam iarna pe mare, şi mai era barca automată din trusa de salvare, barca oricum se umfla la catapultare şi puteam să stau în ea cât îmi făcea plăcere. Aşteptând să fiu găsit. În timpul ăsta trăgeam rachete de semnalizare, coloram portocaliu apa din jur, alungam rechinii dizolvând pastile din acetat de cupru. Pescuiam peşti comestibili cu echipamentul special din trusa de supravieţuire. Exista un atlas cu foi din plastic, în partea stângă erau peştii buni de mâncat, în dreapta cei de care nu trebuia să mă ating. Cei care, ajunşi în undiţă, erau scoşi cât mai repede şi aruncaţi peste bord.

Zburam spre sud paralel cu litoralul, în dreapta portul, promontoriul, cubul alb cu acoperiş negru al Cazinoului. Pe urmă kilometri de cheiuri cu vapoare ancorate ; jos, sub noi, în stânga, alte nave aşteptau intrarea în port.

După Costineşti viram la stânga, plecam pe mare, capcompas est, am coborât la o sută de metri înălţime. A trecut un vapor cenuşiu, puntea albă, catargele portocalii, astea erau culorile vapoarelor în iarna aceea. Marea era liniştită şi foarte limpede, chestie de curenţi, vedeam pete incerte, întunecau, adunau spre negru verdele albastru al apei ; se desenau contururi nedesluşite pe fundul nisipos — stânci, algele crescute pe stânci. Habar n-am dacă algele se veştejesc, mor toamna, iarna în apa rece ca să crească din nou la primăvară ; era totuşi interesant de ştiut. Pe urmă fundul mării cobora şi nu s-a mai văzut nimic, numai apa verde-albastră. Am făcut un tonou pe stânga fără să cabrez, orizontul s-a rotit, a încremenit în zbor pe spate la jumătatea parbrizului, trasa o linie perpendiculară prin grila colimatorului, a revenit la locul ştiut. Orizontul acelei zile a fost net, incredibil de precis, conturat negru pe apa verde, pe cerul vânăt - cenuşiu de nori. Coboram cu cinci, cu trei metri pe secundă, suprafaţa netedă a mării căpăta relief, orizontul cel drept s-a ştirbit în valuri mici, ascuţite, asimetrice. Se ridicau de vânt, cădeau năuce, se amestecau, dispăreau în spuma puţină.

— 013, abia auzeam la radio, 013, am spus, te aud. Te aud cu unu, cu doi, asta era în cod, la audiţie clară spuneam : te aud cu cinci, adică cu cinci cincimi, pe măsură ce recepţia slăbea spuneam : te aud cu patru, cu trei, cu doi — cu două cincimi din capacitate, până nu mai auzeam nimic. Până se făcea tăcere, atunci urcam câteva sute de metri, auzeam din nou foarte clar, şi luam toată povestea de la început. Nu era plictisitor, pentru că în avion nu am cum să mă plictisesc, era numai incomod, pentru că trebuia să vorbesc tot timpul la radio, şi să spun aceleaşi lucruri. Să ascult ce transmit cei din punctul de comandă şi să spun cum îi aud, trebuia să vorbesc chiar când nu îi auzeam deloc, să le spun că nu îi aud, abia după aceea urcam câteva sute de metri, cât să restabilim legătura. Eram la patruzeci-cincizeci de metri deasupra valurilor, te aud cu unu, am spus, la şaptezeci de kilometri distanţă. Era foarte bine aşa. Era mult mai bine decât ultima zi de zbor, când peste o sută de kilometri, cu două trei sute la altimetru, nu s-a auzit nimic. S-au montat staţii noi, de asta zburam acum pe mare : trebuia să ştim foarte precis posibilităţile

staţiilor de radio. Se chema zbor de reglaj, sau cam aşa ceva. De reglare şi acord. Continuam să zbor cu botul MIG-ului pe orizontul dinţat de creste, mititele, s-a prelins din căşti ultima urmă de voce, s-a subţiat, a dispărut tremurat în aerul rece de deasupra. Eram cu burta pe valuri şi zburam cu şapte sute la oră spre est, spre locul unde marea se rotunjea şi se ridica, şi de unde plecau în toate părţile şiruri concentrice de valuri, şi acolo, chiar deasupra acelui dom de apă verde - cenuşie, am cuplat forţajul şi am lăsat avionul să se ducă drept în sus. A fulgerat tubul Pitot în norii vineţi, s-a făcut întuneric în cabină, viteza scădea, la trei mii de metri atârnam în plafon cabrat la şaizeci de grade, cu avionul pe spate. Aduceam spre orizontală, patru mii de metri, patru mii două sute, nu mai puţin de cinci sute cincizeci kilometri viteză indicată, aveam - şase sute, atunci a explodat soarele în cabină, aşa am ajuns sus : cu ochii în soarele fierbinte al zilei îngheţate, începută sub nori. Deasupra a fost albastrul crud pe care numai piloţii de vânătoare îl ştiu prin cupole de plexiglas, şi căldura bruscă după penumbra umedă. De sus norii erau argintii, s-au întins din orizont în orizont deasupra capului. S-a legănat botul rotund pe al doilea orizont al zilei, aici era incert, difuz, brâu de lumină lăptoasă între albastrul de sub tălpi şi argintiul de deasupra aşa cum zburam cu avionul pe spate. Era ca un inel de ceaţă palidă, şi la margine de tot flutura un plafon foarte subţire care a despărţit lumina în şapte benzi late de culori stinse.

Am întors avionul pe faţă mă chema staţia, n-am răspuns. Nu aveam ce căuta aici, am redus motorul, am răsturnat. Aşa am trecut, pieziş, întâi prin norii cei argintii, după aceea prin cei vineţi, curgeam la vale cu două sute de metri în fiecare secundă citind căderea înscrisă de ace albe pe cadrane negre. Asta era greu de acceptat, totul se convertea în cifre, în poziţia unei machete albe faţă de o linie convenţional acceptată —orizontul artificial, al treilea orizont al zilei. Târam după noi în cădere vălul opac, uniform, cenuşiu, lipit de cupola cabinei, nu se întâmplă nimic dincolo de vălul acela. Esenţialul — prăbuşirea, arcuirea avionului pe traiectorie — însemna mişcarea liniştită a limbii vărgate galben-negru de la EUP, oscilaţia bilei între reperele ei, toate adunate în mine pentru că afară nu se întâmplă

nimic. Nici nu eram, afară : avionul, eu. Existam numai prin noi, aşa cum cădeam în plafon cu două sute de metri în fiecare secundă. Trăgeam manşa, nu foarte mult, n-a fost nevoie de peste patru g ca să scot spre orizontală ; ieşeam din plafon la trei sute de metri înălţime, în unghi blând de picaj. Am virat pe doi - şapte - zero în redresare, am apăsat emisia. Cei de la aerodrom stăteau cu căştile pe urechi, au ţipat : 013, tu eşti, recepţie. Recunoşteam vocea lui Ţestosu, da, am spus, eu sunt. La o sută douăzeci în larg, vă aud cu patru. Cu cinci, am spus, acum aud cu cinci. Ce ai făcut acolo, a întrebat Grig, n-am făcut nimic. Adică asta, acord - reglare pentru voi. Ce acord, auzeam foarte clar şi am coborât încă o sută de metri, dar recepţia se păstra la fel de limpede. Ce acord, la cinci mii de metri ! Patru mii două sute, am spus. Când nu era nevoie, radioaltimetrul funcţiona foarte bine. Cum ne auzi, întreba din nou Ţestosu, foarte bine. Am virat din nou spre est, am coborât la rasul apei. Mă duc pe zero - nouă - zero, ani spus, până nu vă mai aud. Am redus motorul la economic, zburam cu şase sute kilometri pe oră la zece metri deasupra valurilor, era bine. Pe urmă am intrat în ploaie, şi acolo unde ploua marea era foarte liniştită, nu ridica valuri, doar stropii ciuruiau suprafaţa netedă. Nu netedă, plană. A fost iar dialogul mă auzi — te aud, după cinci minute de zbor interveneau variaţii, cum stai cu gazul ? —a întrebat Ţestosu. Mai aveam o mie şapte sute de litri, poţi să te întorci, a spus Ştefan. Cred că ne-am lămurit. Confirm, am zis. Dacă mă întorc tot aşa, şi vin direct la aterizare, sau iau înălţime pentru radiofar ? Vino direct, a spus Ştefan. Te aud grozav. Te-am auzit tot timpul cu cinci. Vino acasă.

Au trecut douăsprezece minute întregi până am văzut iar litoralul, cordonul alb - galben de nisip, faleza roşcată, veneam la rasul valurilor pe gisment zero drept spre locul de unde Ţestosu spunea : te aud grozav, 013, vino acasă. Vino acasă.

La hangar era o maşină care pleca în oraş, m-au luat cu ei, am coborât în dreptul hotelului. În holul cu marmură albă pe jos

aştepta un bărbat gras, lângă o valiză mare din piele roşie. Valiza aceea avea foarte multe etichete colorate, şi dacă stăpânul ei o urmase peste tot, înseamnă că văzuse o bună jumătate de lume. O emisferă întreagă. Am salutat din cap ; n-am găsit cheia 207, Grig coborâse ultimul de dimineaţă, a uitat să o lase la recepţie.

— Trebuie să aşteptaţi, a spus recepţionera cu un zâmbet mic. Am răspuns că aştept. Am spus că am foarte mult timp, şi că aşteptatul acolo, în holul hotelului, făcea de fapt parte din planurile mele pentru ziua aceea. Mă aşezam pe canapeaua din muşama, a venit bărbatul cel gras, a întrebat dacă poate sta lângă mine. Am spus că da.

S-a aşezat şi canapeaua s-a lăsat mult sub el.

— Sunteţi pilot ?

— Pilot, am spus.

Se uita la mine cum arăt, de sus până jos.

— Periculoasă treabă.

— Periculoasă. Depinde cum o iei. Vreau să spun, depinde din ce punct de vedere, periculoasă.

— Se întâmplă tot felul de accidente.

— Şi cu trenul se întâmplă, am spus. Şi cu maşinile. Chiar azi am văzut, la intrare în sat, două Dacii tamponate.

— Totuşi, a spus.

— Da. Mă scuzaţi, vă rog.

M-am dus şi am întrebat-o pe tipa de la recepţie, nu mai era blonda superbă, blonda superbă apărea din două în două zile şi azi nu era ziua ei, am întrebat-o dacă nu are altă cheie care să se potrivească la camera mea. A spus că nu are. Atunci am întrebat dacă nu a sosit corespondenţă pe numele meu. S-a uitat într-un registru şi a spus : nu, nici corespondenţă nu a sosit pentru dumneavoastră. Poşta nu merge grozav la noi, a explicat, scrisorile merg întâi la Constanţa, abia apoi sunt trimise aici.

Am mulţumit, m-am aşezat iar pe canapea.

— Eu am anchetat un accident de aviaţie, a spus omul cel gras, şi am ştiut că aici a vrut să ajungă de la început. Să povestească accidentul acela, şi cum a făcut el ancheta. Ce a făcut, la ancheta aceea. Cum a descoperit ce nu descoperea nimeni,

lucruri pe lângă care ceilalţi treceau cu ochii închişi. Cum ce a descoperit el a schimbat complet cursul anchetei.

— Cred că a fost neplăcut, am zis.

— De ce ?

— Întotdeauna e neplăcut să anchetezi un accident de aviaţie.

— Se poate. Eu mi-am dat seama de foarte multe lucruri, când am anchetat accidentul acela. Au fost o mulţime de cauze care au dus la căderea avionului.

— Aşa se întâmplă de cele mai multe ori.

— Unele din ele le-am descoperit chiar eu. Din cauzele acelea.

— Sunteţi pilot ? am întrebat.

— Nu, a spus, eu sunt inginer de aviaţie.

Am ridicat din umeri, una n-o exclude pe cealaltă, aşa cred. Am cel puţin şase colegi care sunt piloţi foarte buni, şi ingineri buni în acelaşi timp.

— Accidentul pe care l-am anchetat a fost cauzat de pilot. A intrat în vrie plată, iarna trecută...

— Cu ce avion ?

— Un avion de sport şi acrobaţie, cu înalte performanţe.

Am vrut să întreb cât de înalte erau performanţele. Pe urmă m-am gândit puţin şi am renunţat. Nu puteam risca. Nu ştiam în ce s-ar fi lansat, dacă întrebam de performanţe. Era mort să spună până la capăt tot ce se putea spune despre accidentul acela nenorocit, ancheta şi restul. Am spus numai că sunt o grămadă de avioane sportive cu performanţe înalte.

— Sigur, a zis. Cred că avionul acela era de fabricaţie cehoslovacă.

— Se poate.

— A intrat în vrie din buclă inversă, ştiţi ce înseamnă buclă inversă ?

L-am încredinţat că ştiu. Am spus că supersonicele noastre nu fac buclă inversă, e o calitate a aeronavelor uşoare de sport şi acrobaţie cu înalte performanţe să facă bucla inversă, dar ştiu ce e aia. Am mai spus că ştiu şi ce implicaţii are, asupra tehnicii de pilotaj, asupra întregului avion.

— A intrat în vrie şi...

— *De ce* a intrat în vrie ?

— Ei, asta au stabilit colegii mei. A intrat deci în vrie şi pilotul s-a bâlbâit la saltul cu paraşuta, un avion în vrie plată e condamnat, pilotul trebuie să sară, ştiaţi ?

— Ştiu, am spus. Avionul meu nu face buclă inversă, dar face vrie.

— Pilotul a ieşit pe plan şi în loc să alunece pe la bordul de scurgere, a sărit la bordul de atac. L-a lovit elicea, a lovit şi paraşuta care nu s-a mai deschis, palele elicei au tăiat cablul comenzii automate...

— Da, am spus. M-am ridicat, mă uitam prin peretele de sticlă în lungul aleii, dacă nu apare Grig.

— Cauza a fost ezitarea pilotului, a spus inginerul. Dacă ieşea corect pe plan, şi se ţinea bine de marginea cupolei, şi se lăsa să lunece în lungul fuselajului... Dar el şi-a dat drumul pe la bordul de atac, normal l-a prins elicea...

— Normal. De unde ştiţi toate astea ? Ce trebuia să facă, ce a făcut în realitate ?

— Din instrucţiuni. Din concluziile anchetei.

L-am lăsat să vorbească şi a spus tot, cum trebuia pilotul să dezlege chingile, să scoată nuca de la cască, să largheze cupola cabinei şi să iasă calm pe plan, în curentul de aer care îl împinge singur spre ampenaj.

Instrucţiunile nu precizau că în timpul ăsta avionul se învârtea înnebunit, cu botul în pământ, cu botul în cer, sărea din orizont în orizont agăţând în vârful planurilor rămăşiţe de zbor. Avionul ştia că se prăbuşeşte ; suprasarcina ţintuind pilotul în scaun, aruncându-l dureros în marginile cabinei, mâinile grele nu reuşeau să ajungă lacătul chingilor, maneta de largare a cupolei, întunericul fierbinte al suprasarcinii urcând dinspre picioare, tălpile presate pe paloniere cu sute de kilograme - forţă. Acul fluturat al altimetrului trasând obtuz sute de metri de cădere. Planeta rotită, încremenită oblic în spaţiu frânturi, de secundă. Saltul pământului peste cupola cabinei, mâna ridicată greu, buzele muşcate la sânge, senzaţia cumplită de NU ESTE ADEVARAT, era. Degetele atingeau maneta de largare fără să poată apuca, strânge, trage, încă doi centimetri. Două secunde pentru mişcarea elementară, mai puţin decât elementară, a trage

o manetă cu bilă roşie în vârf. O mie trei sute metri de prăbuşire, pământ îngheţat de iarnă, şuvoiul compact al aerului frigea de ger presând în scaun, izbea, ardea faţa, ochii, mâinile, chiar prin mănuşile de zbor. Nici nu se putea explica, măcar.

— Nu ştiu, am spus, vorbeam greu, n-am zburat cu avionul de care vorbiţi. Habar n-am cum se comportă în vrie plată, şi nici măcar în vrie normală, şi încă, nu mi-aţi spus ce avion a fost. Nu ştiu cum se iese din cabina acelui avion necunoscut, şi cam de ce m-aş putea agăţa ca să ies de acolo. Cred că v-aţi uitat la toate astea, sistemul de închidere al chingilor, şi cum se larghează cupola, şi restul. Cred că pot să spun cum funcţionează în principiu toate astea, dar nu ştiu dacă vă interesează...

— Nu mă interesează. Nu acum.

— Perfect. Habar n-am nici de alura avionului în vrie, şi pe unde s-ar putea ieşi ca să scap de elice.

— Bine, a spus, dar zburaţi.

— Pentru ceea ce zbor, vă răspund la toate astea. Adică, să repet răspunsurile celor care s-au întrebat prima dată. Le-au trăit, prima dată.

— Nu înţeleg foarte bine...

Nici nu putea, dar n-avea rost să-i spun că nu poate să înţeleagă.

— Piloţii de încercare. Piloţii care nu sunt de încercare, dar întâmplarea i-a pus în faţa unor situaţii pe care nici constructorul nu le-a prevăzut. Nici instrucţiunile. Băiatul de care vorbiţi, dacă scăpa, vă uimea cu ce putea povesti după aceea şi nu este trecut în instrucţiuni.

— În orice caz, a spus, concluziile noastre erau juste.

Nu ştiam că pot transpira iarna, pe frig. Nu aşa, cu boabe mici, îngheţate pe pielea fierbinte ; fruntea, spatele, ceafa, cum se numeşte acolo, în dosul urechilor. Ştergeam fruntea cu dosul palmei, omul gras s-a uitat la mine cum mă şterg. Pe urmă a spus că factorul aleator joacă totuşi un rol important în accidentele de aviaţie, în producerea accidentelor de aviaţie.

— Încercăm să înlăturăm, am spus, factorul dvs aleator. Asta se cheamă pregătire, şi securitatea zborului, dar întâmplarea apare întotdeauna exact când ne aşteptăm mai puţin. *De unde* ne

aşteptăm mai puţin etc. De asta nu se poate vorbi foarte clar despre rezultatele juste ale anchetelor. Răspunsurile care se pot da le ştim de la cei care au reuşit să treacă prin lucruri pe care nici instrucţiunile nu le prevăd, şi în egală măsură de la cei care n-au reuşit niciodată să mai răspundă, şi atunci ne-am întrebat de ce n-au mai reuşit să răspundă... Nu ştiu dacă reuşesc să fiu clar.

A dat din cap, reuşeam.

— De la asta se porneşte. Avioane risipite pe câmp, şi piloţii care nu mai pot să spună de ce s-au risipit pe câmp avioanele lor, şi adevăruri la care acum ştiţi cum se ajunge sunt stricte şi valabile doar pentru un tip de avion. Şi ce este valabil pentru unele, poate fi exact pe dos la celelalte. Mai ales la categorii atât de diferite, avionul meu de vânătoare şi aparatul de care vorbiţi. Poate spuneţi acum ce tip de avion era, Zlin ?

— Înseamnă, a întrebat, că un pilot nu poate zbura decât un tip de avion ?

— Înseamnă, am spus, că un pilot poate zbura *n* tipuri de avioane, dar trebuie să înveţe foarte bine fiecare din acele tipuri de avioane. Ce poate să facă cu fiecare, între ce limite, şi mai ales ce nu are voie să facă. Şi când zboară să aibă în cap numai avionul pe care îl pilotează atunci. Ar mai fi de amintit că, şi dintre aparatele de acelaşi tip, fiecare are felul lui de a fi.

— Particularităţi.

— Particularităţi de avion. Asta e ceva foarte special.

— Nu ştiu, a spus, dacă am înţeles foarte bine tot ce aţi spus.

— Nu este mare lucru de înţeles. Chestia cu instrucţiunile, şi cum se deosebesc avioanele între ele, şi chiar între avioane de acelaşi fel există deosebiri.

Făceam duş, baia era plină de abur fierbinte, a lunecat prin oglindă silueta maimuţoiului cu lănţug din metal ieftin la gât. Mă uitam la ceas, am făcut duş cu Citizen la mână, pe capacul nichelat era gravat agresiv în trei limbi de largă circulaţie :

watterproof, parawater, protivovodnâi, îl testam. Cronometrul zvâcnea în ritmul obişnuit secunde, acul mare arăta nordul, acul mic arăta şapte, şapte seara, postmeridian. Cursa spre oraş trecea prin staţie peste o jumătate de oră. M-am frecat cu prosopul de in, pe urma am strâns în sacul de paraşută blugii, puloverul, cărţile, ce mai aveam — maieuri şi restul. Cuţitul de vânătoare, pasta de dinţi. Pasta de ras, sticla „après rasage" cu bricul alb pe eticheta albastră, mai erau litere aurii : „CAPE HORN", a bătut cu unghia vele întinse. Sub valuri împroşcate de etrava bricului scria că après rasage miroase a grandoarea şi măreţia marelui ocean. Misterul insulelor înconjurate de stânci negre. Am netezit perna, pătura pe pat, luminile stinse, robinetele închise, era ca atunci când plec de pe un vapor care se scufundă. Se ducea dracului viaţa din maşina aceea de locuit, cum stingeam lumina, cum am închis uşa după mine. Coboram fluierând, sacul de paraşută era greu, nu puteam fi atât de desăvârşit cât mi-ar fi plăcut să fiu. Vreau să spun că am coborât scările aplecat într-o parte, tot aplecat într-o parte am traversat holul din marmură albă, am lăsat sacul pe canapea. Pe urmă am oferit cheia 207 blondei de la recepţie şi am spus „au revoire".

— Au revoire, a zis. M-am uitat la ea, cum agaţă cheia în cui, şi cum se întoarce, şi se uită la mine cum mă uit la ea.

— Plec de tot, am spus.

— Trebuia să anunţaţi din timp.

— Oricum plec, am spus. Chiar dacă nu v-am anunţat din timp.

De foarte aproape, nu mai arăta aşa superbă.

— Pleacă şi colegii dumneavoastră ?

— Nu ştiu decât de mine, am spus.

A vrut să zică nu-ştiu-ce, am văzut clar cuvintele urcând, a tras aer în piept, n-a spus nimic. A dat din mână a renunţare şi abia atunci am văzut că era căsătorită ; adică purta verighetă.

— Să fac nota.

— Mulţumesc.

Plăteam, am ieşit în cercul de lumină al felinarului din faţa hotelului, era ger sec, cum numai în februarie poate fi. În parcaj

Grig lucra la o maşină trasă aşa încât lumina cădea în golul de sub capota deschisă.

— Bravo, am spus, nici o zi fără muncă.

— Ce vrei ?

— De la tine, nimic. A cui e maşina ?

— A unuia, mâna lui Grig, vedeam în razele neonului — neagră de ulei, oscila nehotărâtă spre şirul de balcoane. Un tip.

Cred că nici nu simţea frigul.

— Unul gras, cu valiză roşie ?

— Nu e gras, a spus Grig. E ca tine.

M-am uitat la balcoanele aliniate, pierdute în penumbra de întuneric, ger, ceaţă stearpă.

— Mă duci în oraş ?

Grig s-a dat la o parte, am văzut carburatorul desfăcut, bujiile scoase, capacul de la delcou iriza lumina violetă în steluţe minuscule, argintii, aurii.

— Tu ai făcut masacrul ăsta ?

— Eu le pun la loc, a spus Grig. A văzut sacul de paraşută, ascultă, a spus, nu eşti aşa tâmpit ca să pleci.

— Ba exact asta fac.

— Pe chestia din cârciuma ?

Îngheţam în frigul uscat : nasul, bărbia, vârful urechilor. Vârfurile degetelor, prin mănuşi. Grig nu avea mănuşi. Avea numai degete pătate de ulei, de vaselină.

— Cum naiba lucrezi în gerul ăsta ? am întrebat.

— Pleci pentru că o fată nu ţi-a dat un pahar de Pepsi, acum o săptămână ?

— Nu numai pentru aia. Ştii foarte bine de ce plec.

Grig alegea piuliţe, şaibe, strângea la loc capacul carburatorului cu şurubelniţa tarată.

— Prea măruntă pricină de ceartă.

— Ar mai fi ceva, am spus încet. Nu pot sta foarte mult într-un loc.

— Ai stat fix zece zile.

Am ridicat sacul, plecam spre staţia autobuzului.

— Zece zile înseamnă foarte mult. Şi zece nopţi.

— Dumnezeu ştie pe ce bancă din port dormi noaptea asta.

— Portul, am spus, întotdeauna a fost una din slăbiciunile mele. Fiorul marilor plecări.

— Dumnezeu ştie pe ce bancă din port dormi noaptea asta, a reluat Grig, şi mâine vii la zbor. Treaba ta.

— Treaba mea, strigam mergând cu spatele înainte spre staţia de autobuz, treaba mea că sunt pilot de vânătoare...

— Blestem sublim, a ţipat Grigorescu. Dacă tot pleci, de ce nu te-ai trezit mai devreme ?

Parcă eram Švejk despărţindu-se de bătrânul genist Vodička ; mergeam cu spatele şi strigam unul la celălalt.

— În unele locuri e şi mai târziu, strigam. E chiar foarte târziu.

— Prea târziu ?

Faţa lui Grig albea nedesluşit în umbra specială, tehnică, de sub capotă. Am ridicat din umeri, prea târziu nu e niciodată, am zis ; dar vorbeam încet, nu s-a auzit. Niciodată nu e prea târziu, aşa cred.

— Las-o baltă, a zbierat Grig. Auzeam din şosea motorul autobuzului. Mutarea ta ostentativă, protestatară, las-o pe mâine.

Am fugit spre staţie, mâine, spuneam alergând, în unele locuri e deja mâine. Am urcat în maşină exact când s-a smucit, a pornit derapat pe şoseaua sticloasă, era un bec galben aprins, mă uitam la ceas, am corectat : în unele locuri o să fie mâine peste jumătate de oră.

Am plimbat sacul de paraşută prin faţa „Continentalului”, nu am intrat, nu vedeam marea, era ceva care nu merge, să fiu în Constanţa şi să nu văd marea pe geam. Coboram bulevardul spre piaţa aceea care n-am ştiut niciodată cum se numeşte, oraşul era pustiu, prăfuit, aici bătea vântul, briza de seară, efect de litoral. Bătea briza, amesteca la colţuri de stradă vârtejuri de praf, zăpadă seacă, hârtii înguste şi lungi de la guma de mestecat. Ambalaje de ţigări snoabe rămase din vară. Am găsit o cameră cu două paturi la hotelul nou construit deasupra portului, intrau pe

geam lumini albe, galbene, drept în faţă şi foarte aproape raze portocalii conturau nasul imens, negru şi lat, al unui vapor oceanic. S-a ridicat, a desenat un rotocol fumuriu pe cerul jos, a coborât brusc raza proiectorului din port. Sirene de vapoare au ţipat de două ori lung, de două ori scurt.

Dimineaţa a fost într-adevăr complicat cu ajunsul la aeroport, n-am înţeles foarte bine de unde pleacă autobuzul, am întârziat, mă gândeam ce fericit o să fie Grig, cum o să zică : ţi-am spus eu. Capul meu de formaţie nu pierdea nici un prilej să zică : ţi-am spus eu.

Am fugit la celula de alarmă, băieţii din serviciul de luptă ridicau din umeri, grupa n-a venit la zbor. De ce ? Nu ştiau de ce, ştiau doar că nu se zboară. Am cerut buletinul meteo, plafonul era foarte jos dar se putea zbura, aveam şi aerodrom de rezervă. M-am dus la sala de pregătire, am spus salut, salut — a răspuns într-un târziu Ţestosu, am ştiut că s-a întâmplat ceva. Din cum a rămas salutul meu în aer, din cum a răspuns Ştefan, privirea scurtă între Bigă şi Basil, celula B.B. Saluut, a lungit Grig cuvântul, cum ai dormit azi-noapte ?

— Bine.

S-a întors spre ceilalţi.

— Sigur, a dormit bine. Ce v-am spus eu, în oraş, la hotel... la ce hotel ai dormit ?

— Cel nou, de deasupra portului.

— Inima de aviator n-a tresărit deloc ? a întrebat Peţo.

— Simţul cel misterios care te leagă de avioane a dormit şi el ? a vrut să ştie Basil.

Nu era ceva rău, asta se vede imediat. Sau a fost dar s-a terminat bine, mă rog. Am agăţat mantaua albastră în cuier, hai, am spus, nu veniţi la masă ? Să vă diluaţi tainele în ceai cu rom, să vă amestecaţi secretele cu omleta, cu şunca, cu gemul, cu ce au pregătit Nuţicile pentru dimineaţa asta.

— Ce lipsă de consideraţie, s-a indignat Ţestosu.

— Eu am crezut în tine, a spus Peţo.

— Să mănânci în timp ce un coleg al tău...

— Un pilot...

— Un avion...

— Aşa făcea şi în şcoala militară, a spus Grig. Burta, înainte de orice.

— Conştiinţa trece prin stomac.

— Conştiinţa lui este stomacul.

— Mi-e ruşine că îl cunosc.

— Hai, a făcut Basil, du-te la masă, ce aştepţi ?

— Mai bine mergi la hangar, a spus Ţestosu. Să vezi ce n-ai văzut.

S-a dezlipit de calorifer, hai, a spus, vin cu tine. Să mai văd şi eu o dată.

Am ieşit aşa, fără mantale, scârţâia sub tălpi zăpada săracă, prăfoasă, albastră în lumina incertă. Spre pistă, dincolo de hangarele boltite, de turnul TAROM, se pregătea lumina acelei zile.

— Uite. Ţestosu vorbea repede, înghiţea litere, degeaba îţi spun dacă nu vezi. Eu de asta vin, să mai văd o dată.

— Ce anume mă aşteaptă în hangar ?

— Ştii, a spus repezit Ştefan, lucrurile în care nici aviatorii nu cred până nu le văd. Le înţelegi doar când sunt deja făcute, terminate, altfel ai spune : imposibil. Şi chiar după ce le vezi te apropii prudent de ele, ca de o bănuială.

Îmi aminteam de inginerul cel gras, de discuţia din hotelul TAROM.

— Ascultă, tu cunoşti un inginer de aviaţie gras ? cu o valiză din piele roşie ?

— Poftim ? a întrebat Ţestosu. O mulţime de ingineri din aviaţie au valize roşii.

Mergeam repede, alergam în gerul uscat, n-are nici o importanţă, am spus. Nu era inginer militar. Umărul lui Ştefan lovea în mers umărul meu, exact aşa se leagă povestea. Niciodată singur, mereu cineva alături, în profesia noastră, care se întâmplă exact de unul singur, între Ţestosu şi mine se ridicau, despărţindu-ne, gardul din sârmă ghimpată, un avion vopsit în culori de război ca un irochez, cu bot ascuţit şi prize laterale de aer, o blondă subţire care îl preferase pe el pentru că era deşteaptă. Vreau să spun, o blondă adevărată, cu păr de zână, lung, căzut drept pe umeri. Ne despărţeau mult mai puţine

lucruri decât cele care ne apropiau, erau aceleaşi pentru amândoi. Rămâi în urmă, a spus Ştefan, bine, am zis, nu înţeleg de ce fugim aşa. Chestia aia formidabilă spre care mă duci se petrece în timp ? O să rămână în timp, a spus gâfâit Ţestosu, şi atunci am ştiut ce ne mai leagă : lucruri formidabile care se întâmplă numai în aviaţie, şi nici măcar aviatorii nu le pot înţelege dacă nu văd cu ochii lor.

Au scheunat role pe vaselina îngheţată, portierele uriaşe lunecau greu, metalul cenuşiu amplifica sunetele, scrâşnet de fier lustruit îndelung călcând pe ace de gheaţă. Negru şi mohorât din afară, hangarul era orbitor înăuntru, alb - vioriu de neonul reflectat în pereţii uriaşi, văruiţi. Ziduri întinse la nesfârşit în toate părţile alcătuiau un cub pustiu de lumină rece. Chiar la mijloc, micşorat de pereţii uriaşi, subţiat negru în lumină, lucea stins un MIG-21. Plexiglasul — nu, cupola nu scânteia, numai duralul rece, cabina avionului era husată şi, în general, MIG-ul acela părea foarte departe şi de neatins cum stătea în cubul din lumină rece. Parcă nici nu era MIG-21. Parcă era un avion necunoscut.

— Uite, a spus Ştefan încet, am ridicat din umeri; pe duralul lucios jucau focuri minuscule, difuze, plecau din jurul tubului Pitot, dansau pe lacul verde al conului. Se topeau în argintiul uniform al fuselajului. Alcătuiau linii drepte, înguste, perfecte, la bordul de atac al aripilor delta. Urmăreau coama, deriva masivă, se topeau în aerul strălucitor. Nichelul jambelor lucea întunecat în penumbra de sub planuri. Distona pata aceea mohorâtă, husa cabinei. Pânza groasă, opacă, acoperind plexiglasul lucitor al cupolei. Pânza groasă contura, continua linia ştiută a cupolei de dedesubt.

— Uite, a spus din nou Ştefan, am ridicat iar din umeri, ce era de văzut ? Sunt o grămadă afară, am spus, în linie, avioane aliniate sub huse ţepene de ger.

Ţestosu a râs sub bolta hangarului, s-a dus, a plecat de lângă mine, se îngusta şi el în lumină cum se depărta. S-a aplecat sub avion, dezlega sandourile lungi ale husei. Era clar că ce se întâmplă în afara firescului cu avionul acela se ascundea sub husa cabinei. A zburat pânza groasă, îngustam ochii de lumina

reflectată în plexiglasul lustruit, n-a fost nimic. Adică săgeţile acelea din raze groase, lumina violetă, erau sorbite în cercuri rotunde de plexiglasul afumat, cupola neagră, opacă, cum n-am văzut la nici un avion. Vino, a spus Ţestosu, ce ai rămas aşa.

Am rezemat de fuselaj, am urcat scara din metal roşu. Cupola era neagră, afumată, am deschis cabina, bordul plin de urme negre, vopsea umflată, sărită în solzi de pe metalul încins. Panoul din dreapta era pârjolit, ieşeau capete de sârme arse, contorsionate, din manşoane metalice mâncate de foc. Mirosea a scrum rece, a metal încins şi din nou răcit şi plesnit în dilatări — contractările acelea, vine subţiri de dural argintiu apăreau sub scoarţa calcinată. Era ca atunci când dezveleşti brutal ceva care nu trebuie dezvelit.

Capronul chingilor de scaun din dreapta era ars, vitrifiat lucios, casant ca sticla, spart în solzi mărunţi. Suprafaţa interioară a cupolei, parbrizul, negre de funingine, striate mărunt de căldură. Opace, n-am văzut nimic prin ele când m-am aplecat şi am încercat să văd. Lespezile de beton, portierele hangarului, orizontul roşu-cenuşiu prin portierele întredeschise, nu se vedeau. Doar solzii negri de funingine..

— Asta, întrebam greu, ce vrea să fie ? Cum a reuşit să vină jos ?

— Ce crezi că ne întrebăm de azi-noapte ? a pus Ţestosu.

— Cine ?

— Maftei - Corporation.

— Cum dracu... mă uitam în cabină, ce putea să ardă aici ? Aşa violent, şi cum s-a aprins ? De unde ?

— Scurtcircuit, mâna lui Ştefan arăta tabloul contactelor de sub plexiglas, ce a fost tabloul contactelor de sub plexiglas. Pe urmă s-a întins la pultul din dreapta, panoul siguranţelor...

— Înseamnă că n-a avut nici curent la bord.

— Cine spune că avea curent la bord ?

— A scos trenul cu avarie.

— Da.

— Flapsul ?

— Se aterizează şi fără flaps.

— Da, dar noaptea, am spus şi am râs amândoi. Cum s-a întâmplat, am întrebat, şi a fost rândul lui Ştefan să ridice din umeri, cum se întâmplă în aviaţie. Poveşti pe care nimeni nici măcar nu le visează, şi cu rigla în mână nici nu ar trebui să se întâmple. Spunem imposibil, a zis Ştefan, şi lucrurile de necrezut se întâmplă dezinvolt, noi clătinăm din cap şi ne minunăm. Clătinăm capetele de piloţi obişnuiţi cu toate minunile, şi nu încetăm să ne minunăm. E bine, a spus.

— Ce e bine ?

— Atunci când putem să ştim ce s-a întâmplat. Acum, azi, aici, pe loc, în faţa avionului ăsta. Aşa pârlit cum e, ce avion formidabil, tocmai pentru că este.

— Ia-o de la început.

— Nu e mult de spus. Ştefan se aşeza pe bordul aripii, îl vedeam de sus aşa cum stăteam pe marginea cabinei afumate. Corporation era pe mare, la trei-patru minute de litoral, a trecut pe canalul startului, a raportat incendiu la bord.

Patru minute de zbor însemnau cincizeci-şaizeci kilometri de apă rece.

— Conducătorul de zbor i-a spus să catapulteze. Am ascultat banda, a spus să prindă litoralul dacă poate, şi să catapulteze.

— Tu ce ai fi spus ?

— Avea dreptate. Spuneam acelaşi lucru. Ce poţi să spui ?

— Şi eu îi ziceam să catapulteze.

— Da, a zâmbit Ţestosu, a bătut cu palma în bordul de atac al aripii. Avea dreptate, dar Corporation a spus că nu sare, că încearcă să aterizeze aici, avea şi el dreptatea lui, uite — arăta avionul, cabina afumată — chiar a aterizat.

— Noaptea, am spus.

— Noaptea.

— Cu cabina aia prin care nu se vede nimic.

— Exact. Şi a scos trenul cu avarie, şi a venit fără flaps.

— Nu trebuia să facă asta, am spus şi Ştefan a încuviinţat, sigur, nu trebuia. Atât doar, că a făcut-o.

— Cu focul din cabină.

— Aşa vedea bordul mai bine.

— Mulţumesc frumos. El ce a păţit ?

— Puţin pârlit. Neeroic şi nesemnificativ, şi, doctorul spune că nu o să mai facă niciodată reumatism, pe dreapta în orice caz, şi chestia aia care înţepeneşte gâtul, cum se cheamă ?

— Spondiloză ?

— A spus că nici spondiloză n-o să mai facă.

Mă aplecam peste cabină, am respirat aer cu miros de scrum ; am apucat mânerul, am închis cupola.

— E o chestie, am zis, coboram scăriţa fragilă.

— Să aterizezi în halul ăsta ?

— Să scapi de spondiloză, am spus, am râs amândoi.

— Ai ţinta încadrată pe ecran, a spus Basil, ceri de jos aprobarea de lansare, la distanţă optimă apeşi clapeta, racheta nu pleacă. Ce faci ?

— Pot să fac o mie de lucruri, a mormăit Grig.

— Primul din ele. Din alea o mie.

— Mă uit dacă n-am uitat un contact necuplat.

— Două secunde, a spus Petre. Asta durează două secunde.

— Pe urmă ce faci ? Celelalte 999 de lucruri.

— Degajez din atac, îi fac loc ăstuia — mă arăta cu degetul peste umăr — să vină el să doboare. Să se umple de glorie.

— În două secunde mă apropii o sută cincizeci de metri, cu două sute cincizeci pe oră viteză de apropiere, îmi strici tot atacul.

— O sută patruzeci.

— Poftim ?

— O sută patruzeci de metri în două secunde, cu viteza asta, a precizat Ţestosu.

— Mă rog, atacul tot l-a stricat.

— N-am stricat nimic, a spus Grig.

— Îmi reduci timpul de apropiere, lansare, cu două secunde, în condiţiile în care trag eu am doar unsprezece secunde la dispoziţie, pentru două rachete. Mănânci o cincime din timp.

— *Dacă*, a făcut Grig. N-ai decât să stai mai în spate.

— Asta măreşte timpul total de atac. Putem ieşi din poligon.

— Şi ? a întrebat Bigă.
— Nu ţii minte de data trecută ? Ne descalifică.
— Există o soluţie, a spus Ţestosu.
El găsea întotdeauna soluţii.
— Ascult.
— Sunt numai urechi.
— Grig să nu îşi uite contactele prin cabină.
— Bravo, a bătut Bigă din palme.
— O să mă străduiesc, ne-a încredinţat călduros Grig.
— Tu de ce nu reduci viteza ? m-a întrebat Peţo. Numai un pic.
— Scade probabilitatea de lovire, am explicat.
— Boala asta a rămas din Academie, să calculezi totul în probabilităţi.
— E o boală bună, a spus Basil.
Dincolo de fereastră straţi negri au şters crengile copacilor ; mâneca de vânt de pe hangarul 1 s-a rotit, a căzut dezumflată, s-a umflat iar într-o rafală mâneca de vânt vărgată alb-roşu.
— E limpede, a spus Basil, azi nu zburăm.
Am auzit şuierat de turbină, zgomot de pale despicând sacadat aerul; peste hangare, peste copacii negri, s-a ridicat un elicopter portocaliu. A urcat pe verticală până la baza plafonului jos, s-a aplecat, dispărea în nori aşa, cu nasul coborât şi coada ridicată.
— Îl duc acasă pe Maftei, a spus Basil.
— Putea să treacă întâi pe aici, să spună la revedere.
— Puteai să treci tu pe la infirmerie, să îl vezi.
— A fost, a lămurit moale Grig. Când te-ai dus cu Ţestosu la hangar, şi după aceea aţi fost la masă.
Mă uitam la Ştefan, am ridicat amândoi din umeri.
— Cum era ?
— Pansat la mâna dreaptă. Până sus la umăr.
— Cum era pe dinăuntru, a precizat Ştefan.
— Normal, cum să fie.
— Deocamdată, am spus.
— N-am înţeles.

— Ăştia care trec prin foc se schimbă, în timp, la început nici ei nu îşi dau seama.

S-a făcut linişte. Auzeam elicopterul, trecea deasupra blocului ; au trepidat geamurile, s-a văzut burta portocalie intre aburii groşi.

— Ce barem au tipii ăia ? a întrebat Peţo.

— O sută plafon, o mie vizibilitate.

— Fii serios, s-a întins Bigă, a căscat, asta-i pentru AN-24. Şi numai atunci când sunt începători la manşă.

— Cincizeci cu cinci sute, a spus Grig.

Am lăsat fotoliul pe spate, aici erau fotolii în sala de pregătire, scoase din avioane ieşite de la zbor. Din carcasele cojite care se vedeau dincolo de gardul cenuşiu, ampenaje ridicate spre cer, matricole jupuite, păsări decolorate prinse în cercuri roşii de neputinţă. Ştiam ce urmează, veşnica dispută cu baremele de aterizare, ştiam şi ce o să spună Grig şi ce va răspunde Bigă, şi cum o să-i pună Basil la punct pe amândoi.

Totul se întâmplă de fiecare dată la fel atunci când nu zburam, vreme proastă, un avion căzut pe nu ştiu unde, acum, am spus, să vedeţi cât stăm. După povestea cu Maftei, până controlează toate avioanele.

— Pe ale noastre le controlează chiar acum, a spus Basil.

Oricum, nu era mare lucru de verificat.

— Până se ridică plafonul, a spus Grig. Plafonul n-o să se ridice niciodată, şi noi stăm, în timp ce elicopteriştii zboară, şi TAROM-ul zboară.

— Prietenii lui Doru, a intervenit Ştefan.

— Poftim ?

— Nimic. Am apus că taromiştii sunt prietenii lui cei mai buni. Care l-au trimis să doarmă în oraş.

— Iar noi, cu aparatura pe care o avem, stăm la sol.

— Am putea zbura foarte bine, Bigă se lansa în teoria lui despre venirea la aterizare în condiţii de vizibilitate redusă, cu supersonicul. Avem o grămadă de ceasuri la bord.

— Tu ce barem ai propune ?

— Optzeci de metri plafon, un kilometru jumătate vizibilitate. Bazat pe timpul de reacţie, şi restul.

— Nu zău ?
— Serios.

Basil se uita pe geam. Peţo s-a învârtit prin camera joasă, a dat drumul la televizor. Vino, a spus, să jucăm ping-pong electronic. Menţine reflexele. Nu m-am dus. Mă gândeam la avionul cu cabina arsă şi la Corporation. Am ridicat picioarele în ghete de zbor pe fotoliul din faţă, mă uitam în tavan, vedeam o grămadă de lucruri acolo. Am văzut aerodromul din pustiu, două piste paralele, când bătea vântul din nord pistele se acopereau cu pale de nisip roşu, când bătea din sud nisipul era galben-auriu, acolo vântul bătea numai din nord sau din sud. N-a bătut niciodată dinspre mare sau de la vest, de dincolo de fluviu. Am decolat, dar asta se întâmplă de mult, prima oară când am fost cu grupa de trageri, în ziua aceea vântul a venit din nord pentru că breteaua era acoperită cu praf roşu şi avionul colonelului lăsa dâre cenuşii pe betonul dezvelit în rulaj; în nisipul roşcat de pe pistă, şi când am cuplat forţajele s-a ridicat un zid murdar de praf cărămiziu. A fost ultima ieşire, interceptam în stratosferă o ţintă teleghidată, au lansat-o chiar când decolam. După ce am cuplat forţajul, şi din stânga - spate, după zidul de praf, a ţâşnit avionul mic, roşu, lăsând două jeturi orbitor de albe în lumină. Alb pe albastru, s-au desprins, au căzut rostogolit, săltând ciudat în aer, fuzeele de decolare. Am văzut coloana de foc violet ţâşnită din ajutajul avionului - cap, am dat drumul la frâne, gata. Decolam, am băgat trenul, în virajul pe stânga am privit înapoi, n-am mai văzut avionul roşu. Erau numai rampele de lansare, şi fumul alb, destrămat, şi nisipul roşcat care cădea în franjuri înapoi, pe beton. Dincolo de unsprezece mii de metri cerul era, nici nu ştiu să spun cum a fost cerul în ziua aceea, scânteietor, tăiat în lumină limpede, albastră, şi lumina avea ceva al ei, nu stătea, nu zburam în aer mort, încremenire, curgea aşa — de peste tot, şi soarele era chiar deasupra noastră, şi trimitea raze molcome care se împleteau firesc cu lumina limpede. Numai că nu aveam dispoziţia necesară, nu îmi ardea de pasteluri, ne băteam pentru locul trei la tragerile în poligon, măcar atât. Se topea avionul colonelului în albastrul prelins de peste tot, pământul dispărea în pâclă, ars, galben - cenuşiu, s-a clătinat, s-a lăsat sub noi când am

tras în şandelă. Aveam peste două mii trei sute kilometri pe oră, şaisprezece mii de metri, am pus la orizontală, reduceam în forţaj minim, avionul colonelului s-a dus înainte, aşa era scenariul. Trena din cristale de gheaţă s-a subţiat, sa şterge a, a dispărut în aerul rar. N-a mai fost. Văzut ţinta, a spus colonelul, şi pe urmă a spus : intru la atac. Atunci mi-a apărut şi mie pe ecran, la zece kilometri în faţa semnului care însemna avionul colonelului, păstram opt-nouă mii de metri între mine şi avionul – cap, îl ţineam pe centrul ecranului, dacă el degajează la trei kilometri, am spus, avionul se ducea cu peste treizeci de mii de metri în fiecare minut, înseamnă că am unsprezece kilometri la dispoziţie, de fapt numai opt, pentru că şi eu trebuia să degajez ca să nu intru în ţintă. Adică douăzeci de secunde, mă apropiam cu o mie două sute — o mie patru sute kilometri pe oră. Lansat — a spus capul formaţiei, şi trăgea filmul, eu eram cu rachetele, a degajat, s-a dus, a traversat ecranul lăsând o dâră verde, fosforescentă, a dispărut în dreapta-jos. Am împins maneta de gaze în forţaj total, ce se întâmpla în spate — motorul, a zvâcnit avionul, s-a întins, am simţit cum se duce pe curba de atac. Cum ne ducem pe curba de atac. Semnul ţintei pulsa neliniştitor pe ecran, s-a apropiat, încadrare, cuplam contactele de lansare, clapeta trăgaciului dată peste cap. Striaţiile metalului, gust de fier coclit în gură, în gâtlej, trăgeam oxigen în masca udă, moale de sudoare ; totul era să nu mă grăbesc. Nu m-am grăbit. Aşteptam, măcinat de secunde care însemnau kilometri, şi zboruri, şi luni de pregătire, exact ce era dincolo de cuvinte — toate trăite, arse până nu mai rămânea nimic, nu rămâneam nici eu. Atunci am tras, când am fost cu tot degetul apăsat pe fierul striat, avionul s-a zguduit brutal, a revenit în linie de zbor, racheta din stânga plecată. S-a stins becul verde RACHETA STÂNGA INTERIOR, cinci secunde măsurate în unităţi care nici nu s-au inventat, am apăsat iar. A plecat racheta din dreapta, şi pe urmă a fost flacăra totală cuprinzând avionul, vedeam rama parbrizului proiectată pe cer, şi cerul era roşu - violet, roşu aprins, roşu fluid curgând, umplea cabina, mâinile pe comenzi, roşii mâinile mele. Cioburi de gânduri, dacă au fost. Am fost avion, secunda aceea. Secunda spre care urcam, am ştiut mai târziu, dintotdeauna, şi tot ce s-a întâmplat după aceea a fost

coborâre. Nu vreau să spun că de atunci lucrurile au devenit altfel, sau aia a fost secunda hotărâtoare pe care oricine o are, trebuie numai să o recunoşti, nu vreau să spun nimic. Spun doar ce s-a întâmplat. Cred că nici eu nu ştiu foarte bine ce s-a întâmplat. Ştiu doar, că zborul acela a rămas imprimat în mine ca într-o casetă de barograf. Tot ce s-a întâmplat cu avionul. Zburam în sfera cu rază de moarte, racheta explodată la lansare, focul acela intra în avion, a fost în mine, ardea până la capăt ce a găsit de ars. Am aterizat, avionul era neatins aşa trecut prin explozia rachetei, şi mă durea exact în cot de locul trei pe care am reuşit să-l ocupăm.

Coboram spre portul mic al oraşului, casele erau vechi, alb, verde, galben pastelat, culorile nu se potriveau cu cerul cenuşiu, cu vântul aspru venit din toate părţile. Străzile înguste se numeau Ancorei, Pupei, Catargului, Strada Mării, se terminau abrupt deasupra mării. Valuri gri se uneau cu cerul, orizontul era necrezut de aproape şi nu ştiu cum, concav, se scobea în cenuşa zilei. Numai valurile, când se apropiau de mal, rostogoleau dungi de spumă verde, lipicioasă ; rămânea o mâzgă alunecoasă din spuma aceea rostogolită de valuri, în portul mic se legănau la ancoră veliere cu pânze gudronate prinse în lungul vergilor, parâme zbârnâiau în vânt. Se numeau straiuri, sarturi, fungi adunate alcătuiau greementul, ştiam din cărţile lui Jules Verne. Erau foarte complicate aşa cum plecau de pe punte, treceau prin tot felul de scripeţi, palancuri, mânuiau vele din pânză groasă, scorţoasă. Am ocolit portul, lespezile cheiului aveau inele groase din fier ruginit de care se legau corăbii. Din oraş au venit pale de muzică, treceau peste port, s-au lovit de peretele digului, de faleză, s-au risipit. Era frig, am urcat spre portul mare, înainte de Cazinou valurile depăşeau zidul falezei, s-au revărsat pe trotuar. Treceau de zidul falezei, de balustradele din metal alb, s-au spart pe mozaicul cu peşti stilizaţi, luna şi stelele, cai de mare care semănau foarte puţin cu adevăraţii cai de mare. Traversam piaţa

Ovidiu, am intrat în prăvălia unde se vindea bragă şi se făceau covrigi. Nu credeam că este atât de complicat să faci covrigi. Aluatul era frământat îndelung de două fete cu picioarele groase, tăiat în fâşii înguste, bătut, de planşete din metal alb, frământat din nou, răsucit, împletit în funii lungi, moi, galbene, funiile erau tăvălite prin făină, împărţite în bucăţi de aceeaşi lungime, rotunjite la urmă în covrigi. Treaba începea abia acum, covrigii cruzi erau opăriţi în zeamă clocotită, trecuţi prin mac şi sare, întinşi câte doisprezece pe scânduri lungi, subţiri, elastice, cu margini carbonizate şi rotunde de lemn ars, fărâmicios, căzut în aşchii negre pe cărămida încinsă a cuptorului. Focul ieşea de sub bolta afumată, se strecura pe lângă burlanul din tablă, juca pe tavan, pe zidurile înalte, raze roşii, galbene aureau penumbra prăvăliei. Sub galantarul din sticlă se înşirau lucruri cu denumiri ciudate — trigon, niculiţe, cristale mari de zahăr ieşeau din coca aceea transformată în toate felurile. Se scoteau o grămadă de lucruri din apă şi făină, totul e câtă apă, câtă făină se pun la un loc. Cumpăram bragă, un pahar băut pe loc, al doilea sorbit înghiţitură cu înghiţitură, am lăsat paharul gol pe masa cu tăblie lustruită din marmură roşie, pătată cu alb, străbătută de vine albastru închis, aproape negre, ca la oameni.

Una din fetele cu picioare groase scotea covrigi din cuptor, scândurile foarte înguste se arcuiau în aer, covrigii zburau absolut toţi pe aceeaşi traiectorie savantă, se frângeau într-un coş pătrat din răchită. Fata înşira covrigi din coş pe sfori scămoşate, mătura zincul lucios al tejghelei cu dosul palmei, monezile cădeau în sertar odată cu fărâmiturile, gămălii negre de mac, cristale albe de zahăr, de sare. Priveam feţe aurite în pale de lumină scăpate din cuptor, oricum trebuia să pierd vremea, încercam să ghicesc tot felul de lucruri. Dacă se ascunde cineva în spatele acelor feţe aurite. Ce face fiecare în viaţa lui, învinge, a fost învins de ce se întâmplă în jurul lui, al nostru, mă rog. Nu erau foarte mulţi învingători în seara aceea. N-au fost nici foarte mulţi învinşi. Cei mai mulţi erau aşa, pur şi simplu. Existau şi gata. Stăteau la coadă la covrigi. Nu poate câştiga toată lumea, e clar. Nu pe toată linia. Treceau tot felul de tipi legănând sfoara cu covrigi, ştiam ce se întâmplă cu ei după covrigii înşiraţi pe sfoară.

Credeam că ştiu. O grămadă de covrigi însemna familia mare, cel aşteptat era primit cu ţipete, răcnete, urlete de fericire, bătut pe umeri, pupat pe obraz, tras de haine, de mâini, de păr, împins la masa plină care aştepta exact covrigii aceia ca să fie întreagă. Defilau absent bătrâni cu doi covrigi pe sfoară, nu-i aştepta nimeni, nicăieri, îşi treceau ziua în aşteptarea ritualului de seară — coada, paharul cu bragă, focul din cuptor. A venit o blondă mică, subţire, roşie de ger, s-a băgat în faţă, a dat peste cap toate teoriile. Pleca cu doi covrigi amărâţi. A fost o blondă autentică, părul era lucios, moale, avea culoarea aceea blond - cenuşie, de neimitat, şi mirosea cum miroase doar părul blondelor nevopsite. Pleca cu doi covrigi amărâţi, unul a fost mâncat până la uşă, ştiu asta pentru că mă uitam la ea, de sus până jos. După ce a trecut pe lângă mine, şi am simţit cum miroase părul, m-am uitat la ea. Vreau să spun, aveam după ce să mă uit. Părul blond - cenuşiu aurit în lumina difuză, puloverul gros, blugii desenau picioare fine, lungi, cât de lungi pot fi picioarele unei blonde scunde ? Doar pro-por-ţio-nal. Mi-ar fi plăcut să plec cu blonda aceea. Trebuia să merg lângă ea şi să spun, ştii ce, hai să punem la un loc covrigii, câte doi de fiecare. M-am oprit, era ceva care nu se potrivea : dacă nici blonda asta n-are pe nimeni cu care să îşi mănânce covrigii, seara lungă de iarnă, anii de viaţă. Înseamnă că lumea e plină de tâmpiţi. Am făcut un pas, m-am oprit. Era ca atunci când vreau foarte mult să ştiu un lucru, şi nu am de unde să îl ştiu. Nu pot întreba o femeie dacă este într-adevăr singură. N-avea nimic de femeie singură, sau habar n-am eu cum arată o femeie într-adevăr singură. Haide, a spus gros cineva din spate, dumneata nu cumperi ? Am cumpărat, patru covrigi fierbinţi ca făgăduielile, mă păcăleam, n-am păcălit pe nimeni. Mâncam trei pe drum, păstram unul cu mult mac şi sare multă, şi gros, regele covrigilor, l-am păstrat pentru mai târziu. Acasă, hotelul spânzurat deasupra portului, dimineaţa mă sculau pescăruşii. Scoteau ţipete absolut îngrozitoare, făceau ca trenul, ca măgarul, ca macaralele din port. Făceau ca sirena de ceaţă, atunci când e ceaţă şi la fiecare douăzeci de secunde din valuri iese un strigăt pentru care nu găsesc cuvinte potrivite. Am agăţat sfoara cu ultimul covrig de rama oglinzii, rama era ovală, sculptată

incredibil în lemn dens, cu trandafiri şi îngeri graşi. Îngerii aveau pe spate aripioare ridicol de mici, ascuţite la vârf ; în una din aripioare am prins sfoara scămoşata. Era frig în cameră, m-am culcat, m-am învelit cu toate păturile. Mă gândeam la blonda din prăvălia cu covrigi. De ce nu m-am dus să vorbesc cu ea, pentru că putea să spună : lasă-mă în pace. Nu îmi plăcea să mi se spună : lasă-mă în pace. Nu îmi place nici acum. Cred că n-o să ştiu niciodată să mă port cum trebuie în situaţii de astea. Nu ştiu cât am pierdut aşa, pentru că nu îmi place să mi se spună lasă-mă în pace. Habar n-am cât am câştigat. Pe urmă m-am gândit la avion, cum sunt în cabină cu ţinta pe ecran, cu încă trei avioane între mine şi ţintă, de unde să scot încă două secunde ? Necesare pentru corecţii, nu puteam fi perfect, ajungea să vin puţin glisat, sau pilotul automat să bage o corecţie aiurea pe curba de atac, sau Basil, ori Bigă, sau Grig, să întârzie. Fiecare, o clipă din timpul meu oricum măsurat la limită. Am descompus parcursul de luptă, viteze de apropiere, unghiul de prezentare. Ion trebuia să ne scoată exact la racurs 0/4 în spatele avionului teleghidat, care poate să nu fie totdeauna avion teleghidat. Ion trebuie să ne scoată exact în spate, şi cei dinainte să nu depăşească timpul lor de atac, şi eu să fiu perfect. Atunci totul avea să fie O.K. M-am gândit şi la Corporation, ce i-a trecut lui acum trei nopţi prin cap, deasupra mării, cu foc în cabină. Ce mi-am închipuit eu stând în pat că i-ar putea trece prin cap noaptea, deasupra mării şi mi-am dat seama că nu îl cunosc deloc pe Corporation. Nici pe Grig, nici pe Ţestosu, pentru nici unul nu puteam garanta că ştiu la ce s-ar gândi cu foc în cabină. Cu hidraulica plesnită, cu motorul oprit, cu generatorul de curent defect noaptea în nori, la două sute kilometri de cel mai apropiat aerodrom. Nu puteam garanta nici pentru mine.

S-a făcut cald sub pătură, am adormit aşa, cu lumina aprinsă. Pe urmă m-am sculat, am luat o carte, am început să citesc. N-am citit foarte mult. Bătea cineva la uşă, cine ştia că sunt aici, am fost sigur că e o greşeală, am ţipat intră. S-a deschis uşa, a intrat un sac decolorat de paraşută, în urma sacului era Grig.

— Salut.

— Salut, şi nu ştiu de ce eram dezamăgit. Adică îmi părea bine că a venit Grigorescu, dar mult mai bine ar fi fost să vină altcineva. Nici nu ştiam precis cine. Nu îndrăzneam să gândesc, cine aş fi vrut eu să vină. Nu putea să intre, cine ar fi trebuit din toate puterile mele să intre pe uşă, şi atunci tot ce însemnam s-ar fi rotit scârţâind, şi dumnezeu ştie cum ar fi curs mai departe povestea. Dacă, dar n-a fost. Am spus încet salut, şi îmi părea bine că a venit Grig.

— Nu pari foarte încântat.

L-am încredinţat că sunt.

— Poate aştepţi pe altcineva. Poate m-am pripit venind aici. Poate trebuia să telefonez înainte.

— În regulă, am spus de sub păturile acelea.

— Sigur, trebuia să telefonez înainte.

— Îmi pare bine că ai venit, am spus. Serios.

Au chelălăit sub geamul cu vedere spre port pescăruşii, au scos sunete îngrozitoare, turnuri din fier ruginit răsturnate peste carcase de vapoare eşuate pe stânci. Grig a lăsat sacul jos, abia acum, s-a apropiat de geamul dincolo de care erau vântul, întunericul, luminile din port.

— Asta ce a fost ?

— Păsările alea gingaşe, am spus. Pescăruşii.

— A, pescăruşii.

Am ieşit de sub pături, stăteam turceşte pe pat, mă uitam la Grig. Cum desface fermoarul sacului de paraşută. Cum aranja în dulap tot felul de lucruri, teancuri de rufe spălate, călcate. Avea o mulţime. A văzut covrigul atârnat pe rama oglinzii ovale, vai, a spus, ce decadenţă. Oglinda, nu covrigul, îngerii ăştia graşi n-or să zboare niciodată. Nu cu aripile astea mititele. Vorbea mâncând covrigul, nici nu ştiu când l-a mâncat. A dispărut, şi gata. Mulţumesc, a spus Grig. Totuşi aşteptai pe cineva. A fost foarte bun.

S-a dus la baie, aranja pe etajera de sub oglindă, auzeam metalul lovit de sticlă, de faianţă, aranja pe etajera de sub oglindă tuburi cu spray, săpuniere, perii cu dinţi din oţel strălucitor plantaţi în articulaţii elastice de cauciuc.

— Ştii, am strigat din pat, hotelul ăsta e foarte nou, nici nu l-au cuplat la reţeaua de apă caldă.

— Bănuiam, a răspuns Grig. Cum era să găseşti tu un hotel ca lumea ?

— Ştii, am ţipat iar, la ce oră trebuie să ne sculăm ca să prindem autobuzul pentru aeroport ?

— Bănuiesc şi asta. Dar nu puteam lăsa un tip cu psihicul tău morbid...

— Cu ce ?

— Cu structura ta psihică.

— De când naiba te interesează structura mea psihică?

— Nu puteam lăsa un tip cu psihic slab şi labil să stea singur atâta vreme. Nu ştii niciodată ce se întâmplă.

La două sute de metri înălţime ecranul radiolocatorului era alb de ţinte, semnele se suprapuneau, se intersectau, desenau pete lăptoase, confuze, pe grila luminoasă. S-a întunecat brusc sticla polarizată, fulgera lumina verde, fosforescentă, a vizorului, curbe sofisticate tăiau în spirale prelungi orizontul lucid din sticlă brună. În stânga, abia vedeam, avionul lui Grig, dizolvat în trâmbe de ploaie albă, zăpadă cenuşie. Treceam pe MULT protecţia radio- locatorului, ecranul rămânea opac, de nedescifrat, am ridicat din umeri sub chingi. A fulgerat departe în sud, s-a luminat ziua stinsă, avionul lui Grig era negru de lumina violetă. Nu ştiam că fulgeră în februarie. Nu atunci când ninge, mă rog. Lumina violetă uniformiza marea, faleza, norii de deasupra, numai MIG-ul a rămas negru, şi apa din cer s-a închegat în bare groase de argint. Fulgerul a cutreierat cerul, a dispărut după negura care acoperea malul, ne-a lăsat în întuneric. S-a întors în căşti ca un scrâşnet aspru, scârţâit prelung, greu de suportat. Se ridicau jerbe de scântei sub botul avionului, s-au întins în lungul tubului Pitot ; înveleau cabina cu flacăra rece, seacă, uscată. Aerul din mască mirosea a ozon, între ramele parbrizului săltau bezmetice scântei lungi, violete, care se

frângeau la jumătate. A trecut prin căşti un nod rotund, s-a spart, s-a pierdut în fluierături stridente din care desprindeam greu cuvinte, indicative, indicativul meu. Acul radiogoniometrului oscila, s-a învârtit jumătate de tură, s-a oprit, indica o direcţie absolut aiurită. Ştiam poveşti cu motoare oprite de ploaie, flame înecate în apa cursă din cer, asta — prin ce treceam noi — era dincolo de ploaie. Zburam într-un amestec de apă şi zăpadă în care avioanele îşi făceau loc greu, nici nu înaintam, stăteam aşa, încremeniţi într-o atmosferă opacă. Cei opt sute de kilometri pe oră la vitezometru erau o ficţiune, o convenţie între mine şi avion, între avion şi ce se întâmplă afară. Am împins maneta de gaze, m-am apropiat de umbra vagă, prelungă, prelinsă prin apa sură, prin negura albă, în jos vedeam doar la verticală, s-a ridicat brusc faleza, roşie lucioasă în lumina ternă. A fâlfâit sub noi farul alb, rotund, cu pălărie neagră din metal. Totul se întâmplă în apă, între ploaia de deasupra şi Marea Neagră de sub noi. Reduceam motorul, avionul lui Grig era dintr-o dată foarte mare, astupa cerul, am văzut foarte limpede — dintr-o dată n-a mai fost nimic între noi. Am văzut insignele tricolore, litere mărunte pe capace, numărul de înmatriculare, dunga albă, îngustă, cum înconjura cifrele roşii : 9612. Dureau ochii de roşu acela pe aluminiul gri, pe ziua întunecată. De orizontul care amesteca norii, apa, pământul, cât se vedea din pământ. Le-a amestecat, le aduna într-o sferă frământată ; le-a risipit din nou în trâmbe cenuşii cu margini sfâşiate, fluturate, incredibil de albe: Fulgera iar, n-a mai fost un singur fulger, cobora o reţea îngheţată de foc violet, strălucitor, s-a clătinat pe cerul negru din sud, s-a surpat în mare şi marea a reflectat flăcările acelea : cum se clatină, se surpă, se pierd în apa cenuşie. Zburam în centrul sferei frământate, avioanele au fost incredibil de liniştite, stabile în văzduhul contorsionat. Şi în mine era nepermis de multă linişte, aşa cum zburam în văzduhul contorsionat.

Grig nu s-a mirat foarte tare de străzile înguste, nici de cum se numeau ele : i-a plăcut însă portul mic, i-au plăcut velierele ancorate şi a spus : să mai venim aici. Îi plăceau si covrigii din piaţa Ovidiu, adică una din fetele cu picioare groase de acolo, şi nu înţelegeam de ce. Nu se deosebea cu nimic de cealaltă. Grig şi-a făcut o specialitate din a se plimba prin piaţă în fiecare seară, venea la hotel cu şiraguri interminabile de sfori scămoşate petrecute prin covrigi, şiragurile acelea atârnau în scurt timp cam peste tot; pe clanţe, de mânerul ferestrei, de aplicele prinse în perete. De robinetul caloriferului, de spătarul scaunelor. De rama oglinzii, bineînţeles, îngerii aceia bine făcuţi. Camera rece mirosea primitor a pâine proaspătă. După ce Grig venea cu şiraguri de covrigi mergeam la cinema, am văzut atunci o grămadă de filme, câte n-am văzut toată viaţa. Erau două cinematografe aproape de hotel, unul în capătul de sus ai străzii, celălalt în capătul dinspre mare ; şi schimbau afişul la trei zile. Ne culcam devreme, pescăruşii ţipau pe întuneric, nici nu era întuneric, luminile portului, pescăruşii scârţâiau ca vinciurile când trag lanţuri de ancoră, hohoteau ca ielele. Gemeau stins şi se liniştea până a doua zi. Noi vorbeam, când unul adormea înainte, celălalt vorbea singur până îl prindea şi pe el somnul. Până aştepta un răspuns care nu mai venea, şi atunci adormea şi el. Nu admiteam decât două subiecte în vorbăria asta pe întuneric, tragerile trecute din stratosferă, tragerile din vara ce avea să vină. O singură dată a fost altfel, când Grig a întârziat foarte mult cu covrigii; nu ne-am mai dus nici la cinema, seara aceea. Aşteptam, mă uitam pe geam, la cheul de sub noi ancorase un vapor plat, un fel de şlep negru, uriaş, cu scursori de rugină pe bordul din tablă neagră. Dâre portocalii de metal mâncat curgeau peste vopseaua uscată, plesnită în coji. Au coborât o punte lată pe chei, traversau puntea automobile roşii, albe, galbene, verzi, s-au aliniat lângă zidul antrepozitului. M-am uitat până s-a întunecat cum coboară maşinile acelea, şi după ce s-a făcut noapte coborau mai departe, cu farurile aprinse. Atât doar că erau prea departe ca să îmi dau seama ce marcă sunt automobilele acelea, erau departe şi le-am văzut prin fierăria unei macarale-turn. M-am culcat mai devreme ca de obicei, când a venit Grig, triumfător,

mă făceam că dorm. N-am avut chef de discuţie în seara aceea. Nici măcar despre trageri. Maşinile care coborau din vapor mi-au amintit de Maître. Cum am zburat noi, dar asta a fost de mult, zburam în dublă, una din dublele vechi, cu pilot automat pe un singur canal. Din seria Bătrânei Doamne, poate a fost chiar Bătrâna Doamnă 1120. Veneam de sus de tot, lansare la plafon, cât am urcat atunci —nouăsprezece, douăzeci de mii de metri. Corpul dublei trepida, s-a înfipt în albastrul fără nume, pal, îngheţat, nemişcat, nici noi nu ne-am mişcat. Atârnam aşa, în aerul acela sticlos, şi cei peste două mii cinci sute kilometri la oră nu însemnau mare lucru. Nu însemnau nimic. Rămâneam suspendaţi, culcaţi pe aripă, numai freamătul de motor greu încercat transmitea încordarea metalului. Jos de tot, atât de departe încât nu existau pentru noi, nu aveau nici o importanţă, creste negre sfâşiau valuri de pâclă galbenă, tulbure, ceaţă de viaţă. Pământul era — nu mort — nu era însufleţit, n-a fost niciodată, numai noi atârnaţi peste încremenirea deplină, veneam de nicăieri, curgeam spre planeta pustie, străină, indiferentă. Nu însemnau nimic două mii cinci sute de kilometri pe oră, nici cei peste douăzeci de kilometri până jos. Noi veneam de mult mai departe, aşa eu avionul căzând perpetuu pe plan, o sută - o sută douăzeci de metri la variometru. Ne apropiam cu o sută douăzeci de metri în fiecare secundă de ceaţa gălbuie, a fost ziua târziu de tot, lumina foarte limpede avea culoarea pală, fără nume, se schimba în albastru străveziu, bătea în alb şi în argintiul primelor stele care aveau să răsară mai târziu. După un sfert de oră — a spus Maître din prima cabină. Un sfert de oră, asta era ceva concret şi foarte bine cunoscut. Sub paisprezece mii începea să se audă aerul, cum geme sfâşiat dincolo de cabină ; luam cu noi în coborâre fâşii din aerul rar, îngheţat, al stratosferei. La treisprezece, douăsprezece mii de metri înălţime eram deja acasă, redu viteza — am spus. Maneta de gaze îmi pleca de sub mână, s-a tras înapoi. S-a stins becul FORŢAJ, obişnuitul salt de temperatură, obişnuita dare înapoi a acelor de turometru, rotorul unu, rotorul doi, cobora rapid turajul sub nouăzeci de procente, obişnuitul gând de fiecare dată cu care nu puteam să mă obişnuiesc : s-a oprit motorul. Nu s-a oprit, noi coboram mai

departe, Maître a scos frânele aerodinamice şi dubla a scrâşnit, frâna violent când s-a înfipt în straturi groase de aer dens. M-a proiectat în tabloul de bord, chingile intrau dureros în umeri, picioarele apăsate pe paloniere. Adâncite sub bord şi împingând în paloniere. Nu se compara cu nimic, scrâşnetul acela de metal oprit. Simţeam fizic cu mine, cu avionul, tensiunea metalului perfect intrat în aerul dur. Ricoşând pe troposfera din care se înălţa ceaţa aceea tulbure, şi tot ce era dincolo de ceaţa tulbure. Atunci s-a umplut cabina de lumină roşie, când soarele s-a dus sub orizont, soarele fără putere a lunecat sub margini deodată negre, netede, absolute, ne-a lăsat până mâine şi vedeam sub noi fluviul, poduri, şosele, am văzut şi un oraş. Aşa cum se văd toate astea din aer, când vii din lumină şi jos e deja întuneric. Puncte chioare, auriul şters pe amurgul care încă mai este ; se alcătuiau linii, arcuri, semicercuri concentrice tăiate de raze în cotul fluviului. Aveam opt mii în coborâre când m-am gândit la oamenii de pe străzile arcuite care începeau şi se terminau în apă ; habar n-au cum arată, într-adevăr, oraşul lor. De fapt, am spus, orice este greu de văzut într-adevăr. Poate oraşul era adevărat doar aşa, trunchiat, cum îl ştiau cei care îl alcătuiesc. Nu înţeleg — a spus Maître din prima cabină, nu pricep ce mârâi acolo. Ce oraş ? Am râs, am decuplat intercomunicaţia continuă. M-am gândit din nou la oamenii aceia, aşa cum ei nu s-au gândit niciodată la mine, până când altimetrul arăta cinci mii de metri. Aerodromul era în faţă dreapta, la şaizeci de kilometri, reduceam viteza verticală spre optzeci - cincizeci - douăzeci de metri pe secundă. Nu aveam foarte mult gaz, nimeni nu vine cu gaz de la lansare, când viteza a scăzut sub nouă sute de kilometri pe oră am băgat frânele. Atunci am văzut şlepul, negru de apa roşcată, se ghiceau şiruri de automobile aliniate pe punte. Boss, a spus Maître, hai să vedem ce marcă sunt. Coboram în seara roşie a zilei care trecea, ultima lumină a zilei trecute, s-a întunecat cabina, răsuceam reostatele. A clipit bordul, s-a stins, s-a aprins din nou cabina de noapte. Era ca atunci când aprind lumina şi afară se face dintr-o dată întuneric.

— Ce marcă sunt, am întrebat, treceam de şlepul cufundat în umbre înşelătoare. Zburam între maluri înalte, ce marcă, a spus

Maître, marca automobil. Am râs amândoi, am mers la aterizare. Pe urmă s-a zburat de noapte şi ţineam în mine, la fiecare decolare în beznă, lumina aceea fără culoare de la zborul din amurg. A fost ultimul zbor cu Maître, pentru că plecam la Academia Militară, şi cât am făcut Academia primul meu coechipier a murit. Nici măcar eroic, dacă există moarte eroică, a derapat pe poleiul şoselei, a lovit un pom, a ieşit în câmp cu maşina. Acolo a fost un şanţ adânc, bineînţeles. Aşa l-au găsit a doua zi, în şanţul acela, prins în scaun cu picioarele zdrobite, cu pupile îngheţate privind Dumnezeu ştie ce prin parbrizul smuls din ramă.

Idila cu Grig n-a durat foarte mult. A venit un banc de ceaţă groasă de pe mare, acoperea tot sudul, tot estul ţării, a stat vântul, meteorologii au prezis că ceaţa aceea o să ţină o grămadă de vreme. O săptămână, două săptămâni. Poate mai mult. Poate mai puţin, am sugerat, şi meteo a spus, nu, mai puţin în nici un caz. Era de aşteptat, şi atunci am plecat la aerodromul nostru. De data asta am mers cu trenul, şi trenul abia se târa în ceaţa deasă. Colonelul de la comandament a venit, s-a uitat la filmele făcute pe mare, parcă începeţi să mişcaţi — a spus. Cu ce aveţi aici, scoateţi un satisfăcător. Ceaţa a ţinut într-adevăr o săptămână, tot timpul ăsta am făcut exerciţii la simulator şi am luat de la început manualul de trageri aeriene, ca în şcoala de aviaţie. S-a înseninat o zi, am zburat, pe urmă a venit iar o săptămână cu ceaţă, şi colonelul a spus, ce ar fi să plecaţi în concediu ? decât să staţi şi să vă uitaţi la avioane ? Nici nu se vedeau avioanele, din negură. Ne strecuram ca fantomele prin laptele alb. Mergem la ski, a spus Grig, dacă nu zburăm, măcar prindem vreme de ski. Hai la mine, a spus Ţestosu, să auzi cum vine primăvara. Ţestosu era dintr-un sat ascuns în Munţii Apuseni, acolo unde se aude cum vine primăvara. Nu m-am dus. La început am spus că rămân acasă, pe urmă, după ce aviatorii din grupă au plecat, mi-a părut rău că nu m-am dus cu Ştefan. Nici să schiez nu prea aveam

unde, acolo unde mergeam acum doi, acum trei ani, nu vroiam să mă duc. Mă feream de casele cu amintiri, ar fi trebuit, nu reuşeam întotdeauna. Casele în care intru, şi odată intrat îmi dau seama că o grămadă de lucruri trecute, uitate, nu sunt - trecute deloc. Se trezesc lucrurile uitate, adică îmi dau seama că le-am purtat peste tot în mine, şi timpul scurs nu înseamnă mare lucru. Nu înseamnă nimic. Calendarul agăţat în perete, un gest, fotoliul pe care am mai stat, mă împresurau blând şi categoric, din toate părţile, lucrurile care nu se uită, întrebările se adânceau, se întorceau împotriva mea. Ordinea de priorităţi stabilită se rostogolea, într-un vârtej cenuşiu, se spulberau priorităţile stabilite migălos şi pentru totdeauna. Mă trezeam într-un spaţiu oscilant pentru care timpul trecut era cuvânt gol, neumplut de nimic. Fără acoperire în minute, zile, săptămâni, cum le spune ? — ani. Nu mai erau, anii. Toate lucrurile se întâmplau ieri. Zidurile păstrau ecouri, şi restul. Auzitul fără urechi, văzutul fără ochi. Descopeream că exact astea — vorbele neauzite, oameni nepriviţi, uitaţi în mine — sunt mai puternice. Casele cu amintiri, de care ar fi trebuit să mă feresc. Am stat o zi întreagă şi m-am uitat la ceaţa de afară. Pe urmă am dat cu banul şi după ce am văzut stema în sus am spus : stema, şi am început să strâng lucrurile în sacul de paraşută. Costumul din fâş, pulovere groase, clăparii. Am pus schiurile în Dacia albastră şi m-am dus. Urcam scara, trepte de ciment alb, gata —spuneam, acum sunt tare. Ce a fost s-a dus, a trecut, s-a spulberat. Am spus de două ori asta, o dată pe scări, a doua oară înainte de a suna. Pe urmă am sunat, s-a deschis uşa, aici nu întrebau — cine, cine eşti, cine sună, boală de oameni cu musca pe căciulă. Boală de bucureşteni angoasaţi de ce s-a petrecut acum patru ani, şapte blocuri mai departe, întâi se deschidea uşa şi aşa, privind şi privit în lumina ochilor, aflam dacă sunt sau nu binevenit. Eram, chiar s-a ţipat de bucurie şi asta era ceva care se întâmplă întotdeauna foarte rar. Intram râzând, a murit râsul în mine. Pentru că toate erau dureros de cum - le ştiam dinainte. Exact cum erau atunci. Nu ţi-e ruşine, de când n-ai fost aici, râdeam, mă băteau pe umeri, pe spate, ne-am pupat ; mă strângeau mâini bune, calde, uscate, prietenii mei. Am râs şi eu, cu gura, ce s-a schimbat era neesenţial, restul — ce

ştiam, ce conveneam în mine că s-a terminat! de mult — aiurea, plutea între pereţii albi, nu plutea — *impregna*, învelea, învăluia tot ce se întâmplă acolo. Oamenii, mobila — fotolii scunde înşirate de-a lungul pereţilor. Fotolii care noaptea se transformau în paturi, şi oricât de mulţi ne strângeam acolo, fiecare avea locul lui de dormit.

— Hei, au spus, de când n-ai fost aici !

Râdeam, am pus jos sacul de paraşută, nu trebuia să întreb : mă primiţi. Nu trebuia să întreb nimic. Nu trebuia nici să spun : stau atâtea zile. Şi nici să mă scuz că n-am telefonat înainte de a veni să stau atâtea zile. Era unul din locurile unde nu trebuia să telefonez înainte. Probleme erau numai la plecare, niciodată n-am plecat când am vrut. Nu mă lăsau să plec. Atât doar că de data asta, aşa cum vedeam eu lucrurile, nu aveam să stau mult acolo. N-ar fi trebuit să stau deloc. Curgeam în mine ca o cocă. Pentru că erau amintiri, din toate părţile. Avionul agăţat sub lampă, cutia roşie de pe masă, melodia *Abba* ieşită din casetofonul japonez şi casetofonul însuşi, toate erau amintiri. Se mai întâmplaseră odată, şi exact în acelaşi fel. Masa sub care am împins sacul, fotoliul de sub mine. Prietenii mei, ce spuneau prietenii mei. Ce le spuneam eu. Am luat o revistă tipărită în culori vii, pe hârtia lucioasă zburau avioane cu fuselaj prelung şi prize de admisie pătrate. Cu două derive uriaşe.

— Ce mai e nou, am spus, se întâmplau o mulţime de lucruri. Avalanşa plecată de sub Cristian, bradul căzut de-a curmezişul pârtiei, cablul sărit de pe role la pilonul treisprezece. Au muncit o grămadă de vreme să pună cablul la loc. Ultimul tip de schiuri germane, legăturile montate pe schiurile acelea. Bocancii pneumatici, văzuţi doar în prospecte. Mă uitam la avionul cu două derive, dădeam din cap că da, auzeam cu totul altceva decât se spunea. Auzeam ce s-a spus în camera aceea cu mult înainte. Auzeam tot felul de lucruri care ar fi trebuit să se spună, şi nu s-au spus niciodată — teoria cu timpul potrivit pentru fiecare om, gest, cuvânt, şi dacă n-am prins momentul gata, s-a dus, nu se mai întoarce. Aşa pierdeam gesturi, oameni, cuvinte, câştigam ce nu vroiam să câştig — amintiri. Nu vroiam să rămân atârnat în poveşti, mă mulţumeam cu ce se întâmpla chiar acum, numai că

lucrurile petrecute în casa de deasupra gării nu vroiau să se termine. Am mâncat peşte uscat, am băut vodcă, râdeam mult, de orice, râdeam de mine. Ningea, a doua zi am ieşit pe pârtie, era coadă la telescaun. M-am dus la ski - liftul mic, din pădure, m-am dat de câteva ori acolo, n-avea rost. Nici nu plecam bine, trebuia să mă opresc. Am cumpărat un corn, stăteam la coadă la telescaun, mi-a venit rândul după patruzeci de minute, în ritmul ăsta, adunând cât făceam până sus, şi încă un sfert de oră pe schiuri, la vale, nu reuşeam mai mult de patru-cinci coborâri. Mi-a venit rândul, nu era nimeni care să urce în scaunul dublu alături de mine. Toţi erau perechi, aşa cum a lăsat Dumnezeu oamenii pe pământ. Câte doi.

— Cineva singur ! a strigat băiatul de la telescaun, a venit o tipă, ia uite, mai era cineva singur aici. A venit, dar cred că îi părea rău că a făcut-o. Când ne-am aşezat în scaun, şi scaunul s-a balansat şi a pornit, şi pe urmă, când am vrut să îi pun pătura pe genunchi, s-a uitat în aşa fel, avea un fel special de a se uita, încât am lăsat pătura să atârne între noi şi am spus : descurcă-te singură. Nu eram acolo să agăţ fete. Venisem să schiez, şi dacă am nimerit în acelaşi scaun nu trebuia să creadă că vreau neapărat să o seduc. M-am răsucit, soarele ieşea de sub pădure, mă întorceam în aşa fel încât să bată în faţă ; uitam că sunt cu schiurile în picioare. S-au amestecat, s-au încurcat între ele schiurile mele, schiurile fetei. Am cerut scuze, încercam să descurc vârfurile schiurilor din schiurile ei. Mergea greu, abia acum vedeam, avea schiuri Rossignol, şi legături Tirolya, clăpari Köenig înalţi până sub genunchi. Numai beţele nu erau grozave, Hagan, negre, lungi, subţiri, cu rondele palmate ca labele de raţă. Şi eu aveam tot beţe Hagan. Am ridicat capul, abia acum mă uitam la ea.

— Poate încerci să ridici schiul drept, am spus.

A ridicat schiul drept şi am reuşit să ies dintre schiurile ei. Nici măcar nu era grozavă. Era drăguţă, aşa cum sunt cele mai multe fete pe pârtie. Şi avea nasul roşu, aşa cum au cele mai multe fete pe pârtie.

A fost abia pilonul douăzeci când am terminat de descurcat schiurile ; mai era o grămadă de urcat.

— Cum ţi se pare zăpada ? am spus.

S-a uitat din nou cu privirea aceea specială şi a spus că nu i se pare în nici un fel. Zăpadă albă. Am lămurit că o întreb ca între schiori, nu am urcat încă iarna asta, şi atunci a zis ah da, e o zăpadă formidabilă. Gheaţă dedesubt, cu zece centimetri de ninsoare proaspătă deasupra, în două-trei locuri sunt gropi, de care trebuie să mă feresc.

— O.K., am spus. Te rog să mă ierţi pentru schiuri.

Probabil nu trebuia să spun asta, pentru că iar a înţepenit. A făcut o strâmbătură mică, aşa cum ştiu să facă femeile ; cu nasul cel roşu, cu buzele adunate pe un singur obraz. M-am uitat cum trec brazii pe lângă noi, alunecau în jos şi în spate, şi pe urmă veneau alţi brazi care plecau după primii în jos şi în spate.

— Ce ar fi, am spus, să schiem împreună ? îmi arăţi gropile cele periculoase, şi cum trebuie să le ocolesc. Pe unde, ca să nu ajung în locuri şi mai periculoase.

A spus nu, am întrebat de ce. Pentru că eşti un tip de acţiune, a spus, şi mie nu îmi plac tipii de acţiune. N-am încredere în ei. Niciodată nu ştii în ce direcţie acţionează.

— În direcţia nord, am zis, încolo. Arătam cu mâna un nord aproximativ. Ascultă, de unde ai scos că sunt un tip de acţiune ?

Scaunul a clănţănit îngrozitor pe role, ne balansa, ajungeam la urcuşul abrupt în vârful căruia e roata aceea uriaşă, orizontală ; acolo unde întoarce telefericul.

— Din cum arăţi, a spus fata. Din cum arăţi, se vede că eşti un tip de acţiune. Din cum ai vrut să mă înveleşti cu pătura.

— Bravo, am spus.

Ne pregăteam să coborâm ; am dat la o parte barele, ne atârnau picioarele. Până jos erau patru-cinci metri. Cât înălţimea de redresare la MIG 21.

— Chiar, a întrebat, ce faci în viaţă ?

— Fac orice. Acum merg cu telefericul şi încerc să te seduc.

— Ce faci *oficial*.

— Aviator.

— Am spus eu. La TAROM ?

Am explicat că sunt pilot de vânătoare. Intram în staţie, simţeam zăpada sub schiuri. Roata aceea, uriaşă era chiar

deasupra noastră. Coboram în mers din scaun, am ieşit în capul pârtiei. Panta aceea lină dintre Clăbucet plecare şi brad.

— Ce interesant, a spus fata, pilot de vânătoare. Eşti unul din flăcăii care lasă dâre albe pe tot cerul şi presară rachete pe unde trec cu avioanele lor de mare viteză ?

Ultimele cuvinte le striga, pentru că alunecam, şi prindeam viteză, şi fluiera vântul în urechi. O luam înainte, am oprit la brad, aşteptam, a oprit şi ea. Vreau să spun, a oprit foarte frumos, o cristiană scurtă, credeam că intră în mine, n-a intrat. M-a împroşcat doar cu zăpadă, de sus până jos.

— Da, am spus, unul din flăcăii aceia.

— Atunci chiar eşti un tip de acţiune.

S-a proptit în beţe, a plecat şi nu avea rost să încerc să mă ţin după ea. N-aş fi ajuns-o niciodată.

M-am întors ud şi obosit de pe pârtie, am mâncat, am râs, în seara aceea s-a râs mai puţin decât de obicei. Mă culcam devreme, n-ar fi trebuit, m-am răsucit în patul amintire, cearşaful foşnea sub mine exact ca atunci. Sacul de dormit era prea gros, prea cald, ieşeam din el, era prea frig. Până la urmă am reuşit să îmi amintesc că sunt pilot de vânătoare, atunci am adormit. A fost un somn scurt, întretăiat, parcă nici nu dormeam eu. Mă vedeam din afară, cum dorm aiurea, şi mă trezesc o clipă, şi adorm din nou. Renunţam, m-am dus la bucătărie, picura apa din robinet, oglinda rotundă reflecta lumina în ochii mei, batjocoritor. Şedeam la masă, pe bancheta îngustă, aşteptam să se deschidă uşa. Nu s-a deschis. N-avea cine să deschidă uşa. Aşteptam şi pe urmă, când a sunat scurt locomotiva din gară, auzeam roţile ţăcănind la macazuri, noaptea sunetele merg departe, curgeau pe şine ascunse în zăpadă trenuri lungi, murdare, roşu-afumat, verde afumat, când a sunat locomotiva în gară m-am ridicat, am strâns în sacul de paraşută ce era de strâns, am ieşit din casă. Noaptea a fost rece, limpede, albastră de zăpada căzută. De luna agăţată dincolo de munte. Am băgat sacul în portbagajul maşinii, mă uitam la noaptea albastră, la munţii negri, nu ştiam foarte bine ce să fac. Strada cobora în toate părţile, casa era clădită chiar în vârful dealului de deasupra gării ; ca să ajung undeva, trebuia să cobor. Era ca în viaţă. Era ca

atunci când ajung atât de sus, încât dacă vreau să merg mai departe trebuie neapărat să cobor. A foşnit stins, cădea o pală de zăpadă seacă, uscată de ger ; rămâneau fulgi pe obraz, pe gulerul scurtei de paraşutist. Era foarte frig, dar nu bătea vântul şi de asta nu simţeam cât e de frig. Dincolo de intersecţie strada începea să urce, nu poţi cobor prea mult fără să urci după aceea. O mână din neon roşu se agita deasupra străzii, auzeam muzică, discoteca ORIENT, am intrat. M-am prăvălit pe trepte abrupte, jos dormea o blondă, cu capul pe masa de bilete. A tresărit, a căscat, am plătit intrarea ; treceam dincolo de perdeaua din catifea. Mirosea a tutun, alergau fluturi de lumină, orientul era negru, cubic, presărat cu stele din staniol şi fotolii scunde, late, risipite pe mocheta moale. Muzica nu zbiera, aşa cum mă aşteptam din stradă ; cred că aveau un difuzor lângă mâna roşie de neon. Muzica se auzea exact cât trebuie să se audă, atunci când vrei să dansezi şi să auzi doar muzică. M-am aşezat pe braţul unui fotoliu liber, atunci am văzut-o pe fata din telescaun. Şedea pe un fel de taburet, cu spatele lipit de sobă, cu ochii închişi. Cred că asculta muzica aceea pusă exact cât trebuie, asta dacă nu dormea. Părea că stă de foarte multă vreme aşa, cu spatele lipit de soba caldă şi cu ochii închişi.

Am întrebat dacă dansează ; erau şi alte fete aşezate pe fotoliile scunde, şi care abia aşteptau să fie invitate, dar m-am dus la ea, am atins-o pe umăr, am întrebat dacă dansează. A spus că da, şi mai târziu mi-a părut rău. După ce am ajuns pe ring, adică am luat-o de mână, am mers acolo unde se dansa, nici nu ştiu dacă m-a recunoscut, nu era mare lucru de ţinut minte, şi când am strâns-o în braţe şi am simţit-o prin rochie, atunci mi-a părut rău. Era una din tipele umplute peste tot cu oase late, din acelea care se simt prin rochie, şi se mişca greu, ca un lemn, şi avea pretenţia să conducă ea, fără să îşi dea măcar seama de asta. Dansul a ţinut o grămadă de vreme, fără pauză. A fost una din melodiile acelea învăluitoare, care ţin foarte mult timp, şi care o iau de la capăt atunci când cred că s-au terminat. Sub tavanul boltit se învârtea o sferă, suprafaţa tăiată în oglinzi reflecta raze subţiri de lumină ; mă secţionau mii de lasere mititele. Razele

dansau pe umerii fetei, pe puloverul meu, se lăţeau pe mocheta întunecată în pete rotunde, vii, mişcătoare.

— Cum se împacă — a spus fata, căuta cuvinte, se silea să vorbească pentru că simţea ceva în neregulă, nu îşi dădea bine seama despre ce este vorba, neregula era chiar ea — cum se împacă dansul, muzica — a învârtit aerul cu mâna şi atunci am ştiut că m-a recunoscut — cu zborul tău ? Cu tine, cel din cabină, cu becurile care îmi închipui că ard când duci bombe şi rachete sub aripi ? Haide, s-a învârtit pe un picior, era să mă dea jos, cum se întâmplă lucrurile astea în tine ? Las-o moartă, am spus, nu e cazul. Nu acum. Nu când dansezi se dezbat probleme fundamentale. Tot nu se schimbă nimic, cât dansăm noi. Las-o pentru mai târziu. Pentru când se termină.

S-a terminat, am tras un fotoliu din acelea late lângă sobă, ne-am aşezat amândoi în el. Era foarte lat, şi foarte moale, şi reuşeam să stăm comod, fără să ne atingem. Era de fapt o canapea mai mică.

— Hai, a reluat fata, cum poţi privi un pod, un castel, un oraş, altfel decât socotind unde e mai bine să ocheşti, sau mai ştiu eu ce trebuie să faceţi când bombardaţi un pod, sau un castel.

— Unde vrei să ajungi ? am întrebat, ştiam foarte bine unde vrea să ajungă. Ştiam foarte bine şi ce aveam să răspund.

— Cum ai ales profesiunea asta ? de virtual... distrugător. Ce trebuie să se întâmple în cineva care îşi alege un asemenea mod de a fi, a gândi, a trăi ?

— Nu-i prima oară, am spus. Vorbeam pe un ton scârbos, nu îmi place să răspund la întrebări idioate puse de tinere femei cu oase late. Nu e prima oară când vine un deştept, o deşteaptă, şi face paradă de umanism. Invocând munca lui, ei, paşnică şi necesară. La planşetă, la strung, în învăţământ, mă rog. Nu vedeţi mai departe de bunurile produse personal. Am avut un prieten, bun, nu-l mai am. Nu se împăca cu ideea că îl pot spulbera printr-o apăsare de buton. Pe el, soţia lui, copilul, casa în care locuia cu soţia şi copilul. Ce tâmpit. Simţeam că scârţâie ceva între noi, nu ştiam ce, asta până când ne-am pilit într-o noapte, cu vodcă şi bomboane. S-a dezis solemn de mine, în vapori de spirt şi

vorbind împleticit. A expus tot sistemul lui tâmpit, şi cred că nici nu îşi dădea bine seama ce face. Ascultă, am spus, nu bem ceva ?

— Mai încolo.

— Te interesează ce spun ?

— Dacă nu mă interesa, îţi spuneam.

— O.K. Eu am ţinut minte tot ce a zis, chiar dacă a doua zi m-a durut capul îngrozitor. Am ţinut minte a doua zi, şi în toate zilele care au urmat, şi exact de asta din prieten a devenit fost prieten. Dar tu, am spus, ar fi cazul să vezi ce e cu tine. De ce te bântuie gânduri morbide la dancing, în rest ce gândeşti, când n-ai de pus întrebări fundamentale ? Când nu găseşti pe cineva căruia să i le pui ? Eu sunt aviator doar în cabină, minţeam, nu era cazul să mă omor cu adevărul. Sunt aviator doar în cabină, în rest admir normal ce e de admirat, castelul tău, fără să mă gândesc la direcţia optimă de atac. La probabilitatea de lovire, cea mai potrivită variantă de înarmare. Fac şi fotografii, pe care le folosesc doar ca să îmi amintesc pe unde am fost, şi ce am făcut acolo unde m-am dus. Las-o moartă, am rugat-o. Măcar pentru seara asta. Uite ce muzică ce discotecă. Uită-te la noi doi. Uită-te la disc-jockey, cum oficiază la orga lui de sunet, de lumini. De destine.

S-a apropiat, a lăsat capul pe umărul meu ; i-am simţit omoplaţii, când s-a lipit de mine. Ştii ce a zis ? aşa, lipită de mine ? Că rămâne aceeaşi, indiferent de conjunctură. De unde se află. Că nu pricepe cum poate cineva să lase bucăţi din el pe unde trece, şi să nu fie niciodată acelaşi. Pilot — doar în avion, şofer — doar în maşină. Dansator numai aici, la bar. Cum mă alcătuiesc din bucăţi separate, şi care nu se ating între ele în nici un fel. O lăsam să vorbească, în fond era plăcut : muzica aceea, şi o femeie tânără, şi căldura de la sobă. Era chiar plăcut. Ne-am dus iar să dansăm, şi primul lucru care l-a făcut când am ajuns în ring a fost să se învârte pe călcâie, îi plăcea grozav figura asta. Pe urmă s-a lăsat în braţele mele, a dat capul pe spate ca să mă privească în ochi.

— Hai, a spus, cum reuşeşti ?

— Nu vrei s-o lăsăm baltă ?

— Pentru mine e important, a spus, atunci am ridicat din umeri, sunt un tip larg, am explicat. Am dis-po-ni-bi-li-tăţi. Aşa am spus cuvântul, despărţit în silabe. Accept şi alte adevăruri, am zis, şi unde nu pot înţelege îngădui, sau nu îngădui şi atunci mă răsucesc şi plec. Pentru Dumnezeu, să ne vedem de dans.

— Cum, a spus, eşti atât de larg şi te-ai certat cu prietenul tău.

Era deşteaptă, chiar dacă se mişca oribil.

— Chestia aia m-a lovit. Prima oară după multă vreme, şi neaşteptat de adânc. Şi atunci când nu mai credeam că pot fi lovit etc. Pentru că venea fix de la el. Butonul, pe care puteam presupune că apăs orbeşte. Probleme de conştiinţă calpă, ai bombarda mânăstirea Dragomirna ? Catedrala Notre-Dame ? Podul de peste Dunăre, Siret, Olt, de pe Crişul Alb ? *Casa mea* ? Ce vrei, am spus, o conferinţă despre eschimoşii care îşi taie râzând piciorul prins în capcană ? Despre vulpea care îşi roade laba ? jocul de-a sacrificiul necesar ?

— Nu înţeleg foarte bine unde vrei să ajungi.

Nici eu nu înţelegeam, dar aşa simţeam, şi spuneam exact ceea ce simt. E mai uşor să mă curăţ până în străfunduri faţă de oameni pe care nu îi cunosc. Arunc ce e de aruncat, pe urmă plecam şi gata. Fata s-a învârtit din nou pe tocuri, ameţeam privind-o. Muzica s-a subţiat, s-a lungit nesfârşit într-un sunet care cobora foarte jos, a dispărut. A coborât foarte jos şi a dispărut de tot. Am condus fata spre fotoliul larg de lângă sobă, o ţineam după umeri, am simţit iar oasele mari. În podul palmei, sub vârful degetelor.

— Nu mai dansăm ?

— Mai încolo, am spus, şi am întrebat iar : nu bem ceva ? S-a aşezat în fotoliul de catifea neagră, m-am lăsat lângă ea. A venit focul din sobă, dansa în limbi calde pe ochii, pe mâinile mele. Pe ochii ei, am văzut cum lucesc în foc. Arătau altfel decât pe ring ; cunoşteam privirea aceea. Ştiam şi cum se termină seara, cu fete care au privirea aceea.

În stânga era barul masiv, lucea stins în penumbră, reflecta puncte roşii pe lemnul lustruit : focul din sobă. Fata s-a aplecat în fotoliu uitându-se la rafturi, ei, a spus, se găseşte aici ceva şi pentru mine. A râs neplăcut, pentru noi. Whisky, sau coniac, sau

mai ştiu eu ce. Ceva care să meargă cu ce se întâmplă aici. N-am mai băut niciodată cu un pilot de vânătoare. A râs din nou, nu era nimic de făcut. Cred că se simţea groaznic, dar nu se mai putea opri. Era încordată ca un arc. Era ceva care venea din ea, şi nu putea să se oprească, şi care trecea numai după un pahar mare, de coniac. Aşa că am râs şi eu, m-am ridicat, m-am rezemat de braţele fotoliului, aplecat peste ea. I-am simţit respiraţia pe faţă.

— În regulă, dar înainte e ceva de încheiat între noi. Nu uita : e prea puţin să ţipi ce ne facem fetelor că vine avionul cu bombe şi rachete. E inutil. N-ai putea produce bunurile tale materiale, dacă eu şi alţi câţiva fraieri nu ne-am arde anii pe aerodrom. Nu s-ar putea prăsi foştii mei prieteni, sub acoperişuri calde. Am ales o profesie care nu e numai pentru mine, dacă pricepi, şi ştiu bine ce am ales. Nu spun că am ştiut bine de la început. Acum merg să aduc ceva de băut.

— Amin, a spus.

— Amin.

M-am dus la bar, am adus paharul de whisky —imens, cu un deget de băutură pe fund şi cu un aisberg mititel plutind la suprafaţa băuturii galbene. Gheaţa lovea în ritmul paşilor cristalul paharului, ieşeau sunete limpezi, subţiri, simţeam în palmă sunetele acelea, puţin înăbuşite.

— Tu nu bei ?

— Îmi ajunge conversaţia, am spus.

— Te mulţumeşti cu puţin.

A dat capul pe spate, sorbea din pahar, vedeam cum tresaltă gâtul auriu în lumina focului din sobă. Am văzut rochia întinsă pe sâni, corpul subţire, coapsele, gambele lungi în cizme înalte, toate calde şi aurii în lumina focului din sobă. Am văzut cum se întind toate astea, s-au arcuit şi s-au moleşit în ele, când în pahar n-a mai fost nimic. Numai cubul mititel de gheaţă, pe jumătate topit. A lăsat paharul jos :

— Noroc.

— Noroc, am răspuns.

— N-ai voie, întindea paharul gol, n-ai voie să spui noroc dacă nu bei. Bea şi tu.

— E gol, am spus.

— Ei, găseşti o picătură acolo.

— Ajunge o picătură ?

— Cred că ajunge.

— Nu, am spus. Ascultă, m-am aşezat pe covor, lângă sobă, cu capul rezemat de piciorul ei. Tu ai spus noroc după ce ai băut.

— Are vreo importanţă ?

— N-are.

Am stat aşa, mă uitam la cei care dansau, focul mă încălzea dintr-o parte, e bine ? a întrebat fata. Am dat din cap fără să mă întorc, era bine. M-am uitat cum dansau pe ring, sfera cu oglinzi se învârtea încet. Puncte de lumină traversau încăperea, treceau prin ochi; lăsau dâre negre, înguste, riguros paralele. Pe ring munceau o grămadă de juni, dar ce făceau ei acolo nu se putea numi dans. Era un fel de străduanie ostentativă, ce făceau ei acolo. Nu era mişcare învelită în muzică, nici muzică unduită în mişcare, era aşa, zbatere fără sens şi nici măcar grozav de ritmată. Dansau ca şi cum erau obligaţi să facă treaba asta. Feţele alea transpirate nu erau ale unor tipi care uită de ei. O singură fată, o vedeam greu pentru că era în cealaltă parte a cercului de dansat, numai ea se mişca cum trebuie. Era blondă, evident, şi purta blugi strâmţi şi un tricou simplu, negru, pictat pe ea. Un tricou negru cu cerc alb pe piept, cu multe litere albe îngrămădite în cerc, numai că nu puteam deosebi literele acelea. Prea departe, şi usturau ochii de fum, şi tricoul negru era mereu acoperit de junii care îşi închipuiau ei că dansează.

Am simţit vârful cizmei înguste apăsându-mi spinarea. Am spus da, priveam peste umăr, nu vedeam mare lucru aşa cum mă uitam, de jos în sus. De la lumină la întuneric. Genunchi albind, şi mâinile albind în penumbră şi bărbia luminată roşu de foc. Şi dinţii roşii, umezi.

— Poate vrei să ştii cum mă cheamă.

— Nu vreau, am spus. Are vreo importanţă ?

— N-are...

Nimic n-avea importanţă. M-am ridicat, am mers la bar, am adus încă un pahar de whisky şi două sticle cu Pepsi, pentru mine,

— Noroc.

— Noroc. Chiar, cum te cheamă ?

S-a uitat la mine, a râs, se aşeza mai bine în fotoliu ; s-a lungit, s-a îngropat în pernele groase. Făcea asta uitându-se drept în ochii mei, nu ştiu cum, parcă de sus. Cu toate că acum privea de jos în sus parcă era deasupra, şi mai era un fel de râs strâmb în ochii ei.

— Habar n-ai la ce mă gândesc.

— Are vreo...

Nu mă lăsa să termin.

— Pentru mine are. Mă gândesc la copii. Nu ştiu dacă e momentul cel mai potrivit să-ţi spun că sunt căsătorită şi am doi copii.

— Exact momentul potrivit, am încredinţat-o. Chiar mă pregăteam să întreb.

A râs din nou, hai, a spus, să dansăm. E twist sau pe aproape, se dansează la distanţă, nu te mai împiedici în mine. Am întins mâna, s-a rezemat de mâna mea când s-a ridicat. Am traversat sala trecând printre fotolii late şi măsuţe scunde aşa, ţinându-ne de mână : abia pe ring, în spaţiul de sub sfera cu oglinzi, mi-a dat drumul. Ne-am aşezat faţă în faţă, îşi mişca fundul în ce credea ea că e ritm. Nici eu n-am fost grozav, nu pot fi grozav când fata cu care dansez abia se mişcă. M-am uitat la blonda cu tricou negru şi mă gândeam că dansez cu ea, şi abia reuşeam să scot ceva din muzica aceea. Pe urmă am ieşit, mergeam fără să vorbim prin oraşul albastru de zăpadă. Era ger, se atingeau umerii în mers, şuba îmblănită cu scurta mea de paraşutist. Am trecut un pod peste calea ferată, nu veneau trenuri, şinele erau subţiri, albe, tăioase pe albastrul uniform ; coborau abrupt, se pierdeau în vale, dincolo de brazi negri. Ne-am oprit brusc, adică fata s-a oprit, era să mă lovesc de ea. Am făcut încă doi-trei paşi, am oprit şi eu.

— Aici locuiesc...

Casa mare, mohorâtă, înghesuită sub acoperişul ascuţit, întunecată şi mai mult de luna care ne bătea în faţă. Eram palizi, cu ochii vineţi, cu trăsături adâncite nefiresc. Ridică mâna, a cuprins într-un cerc faţada cu geamuri înguste, înalte, reci. A căzut braţul la loc, parcă frânt. Ne-am uitat unul la altul cu ochi vineţi, urca răceala din zăpadă prin tălpile groase, prin căptuşeala

ghetelor de zbor, se ridica în lungul gambelor, a cuprins genunchii.

— Acum tu trebuie să spui ceva, am zis.

A ridicat umerii osoşi sub pielea şubei.

— Sunt două lucruri de spus.

Am încuviinţat din cap.

— Pot să spun noapte bună şi să urc.

— Unu, am numărat.

— Chiar, ce faci dacă spun noapte bună şi urc ?

Am spus noapte bună, m-am răsucit, am plecat acolo unde strada se înfunda în munte. Aşteptam să strige după mine, n-a strigat. M-am întors, aştepta în faţa casei şi nici nu s-a uitat la mine cum mă întorc. Privea aiurea dincolo de casă, dincolo de acoperişurile povârnite din spatele casei. Dincolo de munţii din spatele oraşului. Aici erau munţi în toate părţile. Oriunde plecam, trebuia trecut un munte. Am mers lângă ea nici atunci nu s-a uitat la mine.

— Care ar fi al doilea lucru de spus ? am întrebat.

Abia acum s-a trezit.

— Ţi-e frig ?

— Nu foarte.

Eram îngheţat, pe dinăuntru şi pe dinafară. Atât doar, că nu vroiam să forţez nimic. Vroiam ca lucrurile să se îndrepte lin acolo unde se îndreptau.

— Pot să te invit sus, să bei ceva.

Am arătat cu degetul ferestrele de sub acoperişul ascuţit.

— Sus, unde sunt cei doi copii şi soţul ?

— Nu fii prost, a râs înăbuşit, dacă te invit înseamnă că nu sunt acolo.

— Dacă ar fi ?

A râs iar :

— Dacă pământul e plat, precis există şi cele trei balene care îl duc în spate.

— O.K., am spus, îmi dai un ceai fierbinte ?

— Îţi dau.

— Atunci vin.

Uite cum a fost, cred că noaptea aceea balenele care duc pământul pe spinări late şi grase au avut de lucru. Casa mohorâtă era albă pe dinăuntru de lumina nopţii, şi foarte caldă ; ferestrele lungi începeau din podele nevopsite, lemnul dat la rindea mirosea a răşină, şi se terminau în tavanul culcat pe grinzi negre, dreptunghiulare. N-am apucat să beau ceai, lucrurile s-au întâmplat foarte repede, sărutul în uşă, cum am intrat, corpul fierbinte lipit dintr-o dată de al meu. Mersul împleticit până la canapeaua imensă, zbaterea scurtă şi uitarea împreună, goana prin tuneluri albastre. Niciodată n-am crezut că o femeie poate să aibă atâta păr, adică a desfăcut agrafa şi părul strâns sever la spate a căzut în valuri lungi, ne acoperea. Dinţi umezi între buzele întredeschise, ochii închişi, capul răsturnat pe cuvertura aceea miţoasă, cergă — am văzut mai târziu : toate înregistrate în sclipiri fugare, pentru că şi eu fugeam în întunericul de sub pleoape. Am strâns-o şi mă strângeam în ea cum nu ţin minte să fi ţinut în braţe o femeie : ce este, ce e cu tine, gemeau cuvintele, nici măcar nu puteam să spun de ce fac asta. Nu puteam să-mi spun nici mie, pentru că însemna să recunosc o grămadă de lucruri pe care n-aveam de gând să le recunosc. Ne-am dezmeticit pe canapea între haine smulse, făcute ghem, aruncate, niciodată n-am ştiut ce să spun femeilor după. Unele pretind conversaţie, se ascund în cuvinte, acum nu, tăceam amândoi. Am mângâiat sânii, nu erau grozavi, dar n-avea într-adevăr importanţă ; zâmbea, a închis ochii. Am aruncat boarfele, am netezit cerga sub noi.

— Nasol momentul, a spus, în prima clipă nici n-am înţeles ce spune. Abia pe urmă am crezut că pricep, am râs scurt. Sper că nu vrei chiar acum ceaiul — a mai spus. Ba da, am cerut, în clipa asta, ceaiul meu. Atunci a început să plângă liniştit, numai lacrimi, m-a strâns în braţe, m-a cuprins cu picioarele, cum reuşea să aibă picioare atât de lungi pentru că era totuşi mică ieşită din cizmele cu tocuri, şi bineînţeles n-am întrebat de ce plânge.

— Nu mă pot apropia dintr-o dată de cineva, a clătinat capul, unduia părul pe umerii goi. Curgeau lacrimi de-a curmezişul obrazului, lăsau dâre care luceau stins în lumina albastră. Nu ştiu cum să-ţi explic, a încercat să râdă printre lacrimi. Nu pot să schimb în cuvinte. Spune tu.

— Eu oricum mă descurc greu în logica ta.

I-am mângâiat umerii, tăceam amândoi. Simţeam corpul fierbinte, cum respiră, cum se mişcă. Cum plânge. Cum se lipeşte de mine. Cum trăia, alături de mine.

— Vreau să spun că n-a fost ca animalele.

— Ba exact ca animalele, am încredinţat-o. Adică fără nici o reţinere, indiferent de unde ar veni reţinerea, foarte deplin şi definitiv, chiar dacă definitiv ţine până mâine dimineaţă. Şi fără gânduri, mai ales fără, gânduri.

— Mă... nu asta, îţi plac ?

— Mai mult.

— Ţi-s dragă.

— Mai puţin. Vreau să spun, e nevoie de timp.

— Noi nu avem timp.

— Nu. Ascultă, de ce să clasifici neapărat ?

— Pentru mine.

S-a întins, s-a lipit, nu ştiu cum făcea asta — complet — gambele, pântecul, pieptul, m-a gâdilat părul moale sub bărbie.

— Până mâine dimineaţă, a spus.

— Până, mâine dimineaţă. Lasă filozofia, am rugat-o. Avem o grămadă de lucruri de făcut şi mai e foarte puţin până mâine dimineaţă. Nici măcar nu mai e până mâine, e numai până dimineaţă. Lasă lucrurile aşa cum curg ele.

— Adică să ne minţim ?

M-am deslipit, mă întorceam eu faţa la perete.

— Ne minţim, în regulă. O păcăleală straşnică de-o noapte ca între aviatori.

— Da, a spus, dacă e ca între aviatori. Da, da, da, dacă este ca între aviatori.

Am ştiut că a venit primăvara foarte târziu, după o sondă meteo cu Bigă, pentru că ne-a prins ploaia, ceaţa în aer, şi când veneam la aterizare conducătorul de zbor a spus : ceaţă de primăvară. Mă uitam după ce am coborât din avion, chiar, plopii de lângă celula de alarmă erau verzi - străvezii, şi iarba galbenă de anul trecut s-a amestecat cu iarba nouă, tot verde - străvezie. Când dracu' s-a întâmplat asta, am întrebat, Peţo mergea în faţă, s-a răsucit : când s-a întâmplat ce ? Chestia cu frunzele, am zis. Iarba verde de acasă. Peţo a ridicat din umeri, am mers mai departe. Acum se întorc şi lăstunii, am spus, păsările acelea simpatice şi rapide. Care se bagă în difuzoarele avioanelor atunci când zburăm deasupra fluviului. Nu ştiam ce mi-a lipsit toată iarna. S-au întors de mult, a râs Bigă. E plin de lăstuni simpatici, care ieri zburau sus, şi meteo a prevăzut vreme bună. Cred că zburau atât de sus special ca să râdă de meteorologi. Pentru ca meteorologii să-i vadă zburând sus, şi să spună că azi va fi vreme bună. Au reuşit, a spus Miki care mergea în rând cu noi, şi am râs toţi, şi cel mai tare râdea Miki. Zburau atât de sus, a zis Miki, încât nici nu i-am văzut,

Dar asta a fost după ce am aterizat, şi mergeam prin ceaţa uşoară spre zebră, şi aşa prin ceaţă am văzut frunzele verzi ale plopilor şi fire verzi de iarbă. Înainte de zbor nu m-am gândit la asta — că vine primăvara. Habar n-aveam că trebuie să vină. Am decolat în sonda meteo, ceaţa începea de la pământ dar rar, trâmbe destrămate şi care aveau să se destrame de tot am spus — până începe zborul. Până venim noi la aterizare şi începe zborul. Da, a zis Bigă, asta e exact ceaţa aceea care trece în jumătate de oră. Ne desprindeam, băgam trenul, zece grade la giroorizont, priveam afară, am văzut fâşii negre de pământ destrămat între aburi cenuşii. Brazde galbene de zăpadă întârziată. Izbea ochii roşul becurilor, tren escamotat, eram în plafon. Treceam prin amurg, cenuşiul s-a închis în gri, gri întunecos, zburam în abur ostil, aproape negru. După noi, trebuia să ieşim din ceaţă la cincizeci de metri înălţime ; eram la cinci sute şi negura s-a închegat în plafonul închis, aproape negru. Ce variantă zburăm, întreba Bigă din cabina a doua, râdeam amândoi. Râdeam

strâmb, mai trebuia să aterizăm, nu îmi plăcea să mă gândesc la aterizare când abia mă ridicam de la sol. Nu era normal. Altimetrul mesteca sute de metri, le închidea în cercuri strânse, cifre albe pe cadranul negru; albul izbea, fosforescent, negrul era mat şi nu ştiu cum — departe. Se adânceau cadranele bordului în plafonul întunecat; urcam în forţaj total, şandelă la patruzeci de grade. Ce s-a întâmplat după aceea a fost brusc — soarele explodat în cabină aşa cum urcam, cerul foarte albastru, deasupra era cald şi uscat, norii cei negri au fost albi, strălucitori, văzuţi din afară. Diafani. Fără trecere, fără albirea ceţii dincolo de cabină, zbor în vălul strălucitor. Fără scame de nor agăţate pe tubul Pitot, zburam dintr-o dată în aer limpede, suspendaţi peste plafonul acela sclipitor. Mă uitam în jos, am coborât vizorul fumuriu şi m-am uitat din nou, aşa reuşeam să privesc cum luceau argintiu norii negri. Cu vizorul căştii coborât, şi încă treceau puncte, fâşii late de lumină atât de puternică, nu vedeam nimic de lumina aceea. Era ca atunci când mă uit în soare, şi după aceea nu văd nimic. Văd numai sori negri, plimbaţi peste ce ar fi de văzut.

— Cum zburăm ? au întrebat cei de jos, râdeam din nou, nu zburăm, am spus. În nici un fel. Nu zburăm deloc. Radiolocatorul de aterizare ne-a speriat cu ploaie. Vedeau pe ecrane un front de ploaie la douăzeci - treizeci kilometri în sud, dincolo de fluviu. Ploaie la staţie, a spus Missi. Ploaie, picăturile de pe parbriz în decolare, prindeam viteză, apa luneca, Se turteau sfere străvezii, cenuşii, cu grăunţi din lumină. Se desfăceau în şuviţe din ce în ce mai subţiri, incredibil de subţiri, şi care păstrau în alcătuirea lor de o clipă grăunţii aceia din lumină. Dar asta a fost *jos* şi *dedesubt*, aici unde eram acum lucrurile se legau altfel. Am făcut un tonou pe stânga, a lucit soarele din aripă în aripă, eram pe spate, ştergeam cu plexiglasul cupolei marginea plafonului. Crestele de abur au lunecat prelinse în tăcere, alunecau una peste cealaltă. Aveam şapte mii la altimetru, am pus la orizontală, departe, spre nord-vest, deasupra munţilor, se împletea în fel şi chip un plafon de altocumuli. Viraj, am scos avionul între soare şi nori. Umbra ascuţită alerga, se frângea, s-a întregit din nou în faţă şi în dreapta. Ne însoţea, aşa în faţă şi în dreapta, înconjurată de haloul alcătuit din cele şapte culori fundamentale. Treceam

printr-o vale între stânci rotunde din abur, s-a întunecat cabina, ieşeam din nou la lumină. Dubla mergea frumos, a fost unul din avioanele noi, 526, 527, manşa era mai uşoară decât la avionul de luptă. Turajul, presiunea la ulei — normal, temperatura în ajutaj zero, trece termometrul pe prima cabină, am rugat, am văzut acul sărind, oscilând, s-a oprit puţin peste patru sute. Patru sute douăzeci de grade Celsius, în cele minus patruzeci de grade de afară. A clipit verde becul MARKER, a sunat în căşti semnalul radiobalizei. Recreaţie — a spus Bigă — mă dezleg, ies afară. Aveam şapte sute la oră, întorceam avionul pe spate, hai, am spus la intercomunicaţie, dezleagă-te. Spânzuram în chingi, am tras de manşă, cădeau peste noi opt tone de metal argintiu. Orizontul s-a legănat, s-a dus în sus, aşa intram în plafon, pe spate ; se făcea întuneric dintr-o dată, o sută de metri de nori astupau scurt soarele, cerul de deasupra. De când asta — s-a interesat Bigă —, să intri în plafon pe spate. L-am încredinţat că e ultimul răcnet în materie. Am apăsat butonul REVENIRE de la pilotul automat, am revenit. Adică răsucirea bruscă a dublei, casca lovind plexiglasul cupolei, avionul pleca de sub noi, pe urmă ne-a presat în scaun. Pe urmă a plecat din nou şi iar ne-a presat în scaun, în amplitudini din ce în ce mai mici, s-a liniştit. Am decuplat REVENIRE, apăsam butonul de STABILIZARE s-a aprins becul verde, verificam comenzile, normal. Intram pe condiţii, cap - compas de îndepărtare, trecut radiofarul pe condiţii — am spus jos. Ploaie la staţie — a răspuns sec Missi, aprob zborul pe condiţii. Gazul tău, 013 — s-a interesat conducătorul de zbor. O mie trei sute litri — am spus, mâncam patru sute pe condiţii, cu ce rămânea ajungeam liniştit la aerodromul de rezervă. Speram să nu fie nevoie de aerodom de rezervă. Speram ca ploaia de jos să nu fie foarte deasă, şi să văd pista, şi restul. Am virat, nu mult, douăzeci de grade, intram pe relevmentul de îndepărtare. Aici vântul bătea din vest, jos se rotea, am decolat cu vânt din nord. Înainte de aterizare să întrebăm cum e vântul —am spus. Când facem viraj de axare, a spus Bigă. Venim mai uşor pe direcţie. Avea dreptate. Am redus viteza, şase sute la acul lat, cronometrul, mai aveam zece secunde până la viraj. Până când aveam să înclin manşa, macheta orizontului artificial înclinându-se, şi cadranul

busolei rotit spre stângă, şi limba galbenă pierind în dreapta. Nu, am spus, cadranul busolei rămâne nemişcat. Şi orizontul artificial rămâne nemişcat. Noi — eu, avionul, Bigă — ne învârtim în jurul unor giroverticale, cadre sofisticate din metal lustruit suspendate în alte cadre, care la rându-le, pe lagăre din rubin, se rotesc în jurul unor giroscopuri. Cu cine vorbeşti — a întrebat Bigă şi am spus, nu vorbesc cu nimeni. Ce turaţie au giroverticalele ? Optzeci de mii de ture pe minut, a răspuns Bigă. De asta îşi menţin poziţia în spaţiu, orice s-ar întâmplă. E ceva, am spus, să pot rămâne la fel, orice s-ar întâmpla. Chiar dacă pentru asta trebuie să mă învârt cu optzeci de mii de ture pe minut. Ameţeam numai când mă gândeam.

Am zis : la viraj, am înclinat manşa, şi atunci toţi — Bigă, eu, avionul — ne-am dus după manşă, ne roteam în jurul giroscoapelor acelea mititele, şi ştiam că suntem înclinaţi şi ne rotim cu toate că zburam de un sfert de ceas în spaţiul mohorât, uniform, cenuşiu, în care nu exista nimic. Nici măcar axele acelea simple, cu care ne umplem şi în jurul cărora ne învârtim în trei direcţii existenţa, şi spunem aşa de firesc : jos - sus, dreapta - stânga, înainte - înapoi. Nu exista nici dreapta - stânga, nici sus-jos, nici faţă spate. Nu existam decât noi, în cabina avionului de dublă comandă. Am lăsat botul jos, coboram cu douăzeci de metri pe secundă, ne apropiam de axul pistei prelungit patruzeci de kilometri în sud, ridicat trei kilometri în plafon. Acolo eram noi — la intersecţia aceea de linii şi planuri muiate de ploaie, de apa cenuşie, smulse greu din pământul ud şi trimise aici de antene. Semnale atât de precise care de fapt nici nu existau. Fluturări de vid în care ne sprijineam, şi în care credeam, şi de care depindea, simplu, totul. *Depindeam*.

Ajunge, am spus, filozofia nu e pentru piloţii de vânătoare. Nu în avion, deşteptule, să te văd cum nimereşti pista. Să te văd cum te agăţi, de fluturările de vid. Era ceva, în felul în care se interesa conducătorul de zbor cât gaz mai avem, cum anunţa din ce în ce mai sumbru Missi din cabina lui cu o grămadă de ecrane că plouă, mă rog, el a spus oficial: ploaie la staţie — era ceva în neregulă. Cred că e groasă jos, a spus Bigă. Asta am vrut să spun acum — am confirmat. Ai bani la tine? O mie metri înălţime,

reducem viteza spre cinci sute, ce să faci cu banii, a întrebat Bigă. Trebuia să scot trenul în capul pantei, nu l-am scos, asta însemna în rezervă o sută douăzeci — o sută cincizeci de litri de gaz. Patru minute de zbor la economic, un tur de pistă mic învârtit după antenele radiofarului apropiat.

— Trenul, a spus Bigă, poate punem dubla pe burtă. Ce să faci cu banii ?

— Aterizăm la Kogălniceanu, am spus, bem un Pepsi la cupolă. Nu te grăbi cu trenul.

— Gazul ?

— Gazul.

— 013, a spus Missi, la douăzeci şi doi kilometri, în ax.

Dumnezeule, iar începea. Poezia cu kilometri, şi cu cât mai e până în capul pistei, şi ce am de făcut în timpul ăsta.

— Douăzeci în ax, la opt sute înălţime, a spus Missi,

Asta înseamnă Dunărea sub noi, insula ascuţită sub noi, la al cărei cap din est, cu patru grade la busolă...

— Optsprezece kilometri.

Speram să nu îmi dea distanţa din doi în doi kilometri, până ajung jos. De fapt, aveam nevoie de el doar după ce treceam radiofarul îndepărtat. Coboram cu zece metri pe secundă, cinci sute de kilometri pe oră, bordul - normal. Braţul ARU şi restul. Presiunea în hidraulice, la ulei, la aer. Trimerele, patru sute înălţime, am scos trenul, avionul s-a clătinat, a glisat, revenea în linie de zbor. A clipit becul roşu, suna alarmant în cască, insistent, semnalul ÎNĂLŢIME PERICULOASĂ.

— Ţi-a ieşit periscopul ?

— A ieşit.

Viteza, flapsul pe prima poziţie, ceream vântul, bătea mai departe din nord. Cu cinci metri pe secundă.

— Doi kilometri vizibilitate, a spus conducătorul de zbor.

— Doisprezece kilometri, două grade stânga.

— La trei sute de metri, am spus.

— În plafon ?

— În plafon.

Viteza spre patru sute cincizeci, cu cinci metri în coborâre. Peste patruzeci de secunde radiofarul îndepărtat, nu mai puţin de o sută cincizeci la radiofar, aveam peste o mie litri de gaz.

— Abia aştept să văd cum te descurci, a spus Bigă, la doi kilometri vizibilitate.

Am ridicat din umeri sub chingi ; parcă nu eram în acelaşi avion.

— Te-am întrebat dacă ai bani.

— N-am.

— Doi kilometri pe orizontală, am precizat.

Scoteam avionul din înclinare, la nouă, la opt în ax, acum, a spus navigatorul de la radiolocatorul de aterizare treci radiofarul. Exact de aici aveam nevoie de el. Vizibilitatea oblică diferă de cea orizontală, pământul prin straturi de nori, de pâclă care reflectă, refractă, descom- pun, distorsionează orizontul oricum şters, vag, împâclit. Nici nu ştiam bine ce se întâmplă. Doi kilometri pe orizontală, asta putea însemna orice. Inclusiv ceaţă cu vizibilitate zero, până la zece metri de sol. Oricum, Bigă trebuia să vadă pista înaintea mea. Prin periscop privirea nu se împiedică în reflexele vizorului de la aparatul de ochire. Am rotit tamburul unghiurilor de corecţie, a lucit lentila groasă în parbriz. S-a răsucit în lame gălbui, a dispărut.

— Vezi pista înaintea mea, i-am spus lui Bigă.

— Sunt numai ochi.

S-a albit aburul din jurul cabinei, uite, a zis Bigă, ce ciudat. Cum se albeşte plafonul la coborâre, în loc să se întunece.

Am fost de acord că e ciudat.

A ţârâit soneria, a clipit becul verde MARKER.

— Radiofarul îndepărtat.

— Confirm, am spus.

Acul radiocompasului a făcut un sfert de cerc pe dreapta, a revenit la zero. S-a comutat pe apropiată. Reduceam viteza spre patru sute, cu doi-trei metri în coborâre la variometru.

— Poate ieşi în pauză, am spus înăbuşit.

Nu vedeam nimic în faţă. Nu se vedea nici lateral.

— În ax la şase...

— La mine plouă. 013.

— O sută treizeci de metri, am spus. În plafon.

— Nu ies, a făcut Bigă. Afară plouă.

La cincizeci de metri înălţime am pus la orizontală, cu aproape patru sute de kilometri pe oră.

— Doi kilom...

— Acum *trebuie* să vedeţi, a spus conducătorul de zbor. E ceaţă de primăvară.

— A venit primăvara, a zis Bigă din spate. Pe urmă vine vara, şi plecăm în poligon.

N-am răspuns. Mă uitam înainte, şi n-am văzut nimic, şi pe urmă s-a luminat şi am văzut foarte limpede. Uite —ţipam amândoi. Bigă şi cu mine, pata luminoasă a proiectorului pus invers pe direcţia de aterizare, cercul violet, difuz, punct fix închegat în cenuşiul acela fără Dumnezeu. Restul a fost ca de obicei, am picat, reduceam motorul, s-a desprins brusc din ceaţă solul, biuta proiectorului neagră pe cercul de cenuşă. Iarba galbenă, pământul maro, lucios de apă. Capul pistei a închis inelul mohorât sub noi. S-au năpustit în cabină şiruri de balize chioare, pragul pistei — a spus Missi. Am redresat, cauciucurile groase chelălăiau, au derapat pe betonul ud. Frânam, se învârtea brăzdată de vergi cenuşii antena roşie - albă a radiolocatorului de aterizare ; acolo, în cabina zebrată, cu căştile pe urechi, stătea Missi. Au fulgerat becuri roşii, paraşuta de frânare, am scos-o eu — a zis Bigă. Am degajat la penultima bretea, capul de nord al pistei nu mai exista. Se pierdea, într-un val de negură mohorâtă. Dacă mai o întârziam pe sus, a spus Bigă, chiar mergeam la Kogălniceanu.

— Dacă, am spus. Rulam aşa, cu aripa atingând marginea valului acela neliniştitor de nimic. Pe urmă am coborât din avion, m-am uitat în jur şi am văzut că a venit primăvara.

Erau zile în care avionul zbura cu mine cum nu credeam că se poate zbura. Zilele acelea începeau la fel, decola sonda meteo într-un vârtej de foc, de praf aşternut de ieri pe pistă, se ridica

silueta fină, jambele intrau în lăcaşurile lor când dubla ieşea din norul fierbinte. Zburam în fiecare zi, şi ce deosebea zilele între ele erau numai starturile foarte rare în care avionul zbura cu mine cum nu credeam că se poate zbura. Decola sonda, noi aşteptam întinşi pe iarbă, mâncam cireşe, scuipam sâmburii cât mai savant, adică ceilalţi scuipau sâmburii savant, eu înghiţeam cu sâmburi cu tot. Se ridica unul din noi, pleca, se întorcea cu o cască Z.S. plină cu cireşe culese din pomii crescuţi în spatele celulei de alarmă. Nu vorbeam între noi, nu mai aveam ce să ne spunem. Tot ce a fost de vorbit era de mult spus, şi tăceam, urmăream sâmburii : cum zboară în aer, unde cad. Cireşele erau tari, încă reci, ude de rouă. Megafonul de pe Casa albă urla, auzeam convorbirile între cei din dublă şi conducătorul de zbor : plafonul, vizibili- tatea, ce mai era pe sus. Curentul jet, cu toate că asta se întâmplă la înălţimi la care nu aveam să ajungem vreodată. Ştiam varianta la care zburam înainte de aterizarea sondei. Ştiam ce era de ştiut imediat după desprindere, când la o sută - două de metri cei din dublă comunicau vizibilitatea şi acoperirea. Primăvara aceea începută târziu a fost pe urmă netedă, liniştită, lină —aproape albastră. Nu era foarte mult de ghicit, iar noi zburam atât de jos, practic nu interesa ce se întâmplă dincolo de trei sute de metri. Uneori urcam, cuplam forţajul şi urcam peste doisprezece - paisprezece mii de metri, sătui de aerul de jos ; la şapte - opt mii de metri ieşeam cu capul, cu umerii, cu tot avionul peste dunga neagră a orizontului, dar abia peste douăsprezece mii de metri găseam încremenirea aceea rece, albastră pentru care cuplam forţajul şi urcam.

Megafonul de pe Casa albă spunea lucruri neaşteptate în unele dimineţi. Se întâmplau tot felul de minuni, aerul pâclos aduna umezeala nopţii în nori joşi, în ceţuri alburii, undeva, nu foarte departe, ploua. Mâncam cireşe în soarele palid, făceam pariuri : zburăm - nu zburăm. Am zburat întotdeauna, pentru că timpul trecea oricum, aterizări din acelea — cu doi kilometri vizibilitate —deveneau obişnuite. Ne miram doar, şi nu eram în largul nostru, când vedeam pista de la radiofarul îndepărtat. De dincolo de fluviu. Puneam pariuri, urmăream traiectorii de sâmburi scuipaţi cu dichis printre dinţi. Era şi o ţintă, baliza

portocalie, cu sticlă violetă de lângă bretelă. Iarba încă verde, încă subţire, unduită de vânt în valuri atunci când bătea vântul, se acoperea cu sâmburi galbeni. Mai târziu s-a uscat iarba, se transforma într-o plasă, ţesătură dezlânată de fibre seci, alburii, îndoite ciudat. Tulpinile aveau noduri cafenii acolo unde se îndoiau şi porneau în altă parte, ochiurile acelei plase secetoase înconjurau pe pământul sec, înconjurau sâmburii de astă-primăvară. Albi, uscaţi, goi pe dinăuntru. Dar asta a fost târziu, spre vara fierbinte, când socoteam timpul până la trageri în săptămâni, pe urmă în zile, pe urmă chiar am urcat într-un avion de transport şi am plecat în poligon.

Atunci însă, în primăvară, aşteptam sonda mâncând cireşe, pe urmă urcam în avioane şi decolam, iar zilele acelea speciale se închegau sus, după ce interceptam şi degajam din atac. Rămâneam singur în aer, nu reuşeam să mă obişnuiesc — cum se golea în secunde cerul plin de avioane şi rămâneam singur cu MIG-ul, la douăzeci de minute de zbor spre casă. Simţeam altfel manşa în palma prelinsă pe metal, şi metalul încălzit se prelingea în mine firesc prin palma umedă, şi atunci avionul singur se proiecta şi se curba pe sfere imense de aer albastru cu raze ameţitoare de patru - cinci mii de metri. Totul se termina în mai puţin de treizeci de secunde laminate, nu ştiam bine dacă se contractă, se lungesc, timpul cabinei avea alte valori. Cinci g, şase g, de cinci - şase ori eu însumi. Bucuria simplă că eram aici. Că făceam, şi avionul făcea cu mine ce nici unul dintre noi n-ar fi făcut fără celălalt : şi totul exploda tăcut în lumină limpede dincolo de inelul pâclos de la opt mii de metri. Acolo răsuceam avionul în semitonou, se rotea cerul albastru, ocupa locul ştiut. Se aşeza, se legăna, revenea sub noi discul galben - verde cu fluviul ondulat larg în volute galben – argintii, discul galben - verde al planetei. Răsturnam, atârnam cu ceafa, cu umerii strânşi în chingi, peste zece mii de metri goi până jos. Despărţea numai plexiglasul cupolei, mă sălta în chingi, aşa cum cădeam, suprasarcina negativă. Avionul se dezlipea de mine, o clipă nesfârşită atârnam într-adevăr singur şi cumplit de gol, nedezmeticit în singurătatea aceea, căscată zece kilometri sub mine. Atunci trăgeam de manşă, duruitul înăbuşit al supersonic-

ului care cădea deasupra mea aşa cum stăteam suspendat între avion şi pământul de jos, şi pe urmă eram lipit în scaun, linia orizontului se urca, ne înghiţea scurt aerul negru, galben, se prelingeau în lungul cupolei şuvoaie groase de văzduh dens. Curgeam prin troposferă, comenzile se încordau, deveneau grele, toată mecanica aceea formidabilă, minunea electronică a unui avion de vânătoare venea la vale cu cincizeci, o sută, trei sute de metri în fiecare secundă : orice corp cade spre centrul neştiut al pământului. Noi arcuiam metalul deştept pe traiectorii prelungi, pământul văzut printre tălpi, clipa ameţitoare când veneam exact la nouăzeci de grade. Tubul Pitot lăsa o dâră de argint care nu se mai ştergea pe scoarţa planetei. Greutăţile difuze de întuneric fierbinte, suprasarcină cinci, cinci jumătate, nouă, zece, sute kilometri pe oră convertiţi în viteză verticală, în prăbuşirea care ţinea cât vroiam. Ce se întâmpla mai departe —redresarea — era tehnică de pilotaj, vreau să spun, lucrurile se întâmplau ca întotdeauna. La trei mii de metri am trecut peste un vârf de nor, am dat manşa lateral în tonou, a şters norul acela marginea aripii delta, burta avionului, s-a întins opac acoperind cabina. Am ieşit deasupra oraşului în zbor pe spate şi după aceea, când întorceam avionul normal, am văzut în cotul fluviului pista. După aterizare am dat de Grig, am mers lângă el, încercam să spun ceva, să leg în cuvinte ce se întâmplă sus cu mine, cu avionul ; dar capul de celulă nu avea dispoziţia necesară. A ridicat din umeri, iar, a spus, vii cu lucruri fără acoperire. Ce vrei să zici, a întrebat, că avionul zboară altfel cu tine decât cu mine ? că în aer e nemaipomenit şi aici e mizerabil ? Că toate astea — se ambala fără să ştiu de ce, a cuprins într-un gest tot ce era acolo, pista, copacii, gurile de alimentare, avioanele —, că toate astea nu merită să mai venim jos pentru ele ? Rămâi sus, dacă eşti aşa deştept. De ce n-ai rămas sus ?

Nici măcar nu striga, vorbea pe tonul lui obişnuit, atât doar că gesticula, dădea îngrozitor din mâini ca să îmi arate cât de deştept, sunt. Au trecut doi tehnici ducând o vodilă, am văzut avionul lui Ţestosu pe panta de aterizare, gata, am spus, tac. Nimic. Încearcă şi tu să consideri că n-am spus nimic.

— Eu azi n-am urcat, a făcut Grig, n-am trecut de patru sute de metri. N-a fost nevoie să urc mai sus. Cred că de aia...

— De aia ce ?

N-avea rost să încercăm să explicăm ce ştiam amândoi că nu este de explicat. Am râs, ne-am dus la microbuz.

— Cum a fost ? celula B.B. fuma aşezată pe marginea bordurii. Eram chiar acolo unde se încearcă motoarele avioanelor ieşite de la hangar, şi pământul de la marginea bretelei era mâncat, ars, dus, spulberat, betonul atârna ca un cozoroc deasupra pământului dus. Celula B.B. şedea pe betonul cald, Basil a scos ţigara din gură, otrăveau aerul zilei cu colaci alb - albaştri de fum. Cum a fost ? a întrebat.

— Bine, a spus Grig. Două sute viteza de apropiere, tras la o mie cinci sute de metri. Numai...

— Bine, am spus. Ar fi bine să tragi în poligon, cum ai tras acum.

Au râs, Basil, şi Bigă al lui, şi Grig. Eu nu râdeam. Nu găseam nimic de râs. Efectiv, vroiam ca Grig să tragă în poligon cum a tras acum.

— Mulţumesc, a zis Grig, pentru câtă grijă ai de mine. Rar m-am simţit atât de ocrotit. Numai că am tras cu butonul de încadrare.

Asta se întâmplă mai des decât ne-ar fi făcut nouă plăcere, butoanele erau aşezate foarte aproape pe mânerul manşei, şi aproape pe aceeaşi linie. Nu era foarte greu să le încurc. Era mai greu să nu le încurc.

— În poligon, a spus rar Basil, au fost unii care au tras cu butonul de încadrare şi se mirau că nu le pleacă racheta.

— Au fost unii care au încadrat cu butonul de tragere, şi se mirau că a plecat racheta, a spus Grig. Chestie de optică.

— Nu trebuie să te grăbeşti, a spus Bigă. E totuşi greu, când îl ştii pe ăsta cu două rachete după tine.

— Când mă ştie cu două rachete după el, ce ?,

— Ei, a dat Bigă din mână, nimic.

— Chiar, a întrebat Basil, cum ai tras ?

— Azi ? Am tras bine.

— Ai timp ?

— La limită. Ca de obicei. Ascultă, am spus, nu acum trebuiau discutate lucrurile astea. Credeam că le-am aranjat din iarnă. Credeam că le aveţi puse la punct dinainte de a veni eu în grupă.

— Nu am întrebat decât cum ai tras, a ridicat Basil din umeri.

— Lasă-l, a făcut Grig. El are azi probleme.

— Dacă are probleme, să nu zboare.

Am văzut avionul lui Ţestosu cum ateriza, a scos paraşuta de frânare ; au scrâşnit discurile de beriliu când oprea avionul.

— Uite, am spus, o grămadă de lume se dă în vânt să ne oprească de la zbor. Nu începe şi tu.

— Dumnezeule, a făcut Basil. Cum trăieşte omul ăsta, le ia pe toate la propriu.

Avea dreptate. Mă uitam la avionul lui Ţestosu, cum rula spre guri. Venea cu farul aprins, a oprit motorul şi tehnicul făcea semn cu mâna, stinge farul.

— În regulă, am spus, ai dreptate.

Am urcat toţi patru în microbuz şi ne uitam ce face Ţestosu, cum iese din chingi, cum se saltă în scaun, cum a coborât din cabină. Cum semna în carnetul avionului. Ziua aceea am făcut încă două ieşiri dar n-am mai urcat, zburam jos, la cel mult trei sute de metri. La prânz am mâncat o grămadă de căpşuni cu îngheţată, seara am fost în oraş. Ne-am înghesuit toţi şase în Dacia albastră, mergeam să vedem un film american cu robinsonade despre care vorbea toată lumea, „Şcoala curajului" sau cam aşa ceva. Filmul era de fapt un spanac, doar animalele, jucau multe animale în film, liber, fără dresor, doar animalele au fost într-adevăr grozave.

M-a trezit lumina, soarele ajungea în cameră prin crengile salcâmilor, razele traversau ceaţa de dimineaţă, se desfăceau în cercuri rotunde, galbene, portocalii ; dansau pe covor, pe zidurile albe, cercuri galbene, portocalii. Pe tăişul lat al săbiei de abordaj. Pe lemnul lustruit al flintei cu ţeava răsfrântă. Am sărit în picioare, unde se rotunjeau pete de soare covorul era cald, moale,

gros, în rest îl simţeam rece, umed de noaptea trecută. Am făcut ceva gimnastică, nu foarte multă, pe urmă am fiert ceai adevărat, ce ne turnau în ceşti Nuţicile la popotă nu se putea numi ceai. Nu în comparaţie cu ce aveam de la Chioru : cutia roşie de tablă Twining's tea, aburii bruni risipiţi în bucătărie se amestecau, închideau lumina zilei. Am fluierat cântecul cu piloţii care nu vor fi niciodată cavalerii elicei, fluieram şi sub duş, şi când am coborât scările fluieram.

N-am încuiat uşa, nu intra nimeni în casă. Şi dacă intra, nu avea ce face acolo. Mergeam printre salcâmi spre şosea, plecam să fac cel mai formidabil lucru din lume : plecam în zbor. Am ieşit pe beton, am dat capul pe spate : cerul era albastru, fâşiile de ceaţă de la orizont nu însemnau mare lucru. Nu însemnau de fapt nimic. Asta într-adevăr era ceaţă care se topeşte.

Am ajuns la zebră cu pantofi lucioşi de apă, tălpile lăsau dâre lungi, verzi, curate, în iarba argintie. Pista era umedă de rouă: plăci închise, beton ud, plăci albe din beton uscat, fire negre de smoală turnată între plăcile de beton. Niciodată nu puteam înţelege de ce rămân uscate unele plăci, de ce se acopereau altele cu umezeala lucioasă. Puteam doar să îmi închipui cum arăta pista aceea din aer. Arăta ca o tablă de şah cu pătratele deschise şi închise aruncate aiurea.

Am urcat la primul etaj al zebrei, Miki întindea hărţi meteorologice în sala piloţilor : era senin. În raionul aerodromului, în ţară, în Europa. Pâclă în vârful cizmei italiene, ceaţă sus, în Scandinavia. Nu avea nici o importanţă. Îţi fac cadou o zi frumoasă, a spus Miki, a spus asta şi când a urcat Basil, şi când a urcat Grig, pe toţi ne-a primit aşa : îţi fac cadou o zi frumoasă. Era aproape un cântec scurt. Am râs, am spus : o zi frumoasă, din multele zile frumoase pe care le avem la tine. Nici nu se cunoaşte.

Am mers la celulă, prin iarbă, şi după aceea am ieşit la avioane, şi în timp ce controlam avioanele a trecut la verticală sonda meteo. Au trecut jos, au cuplat forţajul, s-au pierdut într-o şandelă nesfârşită, dar astea erau mofturi de conducător de zbor care avea să stea închis în zebră şi să se uite cum zboară alţii. Nu era nici o plăcere să conducă zborul într-o zi ca aceea.

În prima ieşire am făcut o interceptare cu grupa, intra soarele în cabină orbind, am schimbat eşalonarea la viraj ; vedeam greu avionul lui Grig topit în lumina difuză. Nu puteam sta cu soarele în ochi un viraj întreg, cu unu - două - trei avioane subţiate, topite, dizolvate şi trecute lent peste discul incandescent, şi pe urmă întregite din nou în lumina zilei. Atunci am schimbat eşalonarea şi am văzut avionul lui Grig proiectat pe pădure, în loc să îl pierd în soare. Zburam în spatele lui şi mai sus, de fapt între el şi Bigă, şi Grig a stat cu ochii în soare tot virajul, ţinând formaţia după prima celulă.

Am trecut peste câmpuri împărţite după legi care îmi scăpau, plantele acelea, ce erau ele, creşteau de la nord la sud, altele de la est la vest. Am strâns virajul, atunci am văzut că Grig rămânea în urmă : departe în faţă, se aprecia greu distanţa din cauza inelului de pâclă, avioanele din prima celulă coborau rapid. Grig a băgat motor, dunga de fum cenuşiu ieşită din ajutaj însemna un singur lucru; regim maxim.

S-a arcuit pe albastrul de deasupra, dunga aceea. Am cuplat forţajele şi MIG-urile au zvâcnit înainte. Nu mult, la o mie şi o sută de kilometri la oră am decuplat; întâi Grig, pe urmă eu. Dumnezeule, cum fluiera aerul în jurul cabinei ; vedeam avionul - cap în zbor cu botul ascuţit spre pământ, ca atunci când cobora, dar nu cobora deloc, zbura aşa din cauza vitezei mari şi zburam alături de el la fel, cu ampenajul spânzurat peste cabină. Cu orizontul sus, la mijlocul parbrizului, şi vedeam grozav în faţă, cum se înghesuie poduri şi case sub avion. Sălcii, trenuri, maşinile de pe şosea. Cum am ajuns la fluviu aşa, zburând cu peste o mie de kilometri pe oră la nici o sută de metri înălţime, şi cum dispărea fluviul sub botul avionului.

— Am rămas în urmă, am spus, şi Grig a răspuns scurt : nu ne-au dirijat.

Asta era bine cu Grig, nu vorbeam mult în aer. Nu mai era nevoie, să vorbim. La cât zburam împreună. Apăsam pe emisie numai atunci când era ceva în neregulă, şi ce i-am spus lui Grig au fost primele cuvinte de când zburam pe canalul de dirijare.

Când nu eram dirijaţi zburam aşa, pe celule, cuprindeam o suprafaţă mare : prima formaţie la doi-trei kilometri în faţă şi în

stânga ; şi în celulă zburam în dispozitive largi, să nu ne împiedicăm unii de alţii. Zburam risipiţi pe tot cerul, şi cine vedea primul trebuia să atace fără să mai piardă timpul.

— Formaţia 160, a întrebat Basil, dacă voi vedeţi ceva?

— Noi vă vedem pe voi, a spus Grig.

Tăiam braţul arcuit al fluviului, în dreapta munţii aceia bătrâni, creste sure, albe, abrupte, ieşite din cocoaşe domoale de ceaţă cenuşie. Puteam să cred orice despre crestele acelea. Despre cât erau ele de înalte. Erau foarte abrupte, şi avântate, avântul lor se oprea la patru sute şi şaizeci de metri. Mă uitam pe hartă, 468, cifrele erau chenăruite gros, albastru, le vedeam imediat. Era ca atunci când cineva subţire e înalt de departe, şi când se apropie văd că nu e înalt deloc, e numai subţire. Subţire şi scurt. Era ca atunci când ceva pare mare de la distanţă, şi de aproape e mic, se trece uşor peste.

— Văzut ! a ţipat Grig, înclina brusc avionul, a trecut cu aripa peste cabina mea. S-a repezit, şi ne-am repezit după el fără să ştim unde. Prima celulă a virat strâns, cât de strâns se putea vira la viteza aceea, şi Basil a spus : văd şi eu, intru primul la atac. OK, a spus Grig, dă-i drumul. A scos din înclinare, am scos şi eu, zburam drept, cu prima celulă venind din stânga peste noi; şi am văzut sub avion canalul, vase la ancoră pe canalul acela. Bordul — normal, acul alb de la manometrul de ulei : patru atmosfere. Viraj la cuţit cu un plan în cer, celălalt în pământ peste trei avioane, s-a întregit formaţia noastră. Grupa de trageri, şi restul. Tot ce însemna asta. Tot ce însemna asta din ce în ce mai mult. S-au umezit mâinile pe comenzi. Las-o moartă, am spus. Ia lucrurile aşa cum sunt. E totuşi doar un afurisit, de avion teleghidat, vopsit în roşu. Atât doar că avionul ăla însemna o grămadă de lucruri. Am redus motorul, pe urmă am strâns virajul şi am împins maneta de gaze înainte, la pragul maxim. Avionul lui Grig era suspendat la câţiva metri deasupra şi în stânga ; vedeam niturile de pe burtă, intradosul planurilor, literele mici, roşii, de pe capace. Intru la atac, a spus Basil, târziu aici, după viraj, acum trebuie să atace formaţia a doua. Grig şi cu mine. Mă lăsam în scaun, neruşinat de liniştit. Nu mai apucam să trag. Şi

chiar dacă trăgeam, o făceam în afara perimetrului valabil. Dincolo de limita poligonului.

Basil a degajat, zburam în dreapta şi mai sus, cu avioanele din faţă proiectate pe galbenul cenuşiu al fluviului, pe verdele malurilor. Sălciile erau verde închis, verde - argintiu când bătea vântul, şi iarba a fost mereu verde deschis, s-a îngălbenit doar la sfârşitul lui iulie, când n-a plouat o grămadă de vreme. Zburam spre sud-est, soarele bătea din faţă, avioanele străluceau pe fondul solului. Erau aşa, ca trei mănunchiuri de raze.

A intrat Bigă la atac, cred că a fost prima oară când s-a grăbit. Eu am dat picior, m-am dus glisat la o parte, am ieşit în coada lui Grig. Pentru că nu mai avea nici un rost. Trăgeam aiurea filmul fotomitralierei. Ce faci, 013, a întrebat Grig, şi am spus : ce trebuie să faci şi tu. Dar Grig a tras, a făcut filmul în tur de pistă, şi după aterizare a spus: nu e niciodată prea târziu. M-am uitat în ochii lui şi am zis : numai în dragoste. Numai în dragoste, nu e niciodată prea târziu. Ia te uită, a spus Grig, eşti îndrăgostit. De tine, am zis. Ce vijelios ai pornit la atac, erai gata să mă pocneşti cu aripa peste cabină. Am fost mândru de tine.

A întors capul, ne uitam după avionul aterizat, venit lung, scârţâiau strident frânele, paraşuta de frânare scoasă prea repede s-a rupt de viteză. Iese din pistă — a făcut Grig, nu iese — am spus, nu pentru că eram convins că nu iese din pistă, dar nu vroiam să spun aceleaşi lucruri ca Grigorescu. Era de ajuns că zburăm la fel. Îngenunchea avionul din frâne, a ieşit fum alb din cauciucurile chinuite, încetinea, a oprit chiar în capul pistei, s-a aplecat pe jamba dreaptă când a degajat.

— Ei, am spus.

— Nici un ei, a spus Grigorescu. Ce avion a fost ?

— 8108, de la escadrila a doua.

— Zboară locotenenţii ?

Am râs şi am spus, da, zboară locotenenţii. A râs şi Grig, s-a uitat la mine şi a râs, şi iar nu era nevoie de cuvinte. Râdeam numai, pentru că şi noi am fost locotenenţi şi ştiam foarte bine ce înseamnă asta. Grig era din cei care ţin minte, şi eu cred că ţineam, minte. Vroiam foarte mult să ţin minte că am fost locotenent. Mi se părea esenţial. Să rămân locotenent în mine,

indiferent ce se întâmpla afară. De asta râdeam amândoi, şi ne miram numai cum au rezistat cauciucurile. Pneuri de aviaţie cu şapte pânze, mătase japoneză ţesută drept şi în cruciş, şi care, uite, rezistă la ce nu era de rezistat.

— Ce faci acum ? a întrebat Grig.

— Merg să mă dau peste cap.

— Cu dubla ?

— Ei, am spus, am depăşit etapa. Cu simpla.

— Sunt curios cum o să fie, a zis Grig. Sunt curios şi eu, l-am încredinţat.

Acrobaţia cu supersonicul era o cumpănă în aviaţia militară, avioanele pretenţioase, nu excesiv, fineţea necesară impusă de complexitatea aparatului. De ce se întâmpla cu avionul, oricum făcut să zboare la parametri duri, atunci când plecam într-o zonă de acrobaţie. Aripile delta scurte, repezite înapoi, lucrau capricios la viteze mici şi unghiuri mari de atac ; dar totul era doar chestie de antrenament în zbor. Şi de *atmosferă*. Vreau să spun, ce credea fiecare despre acrobaţia aeriană. Au fost câteva accidente, catapultări — inerent, treceam din nou masiv la zbor acrobatic, la luptă aeriană cu evoluţii strânse, pe verticală şi pe orizontală. Dog-fight, lupta câinească, tradiţională, clasică, de la primul război mondial încoace. Teoria cu racheta lansată comod de la 8-10-12 kilometri cădea, se dovedea perimată. Totul se repeta, viraj de luptă, buclă, immellman. Răsturnare. ABC-ul acrobaţiei revenit în actualitate, numai că la viteze şi suprasarcini pe care piloţii vechi nu le credeau. Opt g, de opt ori greutatea corpului personal, fiecare celulă, ţesut, muşchi, calciul din oase devenit plumb, de fapt totul se omogeniza în plumb greu, cenuşiu. Pleoapele pe ochi, sângele în vene, gândurile — dacă mai erau gânduri. Dacă creierul tescuit sub casca albă mai putea judeca. Exact asta era, că judecam. Şi trăgeam de manşă, şi urmăream bordul cu ochi înfundaţi în orbite uscate, fierbinţi. Ochii căscaţi aiurea, orbi, secunde nesfârşite. Pentru că sângele dens nu mai avea putere să urce, să facă ce era de făcut. Să lumineze ce era de luminat. Gânduri iscate incredibil pe scoarţa tescuită, de ce. Asta se întâmpla jos ; ce se petrecea *atunci* şi *acolo*, foarte scurt, distilam jos, după aterizare. De ce, era foarte clar şi că nu

insistam pe *de ce*. Asta o rezolvam cu optsprezece ani în urmă, la intrarea în şcoala militară de aviaţie. Colonelul ochi albaştri ne punea să facem la nesfârşit bucle şi răsturnări. Să ne dăm peste cap. Pe urmă ne luptam între noi şi ne doboram cu filme de fotomitralieră. Nu înţelegeam foarte clar de ce insistă colonelul pe toate astea, dar ne plăcea şi, oricum, ne dădeam peste cap şi singuri. Şi ce a fost mai târziu arăta că încă nu ne-am dat destul peste cap. Dar asta a fost mai târziu, în ziua aceea am mers la avion, controlul dinaintea zborului, roţi, trape, manometre, starea învelişului, flapsul. Paraşuta de frânare, celălalt flaps, de la planul stâng, avea joc. Nu mult, în limite admise. Oxigenul de la motor, din cabină, şi restul. Cabina. Strângeam chingile, le-am trecut pe „blocat" : mă lipeau brutal de scaun, de metalul cabinei. De ce era dincolo de metalul cabinei. A fremătat avionul la pornire, l-am simţit întins — metalul alb — trezit şi revenit la viaţa lui caldă de metal însufleţit. De fier mort depăşind condiţia opacă de fier mort. Rulam repezit, am intrat la pistă pe două roţi, permiteţi decolarea, am cerut. Permit, a spus conducătorul de zbor, ţin minte şi acum, ne-am dus în zona doi.

Acolo erau două lacuri, unul mic, rotund, celălalt mare, alungit de la sud la nord. Mai era cotul fluviului, locul unde Dunărea scârţâia cumplit şi o lua spre nord, după ce traversa un continent întreg de la vest la est. Am făcut viraje cu şase g suprasarcină, în treizeci de secunde măturam trei sute şaizeci de grade de orizont. Asta însemna o grămadă de lucruri, motorul urlând în forţaj, 950-1000 de kilometri pe oră, avionul culcat la cuţit pe orizont, orizontul se zdrenţuia în dealuri, lacuri, malul râpos al fluviului. Rigid în costumul anti-g umflat, cu manşa în burtă, picături de sudoare curgeau aiurea sub cască, curgeau lateral, pe tâmple, sub cască, s-au scurs pe obraz, se adunau în masca de oxigen. Toată viaţa curgea lateral treizeci de secunde strivite, de şase ori fiecare secundă. Mă roteam între două sfere, cea ştiută cu tot ce a fost şi va fi din nou, pământul, cealaltă în

care eram, cerul dens de la cinci sute de metri înălţime. Bila la mijloc, avionul glisa, variometrul, viteza, indicatorul de suprasarcină. Orizontul artificial şi cel de dincolo de cabină, crescut pe o verticală numai a mea. Aparatele control-motor, normal. A trecut un lăstun cu o mie de kilometri la oră prin dreptul cabinei, proiectil cu cioc şi pene. La o mie de kilometri pe oră, am avut timp să spun, penele alea moi. Pe urmă şandelă la şaptezeci de grade, urcam cu botul în cer. Aerul tulbure, inelul de pâclă, la 5 200 de metri am ţâşnit în albastrul limpede şi strălucitor. Vreau să spun, de la înălţimea asta, lumina era îmbrăcată în beteală. Curgea în şuviţe de argint, în dungi albastre. Am întors avionul pe spate, manşa în burtă, bila la mijloc, BILA ! — a duruit scurt şi aspru avionul. Botul pe orizont, l-am lăsat să curgă în jos. Tubul Pitot pe păduri, pe coaste roase de dealuri, pe lacul cel mititel. Şi iar inelul de pâclă, redresat din răsturnare, am tras în buclă, looping. Nesterov, Pégoud, aviatorul Charles Pégoud cu scândura lui legată în sârme, fluturau cârpe albe, aripi de mătase întinse pe sârmele acelea. Lucrurile se întâmplau atât de departe, prima oară, nici nu ştiam bina cine le-a făcut prima oară. Nu ştiam nici de ce este foarte important să ştiu bine cine le-a făcut prima oară. Ce cocardă a fost pe avionul primului pilot care şi-a învârtit, simplu, planeta deasupra capului. Pentru că asta se întâmplă, a fost iar jumătatea de cerc urcată în cer, capul nichelat al tubului Pitot înfipt în albastru şi orbind cu strălucirea crudă, şi pe urmă ne-am dus în jos şi desenam iar jumătate de cerc cu Pământul lunecând solemn peste cabină. Pe coama din dural scânteietor, peste deriva înaltă, a lunecat, s-a oprit legănat la locul lui dintotdeauna. Semibuclă, acum rămâneam atârnaţi pe cer, în partea cea mai înaltă a jumătăţii de cerc. Am rotit avionul, şi eram dintr-o dată la şapte mii de metri albaştri, peste planeta verde - galbenă cu şarpele mâlos de apă. Eram dintr-o dată acolo unde lumina curgea ca beteala. Restul a fost linişte, adică tonouri în coborâre, am tras iar în răsturnare, am făcut un tonou vertical, cu botul înfipt în pământ. Cu botul înfipt în lacul rotund, mititel, verde - cenuşiu, şi lacul se rotea lăsând un cerc limpede, şi iar m-a presat suprasarcina în scaun, dansa orizontul, a lunecat sub marginea cabinei, la locul ştiut. Coboram, am traversat axul pistei

la 1700 de metri înălţime, intram în tur de pistă pentru aterizare. Auzeam convorbirile în căşti. 509 cerea intrarea la virajul trei, pentru trecere la verticală. 160, ăsta era Grig, scotea trenul pentru aterizare. 247 trecea pe canalul punctului, pleca pe traiect, nu l-am mai auzit. M-am uitat la gaz, 600 de litri, singurul cu care mă puteam întâlni era 509. Dorel. Aprob verticala la şapte sute — a spus Missi din cabina lui, şi conducătorul de zbor a întrebat : 509, gazul tău, şi Dorel a spus : una mie opt sute de litri. Trec la verticală. Cineva cerea pornirea, porneşte — a spus conducătorul de zbor. 013, aprob eşalon cinci sute — a făcut Missi şi am confirmat, cobor la cinci sute de metri. La traversatul pistei am scos trenul, am cerut aterizarea.

— Aprob aterizarea.

S-a desfăcut sub noi fluviul în braţe de apă cafenie, s-a strâns la loc între malurile verzi ; soarele venea din faţă, de sus, trecea prin plexiglasul cupolei, încălzea mâna pe manşă, picioarele întinse sub tabloul de bord.

Intram în virajul trei, am făcut douăzeci-treizeci de grade de viraj...

— 509, mi s-a oprit motorul.

Raportul a fost scurt, foarte limpede, a căzut peste ziua de afară, m-a despărţit în două ; vocea cu care a spus. Ce a fost, dincolo de voce.

— 309 catapultează ! CATAPULTEAZĂ 309, a strigat conducătorul de zbor, şi asta se întâmpla în realitate, m-a smuls din siguranţa mea de om - avion. 509 era lângă noi, câţiva kilometri lateral, asta se simte. Am băgat motor, am strâns virajul şi nu mai eram acelaşi. Vreau să spun, am simţit altfel avionul. Ca pe ceva care mă poate lăsa în orice clipă.

— Sunt 509, nu 309, a spus Dorel.

— Înălţimea ta, 509 a cerut conducătorul de zbor. Ştiam foarte clar, aşa în zbor, ce se întâmpla acum la zebră. Dacă îi arde de conversaţie, înseamnă că are timp, însemna că se pot pune întrebări, primi răspunsuri. Un avion se părăseşte doar în cumpănă cu viaţa pilotului. Oricum, admiram reacţia conducătorului de zbor când a spus : catapultează. Asta presupune o grămadă de răspundere asumată, să spui aşa scurt :

catapultează. Pe urmă Dorel a spus : sunt 509, nu 309, şi atunci conducătorul a întrebat : înălţimea ta.

— 700 metri.

Am băgat trenul, strângeam virajul în continuare. M-am uitat la debitmetru, am redus motorul.

— Catapultează ! la şapte sute, catapultează imediat !

Putea doar să strige în microfon. Nu putea să fie acolo, cu pilotul din cabină. MIG-ul cade aproape vertical fără tracţiune, lui Dorel îi ardea de conversaţie. De *precizări*.

— Catapultează, am spus. Apăsam emisia, am repetat gâtuit : catapultează, 509, şi Dorel n-a mai răspuns.

— CATAPULTEAZĂ ! a strigat din nou conducătorul de zbor.

N-a răspuns nici acum, şi asta putea însemna orice. A fost liniştea de *după*, avioanele din aer, conducătorul de zbor, nu vorbea nimeni. Pluteam toţi în liniştea aceea. Era ca atunci când nu vrei să crezi un lucru despre care ştii foarte bine că s-a întâmplat. Asta a fost, nu vroiam să credem. Aşa se întâmpla de fiecare dată.

Priveam în stânga, am văzut ciuperca neagră, uriaşă, învolburată, creştea incredibil, a întunecat ziua luminoasă. S-a lăţit pe cerul albastru, peste câmp, peste fluviu. Peste un sat alb cu acoperişuri roşii. Exact la marginea satului alb-roşu. Am pus botul pe sol, acolo unde ieşea coloana de fum. S-a dezlipit de pământ, atârna în aerul zilei albastre şi aurii, ziua aceea împuşcată în frunte. S-a legănat ciuperca de fum, a pornit spre sud-est împinsă de fumul uşor.

— Vezi ceva, 013 ?

Nu puteam să spun : a căzut. Nu puteam să spun nimic.

— 013 poziţia ta, a cerut conducătorul de zbor.

— Am băgat trenul, pe doi-şapte-zero acum.

A fost iar liniştea nefirească, şi foarte târziu întrebarea:

— A căzut ?

— A căzut, am spus. Adică, avionul.

Trecuse prea puţin timp de când Dorel a spus : şapte sute metri, şi eu am spus : catapultează, şi până am văzut ciuperca de fum.

— Unde ?

— În exteriorul virajului trei, la doi kilometri nord de şosea... o mie cinci sute de metri.

Bordul, normal. A clipit, s-a stins, ardea iar palid în soarele din stânga, becul RĂMAS 500 LITRI.

— 013, am spus, mă duc să văd dacă a sărit.

— Du-te, a răspuns conducătorul de zbor, şi merită să auzi cum a spus asta. Pe urmă a cuplat iar emisia şi a zis : ai grijă.

Picam uşor, pete mari de umbră pe pătrate verzi - galbene, pe apa lacului de la virajul trei. Cinci sute de kilometri la oră cu motorul redus, am văzut răbufniri de flacără într-un lan ars, cenuşiu. Oricum, dacă a sărit, n-a stat mai mult de trei-patru secunde în paraşută. Presupunând că a sărit, şi scaunul genial a funcţionat ca lumea. Am mângâiat cu mâna stângă manetele de catapultare, m-am jucat cu ele. Le-am simţit în palmă, şi le-am lăsat iar. Le-am mângâiat, le-am strâns şi le-am lăsat la locul lor. Am coborât la zece-doisprezece metri, lucea alb în dreapta şi în spatele focului, se târa fumul, nu vedeam ca lumea, am virat. Lumina cădea pe ce era alb acolo şi nu se reflecta ca în metal, s-a îngropat în pânza moale. Vira prea strâns pentru viteza aceea, pentru înălţimea-limită. Avionul trepida, motor, am văzut cupola paraşutei întinsă pe araci de vie ; năvăleau în cabină butuci contorsionaţi, dâre verzi, viţa întinsă pe sârme ruginite, încă un viraj la cuţit, spre hamuri, se pierdeau în via aceea. Nu reuşeam să văd n-am văzut decât paraşuta întinsă ; suspantele se strângeau, ce era în capătul suspantelor. Aveam sub trei sute de litri la debitmetru, am virat în urcare, am apăsat emisia :

— 013, am văzut paraşuta. La două sute metri de avion.

— Deschisă ?

Nu era deschisă, stătea numai întinsă pe aracii aceia, şi asta iar putea însemna orice.

— Întinsă pe iarbă, am spus.

Conducătorul de zbor aducea avioanele la aterizare. A cerut control şi 247, s-a întors din drum ; Missi i-a dat intrarea în tur la virajul doi. Am scos trenul, flapsul, veneam direct la aterizare.

— Confirm, a spus Missi.

— Să nu bagi pe cineva în faţa mea, am spus, sunt 013.

— Pilotul ? a întrebat conducătorul de zbor.

N-am răspuns ; flaps complet, SPS cuplat. Veneam pe panta de aterizare, mă uitam mereu în stânga ; vedeam flăcări scurte, roşii, galbene, răbufnind din lanul cenuşiu. Pe urmă m-am gândit la cei mici care veneau la aterizare, şi când făceau virajul trei treceau prin fumul negru, ciuperca aceea destrămată.

Am rulat la guri, maneta, în STOP, tehnicii alergau, au rezemat scara de avion. Cupola smulsă de la locul ei, m-au dezermetizat, m-au dezăvorât din afară. Aerul de jos mirosea cald şi amesteca iarba amară, petrolul încins, smoala topită.

— A sărit ?

— Nu ştiu, am spus. Am văzut paraşuta întinsă pe iarbă, dar nu ştiu dacă a sărit.

Nici măcar nu mă întrebam cum au aflat. Mă dezlegam din chingi, am ieşit din cabină. Cine e 509, vroiau să ştie tehnicii, şi eu am spus : cu ce avion a fost 509 ?

Nu trebuia să întreb, era un tehnic rămas la marginea bretelei, nu s-a apropiat ; apărătoarea conului, vodila, scara de lângă el devenite inutile. Fier mort. Metal vopsit roşu, modelat în forme fără rost. Vodila aceea n-avea să mai tracteze nici un avion. Tehnicul stătea singur, nu m-am dus la el. N-aveam ce să îi spun. Citeam cifre albe înscrise pe apărătoarea conului : 8104. Mă uitam cum aterizează locotenenţii, pe urmă a venit microbuzul şi ne-a dus la zebră ; a trecut salvarea pe lângă noi, în trâmbe de praf şi vuiet de sirenă. Vino cu mine, a spus Basil, am alergat la garaje, eram ud sub salopetă ; costumul anti-g se usca în dungi, pete usturătoare de sare. Cât a scos Basil maşina l-am jupuit de pe mine, l-am aruncat în fundul garajului, făcut ghem. Nu, Basil a coborât din maşină, motorul mergea greu, poticnit, cu şocul tras, a ridicat costumul de capron, l-a scuturat. L-a atârnat într-un cui ieşit din scândura uşii.

— Mai ai nevoie de el, a spus.

— Mulţumesc.

A venit Tamara lui Basil cu o sticlă de apă rece, aburită, a întins-o prin geamul portierei.

— Poate trebuie, a zis.

Poate. Maşina a ţâşnit de sub noi, goneam cum n-am crezut că se poate goni. Basil a luat-o peste câmp, mirişte ţepoasă, am ieşit în şosea, întreceam salvarea, am întrecut maşina ARO vopsită kaki, camionul plin cu piloţi, tehnicieni ; viraj brusc sub nasul unui autobuz verde-galben. Ziua miroase a fum, a motorină arsă. Nu-i nevoie să goneşti în halul ăsta, am spus, Basil n-a răspuns. Stătea aplecat pe volan, şi s-a uitat numai la mine, şi n-a spus nimic. Maşina portocalie gonea spre ceva care se putea întâmplă oricând ; şedeam pe canapeaua din spate cu sticla aburită în braţe, şi nu puteam să fac nimic. Mă simţeam foarte mic, şi nu ştiu cum, murdar. Mă simţeam oribil, şi vinovat de ce se întâmplă. Pentru că era un avion căzut, şi eu eram întreg în maşină, şi nu ştiam ce să gândesc, şi mă simţeam răspunzător pentru avionul căzut. Stupid sau nu, aveam o parte de vină ; nu ştiu cum, nu ştiu unde, dar aşa simţeam : că nu am făcut tot ce era de făcut pentru ca 8104 să nu cadă. Cred că toţi piloţii simt aşa atunci când cade un avion. Cred că toţi piloţii sunt ceva din pilotul aflat în cabina avionului căzut. Cred că niciodată un pilot n-are dreptul să spună : am făcut tot ce se putea face. Atunci când e vorba de avioane, şi de piloţii avioanelor. Aşa văd eu lucrurile, cu tot riscul care curge din acest fel de a vedea lucrurile. Nu spun că am dreptate de la început până la sfârşit. E foarte greu să am dreptate, de la început şi până la sfârşit. Spun doar cum gândeam ce se întâmpla atunci. Cum goneam pe şosea, şi Basil nu spunea nimic, şi eu stăteam cu sticla de apă în braţe, cu gura uscată de sete, şi nu îndrăzneam să beau din apa aceea.

— Aici ?

— Nu, am spus, dincolo de baltă. Acolo unde şoseaua face un cot larg.

Am trecut staţia de pompare de la virajul trei, podul, oameni se uitau *altfel* după maşină. Cei de aici ştiau, pe aici se întâmplase. A oprit maşina, în partea aia — arăta cineva peste câmpul veşted de porumb. Se ridica încă fum negru, în aerul tremurat al zilei.

— Ce e cu pilotul ?

— L-au dus la spital.

— De ce l-au dus la spital ? Dumnezeule, am spus, o mână, un picior, îţi dau o mână sau un picior. *Îţi dau amândouă picioarele.*

— Ce-a păţit ?

Nu eu întrebam, întreba Basil. Eu dădeam răspunsuri, înainte ca cei întrebaţi să răspundă.

— Şi-a rupt mâna, a spus omul acela, şi n-o să ştiu niciodată cum arăta omul acela. Stăteam în fundul maşinii cu sticla în braţe, şi habar n-aveam ce trebuie să fac. Dacă trebuie să spun sau să fac ceva.

— Ai văzut mata ?

— Nu eu, că eu *nu m-am dus. Eu am treabă.* Spun oamenii.

Am intrat pe un drum îngust, cranii galbene de bolovani ieşeau din praful drumului cenuşiu ; am mers o grămadă de vreme printre ziduri oarbe din chirpici. Câmpul cobora, într-o vale domoală s-a înălţat un vârf de movilă rotundă. Acolo era lume adunată, un sergent-major de miliţie striga, se agita, alerga spre mormanul de metal prăbuşit. Spre motor, ce a mai rămas din el. Nasul compresorului, paletele lungi de la prima treaptă ; paletele de jos erau îndoite, aşa cum au muşcat din pământ. Avionul era risipit într-o fâşie lată de câmp ars, mai târziu am măsurat, am ştiut singur — o mie două sute de metri. De la primul impact, unde a lăsat grinzile de sub planuri şi deriva falsă, frânt în salturi bezmetice, aruncând petrol aprins, pierzând bucăţi din fuselaj, aripi, motorul — până unde s-a oprit cabina. Răsucită, contorsionată, de neânchipuit pentru ce ştiam că este o cabină de avion. Era întoarsă pe dos, ca un ciorap. Dar asta a fost mai târziu ; atunci vedeam femei cu mâna la gură, copii, se vorbea tare, cineva a râs. Şi am întrebat, pentru că numai asta era important :

— Ce s-a întâmplat cu pilotul ?

Am coborât din Dacia, călcam cu picioare moi în ghetele de zbor spaţiul strâns între ziduri de chirpici văruit. Am pornit spre câmp, urmăriţi de ochii oamenilor care vorbeau şi râdeau. Nu

arătam aşa cum mi-ar fi plăcut să arăt : salopeta de zbor nu grozav de curată, şalul legat la gât, ghetele de zbor aveau în loc de şireturi sfori verzi de capron, luate de la costume vechi anti-g. M-am împiedicat de pietre ascunse în praful gros. Traversam golul spre avion, spre ce rămânea din avion. Duralul frânt al unei aripi răsfrângea soarele de pe cer, ieşit din tulpini rupte de porumb. S-a apropiat miliţianul, sergent - major tânăr, nervos, plin de praf :

— Pilotul e acolo.

Dorel venea dinspre vie, lovea cu manetele de catapultare frunze crestate, prăfuite ; frunzele alea erau mai mult cafenii decât verzi. Nu s-a grăbit, venea, a zâmbit când ne-a văzut.

— Salut.

— Salut, am spus, am întins mâinile, am oprit gestul la jumătate. Nu ştiam ce să spun. Ne-am uitat unul la altul, şi Dorel a zâmbit iar.

— Spuneau că ţi-ai rupt mâna.

— Nu eu, a zis, zâmbea mai departe şi doar mai târziu am ştiut că zâmbetul acela nu era o mască. Zâmbea şi gata. A fost o mână ruptă, dar nu eu. Cineva fugea cu ochii după avion, s-a împiedicat, a căzut pe mână.

— Aha.

Mă uitam la el, încercam să văd ceva nou.

— Sunt multe pietre pe aici, am spus. Ascunse în praf Şi eu m-am împiedicat.

— Dar nu ţi-ai rupt mâna.

— Nu, am spus, nici gând.

Am râs amândoi, atunci mi-am amintit de sticla Tamarei. Ţi-e sete, am întrebat, am adus apă rece dar habar n-am ce am făcut cu ea. Unde am lăsat-o.

A venit Basil, vedeam peste umărul lui câmpul ars, bălţi mititele de petrol aprins, motorul rostogolit şi iar aripa aceea frântă, cum reflecta lumina. Ampenajul vertical ieşit din tulpini uscate, la două-trei sute de metri în stânga. Soarele încingea aerul câmpiei, s-au îngroşat şuviţe străvezii de văzduh : se amestecau cu fumul de petrol, au urcat în sus legănând orizontul. Mergeam, am lovit cu vârful ghetei plexiglasul cabinei, sărit din ramă. Opac de raze irizate.

— Cum a fost ?

— S-a oprit motorul.

Asta se vede, am spus, din cum a muşcat compresorul în pământ. Numai cu paletele de jos, adică paletele care atunci au fost jos...

— De ce ?

— Ei, a spus Dorel, de ce. M-ar interesa şi pe mine să ştiu, de ce. Ştii cum a scăzut viteza ? când s-a dat turometrul peste cap ?

Am spus că nu ştiu, şi că nici n-am de gând să ştiu.

— Am văzut cum s-a dus turajul, ştii cum e, fug ochii exact acolo. Şi viteza, n-am crezut că poate scădea în ritmul ăsta. Am împins manşa, am raportat, şi conducătorul de zbor a răspuns cu alt indicativ, şi atunci am raportat iar...

— Nu puteai catapulta cu alt indicativ, a spus Basil.

— Doamne fereşte, am zis. Păcat că n-ai auzit ce splendid a fost. Cum l-a corectat pe conducătorul de zbor. Câtă înălţime ai pierdut în minunea aia de discuţie ?

— Ultima oară am văzut la altimetru două sute de metri, şi cinci sute kilometri pe oră, înainte de asta te-am auzit când ai spus să catapultez, şi o grămadă de înălţime am pierdut în viraj...

— Ce viraj ? a întrebat Basil. De ce-ai mai făcut viraj ?

— Asta, a spus Dorel, aveam satul în faţă. Trebuia să virez ca să nu cad pe sat, incredibil cum a luat-o avionul la vale...

M-am uitat la Basil, şi Basil se uita la mine, şi amândoi ne-am uitat la acoperişurile ieşite dintre livezile verzi.

— Ai făcut viraj ca să nu vii peste sat, a întrebat Basil, nu întreba, a spus numai.

— Normal.

— La ce înălţime ai intrat în viraj ? am întrebat.

— Ţi-am spus, patru - cinci sute. Nu pot să spun sigur. Nu pot spune : aveam patru sute optzeci, sau cinci sute zece. Sau patru sute cincizeci. Veneam în jos, cu cincizeci de metri pe secundă.

— Suficient, a spus Basil.

— Zece secunde până jos, am zis. Nu te ştiam altruist.

— Ce nu ştiai despre mine ?

— Că eşti altruist. Binele aproapelui, şi restul.

— Nu cred că e vorba de binele aproapelui, a spus Dorel încet.

— Dar ce..., am întrerupt, mă strângea dintr-o dată gulerul salopetei de zbor.

— Sunt lucruri care nu pot fi făcute decât într-un fel, a spus Dorel, şi se juca cu manetele de catapultare. Mânerele care se desprind de scaun, şi rămân în mâna pilotului. Apăsa blocajele, pe urmă trăgea de manete până clichetul blocajului scotea un sunet limpede şi revenea la loc, şi atunci apăsa din nou blocajele.

— Cât ai stat în paraşută ?

— Ei, a spus, au fost două-trei secunde.

M-am uitat iar la Basil, şi din nou nu ştiam ce să spun.

— Ce simplu se întâmplă lucrurile mari, a ridicat Basil din umeri, nici nu ştii când s-au întâmplat. Nici nu ştii că sunt lucruri mari.

Atunci am spus, pentru că am văzut ciuperca de fum risipită peste ziua albastră dintr-un avion identic cu cel făcut fărâme lângă noi, asta îmi dădea într-un fel dreptul să vorbesc, am spus :

— Normal.

Partea a treia

Înaintea drumurilor lungi cu AN-ul nu dormeam noaptea ; zborul până în poligon dura o grămadă de vreme, mugetul greoi al elicei, trepidaţia surdă a fuselajului, pământul abia se mişca sub noi. De aceea nu dormeam noaptea, şi în avion mă întindeam pe banchetă, sau culcam spătarul fotoliului dacă prindeam un aparat amenajat pentru pasageri, şi dormeam până la aterizare. Am strâns în sacul de paraşută ce era de strâns, l-am dus în antreu : pe urmă am făcut duş, am dat drumul la casetofon, m-am culcat. Adică stăteam întins pe divanul scund, citeam, am băut două sticle de Pepsi. Am scris două scrisori scurte, una lui Nicu Zah, cealaltă pentru Chioru, Dumnezeu ştie ce aveau să înţeleagă din scrisul chinuit. Am băgat scrisorile în plic şi le-am dus jos la cutie. După asta am stat cu ochii în tavan, am citit iar, şi mă pregăteam din nou să stau cu ochii în tavan. Atunci am auzit soneria, a sunat o dată scurt, o dată lung, A în Morse. A de la ajutor. De la aeronavă, aripă, ampenaj, amfiteatru, areopag. De la aerodrom, ambarcare, o mulţime de cuvinte începeau în aviaţie cu a. Aterizare. M-am ridicat, am mers să deschid. Nu puteam să strig : intră. Era foarte târziu, şi nici nu am fost pregătit să strig : intră. Eram pregătit să stau cu ochii în tavan şi să trec singur noaptea. M-am ridicat de pe divan, bineînţeles m-am împiedicat de sacul din antreu, am deschis uşa care oricum nu era încuiată.

— Salut, a spus Peţo.

— Salut, am spus. Intră.

— Am văzut lumină, am urcat, a explicat Peţo.

— În regulă, am spus.

— Nu vreau să te stingheresc. Vreau să spun, dacă nu eşti singur...

— Sunt singur, l-am încredinţat. Voi credeţi că un tip necăsătorit se culcă în fiecare seară cu câte o femeie.

L-am condus, vezi să nu te împiedici, am spus. Eu era să îmi rup picioarele.

— N-ai bec ?

— S-a ars ieri.

De fapt era ars de o lună. De mai bine de o lună. Nici nu mai ţin minte, de când era ars. De când promiteam, în fiecare seară, că mâine cumpăr un bec nou.

— Sper că nu te deranjez, a spus Petre din nou. Chiar dacă eşti singur. Poate n-ai chef de mine...

— Pentru Dumnezeu, am spus, n-ai ce deranja. Numai că e foarte târziu, şi n-am chef de vorbă.

— Nu vorbim, m-a încredinţat Peţo. Îmi pare bine că am urcat. Îmi pare bine că nu dormeai. M-am plimbat, şi pe urmă am văzut lumina la tine şi am urcat. Habar n-ai ce noapte e afară.

Ştiam foarte bine, intra pe geam. Stele, vântul cald. Cum foşneau salcâmii în vântul cald. Atât doar, că Petre nu era genul de om care face insomnie pentru că afară adie vântul cald. Care se scuză de trei ori înainte de a intra în casă.

— Nici ţie nu-ţi place să zbori cu AN-ul ? am întrebat.

A râs : nu mă dau în vânt. Cred că nimeni nu se dă în vânt. Să zbor, şi să nu fiu eu la manşă.

Se învârtea prin cameră, a trecut cu degetul pe tăişul săbiei de abordaj :

— S-a tocit.

— Nu foarte tare, am spus.

A luat sabia, a tăiat aerul cu ea ; lama lată scotea un sunet gros. Un vuuu înfundat. Era ca o sirenă de ceaţă auzită de departe. Pe urmă a vrut să scoată şi puşca din perete, s-a împiedicat, a căzut peste mine. A fost gata să mă străpungă cu sabia aceea care nu era tocită aproape deloc.

— Iartă-mă, a spus. N-am vrut.

— Sunt convins că n-ai vrut.

— Da.

— Fă şi tu ceva, l-am îndemnat.

— Ce să fac ? Mă simt foarte prost.

— Lasă, am spus, nu te mai simţi prost. Ia o carte şi citeşte.

— Tu vezi ce se întâmplă ? a întrebat Petre. Nu avem ce să ne spunem. Am fost şi la Grig, şi nici cu el n-am avut ce vorbi. De ce dracu nu avem ce să ne spunem ?

— Pentru că am spus totul, ridicam din umeri. N-a mai rămas nimic de spus.

Parcă ne obliga cineva să vorbim.

— E ceva, a zis Petre. Să fim împreună şi să tăcem, nu pentru că n-ar fi nimic de spus, ci pentru că s-a spus tot ce a fost de spus. Există o deosebire, îţi dai seama ?

Am spus că îmi dau seama. Am mai spus că uneori lucrurile, aşa cum curg ele, n-au nevoie să fie explicate ; şi dacă încerc să explic, să clasific, se pierde exact chestia aceea fină care face inutilă orice explicaţie. Inefabilul. Atunci când ce se întâmplă nu e de cuprins în cuvinte. Se întâmplă numai. Am tăcut, după aceea am spus din nou : trebuie să fim mulţumiţi că se întâmplă.

— Ca acum, a făcut Petre.

— Ca acum, am spus. Dacă am tăcea.

Am tăcut, stăteam cu ochii în tavan, Petre a scos nu ştiu ce carte din raft, o răsfoia. Uneori se oprea, citea, atunci paginile nu mai foşneau. Pe urmă răsfoia mai departe şi atunci paginile foşneau iar. Auzeam vântul, cum trece prin salcâmi. Am auzit frigiderul în bucătărie, atunci când s-a opintit şi a început să mârâie gros.

— Vrei Pepsi ? am întrebat.

— Nu. Asta, a spus Petre, lăsa cartea, tăcerile astea în doi, leagă mai mult decât atunci când se vorbeşte la nesfârşit.

— Depinde, am zis. Uneori oamenii se pierd exact atunci când tac împreună.

— În cazul nostru.

— Ei, am spus, cazul nostru e foarte special.

Casetofonul a tăcut, s-a stins becul roşu pe plasticul alb, şi când întorceam caseta Petre a întrebat, Abba, nu crezi că s-au demodat ? Tipii ăştia ? Nu credeam nimic, îmi plac, am zis.

— Îţi place blonda, a spus Petre.

— Îmi plac, am repetat. Blonda ar putea fi mama mea scandinavă.

— Mama mea scandinavă ar fi bruneta, a spus Petre. Se mişcă mai frumos. Se mişcă mai frumos, şi are o grămadă de draci.

Am râs, uite, am zis, au mai rămas lucruri de spus între noi. Atunci a râs şi Petre, sigur, o mulţime de lucruri. Totul e să ştii

când să te opreşti, şi totul e să ştii când o iei din nou de la început.

— Noi ştim asta ?

— Cred că da, a spus Petre. De fapt, nu ştii niciodată atunci dacă te-ai oprit la timp. Asta se află mai târziu.

— Eu nu ştiu să mă opresc la timp, am spus. Nici să pornesc din nou, atunci când trebuie, întotdeauna mă opresc mai devreme sau mai târziu, şi când pornesc din nou de regulă e prea târziu. Nu se mai poate face nimic.

— Nu în avion, a spus Petre.

— Ei, am zis, avionul este şi el ceva foarte special. Nici nu intră în discuţie.

— Acum plec, a spus Petre. Aşa cred acum, că e timpul să mă opresc.

— Noapte bună.

Am vrut să mă ridic de pe divan.

— Noapte bună. Nu te obosi, nimeresc şi singur.

Am spus încă o dată : noapte bună. Vezi să nu te împiedici, am strigat. Să păţeşti ceva tocmai acum.

— Ascultă, Petre s-a întors din uşă, tu întotdeauna poţi dormi în avion ?

— Sper, am spus. La mine e a doua noapte fără somn.

Dimineaţa am plecat foarte devreme, de fapt am decolat pe întuneric şi aşa am scăpat de discurs ; au fost numai strângeri de mână la trapa avionului, şi buchete de flori. Asta m-a dat gata, buchetul de flori, şi în AN am dormit aşa, ghemuit pe bancheta tare, cu nasul în florile acelea. Garoafe. Au fost patru garoafe roşii, roşu-închis, şi o floare strălucitor de albă. Era clar că florile nu au fost puse la întâmplare. M-am uitat la buchetele celorlalţi şi am văzut că erau la fel, patru flori roşii-sângerii şi o floare strălucitor de albă. Era ca un limbaj secret. Numai colonelul din comandament n-a avut flori. Nu s-a omorât nimeni la Bucureşti să vă conducă cu flori, a spus Bigă, şi colonelul cel înalt a râs

scurt, cine să mă conducă cu flori, a zis. Trebuia să mi le aduc singur. Ar fi trebuit să îmi treacă prin cap, şi să vin singur cu ele. Nu cred că vă puteaţi gândi la asta — a continuat Bigă. N-am auzit niciodată de o grupă condusă cu flori, în poligon, şi atunci colonelul, a spus : ai dreptate. Până acum se primeau flori numai la întoarcere. Şi nici la întoarcere totdeauna.

Am adormit când ei discutau despre flori, şi am dormit foarte mult, pentru că atunci când m-am trezit avionul pica cu motoarele reduse, şi s-a umflat ca atunci când ies trenul, flapsurile. Mă uitam prin hublou, am văzut flapsul coborând în salturi, s-a oprit pe poziţia de aterizare.

AN a rulat, a oprit acolo unde oprise data trecută. lângă un elicopter uriaş despre care n-am crezut că zboară decât atunci când l-am văzut în aer, şi un bimotor mic, avion uşor de legătură. Totul se întâmplă atât de *exact ca data trecută*, parcă era data trecută. În faţă era linia de MIG-uri. Nu se zbura, avioanele erau husate din bot în vârful cozii. S-a lăsat trapa, am ieşit pe bretea : bătea vânt de nord, betonul era acoperit cu pulbere roşie. Am scos din avion bagajele, costumele anti-g, cutii cu căşti de zbor obişnuite, cu cele etanşe, pentru zbor în stratosferă. Nu ştiam bine de ce am adus căştile etanşe. Cei din echipajul AN-ului stăteau, s-au uitat la noi cum descărcăm. Erau obosiţi de zborul lung. Am luat şi florile, le-am pus peste bagaje. Autobuzul mic ne-a dus la hotel, şi hotelul era şi el exact aşa cum l-am lăsat. Din cărămizi alburii, parcă făcute din nisip. Poate chiar erau făcute din nisip. Am numărat steagurile care fluturau pe catarge albe în fata hotelului : erau opt. Steagul nostru a fost al doilea sau al şaselea, depinde cum număram. De la stânga, sau din dreapta. Pânza steagului era din nu ştiu ce material uşor, flutura în vântul slab. Ca mătasea, numai că nu făcea ape ca mătasea.

Aveam camere la etajul doi, data trecută am stat la trei, a spus Grig. Tot la doi, a zis Ion. S-au întors spre mine, la ce etaj am stat ? Nu ţineam minte. La cinci, am spus. Hotelul avea patru etaje. Du-te dracului, a zis Grig. Te-am întrebat serios.

Culoarele erau pustii, ceilalţi încă n-au sosit. Sau au venit, dar sunt la pistă. La antrenament.

Aranjam lucrurile în camera spaţioasă, duşumeaua vopsită se lăsa elastic sub tălpi ; covoarele care acopereau scândura vopsită. Patul era foarte moale, cu perne uriaşe, care mă îngropau. M-am îngropat în pernele scrobite, albe, răcoroase, socoteam pe degete : patul de acasă, de la regiment ; patul din apartamentul mamii; patul din celula de alarmă. De la Viorei, în Predeal, şi celălalt pat din Predeal, mă rog, în care am dormit o singură noapte, şi nici n-a fost pat. A fost o canapea foarte lată. Patul de la hotelul TAROM, şi de la hotelul din Constanţa, cel spânzurat peste port. Patul din sufrageria lui Chioru. Cu cel de aici, făceau nouă, în zece luni dormeam în nouă paturi. Nu am avut când să comentez, a intrat Grig. Nu vrei să facem schimb ? — a spus. Geamul tău dă spre est, întotdeauna mi-au plăcut camerele de hotel cu geam spre est. Mor după camere cu geamul spre est, am zis. Te rog mult, a făcut Grig. Te rog foarte mult. Nu pot să dorm cu un pian în cameră. Ce pian ? am întrebat. Unu mare şi negru, s-a plâns Grig. Mă împiedic în el tot timpul. Unul din acelea, cu coadă. E imens. N-ai stil, am spus. O cameră cu pian la hotel e tot ce poate fi mai distins. Îi dai gata pe toţi, dacă spui că ai avut o cameră cu pian. Îţi las ţie cinstea asta, a făcut Grigorescu.

— O.K. Unde dă geamul de la camera ta ?

— Vino, a spus Grig evaziv.

M-am dus, camera lui Grig era lângă mine, în capătul coridorului, închidea aripa aceea, şi era imensă, şi avea trei geamuri. Era cea mai mare cameră de hotel pe care am văzut-o vreodată, şi cele trei geamuri dădeau la răsărit, la sud, la apus. Şi în mijloc era un pian uriaş, negru, cu coadă, un Steinway de concert. Cu şal spaniol aruncat pe coada curbă, cu sfeşnic peste şal. Cu lumânări, în sfeşnicul din argint.

— Dumnezeule, am spus, dacă vreau să fac schimb. Dacă vreau să stau în camera asta, cu soare toată ziua, şi când soarele dispare aprind lumânările şi dau concerte gratis. Deschid ferestrele, şi dacă e frig mă înfăşor în şalul spaniol. Fiule, am spus, numai pianul ăsta face cât un avion. E o cinste pentru mine, să dorm cu pianul ăsta în cameră. Dacă vrei să facem schimb, adu-mi boarfele aici.

— În regulă, a spus Grig. Dacă vrei schimbul, du-mi bagajele dincolo.

Am dus bagajele, şi le-a adus pe ale mele, şi când am terminat m-am întins în patul identic cu cel din camera cu fereastră spre est şi am numărat : zece.

A venit Basil, la prânz, a spus, ţinută de ceremonie. A dat cu ochii de pian, fluiera : cum l-ai adus pe ăsta ? L-am avut în buzunar, am explicat. Ce e cu prânzul ?

— Ţinută de ceremonie, a spus Basil. Cu eghileţi şi cămaşă albă. Cu baretele, şi restul.

— N-am foarte multe barete de la decoraţii. Cine vrea să vadă decoraţiile mele, mi-e teamă că trebuie să aştepte până le aduc de acasă. De ce e nevoie de eghileţi şi decoraţii ? Eu am venit aici să mă bat.

— Banchetul, a spus Basil. Tradiţionalul banchet inaugural.

— Prezenţa e obligatorie ?

— Nu s-a specificat.

— Înseamnă că nu e obligatorie, am spus, şi nu vin. Nu pot să stau la masă cu viitorul adversar. Să îi zâmbesc etc.

— Viitorul *partener*.

— Adversar. Ascută, am spus, asta e deosebirea dintre noi doi. Eu nu mă joc de-a aviaţia, nici o clipă. Pentru mine, povestea asta nu e un simplu concurs.

— Eşti stupid.

Mi-am amintit fata lui Basil aplecată pe volan, când ne-am dus după Dorel.

— Groaznic de stupid, am spus. Nu-i nimic de făcut.

— Tu, de fapt, n-ai fost nici data trecută la banchet, a făcut Basil.

— Uite că ţii minte, m-am bucurat, înseamnă că mă ierţi şi de data asta.

Basil a ieşit, a trântit uşa. S-a împiedicat în pian înainte de a ieşi, doar după asta a trântit uşa. Petrecere frumoasă, am strigat.

Seara au venit Grig şi Ţestosu, în uniforme de gală cu eghileţi, cămăşi albe, barete agăţate de uniformă. Am făcut ochii mari când i-am văzut.

— Ei, am spus, cum a fost ?

— Ne cânţi ceva ? a întrebat Ţestosu.

— Doar după ce câştigăm. Cum a fost vestitul banchet?

— Înseamnă că n-o să cânţi niciodată, a râs Ţestosu.

— Mai mult vorbe decât mâncare, s-a plâns Grig.

— Nu-l asculta. A fost o grămadă de mâncare. Ţi-am adus şi ţie un pachet.

— Chiar, a zis Grig, unde e pachetul dizidentului ?

— La mine, în frigider.

— Ai frigider în cameră ? a întrebat Grigorescu.

— Da.

— Eu am pian, am spus. El are frigider. Numai tu n-ai nimic. N-o să ai ce povesti prietenilor.

— Prietenii mei sunteţi voi.

— N-o să ai ce povesti acasă.

— Nici n-am nevoie. Ascultă, a făcut Grig, îmi pare bine că eşti culcat, şi rămâi aşa. Să nu cazi jos.

— De ce să cad jos ?

— S-au tras la sorţi formaţiile, şi restul. Perechile pentru luptă aeriană.

— Asta parcă nu era prevăzut în program, am zis.

— Ţi-am spus să stai culcat, a făcut Grig satisfăcut. Plăcerea lui cea mare era să aducă noutăţi. Te baţi cu...

— Nu mă interesează, am spus. Ce-i cu lupta aeriană ?

— Surpriza organizatorilor, a explicat Ştefan. Perechile s-au tras la sorţi, şi punctajul e destul de pipărat. Cine are primul ţinta pe fotomitralieră, cu condiţii de tragere, evident.

— O să fie ca data trecută ? am întrebat. Cu afişarea rezultatelor parţiale în fiecare seară, şi restul ? Comentarii în faţa tablei din holul hotelului ? Acolo unde duşmanii de peste zi îşi strâng mâinile şi discută la nesfârşit ?

— Cam aşa ceva.

— Bine că mi-ai spus. O să intru pe uşa de serviciu. Ce noutăţi extraordinare mai sunt ?

— Lucrurile stau aşa, a spus Ţestosu, o patrulă trage la joasă înălţime. Voi patru, pe posturile ştiute : Basil cu Bigă, Grig, tu. Petre şi cu mine tragem la mare înălţime.

— La cât ?

— Oricât, între doisprezece şi optsprezece mii de metri.
— Cine dirijează sus ?
— Stelică. Ion la preliminară, şi Stelică dirijează nemijlocit.
— E bine. Jos dirijează invers.
— Exact. Şi toţi şase, luptă aeriană. Dog-fight. Fără restricţii.
— Bravo. Stelică şi Ion ce fac la lupta aeriană ?
— Se uită cum iei tu bătaie. Hai să-ţi dau mâncare, a spus Ştefan. Chiar nu cânţi nimic ?
— Ţi-am spus, m-am dat jos din patul adânc, era o poveste întreagă, am spus o dată. Cânt doar în ziua victoriei.

Avionul era vopsit în galben - cenuşiu şters, cu pete verzi, diforme ; burta era albastră, spălăcită ca marginea cerului în zile fierbinţi de vară. Ca marginea cerului la peste paisprezece mii de metri, acolo unde deasupra cabinei este albastru închis, aproape negru, şi cerul curge pe marginea orizontului, şi se decolorează cu fiecare metru coborât. Loveam cu vârful ghetei cauciucul gros al roţii de bot ; a venit tehnicul, a raportat că avionul e gata de zbor. Că s-a remediat defecţiunea semnalată de pilot la ultima ieşire, ceva la radiolocator. N-am reţinut exact ce. Nici nu interesa foarte mult radiolocatorul, la ce aveam noi de făcut. A mai spus că MIG-ul înclină pe stânga, nu mult, şi numai cu pilotul automat decuplat ; cu el cuplat, nu se simte. Nu înclina deloc, cu pilotul automat cuplat. Controlam avionul, bine, am lovit cu palma duralul bălţat, am urcat în cabină. Chingile, oxigenul, radioul, turnul a dat pornirea. Ce faci ? a întrebat colonelul, simţeam în cască cum râde. Patrulez în zonă, am spus, şi luptă aeriană. Dacă prind pe cineva acolo.

N-aveam şanse foarte mari să prind o ţintă la *înălţimea* aceea, între treizeci şi şaptezeci de metri peste nisipul roşcat al deşertului.

— Bine, a spus colonelul, vroia să mai spună ceva, am decuplat radioul. Nu aveam nevoie să se mai spună ceva. De dimineaţă, eram foarte singur în cabina avionului. De aproape un

an eram foarte singur în cabina avionului, de când am început zborul cu grupa. Dintotdeauna, am spus, sunt singur în cabină. De când zbor ca pilot de vânătoare. Puneam contactele motorului, pompele, conul, am pus şi contactul SPS, tehnicul a vrut să îl decupleze dar am spus, aşa sunt obişnuit, să cuplez şi SPS la pornire, am lăsat contactul cuplat. Am ţipat : atenţie ! grohăia motorul maşinii de pornire, pe tabloul din dreapta, sus, s-a aprins becul roşu APRINDERE. Turajele, a zvâcnit acul doi la turometru, atunci am văzut trecând prin stânga, o clipă şi numai pentru că a trecut foarte aproape de avionul meu, l-am văzut pe tipul cu care trebuia să mă bat. Alerga să urce în cabină. Urmăream curentul, creşterea presiunii la ulei, a trecut umbra aceea cu cască albă, a rămas pe retină : subţire, nu purta salopetă peste costumul anti-g strâns pe corp. A lucit scurt soarele în fermoare late, dungi de lumină pe capronul verde închis. S-a stins galbenul veninos al becurilor de la instalaţiile hidraulice, am pus celelalte contacte, busola acordată, pilotul automat —normal. S-a lăsat de sus, m-a închis cerul mititel al cabinei. În stânga, avionul - ţintă a scuipat un glob de foc prin ajutajul negru, mătura câmpia cu jeturi de gaze fierbinţi.

Rulam în viteză, bretela făcea zigzaguri capricioase, venea la aterizare, s-a aşternut pe pistă un avion uriaş. Avea o grămadă de flapsuri, şi voleţi la bordul de atac, şi spoilere, şi toată aripa aceea înflorită semăna cu o conopidă foarte mare. A pus roţile, au bubuit reversoarele de jet, degaja la a doua bretelă în timp ce noi intram la pistă. Eu cu avionul.

Am oprit cu roata de bot exact în ax, am cerut decolarea. Permit decolarea, a spus colonelul, şi vroiam foarte mult să nu spună şi altceva. Ceva gen : noroc, sau mai ştiu eu ce. Succes. Ce gândea el pentru mine, atunci. Am împins maneta de gaze până la pragul maximal, am cerut decolarea şi colonelul a spus : permit decolarea. Cuplam forţajul ; motorul a tors moale, s-au prelins avionul, pilotul, în zece tone de metal şi foc; a fost zvâcnirea, şocul ştiut aruncând MIG-ul pe betonul inegal al pistei. Am ridicat roata de bot într-un vârtej de praf, tubul Pitot a zgâriat, s-a înfipt în orizontul spălăcit. Ne desprindeam într-o şandelă

abruptă, eu şi avionul acela bălţat, străin, nici măcar nu mai era străin. Era avion şi gata.

După decolare aveam de făcut o mulţime de lucruri, să bag trenul, să văd dacă a ieşit conul, să dau trenul pe NEUTRU, să escamotez flapsurile şi farul înainte ca viteza să crească la opt sute kilometri pe oră. Să reglez din trimere pilotul automat, să trec radioul pe canalul punctului, am decuplat forţajul. Traversam fluviul la înălţimea podului, dincolo de grinzi cenuşii, enorme, nituite, goneau automobile roşii, albe, portocalii. Oraşul, au năvălit în parbriz antene, acoperişuri, coşuri din cărămidă alb - cenuşie. Străzile erau şanţuri abrupte presărate cu păpuşi încremenite în mişcare — oameni. A fulgerat în stânga ciorchinele de cepe umflate, aurite —turnurile catedralei. Fluviul arunca la nord de oraş un braţ îngust, şi oraşul era înconjurat de apă, ca o insulă. Era o insulă - oraş. Pe urmă stuf, dârele negre, albe, cenuşii ale păsărilor, am cuplat radarul, păsările simt radiaţia, câmpul acela ucigător, fug din fata avionului. Strâng aripile lângă corp, cădeau pietre albe, negre, cenuşii, se pierdeau în papura de jos. Nisipul începea brusc : dune încremenite, roşii, pătate sărac de plante, pietre ascuţite, crispate. Saksaul şi restul. Florile deşertului. Scorpioni translucizi dormitând la umbra acelor flori veninoase. Nouă sute kilometri la oră, treizeci de metri pe radioaltimetru, am cerut control radio, nu răspundea nimeni. Nu mă auzeau, la înălţimea asta. Am săltat mai sus, cincizeci, o sută de metri.

— 013. am auzit. Sunt 013, am spus, control radio. Ţinta din dreapta către stânga, la doi kilometri — a spus Ion. Mă uitam în dreapta, acolo unde credeam că sunt doi kilometri : n-am văzut nimic. Viraj, ecranul locatorului era alb, orb, opac, plin de ţinte false, reflexele dunelor de jos. Ştergerea magnetică, din nou viraj la cuţit, motorul în plin, ţinta în faţă, a zis Ion, la ora unsprezece. Ştiam dinainte, simţeam, am continuat virajul cu suprasarcină maximă, cinci g : gura uscată, mâinile grele pe manşă, pe maneta de gaze. Picioarele înfipte în paloniere. Habar n-aveam că e numai începutul. S-a răsturnat deşertul oblic, tipsia imensă, roşie, stearpă s-a rotit în faţa parbrizului. Cerul deodată, spălat,

limpede, albastru adânc, pe care se rotea tipsia aceea imensă. Zgâria nisipul deşertului, în orbitele uscate.

O mie la vitezometru, am urcat încă cincizeci de metri. L-am pierdut, a spus Ion, n-am răspuns. Mă minunam că l-a văzut până acum. Oricum, îl ai în fată, a continuat Ion. Şi puţin lateral.

La o sută cincizeci de metri sub avion scoarţa planetei se prăbuşea într-o râpă imensă ; fluvii încremenite din nisip cuarţos se adunau, curgeau fără să ajungă vreodată la râpa aceea. Reduceam motorul, am căzut între marginile sfârtecate, pământul roşu a fulgerat în lumini irizate la câţiva metri de plexiglasul cabinei. Acolo, pentru că soarele bătea de sus şi tot ce putea umbri arunca umbre negre tăiate sec în lumina totală — nisipul, cristalele pietrelor sparte încrustate în stânci de noroi uscat, totul ardea amplificând, reflectând lumina în raze subţiri, razele subţiri se împleteau în reţele strălucitoare care muiau margini tăioase, feţe aspre — acolo jos, pe fundul ameninţătorului canion de pulbere, am văzut unduind peste pereţi prăbuşiţi umbra ascuţită a ţintei. Avionul nu îl vedeam, spinarea galben-cenuşie topită în pete galbene de nisip ; vedeam numai umbra cu aripi triunghiulare sărind pietrele mari, lăţindu-se pe porţiuni plate de teren. Era acolo o lume întreagă de bolovani uriaşi prăvăliţi şi platouri mititele, netede, despre care nici măcar nu pot să spun cât măsurau, la viteza cu care zburam. N-o să ştiu niciodată cât măsurau în realitate platourile acelea ; ne-am aruncat căutând cu ochii la câţiva metri deasupra stafiei de avion, şi doar într-un târziu am reuşit să disting gaura neagră de la ajutaj, din lumina şi culoarea seacă, şi doar după ce ne-am apropiat foarte mult, linii fine de avion s-au strâns în jurul întunericului incandescent din care năvălea şuvoiul gros de gaze fierbinţi. Vedeam dâre de praf, se ridicau vârtejuri când jetul motorului lovea platourile acelea. Am prins ajutajul în crucea luminoasă a colimatorului, simplu, am spus, atât de simplu. Nopţi nedormite, şi zile de zbor, şi râurile acelea de sudoare care miroseau îngrozitor a zoo. Spinarea lipită de blindajul scaunului, şi soarele izbind în cupola cabinei, şi aterizările în ploaie, cu câţiva metri amărâţi de vizibilitate. Salturile cu paraşuta, şi restul. Orele la simulator. Ochii scoşi cu interpretarea filmelor de

fotomitralieră. Prea simplu, am spus. Aproape îmi părea rău. Desiguranţam clapeta trăgaciului ; tot anul acela scurs greu, ars, privit prin crucea colimatorului.

N-a fost simplu deloc.

S-a ridicat la verticală, a ţâşnit din pământ acolo unde valea se lăţea şi îşi netezea malurile abrupte într-o câmpie pietroasă, plesnită, a urcat împins de flacăra violetă a forţajului avionul-ţintă. Motor, am simţit MIG-ul zvâcnind, împins sub mine şi strivindu-mă în scaun. Tubul Pitot a lăsat o urmă adâncă, s-a dus în cer. Urcam cu peste o sută cincizeci de metri în fiecare secundă, dar cum am putut vedea variometrul, acul altimetrului fluturat în cercuri repezi, fiecare cerc însemna o mie de metri. Mă depărtam cu umerii sprijiniţi în pietrele câmpiei de jos. Treceam de verticală, avionul începea să se lase pe spate, prea lent, în ritmul ăsta nu asiguram o viteză de evoluţie când ajungeam cu pământul deasupra capului. Cu burta albastră din dural reflectând cerul, albastrul acela fără cuvinte. Puteam strânge curba, dar pierdeam ţinta.

S-a legănat deasupra MIG-ul, aveam peste şase mii de metri, cădeam înfundat în limită de viteză, spânzurat în chingi sub zece tone de metal inert. Capul dat mult pe spate, bila la mijloc, BILA, ţinta cădea înainte pe o curbă prelungă, o vedeam proiectată pe orizontul zimţat, aici cerul era foarte limpede şi foarte albastru, de sus - până jos. Vreau să spun, nu avea dunga aceea spălăcită pe orizont. Cerul foarte albastru se sprijinea direct în colţii tociţi din pulbere roşie.

Dacă sunt în limită de viteză, am spus, nu pot manevra şi tipul din faţă are motor mai puternic, nu mult, câteva sute de kilograme-forţă, şi intră în viteză mai repede decât mine...

Aici m-a păcălit, am spus. Limita de viteză. A făcut ce vroia el să facă şi cădeam pe curba aceea şovăitoare, şi n-aveam decât să ţin avionul aşa, până intram în viteză. Până când aerul avea să se îndese sub planurile scurte, şi avionul să se culce pe şuvoaiele de aer, şi restul. Până aveam să simt manşa tare, şi comenzile. S-a răsucit încet ţinta, a glisat dreapta, credeam că mi se pare, nu, a trecut lent prin colimator, a traversat parbrizul, se apropia de rama nituită, dar toate astea se întâmplau în douăzeci şi cinci de

secunde nesfârşite. De când am cuplat forţajul până am dat manşa lateral, spânzurat sub avion. Urmărind MIG-ul care cădea pe spate, la mai puţin de o mie de metri în faţă. A picat, s-a răsucit brusc pe plan, unde naiba se duce, s-a dus jos în câmpie şi soarele a scânteiat în aripa răsucită pe muche. Şase sute de kilometri la acul lat, răsuceam şi eu avionul, altfel scăpa, ce pilot smintit. Plecam fluierând în jos pe verticala, şi doar când am văzut silueta argintie crescând în colimator, umplea parbrizul, am tras de manşă şi am redus motorul. Din nou bolovani roşii zgâriind retina, ăsta e nebun, am spus. E nebun, şi i-au dat avionul pe mână, dar eram deja cu ochii înfundaţi în orbite, şi cu mâinile ţepene pe comenzi, şi cu sângele pulsând greu şi tăcut ca mercurul în vinele tescuite. Jos am văzut, după aterizare, indicatorul de suprasarcină are două ace, acul alb împinge acul roşu până la valoarea maximă atinsă în zbor, după aterizare, mă uitam, constatam, apăsam butonul nichelat, care aduce acul roşu la locul lui. Jos m-am uitat, peste 7,5 g, aproape suprasarcina maxima de exploatare. Atât am tras, ca să mă pot ţine după avionul din faţă. Pentru ce, motor, cu mâna de 7,5 ori mai grea am împins maneta, pragul de forţaj, clapeta, am împins dincolo de prag. Ce făceam semăna cu un fel de sinucidere îndelung gândită. Era ca atunci când curăţ foarte atent revolverul cu care o să îmi trag gloanţele în cap. Soarele în ochi, întuneca discul soarelui, când l-a traversat silueta subţiată a ţintei. Ce se întâmpla acolo era treabă de nervi ; se ducea dincolo de tehnica de pilotaj, de calităţile avioanelor. Dacă doi piloţi zboară acelaşi tip de avion, şi se întâlnesc în aer, şi nici unul nu se gândeşte să aterizeze până nu îl doboară pe celălalt, aşa gândeam : *să îl doboare*, dacă lucrul ăsta se întâmplă şi amândoi sunt dispuşi să stoarcă totul din avioanele lor, din ce încălzeşte avioanele şi face metalul să zboare, ce filozofie lungă, dar asta se aduna aşa, în cioburi, printre indicaţiile bordului şi prin reticulul colimatorului, ardea ochii crucea gradată fin în zece, douăzeci, şaizeci, o sută de miimi, dacă lucrul ăsta se întâmplă vreodată. Se întâmpla acum. Aşa trebuie să fie la război, am spus, unde lucrurile sunt mult mai simple şi mai categorice. Am văzut un colţ din câmpia roşie de nisip, şi umbra neagră a canionului, spânzurau deasupra capului,

în stânga, şi s-au răsucit, au dispărut sub burta avionului. Nici nu mai ştiam foarte bine unde e sus şi unde e jos. Vreau să spun, vedeam limpede nisipul roşu al pustiului, şi clopotul albastru de cer, dar astea nu mai însemnau nimic. Puteau să rămână aşa cum erau, şi puteau la fel de bine să se întoarcă între ele, nu avea nici o importanţă. Bordul — normal, acul vitezometrului pe cadranul negru, 850, 800, 750 kilometri pe oră, ce suprasarcină aveam şi luam înălţime... Nu face la fel, am spus, nu repetă ce a mai făcut o dată. E prea bun ca să repete ce a mai făcut o dată, aşa nebun cum este. Acum schimbă sensul, sau o ia într-o parte, sau... Strângea din nou curba pe care urcam cu ochii în soare, nu, am depăşit soarele, 5g, mai mult nu se putea cu cât aveam la vitezometru. Mai mult nu putea nici el, avea cam aceeaşi viteză, îl păstram în faţă la opt sute de metri, foarte puţin în stânga. Cât să nu îl astupe botul avionului.

MIG-ul a trepidat înăbuşit, e nebun de legat, am spus. Cum face, dar ce se întâmplă în cabina avionului din faţă, normal era să...

Asta-i, nu era normal. Vreau să spun, ce se întâmplă nu era normal. Intră în pământ, şi mă bagă în pământ după el. MIG-ul a trepidat înăbuşit, comenzile întinse, duralul tensionat până la limita dincolo de care manşa se lăsa moale, şi MIG-ul se smulge din straturile de aer, saltul bezmetic pe aripă, cădeam trepidând într-o mişcare dezordonată. Acum îl pierd, am văzut spinarea ţintei ieşită din rama parbrizului, eram foarte aproape, curgea de-a lungul cupolei, asta a fost greu, nu trebuia numai să îl urmăresc ; îl urmăream încercând să-l aduc în zona oricum îngustă limitată de o grămadă de parametri — zona permisă de tragere.

Înclinam aşa în zbor pe spate, dacă trec în faţă şi pe urmă... Dacă trec în faţă nu mai e nici un „pe urmă". Dacă trec în faţă, şi în timpul ăsta ţinta se prelingea în lungul cupolei spre traversul meu aşa cum cădeam pe plan, dar ce făcea ca să vină pe curba aceea imposibilă, îi trec în faţă, pe urmă nu mai este nimic. Aşa trebuie să fie *în realitate*, am spus, când doi se întâlnesc ştiind foarte bine că doar unul pleacă de acolo, şi se laminează în duralul, avioanelor — cât ? — mă uitam la cronometru, trei minute de când am picat, prima oară, între marginile de pământ

măcinat în el însuşi. E în realitate, aşa cum se întâmplă, şi cât se poate rezista ? Pentru că după asta vine clipa de uriaşă indiferenţă când las ţinta să îmi lunece în spate, şi nici măcar nu mă schimb în aşteptare, constat — şi gata. Adică şocul, senzaţia definitivă, sudoarea îngheţată de om - avion lovit, şuieratul aerului despicat — ultima oară. Asta se întâmplă dincolo de *cât se poate rezista*, uneori nici atât. Nu era timp, nici măcar pentru atât.

Discul de nisip roşu s-a clătinat sub noi, s-a înfundat în albastru cupola cabinei, am împins manşa, am simţit gâtul îndoit sub cele zece tone de metal. A lovit casca plexiglasul cupolei, cădeam în sus, asta s-a întâmplat până am reuşit să aduc din nou spinarea de avion în colimator, şi am tras în răsturnare, şi aşa, căzând pe verticală cu avionul-ţintă mereu sub mine, puţin în faţă, i-am înfipt o rafală lungă exact în spatele cabinei, acolo unde începe coama cu rezervorul şapte, şi ce mai e acolo. Exact acolo, am văzut crucea gradată în miimi măturând scoarţa planetei, cenuşie, şi apropiindu-se de avionul proiectat pe cenuşiul acela, şi în timp ce cădeam cu o sută douăzeci, o sută cincizeci, două sute de metri pe secundă, crucea s-a legănat uşor, a oscilat, s-a oprit exact în spatele cabinei. Acolo unde bătea soarele, şi se reflecta orbitor în plexicul lustruit, si mai în spate se topea difuz pe metalul bălţat. Am dat clapeta peste cap, am apăsat — nici măcar nu apăsam foarte tare. Atât doar că am curs tot în apăsarea aceea care nu era nici măcar foarte tare. Auzeam în cască cârâitul fotomitralierei. Am degajat aproape, s-a întunecat cabina când avionul-ţintă a fost între mine şi lumină. La două sute de metri eram redresat, pe ARK, spre aerodrom. O mie cinci sute de litri de gaz, am raportat că am prins ţinta. Cum a fost ? întreba Ion, îi simţeam încordarea din glas. A fost bine, am zis. O să-ţi spun jos, cum a fost. Am cuplat pilotul automat pe REVENIRE, m-am lăsat în scaun. Cred că încercam să fiu vesel, nu reuşeam. De fapt nu vesel, încercam doar să fiu altfel decât eram atunci. N-am reuşit. N-am reuşit să fiu în nici un fel. Eram stors, golit de mine, nici nu mai eram. Aşa, o anexă la avion.

— Eşti cu ţinta ? a întrebat Ion.

— Nu ştiu, am spus. Nici nu mă uitam afară. Am urcat la cinci sute de metri, abia după aceea ceream schimbarea eşalonului. Aprob la cinci sute, a spus Ion. M-am gândit la pilotul ţintei, aşa cum veneam spre casă. La partener. Ştiam de ce nu mă duc la banchetele alea false. Singura chestie valabilă era ce întâmpla aici. M-am lăsat şi mai jos în scaun, ajungeam cu ochii la nivelul manşei ; am cerut o distanţă până acasă.

— 85, a spus Ion. Ţinta vine după tine, e în spate la trei. Doi jumate acum...

N-avea decât să vină

Mi-am amintit silueta subţire, cu cască albă alergând la avion.

Mi-am amintit că nu purta salopetă peste costumul anti-g.

Altceva n-am avut când să-mi amintesc. Celălalt MIG a trecut prin stânga, a lunecat la câţiva metri de cabină, am văzut casca cu vizorul lăsat întoarsă spre mine, şi mâinile înmănuşate ridicate una lângă alta. Asta însemna, hai să zburăm în celulă, numai că n-aveam nici un chef să zbor în celulă. Nu cu el. Am băgat motorul în plin, n-a insistat, am văzut în periscop, rămâneam în urmă, a legănat din planuri. La şaizeci de kilometri de casă am trecut pe canalul startului, am aterizat înainte ca ţinta să ia legătura cu turnul, şi, pentru că în afara raionului aerodromului ţintele foloseau alt canal radio, nu i-am auzit nici măcar vocea.

Am coborât din avion, căutam cu vârful ghetelor de zbor trepte subţiri din metal roşu ; m-a prins, m-a înfăşurat vântul deşertului. Bătea stins, foarte cald, foarte uscat. Coboram din avion, costumul anti-g, negru de apă, s-a albit într-o clipă de vântul acela sec. M-am văzut din cabină, cum am coborât pe scară. Cum mă duc clătinat, cum s-a albit de vânt într-o clipă costumul anti-g, negru de apă. Pentru că eram în cabină, am rămas acolo, încă mult, crucea colimatorului se înfigea în cerul albastru, în stâncile roşii, în silueta cu aripi ascuţite ştergând stâncile, ducându-se pieziş, pierzându-se pe o aripă în cerul

străin, incredibil de albastru. Am stat în cabină, şi mă uitam după mine cum merg, şi pe urmă m-am trezit lângă Casa de Nisip, în costumul scorţos de sare ; Peţo îmi trăgea fermoarele de la umăr.

— Ei, a zis, cum a fost ? Arăţi cam descompus.

— Ei, am răspuns, cum să fie ?

A râs, s-a uitat la costumul meu alb de sare. Alb de sare *stoarsă*.

— Ai avut de lucru.

— Era să intru în pământ, am spus. Nu numai o dată.

Trebuia să îl întreb şi pe el cum a fost, ce a făcut. N-am întrebat. Petre s-a uitat lung la mine, a vrut să spună ceva, a tăcut. Pe urmă ne-am uitat amândoi la avionul care ateriza, a pus roţile atât de uşor, n-a scos fum.

— Aşa a fost, am spus. Ca aterizarea. Atât doar, că e nebun.

— Te-a dat jos ? s-a posomorât Petre.

Am râs, nu m-a dat jos. Nu înainte de a-l da eu pe el, dacă înţelegi.

— Înseamnă că eşti mai nebun ca el, a spus Petre.

— Am avut noroc, am zis.

A trecut un soldat cu caseta portocalie a barografului, cu caseta neagră a fotomitralierei în mână.

— Ce film ? a întrebat Petre.

— Desene animate, am spus.

— Am adus şi eu un film de desene animate, a făcut Peţo.

— O.K. Ceilalţi ?

— Se pare că azi toţi au făcut desene animate. Numai Grig...

— Ce-i cu Grig ?

— Grig abia a decolat.

— Face şi el, tot desene animate, am spus. El întotdeauna a făcut desene animate.

— Da, a spus Peţo.

M-am uitat după avionul cu care m-am bătut, cum rula spre rampa de alimentare. Am ridicat din umeri, hai la duş, am spus. Aici nu pierde nimeni ocazia să facă duş.

— Mâine, a spus Petre când ne dezbrăcam în baie, sunt curios să văd ce facem mâine.

— Ce e mâine ?

— Tragem cu rachetele.

— Şi noi, am spus, tragem tot mâine. Numai că nu sunt curios să văd ce o să facem.

— Tu niciodată nu eşti curios. Uite, Petre arăta cu mâinile, ce figură a făcut ţinta mea când i-am intrat în coadă.

— Las-o moartă, l-am rugat. Aveam înfipt pe retină, în creier, colimatorul meu. Cum a lunecat pe spinarea avionului galben - cenuşiu, şi s-a oprit în spatele cabinei, acolo unde începe coama cu rezervorul şapte ; reticulul juca pe faianţa băii, pe geamul aburit.

— Ia te uită.

Am şters geamul aburit, vedeam MIG-ul oprit la guri, cabina deschisă, s-a ridicat silueta subţire, ieşea din cabină. Asta se întâmpla la cincizeci - şaizeci de metri dar vedeam foarte clar şi de sus, baia era la primul etaj.

— Nu poartă salopetă, am spus.

Parcă avea vreo importanţă. S-a înălţat silueta subţiată şi mai mult de costumul anti-g, n-a atins scara — a sărit pe beton. Costumul de suprasarcină era la fel, de ud ca al meu. Şi s-a albit într-o clipă de vântul deşertului, tot ca al meu.

— Te uiţi după duşman, a râs Petre.

M-am uitat cum desface fermoarul, cum a scos casca Z.S. Astea erau exact gesturile mele cu cinci minute înainte. Am întors spatele geamului ud, am dat drumul la apa fierbinte până s-a umplut baia de abur.

Am decolat cu patrula, adică ne-am îngrămădit toţi patru pe pista îngustă, Basil şi Bigă au cuplat forţajul, am văzut flacăra alb - albastră ţâşnind din ajutaje. Au trepidat cabina, avionul, vibra pista sub roţile MIG-urilor pictate. Au dat drumul la frâne, au ţâşnit înainte, voleţii ajutajului de la MIG-ul lui Grig se deschideau neobişnuit de încet, s-au deschis, maneta de gaze dincolo de prag, forţaj total. Apărea o limbă de foc portocaliu în negrul ajutajului, n-am aşteptat să se închege în coloană masivă

de lumină. Frâna liberă, gata, a spus Grig, a spus târziu, rula deja, intram în viteză, eram la dreapta lui, aproape în linie. Dacă se sparge un cauciuc acum, roata din dreapta... Nu se sparge nici un cauciuc, în faţă, la două sute de metri, ţopăiau avioanele din celula întâi. S-au desprins, au rămas agăţate în aer. Noi am ridicat târziu roata de bot, atenţie la jet, nu ştiu cine a spus asta. Basil sau Grig; MIG-ul meu trăgea pe stânga, am presat palonierul, m-am desprins cu picior băgat şi bineînţeles că avionul s-a înclinat pe dreapta. Destul de brutal, aveam rezervorul suplimentar sub burtă, aveam rachetele sub planuri. Dreapta faţă şi puţin mai sus avionul lui Bigă, în stânga la câţiva metri avionul lui Grig, culoarul meu era îngust, am băgat trenul, voleţii de decolare au plesnit în difuzor. Conul — normal, Grig a căzut câţiva metri, s-a legănat pe aripile scurte, am băgat şi eu flapsul. Cei din faţă decuplau forţajul, şapte sute de kilometri la oră, o mie de metri înălţime. Decuplăm, a spus Grig. Am decuplat, presiunea la ulei, turajul, temperatura în ajutaj. Trenul, flapsul pe neutru. Am băgat farul, cel care nu lasă păsările deşertului să se apropie. Să intre în difuzor şi să oprească motorul, şi tot ce se întâmplă după asta. Intram în formaţie cu celula din faţă, în dreapta lor şi puţin mai jos, aliniaţi pe o diagonală ascuţită înfiptă în cerul ceţos. Radarul de bord cuplat, control, am aprins colimatorul. Semnal acustic de la rachete în căşti, ce ţinte prindea aici ogiva lor selectivă, am redus volumul. Canalul de dirijare, a spus Basil, şi am trecut pe frecvenţa punctului de comandă. Jos a lucit, se încolăcea în volute largi fluviul. Am ghicit în dreapta oraşul împâclit, ascuns de fum, de ceaţa din dimineaţa aceea. Cap - compas trei - zero - zero, dirija Stelică, dirijare preliminară, navigatorul din poligon nu ne vedea încă. Pe ecranele din camera betonată, umedă, neagră, zăvorită cu uşi de fier la zece metri sub pământ. Sub nisipul acela spulberat de vânt, atunci când bătea vântul. Diagonala de avioane oscila, planeta a tresărit, s-a legănat, s-a oprit pieziş în faţa noastră, înclinată la şaizeci de grade. Peste două mii de metri pâcla se termina, am ţâşnit într-un albastru tăios de clar, şi care m-a făcut să închid o clipă ochii. Cred că toţi am închis ochii atunci, şi pe urmă, după ce am coborât vizorul căştii şi m-am

uitat jos, eu eram deasupra în virajul acela, înclinat şaizeci de grade pe stânga şi supraplasat faţă de ceilalţi trei, am văzut avioanele lucind dureros pe mizeria de jos, pâclă opacă şi nisip mort presărat cu oase de caravane împrăştiate. Căştile albe sub cupole de plexiglas aveau vizoarele fumurii coborâte. Abia acum vedeam, aici pâcla se strângea, condensa într-un plafon subţire, argintiu, categoric, care reflecta toată lumina venită de sus. De la soare. Jos, sub voalul de nori, vizibilitatea nu depăşea trei kilometri. Am scos din viraj, ţinta în faţă la zece, a spus Stelică, la şase sute de metri înălţime, aveam mai mult de două mii, două mii şi două sute — am citit la altimetru, ăştia nu se joacă, a fulgerat soarele în cabină, coboram abrupt în întunericul de sub noi. Alunecam încet în faţa lui Grig, am redus motorul, Grig a întors capul, numai o clipă, a privit, a făcut un gest scurt cu mâna, se uita din nou în stânga şi jos.

— Formaţia 542, viraj dreapta, înclinare maximă, dar zbierat în căşti, ăsta era Ion, ne lua în primire din pivniţa lui din poligon. Am mângâiat cu degetul manşa, butoanele de pe manşă, cel de încadrare, sub clapeta trimerului, butonul de tragere aşezat lateral, cum la celelalte MIG-uri era plasat butonul de încadrare. Bineînţeles, avionul cu care zburam avea butoanele aşezate invers decât eram obişnuit. Aveam toate şansele să încadrez cu butonul de lansare, şi să trimit o rachetă aiurea. Viraj dreapta, a zbierat Ion, ştiam, pe parcurs de luptă ţinta zboară aproximativ pe nord, comanda a ţiuit în timpane, am împins manşa şi am înclinat pe dreapta, ştiam ce o să urmeze. S-au năpustit peste mine celelalte trei avioane, zburam cumva răsturnat în fundul unei pâlnii tulburi, cu cerc de cer albastru la gură, şi trei MIG-uri bălţate spânzurau abrupt deasupra mea. M-au prins cu motorul redus, manşa în burtă, am văzut avioanele de deasupra întoarse chinuit, pe coadă, am simţit trepidajul scurt, viteza, am împins maneta de gaze înainte. Şapte sute kilometri pe oră, şase sute cincizeci, suprasarcina mai mare de cinci — nu era viraj de făcut cu patrula. Grila colimatorului a sărit, a trecut peste dune, peste ciulini, peste o grămadă mare de stânci roşcate. Am simţit comenzile întărite, pâcla sfâşiată în dâre lungi pe fuselaj, cădeam într-un picaj de treizeci de grade, pe ecranul locatorului a scânteiat galben - verde

grămada aceea de stânci. Redresăm, din dreapta către stânga, a ţipat Ion, şi n-o să ştiu niciodată dacă a fost adevărat sau mi s-a părut, am ridicat ochii, am văzut avioanele risipite deasupra nisipului şi ţinta teleghidată cu aripi în cruce trecând foarte aproape de noi, în dreapta, a dispărut înghiţită de pâclă. Nici măcar n-a apărut o topare pe tub. Noi ne-am adunat în viraj prelung la stânga, cu avioanele culcate pe o coastă, reflectam în burţile spălăcite cerul de deasupra.

— Continuaţi pe stânga, în faţă şi la opt kilometri, a spus Ion, îşi recăpăta glasul liniştit, clocotul de sub crusta aceea de linişte. Scoateţi pe trei - patru - zero.

Din nou diagonala de avioane, rămâneam uşor în urmă, nu numai eu — toţi, am lărgit formaţia fără comandă, ţinta era aproape, asta se simte, ne-am înşirat pe şase - şapte kilometri de văzduh întunecat. Apăreau scintilaţii, spoturi verzui pe ecranul locatorului de bord : primul spot era Basil, la doi kilometri în spate Bigă, încă o mie opt sute - două mii de metri pentru Grig, îl aveam în faţă şi puţin în stânga, la mai mult de doi kilometri. Nouă sute de kilometri pe oră, la mai puţin de o sută de metri peste nisip, dunele în formă de semilună, cum se cheamă astea ?, barcane, pe urmă începea stâncăraia presărată cu ochiuri de apă sărată, aici am greşit. Pentru că stâncile roşii şi bălţile tivite cu fâşii late de sare amăruie apăreau pe tubul locatorului, se uneau într-o reţea de lumină electronică, mă împiedicau să văd ceva pe ecran. M-am uitat afară, avionul lui Grig redus la gaura neagră a ajutajului se pierdea în mâzga neagră - cenuşie. Am cuplat protecţia faţă de sol, amplificarea, motorul în plin, pe locator rămâneau aceleaşi semnale parazite, mai eficace decât orice bruiaj radioelectronic.

— Formaţia lui 542. ţinta în faţă la şase !

Şase kilometri până la ţintă, încă şase kilometri pe care eram noi întinşi, în total doisprezece kilometri, o sută şaizeci de metri peste pietrele de sub noi, la înălţimea asta radarul abia bate 8-10 kilometri, neparazitat. Am împins maneta de gaze în plin, era una din situaţiile în care ochii personali fac mai mult decât electronica.

— 543, capul tău la 800 de metri în faţă !

Asta pentru Bigă.

— 160, la un kilometru de prima formaţie !

Grig reducea şi el distanţa.

— 013, capul tău la doi kilometri, zece grade dreapta.

— Înălţimea ţintei, am cerut, zgâria glasul în fundul gâtului.

— O sută de metri. O sută douăzeci.

S-au dat la o parte aripile de pâclă, s-au deschis larg peste nisipul galben, peste stâncile roşii, peste, lacurile mititele şi groaznic de amare. Am văzut toate avioanele, unu - doi - trei, al patrulea eram eu, alunecând prin aerul deodată nespus de limpede, ne-am strâns în formaţie compactă. Stânga la comandă — a spus Ion, nu mult, douăzeci de grade, abia am schiţat virajul acela, s-a rotit pustiul sub noi, şi am văzut ţinta. Asta a fost foarte simplu şi aşa — neaşteptat — întâi a sclipit scurt pe ecran, văd ţinta — l-am auzit pe Bigă, şi eu — a spus Basil, tu vezi, 013 ? — a întrebat Grig, am văzut. Neagră pe nisipul galben, cu aripile în cruce şi cu motorul acela umflat agăţat de fuselaj. Zbura mai jos decât noi. Am apăsat emisia, văd, o aveam şi pe tub, scânteia galben - verzui : pata aceea înghesuită în spatele ei, la cinci kilometri, eram noi. Şi am fost foarte liniştit şi sigur pe mine, pentru că aşa cum zburam în diagonală strânsă de avioane, se vedeau de sub planuri rachetele albe, n-avea cum să scape. Bombardier umflat de bombe, sau ce îmi plăcea mie să cred despre ţinta aceea. Puteam să cred orice.

— Aprobaţi intrarea la atac — a cerut Basil, şi nu avea vocea lui dintotdeauna. Era ceva schimbat în vocea aceea. L-am văzut lunecând pe o aripă, noi zburam paralel cu ţinta, puţin în dreapta ei, l-am văzut lunecând în jos pe planul stâng, s-a legănat căutând o poziţie bună, a zvâcnit şi s-a dus înainte. Opt sute cincizeci de kilometri pe oră, la cinci mii de metri de lucrul acela visat, dorit, obsesie de un an, astâmpără-te, am zis. Las-o moartă. Las-o pentru după ce se termină, indiferent de cum se termină. Nu se poate termina decât într-un singur fel. Fără alternative, am spus. O dă jos Grig. O dă jos Bigă. Nu mai ajunge la tine. O doboară Basil...

N-a doborât-o. Am văzut racheta plecând, dâra de fum uşor, cenuşiu, s-a arcuit spre sol, a şerpuit sub cerul limpede, a schiţat

viraj lent în soare, a explodat într-un nor de fum negru, puturos. Nici nu putea să doboare cu ce avea el la bord, rachetă calpă. MIG-ul s-a înclinat pe stânga, într-un viraj la cuţit, a dispărut arând nisipul cu marginea aripii. O sută cincizeci de metri la altimetru, am redus motorul, eram la patru kilometri de ţintă, încă două avioane înaintea mea. Bigă a repetat exact manevra lui Basil, şi a fost a doua oară când lucra repede : s-a lăsat pe planul stâng, a coborât cincizeci - şaizeci de metri. A lansat racheta într-o apoteoză de fum şi flăcări roşcate, a degajat reflectând cerul în burta albastră - cenuşie. Am avut timp să-i doresc un film bun. Pe urma a plecat Grig, s-a desprins din stânga, şi am rămas agăţat în cer, uitându-mă după el. Ştiam precis ce face, cum împinge maneta de gaze, cum cuplează contacte. Cum prinde ţinta în colimator, şi restul. Ce aveam să fac eu, după câteva secunde. M-am dus după el, s-a înclinat pustiul, a intrat în cabină amestecându-se cu bordul. Am redresat sub Grig şi foarte puţin în dreapta lui, cred că nu aveam mai mult de o anvergură interval. Şi mai în spate, evident, la două-trei lungimi de fuselaj. Aprobaţi lansarea — a cerut Grig, aprob — a spus Ion, şi racheta a plecat. N-am putut să văd cum s-a desprins de pe lansator, racheta era acroşată sub planul stâng şi eu eram în dreapta, a ţâşnit o flacără lungă, şi pe urmă flacăra aceea a coborât, s-a arcuit pe o curbă savantă lăsând în urmă fum cenuşiu. Racheta a basculat, strălucitor de albă, a frânt soarele pe ogiva din sticlă groasă, a plecat. S-a dus drept spre tintă, acum vedeam avionul teleghidat mult din spate şi proiectat pe cerul albastru, sticlos, uscat, s-a dus drept spre ţintă, am vrut să spun : ai lovit ! am înghiţit cuvintele. Aşteptam întâi explozia şi sfărâmăturile rotindu-se lent spre pământ. Aproape mi-a părut rău, şi îmi părea şi bine în zborul de câteva secunde, cât a durat drumul rachetei, şi pe urmă a explodat, şi Grig a degajat, şi am văzut ţinta legănându-se, apărând din fumul exploziei, legănându-se pe aripile scurte, drept, retezate, şi continuând să zboare în cerul acela albastru, sticlos, uscat. Am apăsat butonul cronometrului. Simţeam în gură gust de metal coclit, de ce n-a doborât-o. N-am întrebat tare, nu aveam timp. Era rândul meu, am adus ţinta în centrul ecranului de radiolocator. Exact pe azimut zero, la doi

kilometri jumătate, am privit în fugă bordul, nouă sute cincizeci kilometri la oră, nouăzeci - o sută de metri înălţime, asta era bine, de jos în sus. Motorul — OK, presiunea la ulei, atât lipsea. Să mă lase motorul. Scorpionii, băltoace cu apa amară, cămile cu rânjet batjocoritor. Ce am făcut ? a întrebat Grig, degajase devreme ca să-mi dea timp să lucrez, am ridicat din umeri sub chingile late. N-am răspuns. Avea să ştie singur, auzind cum mă dirijează Ion. Şi am rămas deodată foarte singur la nouăzeci de metri deasupra pustiului, cu avionul acela în formă de cruce încadrat de grila colimatorului, cu două rachete agăţate sub planuri, cu mine însumi în cabină, gol, scos din crustă, mai uşor de lovit ca oricând. Aşa cred, că eram mai vulnerabil ca oricând. Am şters uşor butonul cu degetul, doar după aceea am încadrat. Atunci a virat ţinta, incredibil, a lunecat uşor din grila aparatului de ochire, fără să încline, am presat palonierul dreapta, pe urmă s-a înclinat brusc şi bineînţeles că fluturaşul a dispărut de pe ecran. Am înclinat şi eu, maneta în plin, ţinta manevrează — am spus cu gura uscată. Văd — a confirmat sec Ion, du-te după ea. Eram deja în viraj, nici măcar nu a fost foarte greu să o ţin în colimator, dar aici era treabă de precizie, trebuia ţinută exact la mijloc, asta era complicat, să suprapun şi să păstrez centrul grilei pe avionul care strângea în continuare virajul. A intrat soarele în cabină, peste mâini, încălzindu-le, a maturat tabloul de bord, locatorul. A rămas agăţat în stânga parbrizului, sus. Avionul - ţintă scotea din viraj, a coborât brutal între, două dune de nisip galben presărate cu tufe verzi - albicioase. Pe urmă, a ţâşnit în sus, şi asta îmi convenea, era uşor să-l prind în urcare, nici nu m-am uitat la înălţime când am lansat prima rachetă. Imaginea săpată pe retină, în creier, eu *eram* imaginea aceea, s-a suprapus exact cu imaginea de pe ecranul radiolocatorului : fluturaşul galben-verzui, tremurător, şi zona permisă de lansare, şi semnele de distanţă la mai puţin de două mii de metri. „Aprobă”, mai mult şuierat decât spus, n-am spus ce să aprobe, era clar. Trage — a scrâşnit Ion. Am tras, degetul înfipt în butonul striat, aşezat lateral pe manşă, am simţit clocotul înăbuşit al rachetei, cea din stângă, în aviaţie toate lucrurile importante încep din stânga şi se continuă dacă mai e timp, secunde nesfârşite, dar nu în vorbe —

atât ţineau secundele alea, două - trei câte au fost s-au terminat nesfârşit de greu şi pe urmă, când racheta a plecat, s-a zguduit avionul şi s-a înclinat pe dreapta şi a revenit în, linie de zbor, când racheta a plecat am ştiut că n-o să doboare. Am *simţit*, când era încă, nici nu s-a înscris bine pe traiectorie, aşa cum simt foarte rar şi foarte de departe, şi cum n-a mai fost de atunci, că nu va lovi ţinta. De asta m-am strâmbat când ţinta a virat scurt în coborâre şi a ieşit legănându-se din sfera neagră şi roşie a exploziei inutile. A fost la fel ca înainte, când a lansat Grig — punctul negru-cenuşiu al rachetei în dreptul crucii negre, explozia care acoperă totul avionul teleghidat ieşind din norul exploziei, clătinând aripile fine, continuându-şi zborul. Ce-ai făcut, a spus Ion de jos de sub pământ, şi am spus : vax. Scurt, şi eram din nou foarte singur cu mine însumi, toate astea — punctul de dirijare îngropat, şi pământul în care era îngropat punctul acela de dirijare, şi oamenii de pe pământ, indiferent de cât însemnau pentru mine — nu mai însemnau nimic. Şi restul, ce trebuia să rămână întreg şi să nu se rupă nicidecum, s-a rupt. Eram foarte singur, puţin nedumerit de ce se întâmplă în singurătatea aceea, eu cu avionul amputat — nu mai aveam mâna stângă. Am simţit limpede adevărata condiţie a pilotului de vânătoare, singur în cabină, apăsat de toţi cei care au fost odată el. De toţi piloţii care s-au dezmeticit vreodată cumplit de singuri într-o cabină de avion, cu toate legăturile necesare dezlegate, smulse, dezrădăcinate, cu avionul inamic în colimator. Era atât de simplu, exact asta făcea să nu ştiu bine unde mă termin şi unde începe avionul — faptul că eram singur în cabină. Mama, soţia bălaie, copiii pe care ar fi trebuit să-i am, toate erau duse, pierite, înghiţite de nisipul care nici el nu mai exista. Nu mai existam decât eu, şi crucea aceea a aripilor pe cerul albastru. Nu mai era nici întrebarea ţâşnită nu ştiu de unde : PENTRU CE ?

Uite aşa se pierd războaiele, cu aviatori filozofi. Atât doar că una era să *ştiu*, şi altceva să *simt* ceea ce ştiam dinainte. Şi să trăiesc ceea ce simt, mă rog. Am redus motorul, sub o mie cinci sute de metri până la ţintă, ţinta în viraj pe dreapta şi mai jos. Încercam să încadrez, plimbam degetul pe butonul striat aşezat lateral pe manşă, ca la avioanele ştiute — never — l-am atins

numai, pe urmă am revenit la butonul bun, cel de sub clapeta trimerului, şi numai jos, după ce totul se terminase şi luam de la început, şi din nou de la început toată povestea — poligonul, cabina MIG-ului, ţinta, eu —, atunci am ştiut că numai anul acela scurs greu, chinuit, combinezonul scorţos de jeg şi de sudoare, petele albe de pe capronul costumelor anti-g, somnul inconştient de sâmbătă până luni dimineaţa, ore adunate aiurea în carnetul de zbor —numai aşa n-am încadrat cu butonul de lansare. Am încadrat, ardea becul roşu de suprasarcină admisă, am lărgit virajul puţin — cât să ies în exteriorul cercului, am strâns din nou, ţinta prinsă, trag, am spus. Şi am apăsat, pentru că nu erau decât trei-patru secunde disponibile, şi când Ion a confirmat : trage ! pe urmă a urlat : ce face ăla ? — simţeam clocotul rachetei din dreapta. Adunându-se în ea însăşi, a zvâcnit, a plecat dur de pe lansator, cu scrâşnet de metal, şi totul a fost cum am văzut înainte, şi încă mai înainte. Cu flacăra trasorului întunecând focul galben - albastru al ajutajului, cu trena de fum cenuşiu, şi cu explozia astupând cerul. Cu bucăţi de metal aprins curgând lent, desfăcându-se şi rotindu-se din cerul astupat. Dunga alba de combustibil pulverizat, curs din rezervorul lovit al avionului teleghidat, zborul şovăielnic, lumina aceea subţire ca o spadă. Arzând dâra de gaz într-un fum negru cu volute şi înghiţind fuselajul ţintei. Motorul atârnat caraghios sub burtă, aripile în cruce. Eram atât de aproape, încât vedeam clar tabla roşie, calcinată. Arzând, desfăcându-se în aer. Sârma de la antenă. Am degajat în sus, cu avionul pe spate, simţeam scrâşnetul aspru al nisipului pe casca albă. Cap - compas spre aerodrom, curgeam în scaun, am rămas atârnat în chingi. Am vrut să râd şi chiar am râs singur în cabină aşa spânzurat în chingi, cu picioarele întinse sub tabloul de bord. Coborât, scurs în scaun, cu ochii la nivelul manşei. Cu cerul sticlos pătrunzând în cabină. Grig a întrebat : 013, ce-ai făcut ?, n-am răspuns nici acum. Pe urmă m-am uitat la ceas, două sute de kilometri din poligon la aerodrom, asta face treisprezece - paisprezece minute de zbor, la şaizeci de kilometri se trece pe canalul startului, Grig trebuia să fie de mult aterizat. Sau măcar trecut pe canalul startului, ceasul, acul lung al cronometrului înainta în salturi spasmodice pe cadranul negru,

acul scurt era undeva între trei şi patru, între trei şi patru minute de viaţă. A dat-o jos, a răspuns Ion, 013, ai doborât-o.

M-am dezlegat, am coborât din avion fără să răspund la întrebarea tehnicului. Nici nu înţelegeam bine ce întreabă. Şi de ce întreabă, şi de ce trebuie neapărat să răspund. Am semnat în carnet, pe sub fuselajul avionului din stânga am văzut picioare în ghete de zbor coborând scăriţa roşie. Atingând pământul. Nu s-a iscat nici o scânteie. Au atins pământul, şi gata.

L-am văzut pe Basil.

L-am văzut şi pe Bigă.

Stăteau lângă avioanele lor, aşteptau.

Am trecut în faţa MIG-ului meu, m-am înălţat pe vârfuri, am atins tubul Pitot. Pe urmă mergeam prin faţa avionului lui Grig, şi Grig a venit lângă mine, şi când am luat-o spre Casa de Nisip. Basil şi Bigă au făcut câţiva paşi şi erau lângă noi. Am desfăcut din mers fermoarul costumului anti-g, am respirat aerul planetei — era fierbinte, uscat, fără gust. Mirosea a petrol, de la avioane. Mergeam toţi patru spre clădirea lungă, joasă, cenuşie de praf, de vreme, peste albul incert hotărât de constructor. De cei care lasă lucruri durabile, case. În peretele din sud era o firidă scundă, arcuită ca firidele care ascund izvoare pe marginea şoselelor de munte. Ieşea o ţeavă lungă din piatra seacă a zidului, printr-un robinet vrăjit curgea sifon. Nu era un truc ieftin, improvizaţii cu butelii, manometre şi conducte înguste din aramă şerpuind printre cărămizi ; sifonul ăla curgea perpetuu, ardea gâtul, răcorea pe dinăuntru ce era de răcorit. Curgea bogat. Am lăsat o dată robinetul deschis, m-am uitat la ceas. Ţestosu s-a uitat la ceasul lui, nu curge mai mult de zece minute — a spus. Se termină bioxidul de carbon, gazul acela incolor care se aşterne pe podelele peşterilor din Italia şi omoară câinii intraţi în peşteri.

Nu s-a terminat. Nici în zece, nici în cincisprezece minute : după patru ore, când s-a oprit zborul şi treceam pe acolo, curgea mai departe. S-a făcut o baltă în nisip, nisipul uscat, albit şi

ciuruit de spuma băşicilor mărunte. Auzeam pietrişul aleii scrâşnit sub ghetele de zbor ; am scos casca din mers, eram ud, transpirat, am întins mâna după pahar. Erau acolo pahare aliniate pe scândura albă, crăpată de atâta apă uscată, pahare groase din sticlă tulbure. Grig a luat-o înainte, am văzut mâna strânsă în mănuşa de zbor, cum dracu rezista, eu nu îmi puneam mănuşile nici în avion — am văzut mâna strânsă în mănuşă apucând paharul, l-a pus sub robinet. Mă uitam cum joacă bule de acid dincolo de sticla groasă. A băut, auzeam ciocănitul mărunt al dinţilor pe sticlă, şi gâfâitul scurt, şi zgomotul sifonului în gură. A sorbit numai o dată, cu toate că aşa cum arăta credeam că e în stare să bea o cisternă întreagă, mi-a întins paharul : bea. Nici eu n-am putut să beau mai mult de o înghiţitură, şi am întins paharul lui Basil, şi Basil l-a dus la gură, pe urmă i-a spus lui Bigă : termină tu. Bigă a băut, a pus paharul la loc pe scândura plesnită. N-a fost nimic aranjat ; şi nu vreau să spun că povestea asta ne-a făcut să fim ca cei patru Aymoni, sau mai ştiu eu ce. Dar a fost ciudat, şi frumos, cum credeam că suntem morţi de sete şi ne-a ajuns la toţi un singur pahar cu sifon. Era ca atunci când ar fi băut unul singur, de patru ori. Nu era ceva aranjat, nici nu putea să fie, şi dacă era ceva aranjat n-ar fi avut nici o valoare. Nici nu aveam în faţa cui să aranjăm ceva. În faţa noastră n-avea nici un rost. Ne cunoşteam prea bine. Tocmai asta era grozav, că se întâmplă între noi, şi nimeni nu spunea nimic. Era normal să fie aşa. S-a întâmplat, şi gata. A fost grozav că s-a întâmplat aşa.

Am deschis ochii, lumina din cameră era roşie, prăfuită, nu mai era, lumină, era amurg. Intra prin geamul din vest, s-a răspândit în toată camera. M-am dus la geam, pustiul se întindea roşu, vânăt spre orizont, s-a amestecat cu cerul vânăt. Mă uitam cum se amestecă cerul cu nisipul, şi nu vedeam foarte clar unde se termină cerul şi începe nisipul. A bătut cineva în uşă, am spus încet : intră. Nu cred că s-a auzit, vorbeam prea încet şi am stat cu spatele la uşă ; am repetat tare : intră. A intrat Ţestosu.

— Salut.

— Salut.

A şters cu degetul capacul lăcuit, când a trecut pe lângă pian.

— Ce faci, a spus, n-a întrebat, a spus numai. Ştii să cânţi ?

— Ştiam, când eram mic.

— Tu ai fost mic ?

— Ei, am spus, s-a întâmplat.

Suna ca o scuză. Am făcut şcoala de muzică, am spus, câţiva ani. Ştiu, a răspuns Ţestosu. Ştiam că ştie, atunci de ce mai întrebi, am spus.

— Iartă-mă. Ce te-au învăţat să cânţi acolo ?

— Nu mare lucru, încercam să îmi aduc aminte. Câteva valsuri, un lied. Melodia aia săltăreaţă cu căpitanul Roberto, bineînţeles. Marşul funebru, prima parte.

— Păstrează-te pentru mâine, a spus Ştefan. Pe urmă a întrebat : de ce *bineînţeles* melodia cu Roberto ?

— Toată lumea care învaţă pianul trece prin melodia cu Roberto. Nu ştiu foarte bine de ce, dar aşa se întâmplă.

Intra pe geamul din vest lumina roşie a deşertului, a înroşit pereţii, cearşafurile, mâinile. Numai pianul rămânea negru, în lumina aceea.

— Voi ce aţi făcut ?

— Am doborât, a zis Ştefan.

— Care din voi ?

— Parcă are vreo importanţă, a spus, şi am ştiut : el a doborât. Greşeam, a doborât Peţo, dar Ştefan chiar aşa gândea, nu este important cine a dat jos. Ţi-am spus că era construit altfel.

— Vii afară ? a întrebat.

— Nu.

— De ce ?

— Ce faci afară ?

— Chiar, a zis gânditor Ţestosu, ce fac afară ? Nu fac nimic, mă duc şi mă întorc.

Mă întindeam iar pe pat, m-am legănat în plasa de sârmă.

— Dacă găsesc ceva interesant, a spus Ştefan, vin să te iau.

Era în uşă când a spus asta ; i-a lucit ţeasta de lumina roşie din cameră.

— N-o să vii, am zis. N-o să găseşti nimic interesant.

A ridicat din umeri, a ieşit. M-am răsucit cu faţa în jos în patul acela ca o covată. Uite, am spus, cum rămân golit şi fără nimic al meu. Am dat tot din mine, şi dacă mâine nu luăm un loc mai de doamne-ajută, cine o să creadă asta ? Am dat tot din noi — pentru că nu sunt singur. Tipii ăştia, cu care zbor plan la plan. Cu care am băut azi sifon, un pahar toţi patru şi a fost de ajuns. Avioanele. Dumnezeule, am spus, ce e cu mine ? Nu era nimic, doar gânduri care vin singure. Gândurile care vin singure, şi mă alcătuiesc, şi care mă arată cum sunt. Gândurile de noapte, nu trebuie să mă feresc de ele. Să mă dezic de ce gândesc nud, de ce iese din mine atunci când nu mai e nimic de ieşit. Esenţial este să nu mă ruşinez dimineaţa de ce am gândit noaptea. De ce fac, de ce spun noaptea, dacă e cineva lângă mine căruia, căreia să îi spun. Să nu mă întreb dimineaţa : cum am putut.

M-am căţărat afară din pat, am deschis uşa, pe coridor ardeau tuburi de neon. Traversam coridorul desculţ, în chiloţi, cu ochii strânşi de lumina violetă. Am intrat la Grig, dormea cu veioza aprinsă, cu gura căscată. Horcăia în somn. Am stins lampa, am ieşit. De la Bigă auzeam muzică, nu m-am dus acolo. Nu aveam chef de muzică. Nu aveam chef nici de glasurile care se suprapuneau, peste muzica aceea. Mergeam cu paşi mici, puneam picior desculţ în faţa piciorului desculţ, călcam dunga neagră a carpetei de pe jos. Am mers aşa până am dat de perete, şi pe urmă m-am întors tot pe dunga neagră şi am intrat, în camera mea. Mă uitam pe geam, stelele erau uriaşe, strălucitoare, înţepau ochii. A scrâşnit somiera, am căzut în somn ca un butuc negru, fără vise.

M-a trezit o cascadă de sunete stridente, am deschis ochii, luminat în plin de soare. Ţestosu chinuia pianul Steinway, înfunda până la coate mâinile în claviatură, apăsa aiurea pedalele cu picioare desculţe ; capacul pianului era deschis, notele ieşite din placa de bronz se loveau, se amplificau în lemnul negru.

Ricoşau dureros în timpanele mele. Am aruncat perna în chelia Ţestosului.

— Nu-fă-lu-cruri-pe-ca-re-le-re-greţi-mai-târ-ziu, a spus, şi sublinia silabele cu lovituri puternice în clape. Ştii marşul victoriei din Aida ?

— Ăla cu sunaţi gloria ţării, azi e sărbătoare ?

— Ăla.

— Îl ştiu puţin.

— Atunci vino şi cântă !

M-am săltat pe marginea patului, priveam ţintă la Ştefan.

— Nu se poate !

— Ba se poate. Băiete, a spus, mi se pare că am învins.

— Sursa.

— Colonelul.

Am tras pe mine o bluză veche, largă, fără epoleţi, m-am încurcat în pantaloni.

— Ştii, am spus, cu lucrurile aste nu se glumeşte.

— Chiar aşa tâmpit mă crezi ?

Spre capăt, coridorul se adâncea într-o nişă cu televizor. Era un perete-grilaj din fier forjat, rafturi de scândură lustruită purtau ghivece cu plante agăţătoare. Acolo erau, înghesuiţi toţi pe canapeaua din muşama, numai colonelul stătea în picioare, lângă fereastră. Aveau în mână pahare, din sticlă, din celuloid ; mi-au dat şi mie unul, am mirosit, coniacul avea iz de plastic. Cred că am dormit foarte mult, pentru că atunci când am ajuns în nişa cu plante agăţătoare mai era doar un pic de coniac pe fundul sticlei, şi se discutau aprins lucruri pe care nu le-am înţeles de la început.

— Glorie riscantă, spunea colonelul. A ridicat paharul, l-a privit în lumină, glorie riscantă, a repetat.

— Şi corozivă, a spus Peţo. E genul de glorie care roade. A ridicat şi el paharul, a privit coniacul în lumină, a pus paharul pe braţul lat al canapelei, fără să bea.

— Glorie riscantă şi corozivă, a întregit Ţestosu.

— De ce ? am întrebat.

S-au uitat la mine fără să răspundă. Atunci am ridicat şi eu paharul, l-am privit în lumină şi l-am pus la loc fără să beau. Şi

fără să ştiu. N-am văzut nimic în coniacul acela. Nu avea nimic deosebit.

— De ce ? am repetat.

— De aia, a spus Bigă.

— Chiar nu-ţi dai seama ? s-a interesat Peţo.

— El a terminat Academia, a explicat Ţestosu. Până unde poţi merge cu *de ce* ?

Nu vedeam legătura, dar probabil exista una, pentru că ceilalţi au râs.

— Până dincolo de pânzele albe, am spus.

Am râs şi eu, râsul acela rămânea atârnat între ziduri, încă nu ne dădeam seama ce e cu noi. Vreau să spun, nu arătam ca tipi care au învins pe toată linia. Eram şifonaţi, purtam bluze largi fără epoleţi, aveam picioarele goale în papuci, în adidaşi, unii nu aveau nici atât. Şi pe dinăuntru nu arătam învingători, asta se simte.

Au vibrat pereţii, geamurile, tremurau plantele agăţătoare pe marginea ghivecelor din pământ ars ; încercau un motor la pistă.

— MIG-23, a spus Bigă.

— Namila aia de bombardier cu motoare în coadă, a spus Grig.

— În orice caz nu e MIG-21, a spus Ţestosu şi avea ca de obicei dreptate.

— Glorie riscantă, a spus colonelul, pentru că de acum trebuie să fim mereu primii.

— De ce ?

— Dumnezeule ! a făcut Ţestosu.

— Pentru că nu se mai poate altfel, a spus colonelul. Nu ştiu dacă înţelegi.

Am zis da, dar nu eram foarte convins.

— Depinde numai de noi, a filozofat moale Bigă. A întins picioarele, au trosnit genunchii ascuţiţi ieşiţi prin stofa pantalonilor albaştri. Depinde numai de noi, să fim mereu primii.

— O să fim, a spus Peţo. Nici măcar n-a fost mare lucru.

Pe marginea bretelei trei plutoane de soldaţi din aviaţie stăteau încremenite, prezentând pentru onor arme lucitoare. M-am uitat două minute întregi la soldaţii aceia, şi n-am văzut nici unul mişcând. Stăteau cu capul răsucit, şi cu armele ridicate spre cer, şi nu mişcau deloc. Ne-am aliniat pe platoul de lângă hangare, în fata Casei de Nisip. Mirosea a petrol ars, a smoală, aerul fierbinte unduia plopii lungi argintii, fragili. Ondula catargul de aluminiu din mijlocul platoului. Ne aliniam, îl aveam pe Grig în dreapta, pe urmă Bigă, Basil, Peţo, Ţestosu, ordinea de tragere începea să facă parte din noi. Vreau să spun, rămânea în noi. Nu ştiam că e ultima oară când stăm aşa, împreună. Habar n-aveam că zborul acela de împlinire cu două zile în urmă, diagonala de avioane peste dunele pustiului, a fost ultimul nostru zbor în formaţie. Nu ştiam că la regiment aşteptau ordine de mutare semnate larg în josul paginii şi întărite cu peceţi rotunde, violete, oficiale. Grig era numit pilot-recepţioner la fabrica de avioane. Bigă se muta la elicoptere. Eu plecam să zbor aparate cu geometrie variabilă. Ştefan trecea iar la Centrul de încercări în zbor.

Dar asta a fost mai târziu, după ce ne-am întors însemnaţi de gloria riscantă şi corozivă. Atunci, în dimineaţa aceea, s-a auzit un sunet tremurat de goarnă, s-a făcut linişte. A fluierat stins motorul avionului încercat departe, în capul pistei : s-a înălţat zgomotul, a căzut abrupt, s-a stins. Auzeam paşi grei lovind cadenţat betonul fierbinte, m-am uitat în stânga.

Dinspre Casa de Nisip venea colonelul, între doi soldaţi cu baionete late la armele lungi ; ţinea pe braţele întinse drapelul aviaţiei noastre militare, strâns sul. Niciodată nu l-am văzut aşa pe colonel ; solemn e puţin spus. Era absolut crunt. Era alb la faţă, şi păşea foarte ţeapăn, şi uniforma cu trese aurii era turnată în metal bleumarin. S-a apropiat de catargul din aluminiu, a prins pe cablul negru, subţire, din oţel împletit, pânza albastră ; albastrul acela era lucios şi se decupa precis — pe nisipul galben, pe argintiul aluminiului, pe cerul spălăcit de deasupra. A tras cablul subţire, şi drapelul aviaţiei se ridica aşa, strâns, fără să se

desfacă. Fanfara a explodat în sunete scânteietoare, cele trei plutoane au tras trei salve de salut în cerul de deasupra.

A venit vântul deşertului, a suflat peste sulul albastru, desfăşurându-l.

M-am adunat într-un „drepţi” aproximativ.

Bigă şi-a muşcat buzele.

Ţestosu a zâmbit, s-a încruntat, a zâmbit din nou.

Grig a lăsat greutatea corpului de pe un picior pe altul, m-a lovit cu cotul în coaste.

Peţo îşi freca fruntea cu degetul.

Basil avea un cuţit de paraşutist în pumn, îl deschidea, l-a închis la loc.

Atât doar, că toţi eram cu ochii la drapel.

La cerul acela mititel de mătase.

La razele aurii, care se adunau în centrul cerului de mătase.

Am strâns în pumn, până la durere, aripile vulturului de argint prins pe buzunarul din stânga al vestonului.

Şi simţeam că noi fluturăm în vârful catargului din aluminiu.

Sfârşit